cool anılar
III-IV (1990-2000)

jean baudrillard

AYRINTI YAYINLARI

JEAN BAUDRILLARD

1929 yılında Reims'de doğan Baudrillard, meslek yaşamında ilk önce Almanca öğretmenliği yapmış ve 1966 yılında Nanterre Üniversitesi'nde Henri Lefebvre ile çalışmaya başlamıştır. Bertolt Brecht'ten şiirler, Peter Weiss'ın tiyatro oyunlarını ve Wilhelm E. Mühlmann'ın "Üçüncü Dünya'nın Devrimci Cennetleri"ni çevirmiş olan yazar, ders ve konferans vermek üzere başta ABD ve Japonya olmak üzere dünyanın pek çok ülkesine gitmiştir. Nanterre Üniversitesi'nde sosyoloji dersleri veren Baudrillard, yirmi yıldan uzun bir süre başasistan olarak kalmış, "profesörlük" unvanını ancak 1990 yılında alabilmiştir.

Günümüz düşün dünyasının en "çarpıcı" isimlerinden olan Baudrillard, kitaplarında esas olarak simülasyon, yığınların zihniyeti, "öteki", baştan çıkarma gibi konuları ele almıştır. Üretimin, rasyonel bir etkinlik olmadığını ileri sürmüş; tüketicinin, reklam vb. yollarla aldatılmasını göz boyayıcı bir oyun ve hem üretimi hem de tüketicinin isteğini tehdit eden bir öğe olarak yorumlamıştır.

"Körfez Savaşı" sırasında Fransız televizyonunda görüşlerine en çok başvurulan düşünür olmuş, kitle iletişim araçlarında bir "star" haline gelmiştir.

İtalya, Meksika, Brezilya ve Japonya gibi ülkelerde yapıtlarının büyük bir bölümü çevrilmiştir. Türkçedeki ilk kitabı "Metinler ve Söyleşiler" (G.S. Fakültesi Yay. İzmir, 1988), çeşitli yapıtlarından alınmış metinlerin çevirisidir. Başlıca yapıtları şunlardır: *Le Système des Objets*/Nesneler Sistemi, 1968; *La Société de Consommation*, 1970/Tüketim Toplumu, Çev.: Hazal Deliceçaylı-Ferda Keskin, Ayrıntı Yayınları, 1997; *Pour une Critique de l'Économie Politique du Signe*/Göstergenin Ekonomi Politiğine Eleştirel Bir Bakış, 1972; *Le Miroir de la Production*, 1973/Üretimin Aynası, Çev.: Oğuz Adanır, Dokuz Eylül Yayınları, 1998; *L'Échange Symbolique et la Mort*/Simgesel Değişim ve Ölüm, 1976; *Oublier Foucault*, 1977/Foucault'yu Unutmak, Çev.: Oğuz Adanır, Dokuz Eylül Yayınları, 1998; *L'effet Beaubourg*/Beaubourg Olayı, 1977; *A l'Ombre des Majorités Silencieuses*, 1978 / Sessiz Yığınların Gölgesinde ya da Toplumsalın Sonu, Çev.: Oğuz Adanır, Ayrıntı Yayınları, 1991; *Le P.C. ou les Paradis Artificiels du Politique*/Komünist Partisi ya da Politikanın Sahte Cennetleri, 1978; *De la Séduction*/Baştan Çıkarma Üzerine, Çev.: Ayşegül Sönmezay, Ayrıntı Yayınları, 1981; Simulacres et Simulation, 1981; *Les Stratégies fatales*/Ölümcül Stratejiler, 1983; *La Gauche Divine*/İlahi Sol, 1984; *Amérique*, 1986/Amerika, Çev.: Yaşar Avunç, Ayrıntı Yayınları 1996; *L'autre par lui-même*/Kendi Ağzından Başkası, 1987; *La Transparence du Mal*, 1990/Kötülüğün Şeffaflığı-Aşırı Fenomenler Üzerine Bir Deneme, Çev.: Işık Ergüden, Ayrıntı Yayınları, 1995; *Cool Memories I, II*, 1990/Siyah Anlar, Çev.: Ayşegül Sönmezay, Ayrıntı Yayınları, 1999; *La guerre du Golf n'a pas eu lieu*/Körfez Savaşı Olmadı, 1991; *L'illusion de la fin*/Son Yanılsaması, 1992; *Le crime parfait*, 1994/Kusursuz Cinayet, Çev.: Necmettin Sevil, Ayrıntı Yayınları, 1998; *Cool Memories III-1995, IV-2000*/Cool Anılar (1995-2000), Çev.: Yaşar Avunç, Ayrıntı Yayınları, 2002.

Bu kitaplardan *L'Echange impossible*, 1999 (*İmkânsız Takas*) yayınevimiz programına alınmıştır.

Ayrıntı: 372
Lacivert Kitaplar dizisi: 12

Cool Anılar
(1990-2000)
Jean Baudrillard

Fransızcadan çeviren
Yaşar Avınç

Yayına hazırlayan
Serdar Rifat Kırkoğlu

Kitabın özgün adı
Cool Memories III-IV (1990-2000)

Éditions Galilée/1995-2000
basımlarından çevrilmiştir

© Éditions Galilée

Bu kitabın Türkçe yayım hakları
Ayrıntı Yayınları'na aittir.

Kapak illüstrasyonu
Sevinç Altan

Kapak düzeni
Deniz Çelikoğlu

Düzelti
Sait Kızılırmak

Baskı ve cilt
Mart Matbaacılık Sanatları Ltd. Şti. (0 212) 321 23 00 (pbx)

Birinci basım *2002*
Baskı adedi *2000*

ISBN 975-539-371-4

AYRINTI YAYINLARI
www.ayrintiyayinlari.com.tr & info@ayrintiyayinlari.com.tr
Dizdariye Çeşmesi Sk. No.: 23/1 34400 Çemberlitaş-İst. Tel.: (0 212) 518 76 19 Faks: (0 212) 516 45 77

Jean Baudrillard

Cool Anılar

(1990-2000)

LACİVERT KİTAPLAR DİZİ

İŞ İŞTEN GEÇTİKTEN SONRA VERİLEN SÖZLER
Darian Leader

SEVGİNİN HALLERİ
Stephanie Dowrick

ÖPÜŞME
Metafizikten Erotiğe
Adrianne Blue

KAHKAHA BENDEN YANA
Sören Kierkegaard

ARİSTOS
Yaşam Üzerine Notlar
John Fowles

SALOME
Yaşamı ve Yapıtları
Angela Livingstone

BAŞTAN ÇIKARMA ÜZERİNE
Jean Baudrillard

BENİ AYAKTA GÖMÜN
Çingeneler ve Yolculukları
Isabel Fonseca

GECE
Gece Hayatı, Gecenin Dili, Uyku ve Rüyalar
A. Alvares

COOL
Bir Tavrın Anatomisi
Dick Pountain & David Robins

HAYATIMIN FİLOZOFUNA AŞK MEKTUPLARI
Monique Charles

COOL ANILAR
(1995-2000)
Jean Baudrillard

HAZIRLANAN KİTAPLAR

ŞÖHRET
Chris Rojek

Birinci kitap

Cool Anılar III

Parçalar

(1990-1995)

İnsan, artık gölgesi yoksa,
üstünden nasıl atlar?

İnsan, daha önce hiç görmediği en güzel kitabı, en güzel kadını, en güzel çölü gördükten sonra kendi kendine şöyle der: Yaşamın geri kalan bölümü burada başlıyor.

Gerçekten de, başka şey – başka kitap, başka kadın, başka çöl – oluyor ve yaşamın geri kalan bölümü de yeniden yaşamın kendisi oluyor. Zaten bu, sonun yanılsamasıydı.

Önce olana geri getirilemezmiş gibi bir nitelik veren gelecekteki kesin bir durum umudu – bu bile olanaksız gibi görünüyor. New Deal of Life. New Deal of Desire.*

* İng. Yeni Yaşam Anlaşması, Yeni Arzu Anlaşması (ç.n.)

En güzel şeye rastladığınızda eğer her şey size önemsiz gibi görünebiliyorsa, en kötü kitabı okumuş olmak, en değersiz görünümü görmüş olmak, en budala ve en çirkin kadına rastlamış olmak gibi tersi durumlarda kaçınılmaz olarak neden aynı şey yapılmıyor? Bir yetkinlik, dolayısıyla da anlamsızın, değersizin, kabanın, bayağının mutlak bir sınırı olmalı, öyle ki bu sınırın ötesinde bile beklenecek hiçbir şey bulunmamalı.

Gerçekte böyle olmuyor. En kötüyü gördükten sonra insan şöyle demiyor: Ey Zaman, dur, artık geçme! Hiçliğin esrimesi yoktur.

Yaşamımı hangi güçler kurtardı? İyi'nin gücü mü yoksa Kötü'nün gücü mü? Çukurun dibinde beni bekleyen Tanrı mı yoksa Şeytan mı? Ortaçağ tezhipçilerinin yapıtlarında olduğu gibi, Tautavel'in* boğazlarının pırıl pırıl göğünde iki gücün çekiştiğini görüyorum. Görünürde Tanrı kazandı, çünkü ölmedim. Ama belki ölü gibi davranmaya devam edebilmem için başarıyla araya girmiş olan Şeytan mı acaba?

Kazadan sonraki beş saniye içinde ortaya çıkan şey, bir ölüm kalım sorunu değil, bir hafiflik ya da tıkanıklık sorunudur. Çarpışma kaçınılmaz olduğunda, insan kendi kendine şöyle diyor: Şimdiye kadar olanlar oldukça basitti, ama buradan sonra, korkunç derecede karışık olacak. Hatta bu tıkanıklığa, nedenlerin ve sonuçların birbirine karışmasına, ölüm yeğlenebilir. Tüm bu karmakarışık şeyler yumağını, bundan sağ çıkmış olma olgusu dahil, nasıl çözmeli?

Fırtınadaki yaşamsal elektrikle toprağa nasıl tohum saçılırsa, aynı şekilde kazanın ya da felaketin enerjisi de uzun yıllar boyunca tohum gibi saçılır. Ama bunun için ölümden kurtulmak gerekir – *coitus mortalis reservatus*'u** ya da Çin usulü *post coitum morta-*

* Fransa'da, Tautavel adamı adı verilen fosilin bulunduğu yer. (ç.n.)
** Lat. İhtiyatlı ölümcül cinsel birleşme. (ç.n.)

*lem'*i* uygulamalı. Oysa her gün yeniden başlamak güçtür.

Olmamış olması gereken şey oldu: Kopma. Olmuş olması gereken şey olmadı: Ağır kaza, ölüm. Olayların akışıyla öç alıcı, acı bir yakınlık ya da kinikçe bir suç ortaklığı işte böyle olasılıklarla tartışılıyor.

Hele yıldız falına inanmamalı. Adam seksen yaşından önce ölmeyeceğini kendisine bildirmiş olana inanmış olsaydı, falanca gün, falanca çevrede ölme şansı ve elbette aynı zamanda ölmemiş olmanın hazzı, ömrünün geri kalan bölümünün bedava eki, ondan esirgenmiş olacaktı.

Venedik kollara ayrılmalarıyla, dar sokaklarıyla, birbirine geçmiş mekânlarıyla tüm kıvrımlarını bir beyin yarımküresinin kıvrımları gibi yayabilseydi, sonsuz bir mekân işgal ederdi. Belki New York'un bir eşi; belki New York, tüm çevre uzunluğunu çok küçülterek Venedik'in o labirentlere özgü büyüsünü bulabilirdi. Biri duyarsız bir karşıtlığın yeri, öteki gecikmiş bir can çekişmenin ayrıcalığı.

Yer'in dönme deviniminin hayali ekseni deldiği matematiksel nokta.

Kuzey Kutbu – rüzgârın yalnızca güneyden gelip güneye doğru estiği yer, çünkü burada her yer güney, tüm yönlerde.

Pusulanın bile yalnızca güneyi gösterebildiği yer, çünkü, mutlak kuzeyde olduğu için, artık kuzeyi gösteremez.

Meridyenlerin birleştiği, dolayısıyla da tüm saatlerin aynı zamanda aynı olduğu yer.

Yılın sınırsız bir gündüz, sürekli bir tek gece, tan, sürekli bir tek

* Lat. Cinsel birleşme sonrası ölüm. (ç.n.)

gün, alacakaranlık olduğu yer.

Yıldızların ne doğup ne de battıkları yer.

Güneşin gökyüzünde ne yükselip ne de alçaldığı, ama yazın görüldüğünde ufukta aynı yükseklikte döndüğü yer.

Yer'in merkezkaç kuvvetinin kesildiği yer. Mutlak kuzeyde, kuzey artık yoktur. Ne gelirse yalnızca güneyden gelebilir. Toplumsal'ın ortasında, toplumsal artık yoktur. Ne gelirse yalnızca başka yerden gelebilir. Öznenin ortasında, özne artık yoktur. Ne gelirse yalnızca başkalarından gelebilir.

Tüm manyetik kuvvetler yön değiştirir.

Dünyanın her noktası için taban karşısından başka yön yoktur.

Taze ete düşkün aydınlar ve ölü ete düşkün aydınlardan sonra, şimdi de dondurulmuş et – ne ölü ne canlı –, yapay zekâyla dondurulmuş kavramların ve düşüncelerin etine düşkün aydınlar türedi. Cezası ölüm olup dondurulamaz (Doğu ülkelerindeki özgürlük gibi), kesinlikle yenebilir, bakterilerden ve her türlü tattan (ölü et tadından bile) arındırılmış, moda tazeliğin tüm belirtilerini gösterir gibi yaparlar. Bu yeni zihinsel madde yeni bir leşçi türü ortaya çıkarıyor, tıpkı dondurulmuş ve çabuk dondurulmuş maddeler çeşidinin yeni bir tüketici kategorisi ortaya çıkarmış olması gibi: çabuk dondurulmuş madde kavramı çakalları gibi, enformasyon ve iletişim çakalları.

Artık hiçbir zaman ne ölü ne canlı: bilgisayar yazılımının buzdolabına teslim edilmiş düşüncenin yazgısı işte böyle.

Eşyalara, arzu duyulan eşyalar dahil, apansız ölüm şansı tanınmalı. Bir vazo, bir sandalye, bir kitap, bir dolap. Yangın, kırılma, sevgisizlik, unutma. Başınızın üstünde kırılıp da paramparça olma şansı.

Benim fetiş durumuna getirilmiş bir parçam oldukları ölçüde

gerçekdışı o kadınlar. Kadın projeksiyonu histerisi; bu olmazsa kendimin en kötü parçasının kurbanı olarak kalırım: erkeğe özgü hastalık hastalığı.

Olanaklar yokken şöyle deniyordu: Amaç araçları haklı gösterir. Bugün artık amacımız olmadığı için, şöyle diyoruz: Araçlar amacı haklı gösterir.

Ne biri ne ötekisi ahlâka aykırı.

Kesinlikle ahlâka aykırı olan, ikisi arasında çelişki bulunmamasıdır: Amaçlar ve araçlar birbirine aldırış etmez oldular. Kısacası artık aynı düzende değiller.

Her şey şaşılacak derecede yolunda gidiyor, polisitren gibi genişlemiş, elektrojen gruplarının ortak akımlarıyla hareket etmiş olarak: Bu, İyi'nin metastaz hali.

Her şey kötü gidiyor, tüm yollar ayrılıyor iç sıkıntısıyla hareket geçerek ve iç sıkıntısına dönüşmüş durumda. Bu, Kötü'nün yanılgılara sürükleyen dolambaçlı hali.

Warhol: İmgenin ortasına hiçliği yeniden sokmak. "Tüm aşkın düzen yalnızca bir kez hiçe sayıldığında, nesneyi ve sınırlarını yeniden sorgulamak mümkün olur ve o zamana kadar duyulur dünya üzerinde tanrısal gücün yeniden doğrulaması olarak hüküm süren taklit estetiğinden kaçmaya olanak tanır."

Ciddi olmamak ve ciddi gibi görünmek gerekiyor. Ya da ciddi gibi görünmeden ciddi olmak. Ciddi gibi görünmekle ciddi olmayı birleştirenler değersiz kişilerdir.

Hep daha ince olmak saplantısı, starların bedenden sıyrılmış

idealliği, olan idealliğin, imge, dolayısıyla da saydam olma saplantısıdır. Bedenden sıyrılma, ölümsüzlük için ödenmiş bedeldir – incelmenin uç noktası ölümün ortasından geçmenin tek yolu olduğuna göre.

Kadın belli bir süredir durmadan yanlışlar yapar, jestlerde, kararlarda yapılan önemsiz yanlışlar bunlar. Ben bunu bir işaret olarak (elbette kötü bir işaret) ya da hiçbir şeyin işareti olarak mı kabul etmeliyim? Ama daha beter değil mi bu? Hiçbir anlamı olmayan şeyde, başarısız kalmış eylemlerin düpedüz masumluğu bile yoktur.

Bir kimseye herhangi bir şey anlatmak, onu herhangi bir kimseye dönüştürmektir. Bu tamı tamına enformasyonun işi.

Dairendeki yangına karşı bir hap.

Solcu ya da sağcı politikacıların hiçbiri beş para etmez. Ama solcu politikacılar bunalımları yüzünden moral yükseltmek için boşuna uğraşıyorlar, gerçek kokuşmuşlukları ile yüzleşecek güçte değiller. Oysa kural tanımayan liberalizm, bu çökmüşlük durumuyla orantılı olarak sağcı politikacılara istihbarat işlevi sağlıyor.

Gerçeği içinden çıkılamaz duruma soka soka, insan, içinde maddenin kendisinin bulunmayacağı bir karşıt madde parçacığı olduğunu sanıyor, dolayısıyla da yok edilme olanağı var. Teknik işsizlik içindeki antikorların çok özel melankolisi.

Hayvanlar bizden daha canlı. Bizden daha çeviklikle kaçıyorlar,

daha inatla öç alıyorlar. Daha saflıkla ve daha doğallıkla boyun eğiyorlar ya da karşı geliyorlar. Reflekslerinde daha acımasızlar. Her bakımdan ve iradeli köleliklerinin gölgesinde, bizden kat kat üstünler.

Fransızların kendini beğenmişliği Çernobil bulutunun sınırlarımızı aşmadığını ileri sürmeye kadar gidiyor. Biz Kültür'ün ve İnsan Hakları'nın (Devrim'in, gerçek devrimin) öyle kutsal bir yeriyiz ki gerçek olmayan devrimden (sovyet devrimi) gelen ölümcül bulut bize ulaşamaz. Uluslararası alçaklık da öyle. Mafya, skandallar her yerde vardır, ama Fransa'da asla. Birkaç küçük doğal afeti de ancak kabul ediyoruz, ama, bunların dışında, XVIII. yy.'da icat ettiğimiz Doğa bize kızamaz.

Öjenizm* ve tüm değişik biçimleri belki bir üstün ırk görüş açısından geçerli sayılabilirdi (ama insandan üstün ırk yok – insan bugünkü haliyle evrimin mutlak ufku, çünkü o, çevrimin yıkıcısı). Buna karşılık, soyu normal bir yetkinliğe, yani istatistiksel bir vasatlığa yaklaştırmayı amaçlayan her türlü genetik entrika açıkça iğrençtir. Soyun kendine özgülüğünü genetik karışıklıkla silmek gibi belli belirsiz bir irade söz konusu olmadıkça. Bu durumda söyleyecek hiçbir şey yok: İnsanoğlu her zaman oyunun kuralını değiştirmek istedi, bunda yok olmak tehlikesi pahasına. Şimdiye kadar bunu simgesel bir düzende yapıyordu, bundan böyle biyolojik düzende yapacak.

"Eğer yaptığım şeyin yalnızca bir blöf olduğundan emin olabilseydim, olağanüstü şeyler yapardım" (Warhol). Bununla birlikte, saflık öyle yaygın ki insandan şüphe edilmesi güç. Herkes yazının gerçekliğine, içtenliğine, dürüstlüğüne güvenmeyi yeğliyor. Süleyman peygamberden bal gibi uydurulmuş bir alıntı resmi olarak fiilen onaylanıyor.

* İnsan dölünü iyileştirme ve ırkları saflaştırma bilimi (ç.n.)

Zaten düzmeci olmak neye yarar? Her şey bıkmadan gerçeğin içine düşüyor. Zamanın kendisi de gerçeğin suç ortağı. Zamanla herhangi bir düzmece gerçeğin gücünde oluyor.

Bununla birlikte, her şey gerçek kimliğini ortaya çıkarmanın hazzından geliyor. Ama bunu yapmaya kalkışmış olanlar gerçekten başarıya ulaşamadılar. Tuzağa düşmüş olarak kaldılar. Tüm bunların ne bakımdan yalnızca bir düzmece olduğunu ancak kimileri biliyor.

Entelektüel "çalışma" konusunda artık hiçbir fikrim yok. Geriye boşlukta tam bir kullanılabilirlik kalıyor ki, bu boşlukta evrensel yerçekiminden başka bir şey beklememek gerekir.

Parçalar halindeki yazı demokratik yazıdır. Her parça eşit bir farklılıktan yararlanır. En bayağı olanı bile farklı okurunu bulur. Her birinin sırayla bir mutluluk dönemine hakkı vardır.

Elbette her parça bir kitap olabilir. Ama haklı olarak, bunu yapmayacaktır, çünkü elips düz çizgiden üstündür. Ama tembellikten ötürü de yapmayacaktır: yararsız amaçlar uğruna boşuna zaman harcamaya hakkımız yoktur, yararlı amaçlar uğruna kendimizi sömürmeye hakkımız olmadığı gibi. Ayrıca, daha önce fazlasıyla kullanılmış olan sözcüklere acımaktan ötürü de.

Her şeyi düşüncelerin ve söylemlerin özümlenmemesinden bekleyenlerin tersine – düşüncelerin kötüye kullanımı, sözcüklerin fuhuşunun yapılması, dilin metne bağlı tacizi üzerine çok şey söylenebilirdi – bunun yerine: sezgilerinizin ve söyleminizin kısalığı üstüne yargı yürütülecektir.

Parçaların vaat ettiği başka bir şey: Çünkü yalnızca onlar anlamın ve dilin yıkımından, yok edilmesinden kurtulacaklardır – tıpkı

aşırı hafif oldukları için uçağın düşmesi sırasında kurtulan biricik şey olan sinekler gibi. Edgar Poe'nun *maelstrom*'undaki* batık eşya gibi: en hafifleri en yavaş olarak çevrimin dibine düşerler. İşte bunlara asılmak gerekir.

Mutluluğa her türlü yakınlık büluğ çağı bunalımını depreştirir.

Bağla beni. Attami. Fowles'ın** Saplantılı Kahramanı. Rehin almanın aşkla ilgili karşılığı, baştan çıkarmanın en son şekli olarak zorla ve tehditle alıkoyma, hapsetme. Baştan çıkarmanın kendisi de teslim olmaya, şiddetli bir suç ortaklığına yol açan bir insan kaçırmadır. Baştan çıkarmanın, şiddete kendisini teslim ettiği, kendisini bağlayan acımasızlığa boyun eğdiği an, aşk deneyiminin en güçlü anıdır.

Bir kadının bir erkeği, onu zihninde zorla ve tehditle alıkoyması dışında, bu şekilde bağlayacağı ve kendine bağlayacağı aksi durumu düşünmek kolay değildir.

Kaçamak bir bakışla şehvetli dudaklarını aralamak. Onları düşlere dalmış ya da süngerimsi bir elle ayrık tutmak. Koruyucu, önleyici bir ihtiyatla bu durumda oyalanmak. Horgörü dolu bir alay spazmıyla bu durumun içine gömülmek. Be careful!***

Azulejo mavisi küçük dana mavi bir halı şeridi üstünde tepeye tırmanıyor ve ben onu paletli aygıtımın üstünde geçiyorum.

---

* (Hol.): Norveç kıyılarında ortayaçıkan ünlü anafor. Poe'nun "Adescent into the Maelstrom" adlı öyküsüne gönderme. (ç.n.)

** John (Robert) Fowles. İngiliz romancı. Burada yazarın *The Collector* (Koleksiyoncu) adlı romanına gönderme var.(ç.n.)

*** İng. Dikkat et! (ç.n.)

Cinsellik dışı dinginlik – diz göğüs pozisyonunda ağtabaka namusluluğu – askılı pantalonla.

Bilinçdışı, denildiği gibi, konuşur. Gerçekten de, ancak kendisiyle konuşulursa vardır. Tıpkı sulanırlarsa, bitkilerin varolması gibi. Yetiştirilir. Unutulursa, yararlanılmaz. Bu bizim Bilinçdışı'yla ilgili tarımbilimsel kültürümüzdür.

Gombrowicz, Nabokov, Svevo, Schnitzler, Canetti. Nasıl oluyor da en büyükler az çok şiddetle psikanalize karşı çıkıyorlar? Ve aslında, sona doğru, Freud'un kendisi de?

Acaba Rossif* hayvanlardan gizlice nefret ettiği için mi onların filmini o kadar güzel çekiyordu?

Herkes nesnesine karşı biraz acımasızlık gizler içinde. Bu acımasızlığı bilinçdışı birtakım motivasyonlara ya da bayağı bir psikolojiye bağlamak hiçbir şeye yaramaz: Bu sembolik bir kuraldır.

Analiz vahşet tiyatrosunun bir parçasıdır.Yok etme ise nesnenin anlaşılmasının (aşkla ilgili) parçası.

Yok etmekte olduğumuz şey, insansal olmaktan çok insandaki insanlık dışı ve hayvansal olan şeydir. Böylece insanın ve anlaşmış çift olarak evcil hayvanın (kedi, köpek) karşılıklı budalalığı ve duygusal düoları – aklanmış hayvan yanını dizginde tutarak, Humanoïdes Associés'nin** gölgesinde insan.

Burcumla yükselen burcum aynı olduğu için takınaklı bir tutarlığa ya da kaçınılmaz bir bozulmaya yazgılıyım. Birbirinden ayrıl-

* Frédéric Rossif (1922-1990) Karadağ asıllı Fransız film yönetmeni (ç.n.)
** Komik, fantastik çizgi romanlar yayımlayan Fransız yayınevinin adı (ç.n.)

ma yok, çelişki yok: Burcun ve yükselen burcun birleşmiş mutlak gücünü hiçbir şey yok edemez.

Bacağını başka yerden alarak çifte bir yaşam süren tek bacaklı.

Kadın sevilmiş olmanın, adam arzu edilmiş olmanın, kadın tanınmış olmanın, erkek istenmiş olmanın sürekli belirsizliği içindeydi, üzülerek birbirlerinden ayrılırlar.

Adam on yıl boyunca her akşam, bir kez metresinin, bir kez de karısının yanında olmak üzere, iki kez akşam yemeği yiyor. On yıl içinde bu kadınlar ona yalnızca bir kez aynı şeyi pişirip vermişler: Bu, dana yahnisiymiş.

Uyuşturucu sorununa tek çözüm: Uyuşturucuyu evrensel değiş-tokuş birimi, yeni genel karşılık yapmalı. Böylece artık tüketilemez olur. Kullanım değerinden değiş-tokuş değerine geçmekle altın ya da kâğıttaki aynı soyutlama elde edilebilir uyuşturucuda. Yine uyuşturucudan, Fort Knox'ta olduğu gibi uluslararası garanti fonu olarak birkaç bin ton stok yapılabilir. Gold Exchange Standard'ın* yerine Narcotic Exchange Standard** geçebilir.

Prag'lı Üniversite Öğrencisi'nin görüntüsünü aynanın dağılmış parçalarında bulması gibi, çeşitli tuhaflıklar görüntülerini evrensel'in kırık aynasında bulur.

İki ilginç durum: Düşüncenin dilden daha hızlı gitmesi, dilin

* İng. Altın Para Sistemi (ç.n.)
** İng. Narkotik Para Sistemi (ç.n.)

düşünceden daha hızlı gitmesi. İşin en kötüsü, düşünce ile dilin aynı hızla gitmeleri. İşte sıkıntı burada başlıyor.

Koku almaya ilişkin sanrılar. Bunlar saldırgan kokular değildir; burada hafif, ama inatçı, açıkça bir nedeni olmayan bir mide bulantısı söz konusudur. Gözaldatmaca ya da optik yanılsamanın yol açtığı o estetik hoş sarhoşlukla ilgili hiçbir yanı yoktur. Peki, neden o odun ateşi, limon gibi kokan bitki ya da küf kokusu? Korkunç olan, beden makinesinin maddesel yanılsamalar üretebilmesidir – oysa, aklın zihinsel yanılsamalar üretebildiği pekâlâ kabul ediliyor. Bu, insanın fiziksel olarak bedenine kanması demektir.

Sırsız aynalar vardır, bunlar sizin dünyayı kötülük düşünmeden gözetlemenize izin verirler – bu, bilincin en güzel eğretilemelerinden biridir. Sırsız ekran yoktur, çünkü ekranın öteki tarafında görülecek hiçbir şey yoktur, görülmeden görülecek hiçbir şey yoktur.

Düşte bir kadının ihanetinin ortaya çıkması. Bu düşün sorumluluğunu ona yüklemeli miyim? Kuşkusuz, bu kadın bundan dolayı masum olamaz. Düş aldatmaz. Onu düzenleyen zekâ sizin zekânızdır, ama orada gösterilen tutkular başka yerden gelirler. Duygusal yanılsamanın aldatıcı senaryosunu eski durumuna getiren uyanmadır.

Ağzı Tchouang-Tseu'nun* kasabının bıçağının ağzıyla aynı: Bakış kadar keskin bir bıçak ağzı. Öyle ince ve keskin ki uzaktan kesiyor. Koca et parçası yalnızca bu bıçak ağzına baktığında kendiliğinden ayrılıyor.

* Taocu ustalardan (ç.n.)

Bir zarfın içindeki tahlil sonuçlarıyla laboratuardan dönüşünde, zarfı rastladığı ilk posta kutusuna atıyor farkına varmadan, makina gibi.

Gerçekten nefret edilmesi gereken kişiler yalnızca profesyonel yorumcular, anıştırma yoluyla şiddet uygulama uzmanları, kasıt icat edenler, sorumluluk yükleyiciler. Her türlü ayrılığın yazarın alınganlığını ortaya çıkardığını söyleyen eleştirmenler. Her türlü çekincenin kapalı bir direnmenin ve kendine karşı kötü niyetin belirtisi olduğunu söyleyen analistler. Sizin karakter açısından uyumsuz olduğunuzu (ki bu doğrudur) düşünen ve kabul etmediğiniz taktirde size acımayla bakan yapay zekâ şampiyonları.

Gazeteciliğin ve Paris entelijansiyasının mezarı andıran tüm yüzleri televizyon stüdyosunda. Aynada art arda dizilmiş tümü, Franz Hals'ın* *Kral naipleri*'ne benziyor.

Unutulma sonucu ölmek – bir tek dikkatsizlik anı ve artık hayatta değilsiniz.

Yaşamın potansiyel sınırlarının içine çekilip yutulma yoluyla intihar etmek.

Alışma sonunda insan, tıpkı uzun yıllar sonunda başka herhangi biri söz konusu olduğunda anlaşılması güç bir hoşgörü sınırı içinde birine dayanabildiği gibi, aşırı alkol dozlarına da dayanabilir. Çoktandır kolektif olarak hoş olmayan bir biraradalık, duyumsal saldırganlık ve insan soyunun dışında kalan gözlemci için akıl almaz çevre kirliliği derecesine dayanıyoruz.

Bir serseri kurşunla öldürülmektense size yöneltilmiş bir kurşunla ölmek daha iyidir ilkesi gereğince ve hedeflerine ulaşanlar-

* Portreleriyle ünlü Hollandalı ressam (1580-1585 e doğru-1666)(ç.n.)

dan daha çok serseri kurşunlar olduğuna göre – teröristler içinde mi yoksa kurbanlar içinde mi olmak daha iyidir?

Günlük programım olmadığından bu yana, başkalarının günlük programına çok merak sardım. Bu insanlar uyanır uyanmaz acaba neyle uğraşıyor olabilirler? Sabah olur olmaz yapacak bir şeylerinin bulunmasına nasıl dayanıyorlardır? Tüm gün boyunca, uykunun ağzına gelinceye kadar, bir lavabodaki sıvı gibi nasıl fır dönebiliyorlar? İsterik bir gündelikliğin ve ara sıra boş zamanın esrik gündelikliğinin gösterildiği kendi yaşamlarının dokunsal ekranının üstüne piyano çalar gibi parmaklarıyla vuruyorlar.

Zamanı yararsız etkinliklerle tüketilmiş olanlar sizin artık yapacak hiçbir işiniz olmadığını bile anlayamazlar. Onları bu yanılgılarıyla bırakmak gerekir, çünkü o yararsız etkinliklerine karşı gösterdikleri aynı yapay saygıyı size karşı da gösterirler. Öteki isterinin, yavaşlık ve can sıkıntısı isterisinin tersine, işlerin sürekli dinamizmi yalnızca ölü zamanın isterisidir.

Modern etkinliklerin çöl akbabalarıyla aynı ince işlevleri vardır: Ölü zamanı parçalayıp yiyerek, saf zamanı kullanmayı bize bırakırlar. Boş zamana son vererek, bizi dolu zamanın iç sıkıntısından kurtarırlar.

Aynı düşünceyle, politik olanın cesedini sindirmek için kendilerini feda eden politikacılara minnettar olmak gerekir –aksi takdirde tüm toplumu istila edecek olan ölüm çürümüşlüğünden bizi koruyan canlı lahitlerdir onlar. Tüm büyük felaketler bizi daha kötü bir şeyden korurlar. Öyleyse, eleştirmenlerin budalalığının, ürettikleri kalın entelektüel kir tabakasıyla bizi onlar olmaksızın vermek ve aleyhimize döndürmek zorunda kalacağımız yargının gizli şiddetinden korumak gibi üstün bir işlevi olmalı.

Bizi parayı, işleri, boş zamanı, ahlâkı yönetmek gibi bıktırıcı bir zorunluluktan kurtaranlar için de aynı şey söz konusu. Bereket versin ki, balmumu dudaklı filozofları hesaba katmazsak, şarlatanlara, vurgunculara, spekülatörlere vergi, her türlü gereksiz işler. Bunların söylemlerinin yanılgısını özellikle düzeltmemek gerekir, çünkü

bu bizi hemen budalalıkla ve özgürlüğümüzün yüküyle bir karşılıklı tartışmaya, eşit olmayan bir karşılıklı tartışmaya götürür.

Tüm o girişimler kârları aklamaktan başka hiçbir amaç gütmeksizin gelişirler. Tüm o yapı şantiyeleri hiçbir zaman başarıya ulaşmamaya yazgılıdır ve sübvansiyonlar, rüşvetler, spekülasyonlar süresince vardırlar. Tüm o projeler yalnızca girişimde bulunmanın zorunluluğuna, bir yapay solunum gibi, performansın ahlâksal buyruğuna uyarlar. Hiçbir prestij ve zenginlik amacı gütmeden gözden düşme etkinliklerine adanmıştır tüm o yaşamlar.

Her yerde skandalların bağışlanması, aklanması söz konusudur. Ama bu aklanmanın faturasının, tıpkı buna eşlik eden kolektif zehirlenmenin faturası gibi, günün birinde iktidar mermerinin üstüne düşmeyeceği anlamına gelmez. Bu, medyaya ve siyasal sınıfa pahalıya mal olacaktır ve şimdiden bizim hayali borcumuza mahsuben çektikleri varsayımsal poliçenin bedelini ödemektedirler. Her türlü güveni ve inandırıcılığı çoktan yitirmişlerdir.

İlkçağların imgeleminin yeniden canlanabilmesi için çevremizde dünyanın masumluğu, sürekli hareket, namusluluk ve de kötülük, Ay, güz, su çevresiyle ilgili yeterince belirti vardır.

Öyle insanlar vardır ki bunların güzelliği daha da güzel bir kişiye kölece bir ilişkiyle yücelir, bu kişi de kendisini ancak daha güzel bir kişiye adayabilir ve sonsuz bir bağlantı içinde bu böyle sürer.

Kimilerine göre irade ve yaşam, biçimsiz bir bedende bulundukları için, kıvranırlar. Kimilerine göre de tersi söz konusudur: Kötülük öyle güzel bir bedende bulunmaktan ileri gelir ki bu beden kendine eşdeğerde hiçbir şey üretemez.

Onu aşkın dağılmasının şu karmaşık sistemine götürmüş olan doğal ya da yapmacık kayıtsızlık: Aynı yerde hiçbir zaman iki kadın olamaz, birbirlerini kıskanır ya da suç ortağı olurlarsa, her şey yıkılır. Aynı zamanda onu, her türlü kararı özenle olanaksız kılarak, iradenin kutuplarının o zihinsel dağılmasına götürmüş olan da doğal ya da yapmacık kayıtsızlık. Temel kavramların barışçı kullanımı demek olan evlilik nevrozunun kültürel dengi içinde sıcakta yaşamak yerine, kavramların ayrılmasına, dağılmasına götürmüş olan da aynı şey.

Neden bu paradoksal yeğleme? Kuşkusuz burada belli bir enerji bulma duygusu, ama özellikle de şu söz konusu: Ayrılma, dağılma bir işkencedir ve bedenin ve arzunun işkenceleri gibi zekânın da işkenceleri vardır. Ve bu işkencelerde aynı zamanda belli bir şehvet görülür.

Evimin beş katını çıkmam acaba başkalarının çıktığı beş kattan neden gizemli bir şekilde daha güç diye uzun zaman kendi kendime sordum. Hiç kuşku yok ki, eğer alışık olmasaydım, yukarıda kendisinden kurtulursam çok sevineceğim ikizimi yine bulacağımı ummasaydım, bu benim için daha az güç olurdu. Oraya başka birinin evine giriverir gibi, eğretilemeli olarak ayakkabılarımı çıkarıp girivermek çok hoşuma giderdi. Geceleyin eve geç dönmenin güzelliklerinden biri de "öteki"nin uykuya dalmak için zaman bulduğu ve sizin onu uyandırmadan örtülerin altına girebileceğiniz konusunda gizli umudunuzdur.

Sinir krizi geçirmenin eşiğinde olan, ama yine de yıkılmayan tüm o toplumlar. En inanılmaz fiziksel, ideolojik, medyatik işkencelere uğramış, ancak her şeye inanılmaz bir esneklikle dayanan tüm o bedenler. Dayanıksızlığımızdan yakınmak şöyle dursun, dayanma gücümüze ve tüm toplumun dayanma gücüne hayran olmalıyız.

Gizli servislerin tüm şu yararsız kıpır kıpırlığı ve gizli çokluğu birbiri ardına tespih taneleri gibi dizilen binlerce kolokyumla birlikte entelektüel alana geçmiş bulunuyor; Sanal Şaşırtma ve Karşılaştırmalı İstihbaratsızlaştırma gibi yabancı bir güç hesabına iki taraflı çalışan ajanlardan söz etmeyelim. Tıpkı sahte casuslar gibi ayakkabılarının tabanındaki fiyat etiketini çıkarmayı unutmuş olmaktan başka, düşüncelerinin açıklamasından fişleri, alıntıları çıkarmayı da unutmuş olan binlerce araştırmacı var. Ama kürsünün altından, bacak bacak üstüne attıklarında ayakkabılarının fiyatı ve sandalyenin üstüne bıraktıklarında pardösülerinin markası okunabilir, gözlüklerinin altından, vardıkları sonuca doğru, başarısızlıklarının üstündeki filozofça bir gözyaşını gizlice silerek, flüoresan gözleriyle şaşı baktıklarında, düşüncelerinin yıl rakamı da okunabilir.

Bilinçaltı bizim gibidir, yaşlanır. Kırışıklıkları, buruşuklukları olur. Onu tanırız, geldiğini görürüz, kendi kendine nevrotik alışkanlıklar kazanır. Modaya uyar, kötüleşir, doğal ölümle ölür. Gerçekten de, çoktan hayalet durumuna geçmiştir ve Bilinçaltı için durum hayaletler için olduğu gibidir: Varlıkları varlığımızın yakasını bırakmayıp onu altüst ettikleri halde, biz bundan kaygı duymadan yaşarız.

Tanrı biliyor: kendini gösterseydi, varolmayı bırakacaktı. Kendisi hiçbir zaman varolduğunu ileri sürmedi. Sırf varlığı sorunu ortaya atılsın diye kendisinin önsezi ile bilinmesine izin veriyor. Tersine, tanıtım çok fazla görünür bir şey, ileri sürdüğü şey olmak, yani etkili olmak için varlığını çok fazla gösteriyor.

Tanıtımın etkililiğinin Tanrı'nın varlığından daha çok kanıtı yok.

Bir kilisenin alınlığında okunan yakarma: Que tienes que Dios

no te haya dado? Tanrı'nın sana vermediği neye sahipsin? (örtülü anlamı: O sana her şeyi verdi). Ama aynı zamanda: Tanrı'nın sana vermediği neye sahipsin? (başka bir deyişle: kendi malın olarak sahip olduğun şey). Yani tam tersi. Kutsal Kitap'taki şu ayette de aynı anlam belirsizliği var: Ve hiçbir şey Onsuz yaratılmadı. Bu, Kathar versiyonunda şöyle oluyor: Ve Hiçlik Onsuz yaratıldı – tersine, Kötülük ilkesini dile getiriyor.

Öz'ün hiçbir zaman yeniden canlanma şansı yoktur, oysa varoluşun her zaman ikinci bir varoluş şansı vardır.

Sınırsızlar: Sınırların olmayışıyla beslenenler.
Filakter'in* içinde Stafilokok.
Dolunayın billûrsu nemi.
Aynaların son kıyası.

Baudelaire diyor ki, her insan içinde durmadan yenilenen bir doğal uyuşturucu dozu taşır. Dolayısıyla, iradenin doğuştan gelen bir kendisinden ayrılma şekli vardır – doğumun gizli şekli. "Piponuzun içtiği sizsiniz." "Ekranın baktığı sizsiniz."

O kadının her türlü cinsel ilişkiden kaçmak için uyuyormuş gibi yaptığından kuşkulanıyorum. Onu yalnızca konuşma derinden tahrik ediyor ve sözleri filakterler gibi uçuşurken, gülmeleri çevresinde birbiri ardınca yayılıyor. Ama bu filakterler koruyucudur: Onu Meryem Ana'nın oğulları gibi koruyorlar.

Puerto Vallarta'nın tropikal ormanında ark lambalarının ışığın-

* Musevilikte Kutsal Kitap'tan kısa bir ayet taşıyan deri kutu, muska.(ç.n.)
** Ortak mülkiyetli özel apartman daireleri. (ç.n.

da inşa edilmekte olan büyük condominium'lar:** lüks cezaevleri, Galveston rafinerileri ya da Santa-Barbara petrol platformları gibi nihai bir çözüm için öğeler.

İsviçreliler son günlerde hem de ikiyüzlülükle hayvanların çektiği acılar nedeniyle kendilerine karaciğer ezmesini yasakladılar (çok acı çekme yine cezalandırdı!). Bu insanlar karaciğer ezmesinin bir gereksinim değil, bir lüks, bir uyuşturucu madde olduğunu anlamadılar – kurban edilmiş bir hayvanın hasta organının normal dışı kullanımı, vb. İnsan yeniden *Üçüncü Adam*'ı* düşünüyor.

Öte yandan İsviçre harika bir ülke: Kuruluşunun 800. yıldönümünde Bern kentinin tarihini kutlayan, tümüyle yerlilerden oluşmuş tören alayı çoğunlukla İtalyanlardan, Zencilerden, Japonlardan oluşmuş bir halkın ortasından geçiyordu.

İsviçre'nin çekiciliği şuradan ileri geliyor: çünkü Nietzsche'nin görkemli gölgesi bu son derece rahat, barışsever, monoton ve çocuksu ülkenin üstünde dolanıp duruyor. Tüm bu *Gemütlichkeit*** ister istemez Sils-Maria'yı anımsatıyor. İnsan kendi kendine tüm bu *Untermenschlichkeit*'ın*** her gün sunulduğunu ve Üstinsan'ın düşüncesine günah ödeyici kurban olarak yüzyıllar boyunca sunulacağını söylüyor. O Üstinsan ki, her üstün zekânın plasenta konforu içine daldığı burada ortaya çıkmayı tuhaf bir şekilde yeğledi.

İsviçrelilerin kurnazlığı tüm Avrupa'ya yüzyıllarca paralı asker sağlayıp böylece savaşlardan uzak kalmakla kendini göstermiştir. Bugün bu kurnazlığı tüm zengin ülkeler yapıyor, tüm dünyaya silah sağlayarak, şiddeti olmasa da savaşı ülkelerinden uzaklaştırmayı başarıyorlar.

---

* Carol Reed'in filmi (ç.n.)
** Alm. rahatlık, keyiflilik (ç.n.)
*** Alm. Altinsanlık (ç.n.)

En temiz, en sağlıklı, dünyanın en iyi korunmuş İsviçre kentleri, eski mahalleleri bile öyle yeni görünüyorlar ki, hiç yıkılmadıkları halde, yeniden yapılmışlar sanki. Ama yine de bu kentlerde – Bern, Zürih – en katı "öffentliche Drogenszene" egemen. Uyuşturucu buralarda her yerde, bu zenginliğin damardan yapılan eroini olarak. Derinliklerdeki altın, yüzeysel çıbanı besliyor.

Engellenmiş (Tarih tarafından), yanlış yanda örgütlenmiş ve sonunda, özgürlük alanlarının resmini ayak parmaklarıyla çizmeyi bekleyerek, iki elleriyle, elbette soldan sağa yazan tüm o aşırı solcular.

Sigorta şirketleri için rakip reklam. We assure you
-from the candle to the grave
-from the womb to the tomb
-from the sperm to the worm
-from erection to resurrection*

Dondurucu soğukta bacakları butları çıplak o binlerce kadının kış mazoşizmi – karşıtlıkla, içe işleyen bir sıcaklığı yardıma çağıran kış özverisi, her özveriyle, dudaklarını çatlatan soğuk hava ya da ağızlarından çıkan sıcak hava olduğunu düşler. Kışın, geçen tüm kadınların bu ılık anıştırması Uyuyan Güzeller'i düşündürüyor. Bir kadını uyandırmadan okşamak ne zevk! Onun için yalnızca bedeninin haz duyacağı paradoksal bir düş olmak ne zevk! Farkına varmadan ırzına geçilmiş olmak onun için nasıl anlaşılmaz bir arzudur acaba?

Her kadınla o farkında olmadan yatmak hoşa giderdi, biz farkında olmadan o haz duymakta serbest.

* Sizi sigortalıyoruz:
-beşikten mezara kadar / dölyatağından kabre kadar
-spermden kurda kadar /ereksiyondan dirilişe kadar (ç.n.)

"Belki kadını uykusundan uyandırmak için yeterince erkeklik enerjisi kalmıştı, ama yaşlı Eguchi yüreğinde gerekli tahriki bulamıyordu."

Can sıkıntısı eskiden tekdüzelikten doğuyordu, bugün hızlanmadan doğuyor. Can sıkıntısından merkezkaç kuvvetle kurtulacağınızı sandıkça, o ölçüde gerçek can sıkıntısının içine düşersiniz, yani Brown deviniminin ve parçacıkların çılgın sıkıntısının içine. Belki artık egemen olmadığımız devinimsizliği ve sıkıntıyı yeniden bulmak için hızlanma diferansiyelinden yararlanmanın hâlâ zamanıdır.

Bilen kişiyle tartışılabilirsiniz, bilmeyen kişiyle tartışabilirsiniz, ama Buddha'nın kendisi bile bildiğini sanan kişiyle tartışamazdı.

Peki ama, simülakrdan söz eden J.B., siz bir simülakrdan başka nesiniz?

Yanıt: Varolduğum için simülasyon, evrensel simülakr, hakkında varsayımda bulunabilirim. Siz ki zaten gerçekdışısınız, şeylerin gerçekdışılığını düşünemezsiniz. Siz ki kendi kendinizin gölgesisiniz, saydamlık hakkında varsayımda bulunamazsınız..

Kimliklerini açıklamak zorunda kaldıklarını sandıklarında, başkasılık'ı ya da dayanışmayı evlilik görevi ya da kimi zaman zina olarak uygulayanlar.

Bir tür dalkavukça bir kararsızlıkla, ama anlaşılması güç uzaktan kumandayla, kararın kaçamak yolunu bulup olayları eylemsizlikle ansızın yakalıyorum. Aslında onları üremek olan doğal eği-

limlerine bırakmak yeter. Böylece, nesnel bir rastlantı ve korkaklık karışımıyla her zaman amaca ulaşılır.

Saygı ve hayranlık belirtileri insanı yalnızca şaşkın ve düşünceli bırakır. Çünkü (benzer bir belirtiyle) reddetmek ya da yanıt vermek olanaksızlığı karşısında savunmalarınızdan yoksunsunuzdur. Dolayısıyla, sanki yapılan bir ensülin iğnesiyle felç olmak gibi bir şey bu. Hayranlık, saldırganlığın toplardamariçi şeklidir. İşte bu yüzden onu dile getirmek ya da kabul etmek o derece güçtür. Eğer o gerçekten bir tutkuysa, o zaman, açıklaması aşk yüzünden işlenen bir cinayet alanına girer.

Thomas Bernhardt.* Zamanın yumuşak deflasyonuna tümüyle uygun yumuşak bir sövgü karşısında bu hayranlık niye? Avusturya-ya karşı kini de ülkeye uygun – taşralı. Ödül verme törenini (Wittgenstein) kötü niyetle parodileştirmesi törenin kendisi kadar ağır. Başarısı, zamanının tüm ayırıcı özelliklerini utanmadan paylaşmasından ileri geliyor ve bu zamanın kınanan ya da parodisi yapılan nesnesiyle bayağı bir suç ortaklığı içinde.

Haykırışı mı? Zavallı Büchner, zavallı Beckett, zavallı Joyce, zavallı Genet! Bu aziz Thomas'ın, Avusturyalıvari haykırıştan, Filistî'nin** haykırışından duyduğu olağanüstü hoşnutluğu ölçünüz.

Cesetlerin yendiği bir operada kurnaz mezarcının haykırışı.

Sürgüne gidişi mi? Hiç de toplumundan sürgün edilmiş değil. Klasik bir haykırış içinde – öfkenin ve kinin vodvili – damıtmak için ağır enerjisini emdiği yağlı bir toplumun tipik bir yadsıyıcısı ve lanetleyicisidir o. Onda Bulvar Tiyatrosundan ve Sacha Guitry'den bir şey vardır. Kısacası, onun içinde bir düzmeci yatıyor. Ve elbette hayranların hayranlığı düzmeciliğin bir parçasıdır.

* Avusturyalı yazar(1931-1989) (ç.n.)

** Kral Davud'a karşı savaşıp ona yenilen Filistî savaşçı Golyat (ya da Calut)' a gönderme. Kutsal Kitap 1 Samuel, XVII. (ç.n.)

Özellikle sanatta, tersine, iç içe geçmiş simülasyona alışığız – taklidin taklidi vb. Örneğin, Elisabeth D., Warhol'un çiçeklerinin tıpkısı tıpkısına taklidini yapıyor. Bu çiçekler böylece çok pahalı satılıyorlar. Estetik açıdan bu, tam bir giz. Ticari açıdan ise hiç de bir giz değil. Peki ama Elisabeth D.'nin çiçeklerinin taklidini yapacak X.'in çiçekleri kaç para ederdi? Kuşkusuz beş para etmezdi. Ama belki dördüncü kuşakta yeniden değer kazanırlardı? İşte böylece bir simülasyon süreliliği olur ve yüksek derecede bir sulandırmayla yapılan simülakrlar orijinalleri ile aynı etkiyi yaparlardı – tıpkı Borges'in "suyun belleği"nde şöyle söyleyebileceği gibi: Bir metni başka bir dile çevire çevire, sonra da onu kendi dilinize çevire çevire ve bunu sonsuz defalar yaparak, ister istemez orijinal metni yeniden bulursunuz.

Son derecede gelişmiş bir teknikle yapılmış, meteorolojiyle ilgili bir bilgi-işlem sayesinde, hiç hata yapma olasılığı bulunmaksızın, ertesi günün ve daha ertesi günün havasını önceden kestirebileceğiz.. Bu yalnızca dört günlük bir hesaplamayı gerektirecek. Dolayısıyla dört gün sonra, bir gün önce ve iki gün önce hava nasıldı, bunu tam olarak bilebileceğiz. Havayla ilgili gerçeğin havaya hiç gereksinimi yok. Ve olguların yapacakları tek şey sıkı tutunmaktır. Gerekirse, gerçek, olguları geriye dönük olarak düzeltecektir. Yağmur yağmış olsa bile, hava güzel olacaktır. Çünkü olgular her zaman olgudurlar, ama gerçek de gerçektir. Gerçek her zaman çok geç gelir, ama yine de gelir, geçerli olan odur.

Çok çabuk savaşıyoruz tıbba karşı, ama onun kendi hastalığına karşı savaşmıyoruz. Ve sonunda, tıbba, onun terörist ve koruyucu aygıtına duygusal bir tepki boşalmasıyla başka bir tedavi biçimi olmaksızın iyileşiyoruz. Bu anlamda tıp kaçınılmazdır. Belki de hastalıktan kurtarma gibi bu sapkınca işlevi ona büyücülükten miras olarak kalmış?

Bakanlığın girişini gözetleyen gece nöbetçileri, savaş süresince (Körfez Savaşı) genellikle hoşgörülüdürler, ama tehlikeler uzaklaşır uzaklaşmaz, katı olurlar.

Bir görevin, yararsız olduğunda, zıvanadan çıkması normaldir. Nitekim bürokrasi uzun süredir zıvanadan çıkmış (ve zıvanadan çıkarıcı) bir görevdir. Yine böylece tanıtım da artık hangi göreve tabi olduğunu bilmeyerek, kendi kendini alaya alma, tanıtıma karşı olma ve bir sözcüğü ters anlamında kullanma içinde zıvanadan çıkar. Aynı şekilde, cinsellik de ereklilikleri yok olduğunda (etki azaldığında arzu artar) çileden çıkar.

Antikorlar da böyledir, aşırı derecede korunmuş bir bedende yararsızlıklarının bilincine vardıklarında, zıvanadan çıkar ve kendiliğinden bağışıklık veren hastalıkları başlatırlar. Onlar da gece nöbetçileri gibi işe yaramayan figüran olma şereflerini kurtarırlar.

Kayıt stüdyosunda düşünceleriniz sanki bir televizyon suflörü üstündeymiş gibi art arda geçer, kendi düşüncelerinizin otomatik okuyucusu olursunuz. Özellikle de bakışınız beklenmedik şekilde kendinizi gerçek zamanda gördüğünüz kontrol ekranına takılırsa.

Bir televizyon stüdyosunda düşüncelerinizin espri gücünü yitirdiğini, ancak bir baştan çıkarma ya da rekabet ilişkisi içinde bulunan (bulunursa) bu tür nitelikten yoksun kaldığını hissedersiniz. İnsan, yalnızlık içinde düşüncelere sahip olsa bile, ancak başkasılık içinde espri gücü taşır.

Bu anlamda espri gücü, karışıklık, sürpriz, düşüncelerin çekiciliği, esprilerin ikil ve kösnül bir oyunu içinde işler – bu ise ekranın ve milyonlarca izleyicinin sanallığının olanaksız kıldığı şeydir. Ekran dondurulmuş bir başkasılık, el konulmuş bir başkasılık, belki, içinde kimsenin bulunmadığı İdeal Kent'in başkasılığı gibi, ideal bir başkasılık şeklidir.

Platosu dünyanın manyetik ağırlık merkezi kabul edilen Brasilia'nın çevresindeki uydu kentlerde, kuvarslı yeraltı uzay titreşim-

leri yayan büyülü Arizona'da, her yerde, insanoğlu, herhangi bir üstün türün bakışlarını üzerine çekmekle görevlendirilmiş, Cargo kültlerine ya da Aztek tapınaklarına benzeyen, kült yerleri, kült eşyaları icat ediyor. Keşfedilmiş olmak takınağı içinde, keşfedilmemiş olmak ya da o zamana kadar yok olmuş olmak saplantısı içinde yaşıyoruz. Biosfer 2 üçüncü tipten bu karşılaşmaya bir çeşit olağanüstü hazırlıktır. İnsanlığın amblemlerini taşıyan (Bach'ın müziği vb.) uzaya gönderilmiş mesajlar ya da uzay modülleri gibi.

Aztekler de üstün bir ırkın beklentisi içinde yaşıyorlardı. Ama İspanyollar gelir gelmez onları yok ettiler. Bizim için ne mutlu ki, ufukta başka ırk görünmüyor (ama belki de kendi ırkımızın derinliklerinden gelen).

Gerçeklik ilkesinden en ufak bir sapmanın, gerçeklik ilkesine en ufak bir aykırı davranmanın şiddetle cezalandırıldığı buz gibi bir hoşgörüsüzlük sergileyen bir toplumda yaşıyoruz. İkiyüzlülük, gerçekçi beğeni ve duyarlıktan yoksunluk her yerde ağır basıyor. Tüm düşüncelerin içine hemen beton dökülüyor. Aforoz, herhangi bir dinsel toplumda ya da Stalin toplumunda olduğu gibi. Hiçbir şey değişmedi. Budalaların yalvarıp yakarması tam.

Herkesin daha önce hiçbir zaman tanışmadan birbirini tanıdığı o monden yerler. Birbirlerini daha önceden tanışmadan tanımalarıyla ışıl ışıl olmuş yüzlerin açgözlülüğü. Ama belki başka bir dünyada tanışmışlardır? Rive Gauche'taki* kokteyller bu izlenimi veriyorlar. Tümünde daha önce görülmüş bir şey izi var – Styks'in** suları üstünde gezinen hayaletler gibi geziniyorlar. Zaten cehennem ancak şu olmalı: Bir yüze hiçbir zaman bir ad veremeden tüm yaşanmış olanları anımsamadan duramama.

* Paris'te Seine nehrinin sol kıyısındaki mahallelere verilen ad (ç.n.)
** Yun. mit. Cehennem ırmağı (ç.n.)

Vergiden bağışık bölgelerin, değerden bağışık bölgelerin, malların tüm bayağılığına teslim edilmiş bölgelerin edebe aykırılığına modern kentlerin yayalara ayrılmış bölgelerinde rastlanıyor. Otomobilin bir suçlu olarak icat edildiği ülkeye geri verilmesi bizi sevindirirdi. Ve yine de onu, insan yüzlü sözde bir kent yutturmacasıyla, daha da beter bir maskaralık olarak hissediyoruz, oysa kentin yüceliği çok açıkça onun insanlık dışı niteliğidir, özellikle de otomobil trafiğinin çok önemli ölçüde bozulmasıdır.

Bugünkü sanatın övüngenliği karşısında tek soru şudur: Nasıl olur da böyle bir makine, her türlü yeni enerji yokluğunda, oyuncuların tam kayıtsızlığı içinde, eleştirel düşkırıklığı ve aşırı ticari düşkünlük içinde çalışmayı sürdürebilir? Eğer yanıt olumluysa, bu gözbağcılık ne kadar sürecek? Yüz yıl mı, iki yüz yıl mı? Bu toplum kenarları durmadan genişleyen ve içinde suyun bir türlü kaynayamadığı bir kaba benziyor.

Küçük bir çağdaş hayvan öyküleri kitabı.

Koruma – Hayvanat bahçeleri, yok olma tehlikesiyle karşı karşıya bulunan türleri korumak için dayanılmaz bir tutku içindeler. Böylece, belli sayıda hayvan korunup, sonra yeniden doğal ortamına bırakılıyor. İyi ama, bu arada doğal ortam yok olmuştur! İnsanlar için de aynı şey söz konusu: Onlar da insanlara özgü sınırlı mekânlar içinde (deniz tedavisi, psikanaliz, lüks kulüpler, hastaneler ya da akıl hastaneleri) ideal şekilde yeniden yetiştirilip, sonra toplumsal yaşama geri veriliyorlar – evet ama bu arada toplumsal çevre yok olmuştur!

Üretme – Bu dişi kaplanın yumurtacıklarını aldık... Bu yumurtacıklar laboratuvarda bir Sumatra kaplanının spermi ile döllendi, şimdilik embriyonları saklıyoruz, onlar Siberya kaplanları gibi sayıları daha çok olan bir türün bir taşıyıcı dişi kaplanına yeniden yerleştirilecekler.

Beslenme – Tutsak yaşayan hayvanlar neden ölürler? Artık be-

sinlerini aramak zorunda olmadıkları için. Öyleyse bu yaşamsal etkinliğin eksikliğini gidermek gerek. Yırtıcı hayvanlar için, bir ipe piliç asılıyor. Maymunlar için yiyecek deliklere gizleniyor. Kuşlar için canlı böcekler serpiliyor... İnsan için de yakında aynı şeyi yapmak gerekecek. Çünkü toplum neden ölüyor? Artık yaşamsal etkinliği olmadığı, yiyeceğini bulmak için dövüşmek zorunda kalmadığı için.

Saydamlık – İnsanlar artık hayvanları demir çubuklar ardında görmeye dayanamıyorlar. Dolayısıyla, demir parmaklıkların yerine zırhlı camlar koyuyorlar.

Yüzler gitgide görüntünün arı maddesi oluyorlar. Sanki insan tutkularının bu aynasını, insanlık dışı şeylerin akınına uğramadan önce sabit duruma getirmekte ivedilik varmış gibi. Bu anlamda Irak televizyonunda Amerikan tutsaklarının özleri boşalmış, bitkin yüzleri, bu savaşın anısı içinde, askeri operasyonların teknik – tanıtımsal bolluğuna karşı gösterilebilecek biricik görüntüler olarak kalıyorlar.

Ya da ayrıca televizyonun aralarda hedef aldığı tenis oyuncularının yüzü: Oyuncu taş kesilmiş gibidir, dikkati dağılmıştır, gözünü hiç ayırmadan ayaklarına bakar, yitik bir eşyaymış gibi raketini seyre dalar, artık çevresinde hiçbir şey görmez, mutlak mutsuzluk evresindedir.

"Caractères"in davetlisi gazeteciler, gerçekliğinden en ufak bir kuşku duymayarak, alışılageldik, diplomatik ve politik ifadelerle yalnızca savaştan (Körfez Savaşı) değil, apaçık bir gerçekliği destekleyen bir belgeden söz eder gibi kendi kitaplarından söz ediyorlar. Tüm yaptıkları bu kitabı okuyup yeniden anlatmak – iletişim denilen şey de bu. Kendi metinlerinin anlatıcıları bunlar; sanki gerçek bir konuyu en ufak bir kaygı duymadan anlatıyorlar. İzleyiciyi ne kadar küçümseme, kitabın kendisini ne kadar küçümseme bu. Üretimlerinin gazetecilik açısından değişim değerine güveniyorlar yalnızca, tıpkı olayın politik açıdan değişim değerine güvenir gibi.

Sermayenin uzun ve karışık spekülatif yollarında (Borsa'da) haz istif etme. Enerjiyi, bir gün yeniden elde etmek düşüncesiyle, süper-iletkenler içinde istif eder gibi – ama bu, daha çok, ondan bir kurtulma biçimi değil mi? Hazzı istif etme, istif etmenin hazzıdır.

Bir masa, dışarıda, kafenin önünde. Genç bir kadın, bekliyor. Bir ilan vermiş ve bu ilana yanıt veren erkeklerden biriyle randevusu var. Aslında amacı çok değişik: Bu tip bir ilana yanıt veren erkek tipleri üzerinde bir araştırma yapıyor. Bunu adam gelir gelmez ona anlatacak, her türlü yanlış anlaşılmadan kaçınmak için. Adam geliyor, kadın onunla konuşuyor. Adam, kendisinin de, bu tip ilan veren kadın tipleri üzerinde bir araştırma yaptığını söylüyor. Sonunda küçük ilanlardaki aynı noktaya gelip: kendilerini birbirlerinin kollarına bırakıyorlar.

Portekiz'de seçim afişi: "Bu iş aşkla yapılırsa, ilk kez, ne hoştur. Oyunuzu PS'ye veriniz!" Afişte birbirine sarılmış genç bir çift görülüyor.

Bu tanıtım oyunu o kadar kaba ki, kuşkusuz, aşırı makyaj gibi, köklü bir küçümseme gibi zararlı oluyor. Burada politik sınıfın kendi kendini küçümsemesi söz konusu. Aslında, erotik mesajın içinde gerçek bir sıkıntı belirtisi gizli. Tüm tanıtımlarda, son derece mutlu görünüşleri altında, bir parça umutsuzluk havası ve dolayısıyla, anlayana yönelik, gizliden gizliye bir caydırma da var. "O kadar aşağıya düşmüş olan bana sakın oyunuzu vermeyin!"

Politik sınıfın *gerçek* toplumla ilişkisi olmayan ve yalnızca çoğalmak gibi bir göreve adanmış paralel bir mikro-toplum oluşturmasının kanıtı şu: Kendisini etkileyen skandallar onun için önemli değil, tıpkı borsadaki çöküşlerin ya da mali skandalların *gerçek* ekonomi için önemli olmamaları gibi, çünkü ikisi arasında ilişki yok.

Bir anlamda bu durum bizi koruyor: Sivil toplumu politik sınıfın

beklenmedik değişikliklerinden koruyor, tıpkı ekonomiyi (ondan geriye kalanı) Borsa'nın ve uluslararası finansın beklenmedik değişikliklerinden koruduğu gibi. Sanal bir politikayı ve sanal bir ekonomiyi doğuran bu ayrılma, dolayısıyla, bir bakıma yararlı. Çünkü, sanal politika ve spekülatif ekonomi bir yandan, gerçek toplum ve ekonomi öte yandan, çok büyük bir hızla birbirlerinden uzaklaşıyorlar ve sonunda kuşkusuz her biri bir yanda yok olup gidecek.

Belleğin tehlikeli bir işlevi var. Anlamı olmayan bir şeye geriye dönük olarak bir anlam veriyor. Olayların, özgünlüklerini oluşturan iç yanılsamasını geriye dönük olarak siliyor. Ama eğer olaylar ilk ve bilmecemsi şekillerini, ikircikli ve korkunç şekillerini korusalardı kuşkusuz artık tarih olmayacaktı.

Bir düşüncenin sizden çalınabileceği düşüncesi anlamsız. Eğer sizden çalınabilirse, önem taşımıyor demektir. Eğer sizden çalınabilirse, size ait değil demektir.

Cinsel ilişkiden sonra sigara içme alışkanlığı düşünülecek olursa, insan acaba bu alışkanlık sigara bittiğinde bitmeye yazgılı mı diye merak ediyor. Her ikisinin aynı zamanda azalması şaşırtıcı – yoksa bir neden-sonuç ilişkisi mi söz konusu? Sigaranın ortadan kaybolmakta olduğu her yerde mitik bir cinsel haz kültürü, hazzın sinemalık tadı tehlikededir.

Büyük İmparatorlukların sona ermesi Duyular İmparatorluğunun, Göstergeler İmparatorluğunun da sona ermesi anlamına mı gelir? Öfke ve tutkunun etkisiyle artık hiçbir şey yapılamayacağı anlamına mı gelir?

Sinema yok olmaya oldukça eğilim gösterirken, düş, gitgide daha çok bir film çekimi halini alıyor. İlk süreçten uzaklaşıp, sanki postsenkronize oluyor. Böylece, sonraki bir sekansta, önceki düşte bulunmayan bir bölümü çekmeye kadar gidiyorum. Ya da – *neredeyse* araya girmenin bilinci içinde, araya giriyorum, bu da düşün akışını hiç de kesmiyor, ne devamı sırasında ne de hoşuma gitmiyorsa sonunda. Ama "hoşuma gitmiyorsa" ne demek? Düşün objektif süreci nerede? Bilinçsiz olarak orada mısın sen? Eskiden bir karabasandan kurtulmak için uyanılırdı, şimdi düş montaj sırasında düzeltiliyor. Acaba düşün başkalığı da mı gücünü yitiriyor?

Gerçek dünyanın verilerini değiştirmek. Gerçeklik üstüne boşuna çalışacak yerde, düşle gerçekliğin, gerçekle yanılsamanın kenetlenme mekanizmalarını araya sokmak.

Örneğin: Bir düşte, arabamız nehre yuvarlanıyor. Ben içinden çıkıp kendimi kurtarmayı başarıyorum. Ama benimle birlikte olan kadın sulara gömülmek üzere. O zaman bir seçim yapmalıyım: Ya kadını kurtarmak için düşte araya girmeliyim ya da düşü etkileyip onu sağduyudan yana yönlendirmeliyim. Gerçekten de başarılı oluyorum. Düş akışını değiştiriyor, kadın da kurtuluyor. İçeriğini saptırmak için düşe, düş olarak kalması kaydiyle, bir işlem yaptırmak bana yetiyor. (Oysa düşün gerçekliği içinde bu noktaya gelmek için bana cesaret gerekirdi.)

Peki ama, insan kendi düşü üzerinde nereden etkili olur, içerden mi, uyanmadan mı? Peki gerçeklik üzerinde nereden etkili olur, içeriden mi, yine de buna inanmadan mı?

Düş anında düşün anısının yok olması. Düş orada, o kadar yakında, retinanın ekranında neredeyse algılanabilir durumda, ama bununla birlikte onu yakalamak olanaksız. Düşün birbirinden ayrılmış atomları nereye gidiyor? Düşlerini anımsamaya çalışan uyanmış insan, canlı iken gördüğü düşlerini bir araya getirmeye çalışan ölüye ya da ölmüş olanların yüzünü anımsamaya çalışan canlıya benzer.

Düş açısından, uyanık duruma geçiş, içinde ancak daha önceki bir yaşamın parçalarının kaldığı bir ölüm gibidir. Belki hayvanların da kafalarında hemen silinmiş bu tür belli belirsiz anılar vardır? Belleğin yoğunluğunun azalmasıyla, sürüngenlere özgü akıl durgunluğuna geri dönüş duygusu.

İnsan yaşamını kendisine ait olmayan bir düşünceye ya da hiçbir zaman sevmediği bir kadına adayabilir mi? Ben Üniversite'yle, istek duymadığım bu kadınla, yirmi yıl birlikte yaşadım ve zevki başka yerde buldum. Ama insan bir an bile aldanmadan nasıl bu kadar uzun zaman oyunun kurallarına uyar? Bu bölünmüş stratejinin arkasında hangi karakter makinesi çalışıyor?

İdeal kenti ya da ideal yaşam ortamını ya da ideal kadını hiçbir zaman seçmemeli. Çünkü, başarısızlık durumunda, sorumluluk dayanılmaz olur.

Skandallar, demokrasi aybaşı olup da kanamayı temizlemek gerektiğinde, ona tampon görevi yaparlar.

Yazın, yastığın serinliği umutsuzluğun serinliğidir.

Körfez Savaşı sırasında olduğu gibi olayın üzerinde çıplak, sıcağı sıcağına, açıkta durmalı, ama ne gerçek zamanda ne de geçmişin uzaklığı ile değil, öngörünün uzaklığı ile. Üçüncü tip gazetecilik, enformasyonun tam karşıtı.

Eğer anma töreni ölüseverliğin (nekrofili) yumuşak şekliyse, kesin otopsi amaçlı zoraki mezardan çıkarma bunun sert şeklidir.

İstemediği halde bir yazarın tüm yazılarının ardına düşüp bunları yeniden ortaya çıkaran yandaşları da böyledir. Metne aşırı düşkünlük tedaviye aşırı düşkünlüğün bir başka şeklidir. Bu ölüyeme işlemini ölüler üzerinde uygulayanlar canlılarsa, haydi neyse. Ama en kötüsü, önceden kendi en ufak kalıntılarını göklere çıkarıp, ölümünden sonra benimsenmesini sağlayarak bu ölüyeme (nekrofaji) işlemini hayatta iken kendi üstünde uygulayan, leş kargasıdır.

Dünyanın sonunu elinde tutacak kuşağın olağanüstü şansını düşünün. Bu, başlangıcında bulunmak kadar harika bir şey. İnsan bunu nasıl var gücüyle istemez? En zayıf olanaklarıyla buna nasıl katkıda bulunamaz?

Başlangıcında orada olmak fantastik bir şey olurdu. Ama biz çok geç geldik. Bize yalnızca sonu kalıyor. Öyleyse, şeyleri, değerleri, kavramları, kurumları yok olurlarken görmeye çalışalım, yok olduklarını görmeye çalışalım. Zahmete değen, kazanılması umulan tek şey bu.

Belli etmeden, tüm bulup ortaya çıkarma ağlarından geçerek kesinlikle hedefine ulaşacak kaçak bir düşünceyi düşlüyoruz.

Erken varıp da tam vaktinde varış saatiyle arada kalan boş zamana bakıp, varmadan önce ne olduğumuzu hesaplamanın ince zevki. Ama geç gelenler, kuşkusuz, orada olmadan orada olmamanın zamanını harcadıkları için, aynı derecede sapkınca bir hazzın çevresinde dört dönerler.

Her şeyin, meydana gelmeden önce, meydana gelmeme şansına sahip olmuş olması gerekir. Bu ertelenmişlik, bir fotoğrafın negatifi gibi, zorunludur. Olayın bir anlamı olmasını bu negatif sağlar, olayın – hiçbir zaman ilk kez değil de, her zaman ikinci kez – mey-

dana gelmesini sağlayan budur. Çünkü olayların, ikinci kez vaftiz gibi, dönüşüm yoluyla ilk şekli tanınmaz kılınan anamorfozda şekil gibi, ancak ikinci kez anlamı vardır. Bir başka dünyada ya da önceki bir yaşamda her zaman ikinci bir karşılaşma, bir başka şans olacağı fantazması buradan kaynaklanıyor.

Bir ilişkinin hiçbir zaman kesin sonu yoktur – çözümlenmemiş olan her şey, söylenmemiş olan her şey ikinci bir yaşamda yeniden bulunmalıdır. Kierkegaard'ın diyebileceği gibi bu "yeniden başlama"dadır en derin zevk: Öteki karşılaşmanın oyunuyla zamanı yenme zevki.

Tüm çok önemli olaylar ikinci kez oynanırlar (olayı tek ve yeniden oynanabilir olmayan yalnızca ölümdür). Ama bu ikinci vade sondur aynı zamanda ve "yeniden başlamış", simgesel olarak yeniden oynanan her olay bizi ölüme yaklaştırır. Tüm olaylar anıyla yinelenip, anımsamayla bir kez ortadan kalktı mı, yazgı onaylanmıştır; son, yakındır.

O kadını, ölmüş olarak düşlediğim için – aslında siyah dul giysileri içinde düşlediğim için – bu kadar güzel buluyordum. Onda kendi ölümümün alegorisine âşıktım. Ama bu alegori bende maddi olarak vardı – bu da yas çalışmasının orijinal bir şekli.

Birey yarı ölüdür –
ama demokrasi canlılık sonrasıdır.
Esrime tarih sonrasıdır –
ama gelecek vakitsizdir.
Haz tok karnına niteliklidir –
ama sessizlik beyinseldir, vb.

Monotonluk sayesinde, gerçek koşullarda hiçbir değişiklik ya-

pılmayacağı bile artık apaçık değildir.

Uyuşukluk sayesinde, insanın kendisini göstermeye çalışacağı bile artık apaçık değildir.

Gerçeklik sayesinde, düşünceyi sonuna kadar tüketmek bile artık apaçık değildir.

İletişim sayesinde, insanın canının ne konuşmak ne de yazmak istemesi bile apaçık değildir.

Vatandaş için enformasyona dayalı bir görüş sahibi olması olanağı, sanat piyasasına dayalı bir estetik yargıya varması olanağı kadar sıfırdır.

Milyonlarca dağınık bireyin inanılmaz nevrotik karmaşıklığını ve tüm bu sorunların çok büyük rakamlara varan toplamını düşündüğümüzde, kendi kendimize dünyanın psişik kirlenmesinin biyolojik ya da teknolojik kirlenmenin çok üstünde olduğunu söylüyoruz. Tautavel ya da Cromagnon'da durum kuşkusuz böyle değildi. Yaşamın kısalığı ve sertliği sanki otomatik bir düzene koyma rolü oynuyordu. Bugün ilkel yamyamlığı psişik yamyamlık ile değiştirdik. Sanal acımasızlık dönemine geçtik.

Yapay teknik nitelikten kaynaklanan insanlık dışı sürüngen davranma – insan soyunun sürüngenlere özgü beyninin en doğrudan doğruya ürettiği şey mi?

Sağırlık görmemek kadar büyük üzüntü değil. Çünkü görmek sürekli bir hayran kalmadır ve görünür olanın bir tür yetkinliği vardır. Görme, gördüğünü büyüler. Çirkinlik bile yalnızca görme, göz, renk, görünüşün verdiği saf sevinç yüzünden olağanüstü bir şey olur. İşitme daha derin ve dramatik, dolayısıyla da korkuya daha yakındır. Dile ve anlama daha yakındır, dolayısıyla da budalalığa.

Çünkü dilin bu saçmalığı gösterinin ve görmenin saçmalığından daha etkili, daha dokunaklı, anlam bakımından daha ağırdır. Bu yüzden, dünya sahnesinden, bu sahne edebe aykırılık da olsa, yoksun kalmaktansa, insanı dünyanın saçmalığından kurtaran sağırlıkla kopmayı yeğlerdim.

İşitme daha çok cinsel olanla, sağırlık ise cinsel iktidarsızlıkla ilgilidir, oysa görme ve bakış baştan çıkarmayla. Görmeden yaşamak görünmeden yaşamak demektir – kör kadınları üstelik ayna önünde makyaj yapmaktan alıkoymasa bile. Bu, baştan çıkarma olmaksızın yaşamak demektir. Bakışı olmayan bir dünya, iç karabasanlarla dolu, uykusuz geçen bir gece gibidir.

Acaba körler düşlerinde görüyorlar mı, sağırlar işitiyorlar mı diye kendi kendime her zaman sormuşumdur – düşte işitme ve duyma, algılama organlarından geçiyor mu? Düş sırasında devinme organlarından geçmeden pekâlâ uçuyoruz, sesi kullanmadan pekâla konuşuyoruz.

Sağırlığın artık duymamak, sesin ve mesajların tacizine karşı koymak için sesin kesilmesi gibi anlaşılması güç bir arzudan ileri geldiği apaçıktır. Çünkü dünya aslında harika bir görsel röportajdır – dayanılmaz olan yorumdur.

Sinüzitte kendi sesinizin kafanızın içinde fır fır dönme etkisi. Telefon konuşmalarının gizlice dinlenildiği yerde olduğunuz izlenimini veren, kafatasının içindeki Larsen etkisi. Düşüncelerin kendileri sesin içinde bir çıkış noktası bulamamaktan karışık duruma gelirler.

Bir zekâ verniğinden ve bir budalalık katmanından söz ediliyor. Bir budalalık verniği ve kalın bir zekâ katmanı durumunda ne olur-

du acaba? Simülasyon gücüne yükselmiş budalalık ve zekâ birbirine karışır. İki gücüne yükselmiş her nitelik karşıtıyla karışır. Ama budalalık anlaşılmaz olması bakımından zekâya hep üstündür.

Değer, soyutlama, spekülasyon kavramları, vaktiyle emeğin dışkısal maddesiyle genişledikleri gibi şimdi beynin maddesiyle genişlemek zorundalar. Zekâ üzerinde herhangi bir hammadde gibi fiyat verilmiş gri madde olarak aldatmaca karşılığıyla spekülasyon yapmak artık kafa avcılarının kurbanı oldu.

Nesnelerin bakışın yapısal denetimi altında art arda içkinliği.

Nesnede nesnelliğe indirgenemez olan.
Sekste cinselliğe indirgenemez olan.
Dilde anlama indirgenemez olan.
Olayda tarihe indirgenemez olan.

İnsan ne istediğini bilmezse ne istediğini bilen bir kişiye bağlanmalı. İyi ama, ne istediğini bilen kişi de zaten şüpheli değil mi?

İnsan kendi zevkinden ve değer yargısından emin değilse, zevkine güvenilir birine bağlanmalı. İyi ama, tam da bu kişiyi bu koşullarda nasıl seçmeli?

İnsanın ilişki kurmakta az yeteneği varsa, bu konuda yeteneği olan birine bağlanmalı. İyi ama, buna yeteneği yoksa, insan bu kişiyi nasıl bulup, onunla ilişkiye girmeli?

İnsan sevmesini bilmiyorsa, kendisini seven birine bağlanmalı. İyi ama, tam olarak nasıl bağlanmalı bu kişiye?

Enformasyon virüsü. Dezenformasyon Virüsü Ajansı'nın kullanması için leitmotif.

A communicable idea, thought, ideology, image, notion or con-

cept, that is created by someone, for no one in particular, but everyone in general, which purpose is to infect, invade, seduce, subvert, and ultimately transmutate the host society, culture, metropolis center, nation state or any other system or cultural circuitry, seemingly on a selfpropelling redundancy overload that is rushing towards its own collapse, destruction, annihilation, argameddon and/or demise – This is itself an information virus designed to infect the immature host body politic.*

Bilgisayarlar bizi maddi, insanlık dışı bir zekâ şekline mi götürecekler? Yazgıya, maddenin bir ara insan ve tarihi tarafından kesintiye uğratılan genel devinimine erişecekler mi?

Aydınlar arasında akşam yemeklerinde etkili zehirlilik, sessiz, çeşitli idam ve makineli testereyle toptan öldürme hoş kokar. Entelijansiya için her akşam Eucharistie'nin** kanlı şenliklerinin yerini tutan bu ritüel toplu kıyımlara yoğun bir enerji harcanır. Geri kalan zaman unvanları, adları, yapıtları, anıları yeniden canlandırmakla, zaman zaman meydana gelen unutkanlıklara karşı kültürel potansiyeli korumakla geçer. Bellek yitimi, bir kişinin gelmemesi bulaşıcıdır – tüm ötekiler ipin ucunu kaçırırlar. Ansızın adları ve yüzleri unutma da gülme kadar bulaşıcıdır. Bir noktaya kadar, sosyete toplantılarında gülmenin yerini almıştır.

Çevrebilimle ilgili uluslararası Rio Konferansı felaketin bir parçasıdır. Yaptıklarından pişman olmuş parazit Montedison çevrebi-

* Birisinin, belli hiç kimseyi amaçlamadan, genellikle herkes için yarattığı, başkasına iletilebilir bir idea, düşünce, ideoloji, imge, nosyon ya da kavram; amacı, bozmak, istila etmek, baştan çıkarmak, yıkmak ve en sonunda, görünüşte kendinden güdümlü aşırı bir ağırlıkla, aslında kendi çöküşüne, yıkımına, yok oluşuna, yitişine ve/ veya ölümüne doğru koşarak yerli toplumu, kültürü, metropol merkezi, ulus devleti ya da başka herhangi bir sistemi ya da kültürü ya da kültürel çevrimi değişime uğratmak. Bu, kendi başına, olgunlaşmamış *beden politikasını* bozmaya yönelik bir enformasyon virüsüdür. (ç.n.)

** Katoliklerde hamursuz ekmek ve şarapla yapılan âyin (ç.n.)

limsel hayır işlerini finanse ediyor, dünya çapında insan soyunu finanse eder gibi. Gerçekte ise çalıp çırpmayla savaşa karşı alınan önlemlerle çalıp çırpma sürüp gidiyor: Mafyanın ve iktidarın bin yıllık kanalizasyonlarına gerektiği gibi oluk oluk akacak olan Rio'ya yağan dolar yağmuru. Fiziksel, biyolojik felakete, ideolojik felaket, kurtuluşa ve dünya çapında kutsal birliğe çağrı ekleniyor.

Onların "doğal kaynaklar" ve şenlikli toplumsal ilişkiler karşısında kendilerinden geçtikleri yerde ben yarısaydam akrepler ve doğanın sapkınca niyeti karşısında kendimden geçiyorum (bu söylemi ancak çok hafif dozda kabul etmeleri şaşırtıcı değil).

Heidelberg'in bilim adamları (bir Nobel ödülü topluluğu!) şu düşünceyi kesin olarak ileri sürüyor: "İlkel yaşam yoktur ve böyle bir yaşam, insanın, doğayı her zaman kendi hizmetinde kullanarak, aksini yapmayarak geliştiği ölçüde biyosferde ortaya çıkmasından bu yana, belki hiçbir zaman var olmamıştır." Her halde bu Pangloss'lar* doğanın zekâsını kendi hizmetlerinde kullanarak gelişmediler! Bilimsel nesnellik isteğiyle ışıldayan önerileri de şu anlama geliyor: "Tanrı yoktur ve Tanrı'ya inanan her zaman insan olduğu ve bunun aksi olmadığı ölçüde, insanın biyosferde ortaya çıkmasından bu yana Tanrı belki hiçbir zaman var olmamıştır."

Burada en tuhaf olan, yine de *belki* sözcüğü. Bilginler topluluğu bir şeyin *belki* hiçbir zaman var olmadığını "kesin olarak" söylüyor: Daha nesnel olmak güç.

İnsan kendi düşüncelerinin yalancısı olabilir (bunlara inanılmaz, bunlar sonuç vermezler), hovarda (bunlara dansöz gözüyle bakar), soytarı ve cambaz (bunları kendisi gülünçleştirir), militan (bunları canla başla savunur), pişman olmuş kişi (tüm militanlar sonunda pişman olurlar). Bunların saf suç ortağı ve kurbanı olabiliriz.

* Voltaire'in *Candide* adlı yapıtındaki eğitimci Pangloss'a gönderme.(ç.n.)

Çok kimse kendi düşüncelerinin paraziti olur, eğer düşünceleri varsa. Ama, ne olursa olsun, bu ruhsal durumlar kendi düşünceleri olmayan ve kendi düşüncesizliklerinin sırasıyla soytarısı, militanı, pişmanı, suç ortağı ve paraziti olup bu düşüncesizliklerle kendilerine çok başarılı bir yazgı çizenler için de geçerlidir.

İyimser söylemler elbette en umutsuz olanlardır, çünkü, iyimserlik, İyi'nin varlığı konusunda en kötü belirsizliği, Kötü'nün varlığı konusunda en büyük olasılığı belirten ruhun hareketidir. Eğer İyi var olsaydı, ona ne inanmaya ne de iyimser olmaya gerek kalırdı (zaten kötümser olmaya da gerek kalmazdı), iki kategori de eşit olarak depresif ve kötüleyici anlamdadır.

Bodrum katında unutulmuş, etajerin üstünde belki yılda birkaç milimetre ilerleyen, ama kenardan çoktan birkaç santimetre taşmış olan şu şişe. Şişe ilerlemesini sürdürmek için genel bir ilgisizlikten yararlanıyordu (Körfez Savaşı, vb...) ve düşüp kırılmayı başarmaktan uzak değildi; böylece o önemsiz, ama kesin sonuca götüren olaylardan birini yaratacaktı, çünkü, haklı olarak, tümüyle rastlantısal olan bu olaylar yine de ağır bir erekliliğin ve körü körüne bir iradenin belirtisidir. Ama ben bu şişeyi gördüm, ilerlemesini durdurdum ve onu yeniden yerine koydum – tıpkı koşmakta olduğu görülen çocuğun ilk çıkış noktasına dönmesi gerektiği çocuk oyunundaki gibi. Ne var ki, onun, o şeytanca projesini yeniden ele almak için yalnızca unutulmuş olmayı beklediğini biliyorum.

Darbe üstüne darbe: Çöp kutularımın radyografisi – genetik kodumun "scanner"le görüntüsü – günlük yaşamımdaki eşyaların fotoğrafik envanteri.

Tüm durumlarda: yüz olmaksızın inceleme. Yitik kimliğinizin, dışkılarınızın ve yaşamınızın önemsiz ayrıntısının gülünç aynası – zoraki kimlik saptaması, idrar tahlili ya da psikanaliz kadar müs-

tehcen polis araştırması, bunların tüm yaklaşımları teknik ve değerleri düşmüş değişkelerdir.

Artıkların genel estetikleştirilmesi. Gücü, eskiden izlerin ve artıkların, tırnakların, saçların ve ötekinin ölü parçacıklarının düzenlemesine dayanan büyünün kalıntıları. Peki ama çok eski büyücülükten geriye ne kalıyor?

Düşümde kırıp geçirilmiş gerçek üzerinde esen beş kuvvetinde bir kavram fırtınası gördüm.

Amerikan kampusleri: Bunlar, Disneyland gibi, birer ideal mikro-site, entelektüel bir biyosferin yapay ideal tipi. Gerçekleştirilmiş her ideal şey gibi, sonunda korkunç bir zorlamaya – *politically correct* – ve zehirleriyle, içsel morfinleriyle bir içsel zehirlenmeye yol açarlar.

Epikuros: Rastlantı.
Stoacılar: Yazgı.
Şüpheciler: Yanılsama.
Kinikler: İroni.

Modern realist ve kurtarıcı düşüncemiz karşısında sapkın olmuş, ancak hâlâ eskisi kadar canlı kalmış antik düşüncenin belli başlı simgeleri. Biz bunlara ayrıca yalnızca iki sapkınlık ekledik: Kötü ilkesi ve yetkinlik ilkesi (Katharcılık ve Manikeizm yanlıları).

Ansızın belleğin atardamarları sanki bölgelere ayrılmış. İçlerinde, orada bulunmayan organın hâlâ sinirli bir şekilde su verilmiş gibi göründüğü hayali organların tersi. Burada nesneler elbette mevcut, ama artık sinir kollarına ayrılmamış. Görülebilir, elle dokunulabilirdirler, ama yine de bir anıdan öte bir şey değildirler, tıpkı artık adını bile bulamadığınız bir yakınınız gibi.

Programına katılmayı reddettiğim için öfkelenen spiker sanki oradaymışım gibi yapıyor, sorular soruyor, bekliyor, sessiz bir süre geçmesini sağlıyor ve radyoda şöyle diyor: İşte – B. burada, ama yanıt vermek istemiyor. Filozof denen adam böyle biri midir?

Ölümün kutup pozisyonu.
Organ anlaşmazlıkları savaşının sonuncusu.
Oyunun simgesel hakemi.

Yan yatırıldıklarında ölülerin güzelliği. Yüzleri gökyüzüne karşı değildir – gökyüzü ki yok olmanın ve Kıyamette yargı gününün göstergesidir – ama, yan yatmış, bacaklar birleştirilmiş durumda, cenin gibi kıvrılmanın ve uykunun göstergesi söz konusudur.

Bir organizmanın doğal ölümle yok olması ya da başlangıçtan itibaren, işlevi bu işe son vermek olan genleri ve hücreleri içinde taşıdığı için ölmesi çok farklıdır: Burada otomatik bir programlama söz konusu, öyle ki bunsuz yaşamın kendisi, canlı organizma ölümsüz olurdu. Kendine özgü ve yasaklayıcı bu eylem olmasa, yaşam kendi başına duramazdı, sonsuza kadar çoğalırdı.

Uyku için de aynı şey söz konusu değil mi? Ve de düşünce için? Süreci başlatmak için bir etken, durdurmak için de bir başka etken gerekmez mi? Düşüncenin zincirleme tepkisini durdurmak için işe karışan elbette yasaklayıcı etkenler var, yoksa düşünce boşlukta, delilikte, sınırsızlıkta yitip gidebilirdi, tıpkı yaşamın ölümsüzlükte yitip gidebileceği gibi.

Bugünkü patolojimiz bu yasaklayıcı etkenlerin güçsüzlüğünün patolojisidir – sözkonusu bu patoloji tüm bu işlevlerin büyük niceliklere varan bir gelişme perspektifine açılır.

Antiplano'nun And Dağları vadilerinde Kızılderililer sanki değişmiş olan kendi bedenlerinin içinde yaşıyorlarmış gibi yaşarlar. Taş, bedende etin maddesini içerir ve toprak rengi, yeşil, siyah, pastel, paslanmış renkler gibi renkler bedenin içinin renkleridir, mukozaların ve organların stereoskopileridir. Bir kan şebekesinin başlangıçtaki ve tensel niteliğini koruyarak parçalanmış bir bedenin içindeymiş gibi yürüdükleri ve hareket ettikleri yolları, girinti çıkıntıları, küçük aralıkları, fayları saymadan. Zaten kimi şekillerin canlı madde ile benzerlikleri vardır – yatmış kadınlar, dokuları ve damarları metalik pigmentlerle boyanmış derisi yüzülmüş bedenlerin kayamsı anatomileri. Kızılderililer madenlere, taşın içindeki bu cevheri, tıpkı bir bedenin organlarını kurban vermek için çıkarma gibi, çıkarmaya adanmışlardır. Jeolojik olayların – ne vücudun ta içinden gelen ne de kurban ritüellerine tanıklık ettiği Kuzey Amerika çölleriyle farklılık. Bu çöller daha yüzeysel, gerçekdışı ve etten, kemikten kurtulmuş bir kendinden geçme yerleridir – kendi tarzlarında hayran olunacak yerlerdir de. Arjantin Antiplanosu'nda Tanrı'nın kendisi, doğanın kendisi, kendi bedenimizin kanlı bir metaforu olmuşlar gibi görünüyor.

Bir düşünce cebiri için dört aksiyom:

– Boşluğun çevre tarafından çekimi.

Karşı yoğunluk, karşı yerçekimi. Jarry.

– Bira ile puronun eşdeğerliği, yokluğun uyumlu eşdeğerliği. Brecht.

– Varlığın ve karşıtının, faşizm ile antifaşizmin tamamlayıcılığı vb. Benjamin. Kutupların suç ortaklığı.

– Sonuçlarla nedenlerin tersyüz edilmesi, sonuçların nedenler üzerinde, sonların başlangıç üzerinde ters yönde devinimi. Yazgı. Metalepsi.

Hafifçe damla hastalığına tutulmuş,

Hafifçe artritli,

Hafifçe aerofajili,
Hafifçe astımlı,
Hafifçe bronşitli,
Hafifçe mantar hastalığına tutulmuş,
Hafifçe presbitli,
ve, psişik açıdan,
kesinlikle kişilik bozukluğu var.

Oxymores:* bir umutsuzluk ışıltısı – geriye hamle – erkekleri yemeyen kadın – sanal gerçeklik.

Günöte: Güneşten olabilecek en uzak noktadayız.
Yeröte: Dünyadan olabildiğince uzaktayız.
Duyumsamazlık: Acıdan olabilecek en uzak noktadayız.
Can çekişme: Ölümden olabilecek en uzak noktadayız.

Yazmak için ikili başlamak eğilimi ne anlama geliyor? Eğer kavram, olması gerektiği gibi, bütün haklara sahip bir hasımsa, bir felsefesel meydan okuma ya da düello söz konusuysa, o zaman bunun tek başına karşısına çıkmak gerekir. Bir entelektüel çalışma ya da bir araştırma söz konusuysa, o zaman da bu, ikili olarak ya da çok kişiyle yapılabilir.

27 Temmuz 1992. Doğum günü. 63 yıl. Tam da Doktor Faustroll yaşı. Olağanüstü rastlantı: Bu sırada l'Agence, le Transfatal Express, nesnel ironi üstüne yazdığım her şey Patafizik** burcuna giriyor.

* Anlamı güçlendirmek için karşıt sözcüklerin bir araya getirilmesiyle oluşan deyişler: Buz gibi ateş, karanlık aydınlık, yakıcı kar... (ç.n.)
** Alfred Jarry'nin, Ubu ve Faustroll! tiplerinin uzmanı oldukları "düşsel çözümler bilimi"ni adlandırmak için yarattığı terim. (ç.n.)

Puanlı sürücü belgesi çok güzel bir formül. Ama bu ayrıksı düşünceden yalnızca araba sürmenin yararlanması rezilce bir şey. Bu düşünceyi tüm yaşamın kapsamına alıp aynı tipte bir yaşam belgesi vermek gerek. Davranışlarla ilgili ahlâk yasalarına her karşı gelme yaşam puanından bir eksilmeyi gerektirebilir – puanların bitmesi yaşam belgesinin geri alınmasına yol açabilir. Böylece, yaşamın yolları daha emin, hem de davranmasını bilmeyenlerden kurtulunca daha az tıkanık olacaktır. Bu insanlar zaten iyi ya da kötü davranma fırsatı bulamayacaklardır, çünkü, tanımı gereği, sürücü belgesinden farklı olarak, yaşam belgesinin geri alınması kesin olacaktır (tek çözüm, insanın çifte yaşamı olmasıdır). Bunlara, kendilerine yeniden normlara saygı enjekte edebilecek vicdan uzmanları yönetiminde yeniden yetişme şansı verilmesi düşünülebilir, o zaman geçici sağ kalma sürecine girebileceklerdir. Ama en iyisi yine de hemen uygulamaya konulabilecek yaşama yasağını düşünmek olacaktır. Karşı koyandan otomatik bayılma yoluyla kurtulmak için programlı implant şeklinde puanlı belge düzenlemek yetecektir. Bu, İnsan Haklarının kayıtsız şartsız uygulaması olacaktır. O zaman da demokrasinin doğru ve katı uygulaması daha iyi bilinecektir.

1948: *Hayatımızın en güzel yılları.*

Filmin kişileri duygularına karşı bizim artık sahip olmadığımız bir açıkyürekliliği, bir naif inancı korudular. Duygusal (*affectif*) bir yaşam kurmacasını kurtarmak için hoş bir şekilde *affect** diye adlandırılmış olan bizim duygularımız, gözümüzde her türlü güveni yitirdikleri için, artık gerçekte yalnızca birer psişik yapmacıktır. Ya da o zaman ruhun nüanslarından çok bedenin melodramını açığa vuran duygu dönüşümleridir. Bu saflığı yorumları, ikileşmeleri, ironik refleksleri ile karşı karşıya olduğumuz kendi düşlerimize karşı bile gösteremiyoruz. Ama en kötüsü, yalnızca yaşamın değil, sinemanın da bu dönemden beri her türlü yalınlığı yitirmiş gibi görünüyor olması. Sinema artık yapmacıklı bir şekilde kendi kendinin

* Affekt. İlkel duygusal durum. (ç.n.)

parodisini yapmaktan başka bir şey bilmiyor ve psikodrama ya da görsel melodrama dönüşüyor. Geriye dönük olarak, dolayısıyla bu aynı zamanda sinemanın "en güzel yılları" idi.

Montjuich, Temmuz 92, Olimpiyat Oyunları'nın açılışı. Uluslararası tenor kraliyet tribününün önünde şarkı söylüyor. Solda dev bir televizyon ekranı var, burada 120.000 izleyici için yakın planda görülüyor. Dekorun içinde çok küçük kaldığından, tüm yüzler onu görmek için ekrana doğru dönüyor. Bunun farkında olduğu için, o da ekrana doğru dönüp, kendi görüntüsünün karşısında şarkısını söylüyor. Ama o sırada, çekim açısından ekranda profilden görülüyor. Sonunda, tribündeki izleyiciler bizzat kendileri ona doğru dönüyorlar. Artık kimse ötekine bakmıyor.

Bu, Vélasquez'in Foucault tarafından görülmüş olan *las Meninas* (Nedimeler) adlı yapıtının 1992 versiyonu. Klasik çağdaki bakışların oyunu, (tele)görsel çağda bakışların faulü oluyor.

Geleceğin binalarına içi patlayıcı dolu nişler eklemeyi öngörmeli. Bu nişler binaları istenildiği zaman otomatik olarak yok etmek üzere içlerine özenle dağıtılmalıdır (tıpkı doğar doğmaz ölüm üretmek üzere programlanmış hücreler gibi).

Örtüsüz bir başkalık ve kuruntusuz bir kimlik için.
Örtüsüz bir kimlik ve kuruntusuz bir başkalık için.

Tarih tarafından mikroplu kan bulaştırılmış tüm siyasal sınıf. Virüs, iktidarın üstyapılarında kurbanların vücudunda olduğundan daha hızlı dolaşıyor. Ahlâk bozukluğu, skandallar aslında siyasal sınıfı etkilemiyor, çünkü bu sınıfın gerçek topluma karşı bağışıklığı var. Ama bu skandal özgün, çünkü politik toplumla sivil toplum arasındaki duvarı deliyor ve görünmeyen bir bulaşmaya dayalı olay

oluyor – artık gösterecek durumda olmadığı sosyal şiddetin yokluğunda, virüs bulaşmasına ilişkin olay.

"Böyle iğrençlikleri nasıl betimleyebilir? Ve betimlediği iğrençliklerin ağırlığı altında çökmemek için nasıl davranıyor?"

Ee, olağanüstü bir ruh gücü – ya da özel bir korkaklık da gerek. Ne olursa olsun, iğrençlik yapmayı göze almak için iğrenç olmak gerekir. Kötülüğü söyleyebilmek için kötüyle çıkar ortaklığı olması gerek. Şeytandan söz edebilmek için (hem de kuşkusuz ruhtan söz edebilmek için) ruhunu şeytana satmış olmak gerek.

Bir tür ahlâk yasası, teröristçe bir boşinanç size eğer işin içinde değilseniz herhangi bir şeyden söz etme hakkı tanımaz – Parti'li değilseniz Komünist Parti'den söz etme hakkı, analizi yapan ya da analizi yapılan değilseniz psikanalizden söz etme hakkı tanımaz.

Buradan aynı şekilde teröristçe şu gerekli sonuç çıkıyor: Sistemi bu kadar iyi inceliyorsanız, bu sistemin suç ortağısınızdır da ondan. Suçlamanın – düzmecilik ya da kokuşmuşluk – sonsuz çatallanması: "Baştan çıkarmadan söz ediyorsunuz, siz baştan çıkarıcıdan başka bir şey değilsiniz" ya da "Baştan çıkarmadan söz ediyorsunuz, ama baştan çıkarmadan bir şey anlamıyorsunuz". "Konunuzun suç ortağısınız" ya da "Sözünü ettiğiniz şeyi bilmiyorsunuz".

Gerçekte var olmanın ve bir şeyden söz etmenin hiçbir ilgisi yok. En güzel örnek ölüm örneği: Ölümden söz etmek için canlı olmak gerekir. Ama bu her şey için geçerli, politika için, ekonomi için, sanat için de – bir şeyden yabancı gibi, yani özgün biçimde söz etmek için bir şeye yabancı olmak gerekir. Kadından söz etmek için erkek olmak gerekir. "Deneyim" den söz eden herkes, alışılageldik bir biçimde konuşur – hayatını anlatır.

Gerçekten de insan sözünü ettiği şeyin kesinlikle suç ortağı olmalıdır, hem de tümüyle. Sevmek gerekir, nefret etmek gerekir. İnsanın kendi nesnesi olması gerekir ve şiddetle karşı olması gerekir. Bu konukseverliğin yasasıdır; bu, düşmanlığın yasasıdır.

Sefiller seçkinlere karşı.

Söz söyleme ayrıcalığı olanların, aynı zamanda hayır deme ayrıcalığı da vardır, böylece eleştirel bilinçlerini dile getirirler; oysa, sessiz çoğunluklar evet demeye adanmışlardır, böylece karşılıklı rızalarını ve köleliklerini dile getirirler. Bu kez, Avrupa üzerine referandumda, hayır diyen budalalıktır. İlk kez tüm politik ve medyatik sınıf, tüm kültür ve seçkin tabaka evetten yana buluşuyorlar. Bunlar eleştirel ayrıcalıklarını mı yitirdi yoksa kitleler entelektüel düzenin eleştirel zekâsından üstün bir transpolitik zekâ mı gösteriyorlar? Bu sonuç çok önemli, çünkü burada bir sağ ve sol politika ayrılığının değil, daha derin bir ayrımın – aydınlarla klonlar ayrımının, seçkinlerle sefiller ayrımının söz konusu olduğunu açığa vuruyor.

Olumsuz oyun politik açıdan değersiz ve güçsüz olduğunu göstermek için büyük çaba harcandı. Belki, ama politik olanın kendisinin güçsüzlüğü ve değersizliği yüzünden de, hayır, ters etkiyle, ilginç bir transpolitik davranış oluşturuyordu.

Politika artık Tarihin anahtar sözcüğü değil. Tarihin kendisi de artık eylemlerimizin anahtar sözcüğü değil. Politika, bugünkü durumuyla, Tarihe ve Tarihsel Akla (yine Avrupa dolayısıyla söz konusu) karşı bir şantaj değildir. Bu anlamda olumsuz oy politik şantaja karşı, kitlenin (koyun sürüsü) pasif konformizmiyle önceden güven verilmiş "Avrupa" politik intelligentsiasının büyüklenmesine karşı bir hayır'dır. Bu referandum, halkın seçkin tabakanın izinde olacağına ilişkin bu aşağılayıcı güvence olmasaydı hiçbir zaman başlatılamazdı. Ama işte burada kitlelerin budalalığı konusunda politikacıların saflığı, politikacıların zekâsı konusunda kitlelerin saflığını kat kat aşıyor. Her türlü temsil sisteminin bu işlev bozukluğunda, bu sevgisizlikte, artık devindirici güç olarak politik bir bilinçlenmeyi değil, ırkla ilgili kayıtsızlığa dayalı, transpolitik bir duygu boşalması şeklini içeren beklenmedik sarsıntılar olasıdır.

Ya da olumsuzun yollarını bulabilecek bir politik bilinçaltı şekli (Bilinçaltı'nın hayır demesini bilmediğini söyleyen Freud bunu kabul etmiyordu). Böylece budalalığa verilen ultimatom bunu verenlerin aleyhine döndü. Önceden kestirilemeyen bu hayır'ın gücü

politik sınıfın tüm kan şebekelerinde bir virüs, bir lösemi etkeni etkisi yapıyor. Boş gibi görünen olayların boşluğu içinde bu olay onlardan biri. Olayların akışını altüst ettiği için değil, Avrupa geçip gittiği için. Ama bu, sondajların ve istatistiklerin temelinden gelen, politik olarak değil, ancak sözün ve iktidarın simgesel uygulaması bakımından tamamen bölünmüş bir toplumun kanıtı olan, önceden kestirilemeyen bir olaydı. Politik unsurun yanılmasının körükörüne bir yadsınmasının, bu kez medyatik, entelektüel ve kültürel yuvasının içinde hep birlikte toplanmış ahlâksal ve politik Akıl'ın bir yadsımasının ilk ortaya çıkışı. Aydınlanma Çağı'nın tekelini eskiden beri elinde bulunduran bu sınıf bu körü körüne yadsımada elbette yalnızca tüm olanaklarla bastırılması gereken bir budalalar komplosu gördü: Başka her yerde geçersizliğini duyurduğu kutsal birliğe karşı şantaj, medyatik lanet, aleyhte propaganda ve son olarak da kamu oylamasının ve kendi ilkelerinin küçümsenmesi (Danimarkalıların Hayır'ı geçersiz sayılmıştır – 1993 de Cezayir seçimlerinin yok sayılmasından söz etmeden). Kayıtsız şartsız sürgün cezasına da uğrayan İnsan Haklarının güç çıraklık dönemi işte böyle. Demokratik diktatörlük iyi yolda.

Avrupa – çağdaş olayın somut örneği: Boşlukta fantazmagori (görüntü oyunu). Bu oyun, politik iradenin, dosyaların, söylevlerin, hesapların ve kolokyumların uyurgezerlere özgü mekânı ve – şeflerin, uzmanların düzenci idealizmine bağlı olarak sert bir biçimde yönlendirilmiş ve kontrol edilmiş kamuoyu yoklaması sonucu olan genel düşüncenin yapay sentezi dışında, ne başta ne düşlerde ne herhangi bir kişinin doğal esini içinde oynanacaktır

Bu biraz, *Capricorne One*'da* çölün ortasında Mars'a sefer düzenlemenin simülasyon modeli gibi bir şey: Sanal gerçeklik olarak, dijital bir kombinezon gibi giyilecek Avrupa. Belki de demokrasinin mükemmelliği bu.

* Peter Hyans'ın bu adı taşıyan bir filmine gönderme (1978) (ç.n.)

Psikanaliz düşlerin bir önceki günün arzusunun gerçekleşmesi olmasını ister. Ama, bir önceki günün düşün arzularının gerçekleşmesi olması o kadar daha iyi olurdu ki. Çünkü, özgür ve oynak bir yanılsamanın hareketleri gözetim altındaki bir gerçekliğin hareketlerinden daha zengindir.

Artık düşünmemek. Yalnızca bir köpek olmak. Kafasının içinde kulübesinin içindeki bir köpek gibi olmak.

Lenfatiğin (ağırkanlının) özelliği, başlamadan önce yorgun, ama sonunda tam formunda olmaktır.

Ödleğin özelliği, bedenle temasında, ruhunun daraldığını görmektir.

Aptalın özelliği, sözcüklerle temasında düşüncelerinin daraldığını görmektir.

Cansıkıntısı, sürenin özünün içinden görünmeden, onu bozmadan geçebilecek fosil havası taşıyan, ince, süzücü bir virüs şeklidir. İnce cansıkıntısı parçacıkları, nötrinolar gibi, süreyi iz bırakmadan çiziklerler – cansıkıntısının hiç canlı anısı yoktur. İşte bu yüzden, küçük aralıklar içinde yaşadığına göre de, her türlü, hatta coşku verici etkinliklerle üstüste gelebilir.

Bir kadının yüzündeki bir yara izi, ona, bu yaraya neden olmuş olabilecek hayvanın tüm sevimliliğini, tüm çekiciliğini verir. (Canetti).

Gerekli olan, insanın yazıda düşüncelerinden kurtulmasıdır, yoksa bunların sorumluluğunu yüklenmek değil – dili amacından kurtarmak, kavramları anlamlarından kurtarmak – dünyayı, daha da büyük bir yanılsama olan, gerçekliğinden kurtarmak.

Düşünceleriniz yağma edildiğinde, işin en kötüsü sizin bir enkaz yerine konulmanızdır.

Ostrakismosun* kurbanı olmaktansa bizzat bir istiridye kabuğu olmak daha iyidir.

Bir konferansta tam başarıyı izleyiciyi kendisine yönlendirdiğinizde elde edersiniz. "It's your problem!" Güldürmek için rolleri tersyüz etmekten daha iyisi yoktur.

Artık politik sınıfı suçlamaya gerek yok. Bu sınıf kendiliğinden kendini yok ediyor. Yapılması gereken tek şey, tehlikede olan kişiye acımasızca davranıp yardım etmemektir.

"Kurtarılmış" Doğu Berlin Batı'ya, diktatörlüğün gölgesinde gelişmiş, her önüne çıkanla yatmaya dayanan bir cinsel yakınlaşmayı, dolayısıyla da, vahşi fahişelik kontenjanı şeklinde AIDS'i ihraç ediyor. Buna karşılık Batı Doğu'ya, Doğu'dakilerin acımasızca yoksun bırakıldıkları porno-stereo-video'yu, seksin görüntüsünü ve simülakrını ihraç ediyor. Burada transit geçen daha çok zihinsel AIDS. Böylece iki kültür Utanç Duvarı'nın yıkılmasından sonra karşılıklı olarak birbirlerine mikrop bulaştırıyorlar.

Yapay Zekâ ister istemez bir Yapay Entelijansiya'yı, entelektüel bakımdan kurallara uygun ve genetik bakımından bağışıklık kazandırılmış ve de zekânın ve kodun dijital üstünlüğünün sayısal verileri çevresinde yeniden oluşan bir uzmanlar topluluğu doğuruyor.

* "Kabuk" anlamına gelen ostrokon' dan türemiş bu sözcük eski Yunan'da halk oyuyla on yıl için sürülme anlamına geliyor. Bugünkü anlamı: kovma, atma, çıkarma,uzaklaştırma (iktidardan ya da partiden). (ç.n.)

Tüm ajanslarımızın verilerine göre, bu sabah günün doğmadığı bize emin kaynaktan bildiriliyor. Şimdi saat 10.15 ve 7.30 (güneş saati) da doğması öngörülen gün henüz doğmadı. Bu duyulmamış gecikme bir tutulmaya bağlı değil. Dünyanın dönüşünde bir yavaşlamaya mı bağlı acaba? Görüşülen bilginler hiçbir açıklama yapamıyorlar. Her yeni durumdan, özellikle de gecikmeyeceğini umduğumuz olası gün doğumundan sizi saat saat haberdar edeceğiz.

Muhabirlerimizden biri bize dünyanın dönüşünde değil, ışığın hızında bir yavaşlama varsayımını öneriyor. Eğer bu hız gece boyunca hissedilir derecede azalmış olsaydı, gün doğmayacaktı; gitgide azalıyorsa, dünyada, daha yavaş olan bu ışık dünyaya gelinceye kadar sürecek uzun bir gece söz konusu olacaktı. Işığın hızının gitgide azalması bizi geleneksel güneşin sonuna ya da en azından yeniden tanımlanmasına götürecekti.

Her kadının daha önceki bir yaşamda herhalde bir paralı askeri, bir soytarısı, bir aydını, bir spikeri, bir lambacısı, bir yer ölçücüsü vb.vardı. Belki de zaten bunlar kendisinin ruhgöçleri ve art arda gelen yaşamları boyunca aynı adamdı. Çünkü her adam da kuşkusuz bir gün soytarı, köle, paralı asker, kasap, lambacı, hava trafik kontrolü görevlisi... olmuştur.

Kadın geçerken sözcükleri emiyor – söylediği sözcükleri sürekli ağzına alıp emme ve bundan cinsel bir zevk alma durumunda gibi görünüyor.

Son olarak insanlığa yardım amacı güden özgün bir girişim: Sırplar tarafından ırzlarına geçilmiş Boşnak kadınlarının çocuk düşürmelerine destek olma komitesi. Çocuk düşürme karşıtı militanlar bile bu eylemi kabul etmek zorunda kalacaklarmış. Papa bile (Tehlikeli görevlerde olan rahibelerin doğum kontrol hapı kullanmalarını reddetmesine karşın). Ama yine de, o zaman bile, belirsiz-

lik ortadan kalkmayacaktır. Çünkü, aslında, "terapi amacı taşıyan" çocuk düşürmeler pekâlâ etnik arınmaya doğru gidebileceklerdir.

Bir kafenin açıktaki ön bölümünde bir yabancı tarafından şiddetle eleştirilme: "Ama, beyefendi, sevilmiş olmak için ölmeyi bekleyecek misiniz?" Açıkça söylemeden dile getirilen şu: Sevilmiş olmak için gerekli şeyi ne zaman yapacaksınız? Yine açıkça söylemeden dile getirilen de şu: Siz sevilmiyorsunuz. Ölmekte acele edin, bu sizin son şansınız.

Ama öte yandan soru, ne şekilde olursa olsun sevilmem gerektiğini düşündürüyor ki bu da bir aşk ilânıdır.

Konuşma ya da yazma sınırları içinde kalmış her yerde nevrotik ve erotik duygu boşalımı: kitaplıklar, kolokyumlar, yuvarlak masa toplantıları, sınavlar. Kültür üzerine konuşma söz konusu olur olmaz perdelere tırmanma ve avizelerin üstünde sallanma isteğim.

Keşke saçma sapan sözler maddi bir artık bırakabilselerdi! Genel budalalığın varlığına nasıl da apaçık bir kanıt!

Lizbon'un kuzeyinde: Yapılmakta olan bir otoyolla bir dinozorlar pisti arasında düello. 90 milyon yıl uzunluğunda bir pist, elbette bu kadar uzun sürmeyecek olan bugünkü piste karşı – fosilleştirilmiş bir otoyol ne işe yarardı ki? Dinozorlar kazandılar: Otoyol başka yöne çevrilecek. Eskiden köpekler ulur ve kervan geçerdi. Bugün fosiller uluyor, ama kervan artık geçmiyor. Dinozor kalıntıları belleğimizde uluyor. İnsan türü için de aynı şey söz konusu: Bu türü tehlikeye soktuğumuz ölçüde kalıntılarını özenle koruyoruz.

Gazetelerin sıradan canavarlıklar sütununda: Mafyanın kendilerine Çernobil' de radyasyona uğramış çocuklara verilen yabancı ül-

kelere seyahat burslarını karaborsada sattığı Moskovalı apparatçik kızları.

Buna karşılık, Venedik Bienali'nin sanatsal bir icraatının tutsağı olmuş çalışkan insanları SPA'nın şikâyeti üzerine mahkeme kararıyla serbest bırakıldılar.

Bu kış az kar yağdı. Kar olmasa, kış sporları merkezleri, artık bir buzul çağından kalma eski bir spor kültünün hayalet kentleridirler yalnızca. Denizin çekildiği yerde deniz banyosu merkezleri düşününüz.

Dolayısıyla pistler bir eğlence simülakrına *gerçek* bir temel sağlamak üzere yapay karla besleniyor. O zaman, öyle görünüyor ki gerçek karın şimdiden yapay bir yanı var, şiirsel özelliğini oluşturan, kendiliğinden gerçekdışı o görünüşünü yitirdi. Karın bu yapay uygulamasına er geç yapay bir kar karşılık olacaktır. Hatta uydudan bir kar bombardımanı ya da otomatik bir kar yayma aygıtı düşünülebilir: Kişisel kar şeridinizin üstünde kayıyorsunuz, bu şerit arkanızda otomatik olarak manyetik bir bant gibi silinecektir. Şimdiden gerçek zamanımızın, sanal gerçekliğimizin görüntüsü – içinde dakik bir performansın oluştuğu kısa, programlanmış, mekân-zamanla ilgili bir sekans değil mi bu?

Tüm kış turizmi sanayileri tarafından üretilen karbon gazı (karbondioksit), kışların yumuşaklığına, dolayısıyla karın yokluğuna, dolayısıyla da, aynı sanayiler sayesinde, yine de yaşam düzeylerinin, dolayısıyla kış sporları yapmaya gitme şanslarının yükseldiğini gören kitlelerin düşkırıklığına yol açan havanın yeniden ısınmasına yardım ediyor.

İroninin dikâlâsı: Kış sporları merkezlerinden yoksun kalan bu aynı tatilciler, dönüş yollarında kendilerini rüzgârın getirdiği kar yığınlarıyla durdurulmuş durumda buluyorlar.

İskoçya üstünde düşen Boeing'in neden olduğu gibi terörist bir eylem çözülemez bir ikilem ortaya çıkarıyor. İster teröristlerin eylem yapma gücü üstünde ısrar etmeye, dolayısıyla da imajlarını büyültmeye karar verilsin, ister olay kazaya ya da teknik arızaya bağlansın – ama bu çözüm belki daha da korkunç, çünkü bu sistemin kendisinin zayıflığının itirafıdır ve her kaza o zaman bir terörist eylem gibi görünür.

Günlük yaşamda bizimle başkaları, özellikle de yakınlar arasında bir sevgi ya da nefret ağı olabilen, ancak kurtulamadığımız bir öngörülebilirlik ağı örülür. Bizzat biz başkalarını aynı tutsak imgelem içinde tutup, böylece onları yakın bir gelecekte belli bir yerde oturmaya zorunlu kılıyoruz. Yerimiz belirlenmiş oluyor ve ortadan kaybolmakta büyük bir güçlük vardır. Öyleyse sonuç olarak, herkes sizi başka yerde sanarken gizlice evinizdesinizdir ya da rastlantının suç ortaklığı sayesinde alan dışına çıkmışsınızdır. Bu, görülmeden görmek kadar iyi bir şey; bu ise aynada kendine bakıp da kendini orada görmemekten daha iyi bir şey.

"Kayıp aranıyor", polisiye bir reality show. Dayanılmaz bir arama, iz sürme ve hafiyelik isteği dışında, bu televizyon programı insanın artık ne ahlâk açısından ne de hukuk açısından ortadan kaybolma hakkı olmadığı olgusunu ortaya çıkarıyor. Ancak başarısı elbette sanal olarak var olmayan ve umudu kendilerini buldurup bir program süresince hiçliklerinden çıkmak olabilecek milyonlarca insanın düş kurmasından ileri geliyor.

Aynı zamanda unutkanlıklar çoğalıyor, isimleri unutuyorum, yüzleri unutuyorum, buna karşılık da benzetme nöbetlerim tutuyor ve rastladığım her yüz bir başka yüze ya da birçok yüze benzemeye başlıyor. Tüm bunlar kuşkusuz bağlantılı, ama nasıl bilemiyorum (bir başka eksiklik).

Raz Burnu'nda bir yaz günü Trépassés'ler Koyu'nun karşısındaki kayalık platonun üstünde, şuraya buraya gidip duran turistler deniz kazasına uğramış ruhların çağdaş figüranları gibi birbirlerinden uzakta deviniyorlar.

Dalgalanmalı evreden (*big bang*'dan önceki ilk evre) gazlı, sonra sıvı ve katı evreye geçmiş gibi görünen maddenin kozmik evriminin tersine, kitlelerin toplumsal mekanizması olan bizim toplumsal mekanizmamız katıdan (bizim ilk kitle imgelemimize göre katılık, yoğunluk ve devinimsizlik) sıvıya (akışların ve ağların kitlesi, akışkan, yapışkan, dalgalı), sonra gaz durumuna (daha da yüksek derecede yoğunluğu azaltılmış kitle, tutulamaz, dağınık, yoğunluğu son derecede az, ama yine de kozmik maddenin özünü oluşturan dağınık, gazlı madde gibi, toplumsal kitlenin özünü oluşturan madde), ve en sonunda da içinde kitle kavramının bile yok olduğu saf dalgalanmalı döneme geçmiş gibi görünüyor.

Kısacası, toplumsal kitle kavramı bir bakıma katı cisimler mekanizmasından dalgalanmalı mekanizmaya , maddeden tümel maddesizliğe giderek, yeniden kozmik maddenin ters yolunu izliyor.

Totolojik ve tanıtım amaçlı şantaj: "Loto'da kazananların %100'ü şanslarını denedi!". İnsanların istekleri doğrultusunda hemen yeniden tersine yorumladıkları slogan: "Şanslarını denemiş olanların %100'ü kazandı!" (Bu tanıtım konusunda kendilerine sorular sorulanlar yine de kuşkusuz bunun %100'lük evet'in kuşkulu bir sonuç sayıldığı seçimlere kıyasla biraz fazla ileri gitmek olduğunu söylediler.)

Hile açık. Eğer insanlara onları inandırmak için şöyle söylerseniz: "Kazanmak istiyorsanız, şansınızı denemeniz gerekir", önceden bahsi kaybettiniz demektir. Her türlü mantıklı ve koşullu önerinin hiçbir şansı yoktur. Buna karşılık, kayıtsız şartsız olmuş olan (kazanmak, şansını denemek demektir) ifadenin sırasını ters çevirerek, sonunda çıkış noktasına bir tür döngüsel tanıtlama yaratmış

olursunuz ki bu tanıtlama anlamsız olduğu ölçüde buraya arzu daha kolayca dalıverir.

Totoloji, mantığın en bayağı ifadesi olduğundan, her zaman en güçlü argümandır. O, düzenin en yoksul ve en gözle görünür şekli olduğu için, son derece hoşa giden simetri gibidir. Simetri ve totoloji görülürler, bir çeşit görsel denklemi dayatırlar: A, A dır, 0=0. Bu yüzden önerileri dolaysız ve tamdır. Kendi içlerine yansıyarak yetkin bir gerçekliğin aynası gibi oynarlar. Totolojinin kâhince, kehanetlerin çoğunun da totolojik olması bundandır. Tanıtım retoriğinin kendisinin özü de totolojiktir. Yine vantriloglarla (Ubu'nün "la gidouille"ü* kendine yankı yapar), zihinsel hesap ve kronolojik bellek şampiyonu otistikler arasındaki benzerlik bundandır: Otistiklerin hesap yapacak vakitleri olmadığı bilinir, sonuç onların zihin ekranında görünür (zaten bilgisayarların hepsi de otist makineleri gibi çalışırlar).

Ernst Jünger'in** kahramanı, genel seferberlik kahramanı, İşçi idi. Bizim kahramanımız ise genel terhis kahramanı: İşsiz. Geçenlerde adı bilinmeyen bir işsiz kendini yakarak kurban ettiğinde, külleri Arc de Triomphe'un altındaki Soldat Inconnu'nün (Meçhul Asker'in) külleri ile simetrik olsun diye Grande Arche'ın altına gömülmeliydi. Ama içinde kendisini kurban ettiği alevler dışında, alevin yerini ne tutacaktı?

Zaten her yerde her kategoriden bilinmeyenler için anıtlar dikilmeliydi: Bilinmeyen striptizci kadın için, bilinmeyen televizyon izleyicisi için, bilinmeyen hava trafik görevlisi için, adsız alkolik için, vb.

* Özellikle politikada kullanılan ve gerçeği yansıtmayan kuru, donuk, tekdüze dil (ç.n.)
** Alman yazar (1895-1998) (ç.n)

Kendini yakarak ölen işsiz – GIGN* tarafından öldürülen Neuilly teröristi – kendi kendini öldüren Bérégovoy** – öldürülmesini isteyen ama bu arzusunda başarılı olamayan Fabius,*** – Mitterrand bunun farkına varmadan, daha önce ölmüştür. Yaşadığımız şu günlerde zengin ve değişik bir ölüm koleksiyonu.

Doğa bağışlayıcıdır: İtki (pulsion) zayıflayınca, buna zorlanımla (compulsion) çare bulur. Tepi (impulsion) zayıflayınca, yerine itelemeyi (répulsion) koyar. Tutku (passion) kaybolursa, buna acımayla (compassion) çare bulur.

İletişimin işlevi anal (anüsle ilgili) işleve herhangi bir başka işlevden daha yakındır. Bu işlev yalnızca değişime uğramış olanı (différencié) içine alıp değişime uğramamış olanı (indifférencié) – enformasyonun dışkı maddesi – dışarıya atmakla kalmaz, aynı zamanda onun sayesinde, ilişki alanı büzgen kas gibi genişler ve büzülür. İletişimde aşırılık anüsün büzgen kaslarının bozulmasına karşılık olur.

Dilin yetkinliği: "inexorable" (acımasız) sözcüğünün kendisi acımasızdır. Maddesel, fiziksel olarak, fonetik açısından – tepeden aşağıya kusursuz bir eğri çizen sesli harflerin ebem kuşağı dolayısıyla her hece kendiliğinden kesinlikle ayrılıyor – "X"in, tiz genizsil ile titreşimsiz akıcı arasında çaprazlama yapılarak ulanmasına kadar.

Ne kadar maddi olursa olsun, sonlu bir bütünün tüm parçalarını kapsayan ve içinde toplayan bir şiirsel çözüm olmalıdır – şiirde olduğu gibi – tüm parçaların anamorfozu ve anagramı – en ince ayrıntıların tersine çevrilebilmesini düzenleyen kuralı bulmak yeterli-

* Fransız Ulusal Jandarma Müdahale Grubu (ç.n.)
** Pierre Bérégovoy (1925-1993) Fransız siyaset adamı. İntihar etti (ç.n.)
*** Laurent Fabius (1946 –) Fransız siyaset adamı (ç.n.)

dir, öyle ki artık(tortu) kalmasın. Her şey yerini bulmalı, her şey sonunu bulmalı.

Yapılacak şey hiçbir zaman birbirine uygun verileri yığmaktan değil, keyfi bir bütünden hareket edip bu bütünün, olduğu haliyle, en iyi bütün olduğunu ortaya çıkarmaktan ibarettir. Dünya gibi, ama "olası dünyaların en iyisi" anlamında değil – olası dünya yoktur, yalnızca bu dünya vardır. Olduğu gibi, en iyisidir, tıpkı satranç oyunu kurallarının en iyi kurallar olmaları gibi. Salt keyfi oldukları için, optimal işlemelerinde hiçbir kısıtlama yoktur. Düşüncenin oyun kuralı da aynı niteliktedir (dolayısıyla da gerçeğin tüm işleme kurallarına kesinlikle karşıdır).

Yazıda da geri kalan her konuda olduğu gibi davranmalı: İnsan gölgesinden daha çabuk ateş etmeli. Bu, başlamadan sona eren bir tür refleks eylemdir. Ve de iz bırakmayan bir hareket (başarılı olduğunda). Çünkü işi gören, bir bakıma nesnedir. Çünkü olaylar bağlantılarını kendiliklerinden bulurlar. Ama apaçıklığın ta kendisi olan şeyi gerçekleştiren bu tür otomatik yazının, çabasız art arda gelişin karşıtı, gitgide daha güç olan bir eyleme geçiştir. Yazma ya da konuşma deneyiminin bunların uygulamasını kolaylaştırdığı hiç de doğru değildir. Bunu gitgide daha kaygı verici kılar.

Kayıtsızlığın sapkınca yan tutması. Kitlelerin toplumsal sorunlar konusunda yan tutması – göndermelerine ya da sonuçlarına kayıtsız kavramların yan tutması – önemsiz ya da tarihselliklerine kayıtsız olayların yan tutması – herhangi bir davaya karşı ideolojik yan tutma. Yalnızca dil kayıtsız değildir, yalnızca dil kayıtsız bırakmamalıdır.

Düş. Ağaçlar, kütükler, tomruklar havada devinimsiz bir rüzgâr akımı içinde bükülmüş durumda gökyüzünden yatay olarak geçiyor-

lar. Gökyüzünden bir ırmak gibi akarak iniyorlar, dallar da denizin karaya attığı eşya gibi dağılıp en geride dalgalanıyorlar. Kâh biçilmiş, kâh sökülmüş ağaçlar bir kasırgadan kurtulanlara benziyorlar. Tümü bu olayın tanığı, ama hiç kimse gerçekten şaşırmış değil.

Eğer sol gerçek çöküşünün çok ötesinde böyle çöktüyse, bunun nedeni iktidara elverişsiz olması ya da kaçınılmaz yanlışlar yapması değil (ne yazık ki yalnızca bayağı yanlışlar yapıp durdu), ilerlemiş tarihsel kireçlenmesini azaltmasına karşın, toplumsal kitlenin kayıtsızlığını ve devinimsizliğini üstlenememiş olmasıdır. Bir anlamda, idealinden vazgeçmiş olduğu için değil, bundan kesin olarak kurtulmayı bilemediği için düşmüş olması onun için neredeyse bir onurdur.

Sağ ise, kendiliğinden, toplumsal kitlenin devinimsiz hayaleti ile, politik olana karşı duyduğu derin hıncı ile özdeşleşiyor. Bu anlamda politik olmaktan çok transpolitiktir, yani politik amaca göre işlemeyen bir toplumun en küçük ortak paydasına uyarlanmıştır. Dolayısıyla bu amaca göre kullanılmamanın meyvelerini toplayan odur. Ama onun da politik görüş açısı yok, bu nedenle de solla sağın görevini yapamaması eşittir.

En utanç verici eşitsizlik ölüm yaşının, dolayısıyla da emeklilik süresinin eşitsizliğidir. Kimileri bundan yirmi yıl yararlanırlar, kimileri de buna ulaşamazlar. Ulusun gelirlerini rasyonel bir şekilde yeniden dağıtma çerçevesinde, herkese istenilen zamanda yaşam umutlarının bir 'check-up'ı yapılarak varsayılan uzun ömürlülük şanslarıyla ilgili emeklilik vade çizelgesi düzenlenmesi gerekmez mi? Ölümünün önceden belirlenmiş tarihine göre (yakında yararlanacağımız tüm sofistike yollarla belirlenmiş), herkes için demokratik toplumun en büyük haksızlıklarından birini ortadan kaldırarak, herkes için eşit süreli bir emekliliğe dayalı emekliye ayrılma tarihi saptamalı.

Düşle gerçek arasındaki incecik farkı arayan, sürüngenlerin beyninin mavi jelatini içindeki bir düşünce.

Mayıs 1993

Everything makes sense in the reverse.
(Her şey ters anlama geliyor.)

Max Ernst bir bahçe resmi yapıyor. Tablo bittiğinde, bahçedeki bir ağacın resmini yapmayı unuttuğunu fark ediyor. Derhal ağacı kestiriyor.

Yıllarca suskunluktan sonra, günah çıkarma sırasında, her ne kadar önemsizse de akıldan bir türlü çıkmayan bir hırsızlığın itirafı. Sonunda adam bunu söylemek cesaretini bulduğunda, bu yüzden kendisinin o kadar bayağı bir ceza ile cezalandırıldığını görüyor ki adalete inancını yitiriyor.

Kleptoman çevirmenin sorunu: Tüm mücevherler, şamdanlar, değerli eşyalar çevirmekte olduğu metinde yok oluyorlar.

Apofatik – Tanrı'yı, onun ne olduğundan çok, ne olmadığından hareket ederek tanımayı amaçlayan teolojiye denir. Bir tür negatif teoloji. Böylece, meydana gelmemiş olaylardan hareket ederek oluşacak bir apofatik tarih düşünülebilir. Bir apofatik okuma, ana fikrine içinde sorulmamış sorulardan, verilmemiş yanıtlardan hareket ederek yaklaşılabilecek bir kitabın apofatik okuması.

Kusursuz Cinayet – Tam Yanılsama – Gerçeklikte Aşırılık – Hiç'in Sürdürülmesi: Son okurların hâlâ sarıldıkları dalları sallamanın zevki.

Yolculuklar, hastalıklar, aşka ya da depresyona dönük mizaç: Beklenmedik olaylar ne olursa olsun, aynı düşünce, içerden tıpkı bir uzaktan kumanda aletiyle yönetilmiş gibi kendi yolunu açıyor. Bu düşüncenin herhangi bir farklı olasılıkta aynı şekilde oluşabileceğini düşünmek hem korkutucu hem de güç vericidir.

Piyasaya sürülmeden önce bile son kullanma süresi geçmiş medyatik ürünlerin yutulmasıyla sinirsel floranın yok olması. Mikroptan arındırılmış ya da yapay olarak saklanmış kavramsal ürünlerin yüksek dozda yutulmasıyla zihinsel floranın yok olması, tıpkı bakteri öldürücüler, mantar öldürücüler ve öz bilgisine ulaşmaya karşıt bilgiler yardımıyla "politik propaganda klişe dili"nin ortadan kaldırılması gibi. Bağırsak florasının yok olması gibi, sözsel ishallere yol açan dilsel floranın yok olması, transit düzeninin bozulması ve birçok patafizik beyin yıkamayla bastırılması gereken kötü, küfürlü sözcükler kullanma hastalığı gibi bir şey.

Bisiklete özgü dalgalanma. Dosdoğru değil de, hafifçe dalgalanarak gidilirse daha çabuk ve daha kolay gidildiği doğrudur. Bisiklet uzayın ve kendisine doğrusalın yolundan daha kestirme bir yol açan bedenin eğriliğini doğrular.

Düş sırasında devingenlik, heyecan ve egemenlik gibi etkileriyle arı durumda bir gerçeğin fantastik deneyimini gerçekleştiririz, öyle ki gerçeğin kendisi bu etkileri doğuracak güçte değildir.

Düş, bir bilgi ya da gerçek anı parçasından yola çıkarak, bir psikolojik kavrayışı, başkalarının bir ileriyi görüşünü, bunların gerçekte sahip olduğumuz bilgiden çok daha üstün düşünce tarzını doğurabilecek güçtedir. Ben düşümde başka insanları, kendilerinin yapabileceğinden daha iyi yaşatıp konuşturduğumu, bir bakıma içimden düşünerek bir an için kendimden başka biri olduğumu anımsıyorum. Her şeye sahip olan biz iken, sahnelerin, yüzlerin başka yerden geliyormuş gibi göründükleri tuhaf bir sahip olma. Bu glosolali vakasına benziyor, böyle bir durumda insan bilmediği bir dili mucizevi bir şekilde konuşur, bu dile kolayca egemen olur.

Genellikle düş bilincin gıyaben değişime uğrama süreci olarak görülür. Ama aşırılıkla değişime uğrama süreçleri yok mudur? Kendinden ve uyanık bilincinden koparılmış insanoğlu kendinden daha zekice etkiler uyandırabilir mi? Bilgisayarlar konusunda bu ileri sürülüyor: Onların fantastik performansı her türlü insan bilinciyle bağlantılarının kopuk olmasından kaynaklanmıyor mu?

Neredeyse rastlantısal bir istek üzerine, açıkça unutulmuş, ama sözcüklerinin özel kuruluş biçimi, incelikleri – bir düş durumu! – ile kendiliğinden yeniden su yüzüne çıkan bir yabancı dilin hortlamasına on beş yıl sonra tanık oldum. Ne yazık ki burada sanki Mısır mumyalarına benzer durum var: Bu mumyalar bir kez günışığına çıkarıldılar mı çabucak bozulurlar.

Sonunda, Stuttgart'taki Dünya Atletizm Şampiyonası podyumunda bir Afrikalı! Afrika'nın elbette bu ödüle hakkı vardı! Fantastik ikiyüzlülük, oysa podyuma çıkan atletlerin çoğu Zenci. Ama, kölelik ve sömürgeleştirme sayesinde, büyük sporcu ulus unvanını kendilerine mal edenler – kurum satarak, küçük Namibyalı'nın "olağanüstü" başarısından heyecan duyan Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere, Fransa.

Budalalığa dört elle sarılanlar budalalığın hem hastalık hem de aşı olduğunu ve bundan kurtulabilmek için aşısını olmanın gerektiğini unuttular. Ve, budalalık son derecede bulaşıcı olduğu için, tuzağına düşmeden ona dört elle sarılamazsınız.

İkinci tip bir budalalığa, daha önce kendi üstünde tam bir tur atıp da her türlü eleştirel, ironik ve monden aygıttan, zekâdan ve kültürden güçlenmiş olarak çıkan budalalığa da özel bir mansiyon gerekiyor.

Gerçek acıma başkalarının acısına sabırla katlanmaktır.

Mezarlıklarda artık yalnızca yapay çiçekler var. Ama köyler, eskinin mezarlıkları gibi, doğal çiçekler altında eziliyor, zaten, insanlar ve hayvanlar tarafından bırakılmış, ama çiçekler tarafından istila edilip onların sürekli sergileriyle bağışlanmış bir mezarlık arazisi kadar temiz ve clean olmuş durumda, bu mezarlıklara benziyorlar.

Yaşamımızın sonu son kitaptır
Bu kitabı keyfimizce ne açabilir ne yeniden kapatabiliriz
Sevilen sayfalarını saklamak hoşumuza giderdi ama
Son sayfa şimdiden parmaklarımızın altında koparılıyor.

Açık seçik tanımlanmış, yüksek, şöyle bir demokrasi düşünülebilir: burada ekranlarda her gün meteorolojide olduğu gibi, gerçek zamanda insan haklarının topografik bir bülteni, tüm dünyada bu haklara uyma ve uymama, olası dolaysız cezası ile birlikte (bu da elbette durumun sürekli olarak bozulmasına neden olacaktır) kaydedilecektir.

Ticari ya da kültürel her türlü Amerikancılık karşıtlığının saçmalığı. Sanki Amerikalılık bugün, modernitenin kendisi gibi, her toplumun, her ulusun, her bireyin içine işlememiş.

Mostralık insanların palyaço suratı.

Gündüzün kendimizin bir parçası sürekli uyur. Tam uykudayken, kendimizin bir parçası hep uyanık kalır. Böylece uyurken belki uyuma isteği duyabiliriz. Yaşamın tam içinde, yaşama isteği duymak gibi.

Alentejo'nun, derisi soyulmuş hayvanlar gibi mantarları soyulmuş şu kırmızı ağaçlarının erotik striptizi. Düz ve parlak ve de kanlı bir derinin üstünde kürklü manşonlar gibi, gövdelerde ve dallarda kabuktan kalanlar dışında. Bu ağaçların güzelliği bitkiselle hayvansalın, insansalla madenselin sınırlarında, kaslar gibi düz ve parlak, mukozalar ya da mercan polipleri gibi kırmızılar.

Tanrı vardır, tıpkı şişe altlığı gibi – Duchamp* bu altlığa rastladığına göre.
Rastlaştıkları için o şeylerin var olduklarına tüm inananlar kendilerini Tanrı ya da birer şişe altlığı sanırlar.

Belirsizliğin hoşluğu apaçıklığın katılığından daha iyidir. Ne olursa olsun, apaçıklık da hiçbir zaman kesin değildir. En apaçık göstergeler, örneğin sadakat göstergeleri, herhangi bir durumda, ters anlamda yorumlanabilirler, çünkü bunlar sadakatsizlik tarafından o denli iyi, hatta daha iyi üretilmişlerdir.

* Marcel Duchamp Fransız ressam (1887-1968). Resimleri ve "ready-made" diye nitelediği günlük eşyaları ünlüdür, şişe altlığı da, yaptığı bu eşyalardan biridir.(ç.n.)

Soylu enerji bayağı enerjiye dönüştürülemez. Günlük performans içinde kendinizi kıyasıya harcayabilirsiniz, ama yine de bu soylu enerji payını, içinizde cezalandırılmamış bir suç gibi kalacak bu lanetli payı harcayamazsınız.

Ama bayağı enerji de soylu enerjiye dönüştürülüp süblime edilemez, bununla birlikte kendine bir çıkış yolu bulmalıdır. Onun da gizli bir kullanılış amacı olmalıdır (yararsız genlerin % 90'ı gibi). Belki sonuçta gerçek lanetli pay olan odur.

Yakın olanları – aile, çocuklar, ülke, ulus – yadsımanın zorlaması. Sanki size verilmiş olandan – bunu geri vermek zorunda kalmak korkusuyla? – korunmanız gerekiyormuş gibi. İnsanın yakınlarına karşı, ama önce kendine, kendi adına, kendi bedenine, kendi yüzüne karşı arada korunma amaçlı bir uzaklığı koruması.

İnsan zamanın geçtiğini ancak başkalarına bakarak ölçer, onların yüzü kendi görüntümüzden çok daha doğru ve acımasız bir aynadır. Kuşkusuz onları değişken görünüşleri altında tanıyoruz, oysa insan kendini hiçbir zaman tanımaz, kendi görüntüsünü hep ideal bir yüze göre düzeltir, şimdiki yüzü yalnızca bir istisnadır, hiçbir zaman kesin değildir.

Belleğin sinir uzantıları soluk borularıyla aynı nitelikte mukozalarla kaplıdır. Bellek zayıflığı akciğerin zayıflığı oranında artar.

Lehte bile olsa herhangi bir yorum karşısında duyulan kaygı dolapta kadavralar varmış gibi anlaşılması güç bir bilinçlenmeden, insanın bunların ortaya çıktığını görüp ansızın kendisini sahtekâr ya da katil gibi görmesinden kaynaklanıyor.

Sahip olduğumuz en içten şeyin, iyi ve en kötü yanımızla bizim olan ve yazı da içinde olmak üzere, kendimizi siper ettiğimiz şeyin

gülünçlüğü ve değersizliği – eğer tüm bunlar ortaya çıkarsa, mahvolabiliriz.

Uyuyan bir kadının yanında yatıyorum, başka bir kadın işaret edip beni odanın dışına, koridora, sonra da sokağa çekiyor; sokakta o uyuyan kadının haberi olmadan erotik bir fantezi oynanıyor. Ansızın odada ışık yanıyor, bu onun uyandığının ve pek yakında başka bir kadınla birlikte olduğumu bildiğinin belirtisidir. Tüm bunlar sessizce oluyor. Oysa dışarıda yanında olduğum kadın odada olan kadının aynıdır. Düşte kim olduğunu biliyorum. Uyandığımda artık bilmiyorum.

Geçen trenlerin korkunç gürültüsü içinde, demiryolu makaslarının arasında, yağmur altında tıp tıp yürüyüp duran sıçan. Acaba insan soyu 50 ya da 100 milyon yıl sonra bu derece saçma ve öldürücü koşullarda yaşamını sürdürecek mi? Kuşkusuz, çünkü daha önce bu öldürücü değişimi yalnızca birkaç bin yıl sonunda başardı.

Bugün minimal enerji işte harcanıyor, maksimum bir enerji de boş zamanda. Böylece, çalışma süresinin azaltılması insanların enerjilerini boş zamanda harcamalarını sağlamayı amaçlıyor. Sağlığı koruyucu bir karar, masa başında çalışmaktan özürlü olanların vücut geliştirme sporuyla rahatlamaları için.

Copacabana. Her yerde binlerce vücut. Gerçekte, tek bir vücut, dal budak salmış, uçsuz bucaksız tek bir et kitlesi, her iki cinsiyetten. Büyümüş, edepsiz tek bir insan polipi, sperma bolluğu içindeki spermatozoitlerin karışıklığı gibi bir karışıklık gösteren tek bir organizma. Kentle plajın belirsizliği bir bakıma ilkel sahneyi doğrudan doğruya halka açık hale getiriyor. Cinsel birleşme sürekli, ama Kuzey erotizmi anlamında değil: Yüzeysel biraradalık içinde, be-

denlerin, dudakların, kaba etlerin, kalçaların karışıklığı içinde – güneşin zarı altında yayılmış tek bir geometrik varlık.

Bu hiper insan organizması başka bir koskocaman organik bireyi, Kanada'da, tümü de karışmış kökleriyle aynı toprak yaşamına katılarak, 45.000 titrek kavaktan oluşan dünyanın en büyük organik bireyini düşündürüyor – tüm orman tek bir bitkisel varlık oluşturuyor. Tüm bu Brezilyalı vücutlar da, aynı şekilde, aynı yaşamı sürerek, içlerinde aynı akışkan maddeleri taşıyarak, aynı tutkularla çalkalanarak, bir tür tek varlık oluşturuyorlar.

Rio' da büyük sıcaklar sürerken Montreal'de kar fırtınası: Kusursuz yolculuğun köşegeni. Altı ay süren kışa dayanmak için tasarlanmış yeraltı sitelerinden çıplak vücutlarla dolup taşan ve çılgınca bir trafik içindeki anayollara. Saygılı ve tinsel konfordan ateşli ve esritici karışıklığa. Tarafların rızasına dayalı ve klimalı mekândan şehvetli ve tropikal mekâna. Hoşgörü ve çokkültürlülükten oluşmuş insansal ayrımdan, şiddet ve davranışlarda aşırı özgürlükten oluşmuş hayvansal hoşgörüsüzlüğe.

Kuzey ve Güney yarımkürelerinin tek ortak noktası: Tüm enlemlerde karışmış olarak, her yerde görülen insanların kuşağı; koşmak, jogging yapmak, yürümek, bedenlerinin korkulu kaygısı içinde uçmak. Bu, Uluslararası Yeni Hijyenik Düzen, modern toplumda duygularını bastırmış olanların, maddi şeylere önem vermeyenlerinin, Sanal'ın özürlülerinin düzeni – bunlar, hep, tekerlekli sandalyelerinden kurtulup da bir an sonra bu sandalyelerine dönmek istiyormuş gibi görünürler. Bu, Katillerin hijyenidir.

Telecom snopluğu: Sokakta, metroda, dostların evinde, her yerde cep telefonunu çaldırtmak. *Gülünç Kibarlar*'a ve onların yelpazelerine yaraşır bir araç. Hatta daha da snopça, daha da eğlenceli bir şey yapmak gerekir: Bundan böyle, temizlikçi kadınımı evime getirtmek yerine, ben onun evine gideceğim.

Uykusuz gecelerin çekiciliği, ertesi gün, gün doğmayacağı düşüncesi. Bu, geceyi ve zamanı, arı bir yanılsama gibi, uykuda ve düşte gibi, ama aynı anda kendinden geçmeden uzatma düşüncesidir.

Ballard'ın* *War Fever* adlı yapıtında *Körfez Savaşı Olmadı*' ya kontrpuan var. Burada, kimsenin haberi olmadan yapılan üçüncü dünya savaşı söz konusu.

Uçaktaki first class'ta gece şimdiden 2001 yılı içindesinizdir: Hız doğrultusunda eğilmiş ani devim yitimine uğramış dizi dizi bedenler (ölümün içine girmek için en iyi CX). Yaşamsal fonksiyonları bilgisayarla yönetilen uzay lahitlerine ya da *Jumièges'in Sinirleri Kesilmişleri*'ne** ya da ayrıca Edward Hopper'in*** transatlantiklerinde, tümü de verandalarının üzerine birbirlerine paralel halde uzanarak kıyameti ve günün sonunu bekleyen insanlara benziyorlar.

Yüzyılın ilk gecesinde, Manaus'ta Saint-Sylvestre**** gecesinde, Amazon bölgesindeki zengin Manaus kenti tarafından eşi görülmemiş bir eğlenceye davet edilen uluslararası *high society* ile dolu geminin, ormanın ve nehrin menderesleri nde yolcularını ölüme doğru sürükleyerek yol aldığı ünlü gece, dünya taşra soyluları sınıfının yazgısı. Bugün böylesine kolektif bir özverinin, 1900 yılında Manaus elit tabakası sonunun bir yankısı olacak, 2000 yılında bir dünya elit tabakası sonunun dahice uygunluğu düşleniyor. Japonların şimdiden bu lüks toplu kıyıma yönelik gizlice muazzam bir gemi inşa etmekte oldukları söyleniyor.

* J.G.Ballard. Bilimkurgu türünde yapıtları olan, 1930 doğumlu İngiliz yazar (ç.n.)
** Fransız ressam Evarist Luminais (1822-1896)'nin tablosu. Burada babaları Clovis II tarafından kol sinirleri kestirilmiş oğulları söz konusu (ç.n.)
*** Amerikalı ressam (1882-1967) (ç.n.)
**** Papa Sylvestre I adına , yılbaşı gecesi kutlaması(ç.n.)

Tibet konferansında kopropedofil film, sanal görüntülü biyo-estetik sergi – bir hafta içinde ne kadar da martaval yutulabilirmiş! Bizler gerçek yemekborusu olmuşuz – yutmaya zaman bile yok.. Bereket versin geçiş ve boşaltım bir an sürüyor. Her türlü sesli ve görsel yutmanın, her türlü enformasyonun içine katışmış laksatifi ve içine yayılmış battallığı var.

Adamın ekrandaki dublörü ona benzemiyor – baştan çıkarma çabalarına karşın, gergin, içine kapalı, sevimsiz. Gerçek yaşamda, kadının göstereceği çaba yok; o, doğal olarak sevimli, tatlı ve kurnaz, entrikacı ve spiritüel. Çekim sırasında platoda hâlâ böyle. Oysa ekranda hiç de böyle değil. Acaba objektif bir başka kadını mı yakaladı? Genellikle kamera varlıkları ve yüzleri idealleştiriyor. Kadın belki her gün kendi üstünde öyle güzel bir özseverce idealleştirme çalışması yapıyor ki kamera ister istemez onun güzelliğini bozuyor.

Adam kavramları tanımlamıyor, analiz etmiyor, eleştirmiyor; onları katlediyor (ama cinayet hiçbir zaman kusursuz değil).

Tıpkı kanın damar sistemine yeniden enjekte edilmeden önce yıkanması gibi, gerçek de, sanalın ağlarına yeniden enjekte edilmeden önce beyazlatılır.

Kanaması dinmeyen eski yaralar iltihaplanmayı sürdürürler. Kinler, savunmalar, vetolar sürüp gider. İnsanlar şikayetlerine uyuşturucuya bağlı olur gibi, vücudun çürümesini engellemek için damarlara bir sıvı enjekte edilmesine bağlı olmak gibi bağlıdırlar. Hayvansal ruhlar çürüme durumunda değil de, eski kıskançlıkla bağışıklık kazanmış, çürümekten ileri derecede korunmuş durumdaki bir bedene göz kulak olurlar.

Savaşa karşı olmak – masal anlatmak – duşun altında şarkı söylemek – bunlar iyi bir yaratılışın göstergeleridir.

Hayvanlar dünyanın ve kendi yaşamlarının yanılsaması içinde yaşarlar. Yaşamak için savaşsalar bile, gerçeklik ilkesini bilmezler. Kuşkusuz bu gerçeklik hilesi sayesinde onları egemenliğimiz altına aldık, evcilleştirdik ya da yok ettik. Ama bundan gurur duymaya gerek yok.

Şöyle denir: En ufak bir zekâ *ışığı* yok, ama bir kanıt *gölgesi* yok. Bir umut *ışığı* yok, ama bir şans *gölgesi* yok. Gölge ve ışık sanki birbirinin yerini tutabilir. Zaten, neden yerlerini değiştirmeyelim? Bir umut gölgesi, bir umutsuzluk ışığı gibi?

Hiçliğin iksiri
hafifletici nedenler
çok ince fark
iradenin klinameni

Dünyanın alışılmış sessizliği ile hiçbir yerde dengi olmayan çölün sesliği arasındaki fark. Her zaman bir hayvansal, bitkisel, atmosferik titreşim içinde olan sessizlik – Yok olmuş gürültünün izi.

Ses geçirmez duruma getirmenin yapay sessizliği ile duyusal kabinlerin (*caissons sensoriels*)* sessizliği arasındaki karşıtlık. Ses geçirmez duruma getirme doğal sessizliğe göre ne ise, iletişim de söze göre odur.

İnsanın, sayesinde homeostazisine doğru rahatça kayabileceği koruyucu kavramsal bir yanılsama salgılamak.

* Duyular arasındaki ilişkileri yok ederek uygulanan bir psikoterapi yöntemine gönderme. (ç.n.)

Modern ideal, insanın yaşamına istediğini yapmasıdır. Gerçekte, başka çözüm kalmadığında yapılan şey budur.

Süblimasyon: katı halden gaz haline doğrudan geçme. Saint-Laurent ırmağının yüzeyinde buz buharları.

Adam bağırarak kendini çöp kamyonunun içine atıyor:" Ben pis herifin biriyim!" Kamyondan çıkarıyorlar, bağırarak yeniden kendini kamyonun içine atıyor: "Ben pis herifin biriyim!". Eğretileme alışkanlığını yitirmişti.

Mongoloitler Saint-Hymer manastır kilisesinin bahçelerinde eski bir ilâhiyi dinliyorlar. Gerçekte hiçbir şey dinlemiyorlar. Baron karısı X' in tekerlekli sandalyesinde geçişini görmek için ayinin bitmesini bekliyorlar.

İçki içerek kutlama kültürel evrenimizin oluşturucu uzay zaman'ıdır, tıpkı para aklamanın siyasal evrenimizin kara kutusu olduğu gibi.

Kavramların başka kavramları doğurduğunda mutabıkım. Ama eldeğmemişliklerini, yasallıklarını ve erdemlerini yitirmemek koşuluyla. Artık sadece kendilerini yönetende düşünceye boyun eğmeleri gerekir, yoksa gerçek tanımlarına ve anlamlarına değil. Humpty Dumpty*: Ben sözcüklere söylemelerini istediğim şeyi söyletirim. Bana boyun eğmesinler de görelim bakalım.

Hayatınıza girmiş kadınların kronolojik sırayla, sonra karışık

* (İng.): "Bir çocuk şarkısının nakaratı." (ç.n.)

olarak, sonra da çıplak ve onları tanıdığınız sıradaki gibi, gencecik ve tutku ya da pişmanlık dolu durumda camdan tabutunuzun önünden geçtiklerini, ölümün parlak ve kavrayışlı kıldığı bir gözle görmek. İşte bu bir erkek için, hayatının gerçek özeti, onların üzüntülerinin örtüsü altında, hâlâ birbirlerini kıskandıkları duygusuyla şiddetlenmiş erotik can çekişme anı. İnsan her zaman düş görebilir.

Piramitler'in tam içinde bir orta mekân vardı ki buradan ölümsüzlük yayılırdı. Bizim uygarlığımızın tam içinde ise artık yalnızca bir delik var ki buraya tarihin çöp tenekeleri gelip boşalıyor.

İnsan genomunun da çöp tenekeleri vardır: Yararsız, "egoist" genlerin %90'ı. Acaba Doğa, bizim çıldırmış üretimimiz hızını almışken, imgeleme çözümsüz bir sorun çıkarmaktan başka hiçbir şeye yaramayan ve yaramayacak olan genler üretmeye devam edecek mi?

Bilgi-işlem makinelerinin, geleceğin toplumuna herhangi bir grubun ya da herhangi bir çiftin dayanıklılığı için gerekli mahremi ile zina üssü sağlayacağı düşünülebilir. Bilgisayarıyla donatılmış ve onunla serbestçe çiftleşen her bireysel monad otomatik olarak her türlü acayip tutku isteğine karşı korunmuş olacaktır.

Bilinçsiz olarak bile bedenimizi düş ve yarı hipnoz durumunda tutan bu uçucu ve yumuşak madde, bizi saydamlığa ve tümel dikkatliliğe karşı koruyan bu karanlık bölüm, uyanıklıkta ve aktif yaşamda bile içimizde uyuyan bu uyku bölümü: bugün, gerçekliğin hizmetinde sürekli bir refleks dikkatlilik gerekliğiyle sıkıştırılmış yaşamsal fonksiyon.

Güvenliğin ve ölümün içinden çıkılması güç durumu. Québec'te, emniyet kemeri kullanımı otomobil kazalarında ölümü adamakıllı azalttığından, nakledilecek organ yokluğu çekiliyor.

İkizlerin biri hapiste.

Bir ziyaret sırasında, biri ötekinin yerine geçiyor. Hapisteki özgürlüğüne kavuşuyor, ötekinin zoraki bir yerine geçme bahanesiyle kendini özgürlüğe kavuşturtmaktan başka çaresi yok. Aslında, bunun başarıya ulaşması için yerine geçmeye gerek bile yok – biri çıkar çıkmaz, öteki her zaman masum olduğunu söyleyebilir. Ya ikisi yeniden ele geçirilirse, hapishaneye hangisi dönecek?

Eskiden kaçak işçiler olduğu gibi, şimdi kaçak işsizler (gizli işsizler) var. İşsizlik karaborsası iş karaborsası ile rekabet ediyor.

Salman Rüşdi konusunda, kendilerini bir bakıma İran fetvasının uygulayıcıları durumuna sokan Batılılar. Bunlar, kurban durumundaki aydının efsanevi simgesi altında, şiddet sonucu ölüm yerine, tanıtım amaçlı kurban etmeyi ve malın duygusal dünyada yok edilmesini koyuyorlar. İran stratejisi Batı kültürüne korku, ikiyüzlülük, kendine acıma bulaştırmaya dayanıyor.

Varlığımızın kıvrımlarında yaşayan ve uyuzböcekleri gibi derimizin pul pul döküntüleriyle beslenen tortu niteliğindeki nesnelerin ürettiği "arısütü" fobisi. Warhol tüm bunları düzenli aralıklarla iç edip götürüyor ve kartonlar ya da kapsüller içine kapatıp arşiv olarak stok ediyordu.

Hemofillerde kan akmasını durdurma olanaksızlığı gibi, aynı şekilde bizim gibi semiyofillerde anlam akmasını durdurma olanaksızlığı.

Hemoraji (kanama) Semiyoraji

Hemofili Semiyofili

Kendilerine kan aktarılanlarda olduğu gibi AIDS virüsü tehlikesi, aynı şekilde kendilerine dil aktarılanlarda anlam bulaşması virüsü tehlikesi.

Doğmadan ölen şu erkek kınkanatlı; çünkü yalnızca öteki dişileri, onları gebe bıraktığı karında döllemeye yazgılıdır – bundan sonra, doğmadan ölür.

Herhangi bir kişisel temas sorun oluyor – randevular, mülakatlar, akşam yemekleri, buluşmalar. Herhangi bir bahaneyle bunlardan kurtulmakla rahatlama. Toplumsal oyun tüm bu uzaklaşma teknikleriyle oluşmuştur.

Kültürümüzün solunamaz bağlamı gibi, ben de solunum katsayımın üçte birini yitirdim. Zamanın havası solunamazken tam olarak solumak daha iyi değil mi?

Zaten, tüm solunumlar üçte bir oranında azalsalardı, karbon gazı kirliliği ve sera etkisi sorunu çözümlenirdi.

Yakında, ne olursa olsun, bu gaz yoğunluğu ve bu akvaryum saydamlığı içinde yaşamayı sürdürmek için solungaçlar gerekecek. Balık ya da suda yaşayan sürüngen olmak gerekecek.

Bir süre önce Kuzey Amerika'ya yayılan soğuk dalgasının kökeninde suç var gibi görünüyor.

Bir süre önce Japonya'nın Doğu kıyısını vuran depremin kökeninde de pekâlâ suç olabilir (Japonlar 1923 depreminde böyle düşündüler, bu yüzden de hemen binlerce Koreliyi öldürdüler). Suçluluk, komplo, terörizm nerede duruyor? Doğa güçlerinin nesnel terorizmi nerede başlıyor?

Yararlığın, tanımı gereği, bir amacı vardır; oysa yararsızlığın bir amacı yoktur. Ama, bir şeyin neye yararsız olduğunu bilmek başta gelmez miydi? Belirlenmemiş genlerin %90'ı neye yararsız? Ben kişisel olarak ve özellikle neye yararsızım?

Bana zamanımı bilgisayarla ölçülü harcatmaya yönelik her türlü girişim suç içerir. Zamanını ne yapacağını bilmeyen bana zaman kazandırmak (belki de ben buna, yok olmak üzere olan aylaklar soyunu kurtarmaya yararım). Ne olursa olsun, zaman da, mekân da elbette yararsızdırlar ve kazanılmış zaman akıtılan kan kadar önemlidir.

C.M. filminde çocukluğunu yeniden kendi oğluna oynatıyor. Acaba insanın yaşlılığını önceden kendi babasına oynatması düşünülebilir mi? Ama ona kendi ölümünüzü oynatmaktan sakınmak gerekir.

Bir tek ölme şekli vardır, bu da insanın şemsiyesini yutması ve dolayısıyla aynı zamanda bu şemsiyeyi açma olanağıdır. Ölümün ve ölü sertliğinin simgesi.

Ama insanın ölümü konusunda yeniden özgür olmasının iki şekli vardır. İster olanaklarını sonuna kadar kullanmamak (yağmur yağdığı halde şemsiyesini açmayan kişi), ister belirsiz bir alanda olanaklarını aşmak (örneğin, yağmur yağmadığı halde şemsiyesini açmak). Sorun, sonuna kadar gitmeden daha öteye geçilip geçilemeyeceğini bilmekte yatıyor. Başka bir deyişle, sorun, ölüm yolundan geçmeden ölümsüz olunup olunamayacağını bilmekte.

Oysa ölümün ötesinde ne olduğunu bilmiyoruz. Şemsiye bilmecesi öylece duruyor.

Güçlüğe uğramadan ve çok güldürmeden.

Düzensizliğin ve olayın sıfır derecesi. Tam bir dengenin mucizevi noktası. Ruhun boşluğunda sıra sıra dizilmiş tüm afektler. Bedenin boşluğunda sıra sıra dizilmiş tüm işlevler. Bedenin sessizliği ve insanın çevresindeki dünyanın hareketsizliği. Yaşama bu görünüşü vermek ve onu bir önemsiz ayrıntılar yığını haline getirmek düşlenebilir. Ama durmadan bir ayrıntı çok büyük bir önem kazanır ve tüm çabaları boşa çıkarır.

Sosyalizm Tarih'le yasal bir ittifak yapmayı düşünmüştü. Tarih'i hiçbir zaman baştan çıkarmış olmadan, onu kendine mal etmenin insanlık açısından mümkün olduğunu düşünüyordu, ama onun yatağına girer girmez, ebedi "boynuzlu" oldu. Tarih'in sosyalizmden çok önce birçok şekilde fahişelik yaptığını ve zevk almak için geriye yalnızca kokuşmuş bir tarihin kalıntılarıyla ya da yok olmuş bir tarihin hayaletiyle yetinmek kaldığını söylemek gerekir. Son haberlere göre, Tarih bu yüzyıl sonunda kaçırıldı ve kimse fidye ödemek istemiyor.

Fransız Sosyalist Partisi zorunlu, yararlı ve ne olursa olsun kendini tehdit eden bir dağılmadan üyelerinden birinin, kendi kendini fesheden zavallı Bérégovoy'nın simgesel intiharıyla kurtuldu. Ama yaşayanın özverisi yararsız, çünkü Sosyalist Parti uzun süredir bir ölüm dolayısıyla – tek başına partinin tüm özünü içine çekip eriten Mitterrand'ın ölümü – ipotek altında bulunuyor.

Sosyalist Parti'nin şu günlerde övünebileceği tek iş kendi kendini feshetmek olurdu. Elbette partinin beceremeyeceği kendi kendini bu ateşte yakarak cezalandırmayı, bu aktif intiharı, Bérégovoy, parti için, kendisi öldükten sonra yapmış oldu. Böylece Bérégovoy solun bozgununu onaylıyor, ama aynı zamanda onu aklıyor ve sol bundan yararlanmaktan çekinmiyor. Ancak, sola, aynı zamanda da genelde politik sınıfa (politika mesleği soyludur, çünkü insan bu meslekte ölebilir) verdiği armağan zehirlidir, çünkü aynı güçsüzlüğe ve aynı şerefsizliğe, yani aynı yok olma nedenlerine boyun eğip bu işi yapmaktan bir güzel sakınmış olanların tümünün korkaklığını ve zavallılığını belirtiyor.

İktidarda iken uygulamada her zaman ölüm riski vardır: Politik olanın ötesinde, sembolik oyunun kuralı söz konusudur. Kamu yaşamının tam bir kayıtsızlığa düşmemesi için ödenecek bedel söz konusudur. Bu anlamda Bérégovoy'nın intiharı çok uzun zamandan bu yana tek politik eylemdir. Bununla birlikte, politik sınıfın bundan kendine yaraşır tek dersi çıkarmayacağını düşünmeye yer yoktur – şöyle ki, kimi uç durumlarda, tek gerçek eylem, hangi şekilde

olursa olsun, intihar, fesih, yok olma eylemidir – ve, tersine, bu sınıf bu ölümü, onu kutsallaştırarak saf dışı etmeye kalkışacaktır.

Bu ölüm öte yandan kokuşmuşluğa karşı sözde adli saldırıya açıklık getiriyor, ona politik sınıfın aklanmasıyla aynı görüş açısından gizlice yanıt veriyor. Sorun şurada: Politik sınıf ve son zamanlarda da özellikle sol, dokunulmazlığı ve cezasız kalma içinde sıkıntıdan patlıyor. Sosyal kitleden çok uzakta, yerçekimi yokluğu yönünde gelişerek, temsilin öteki yanında, kitlelerin tele-yokluğu içinde, kendisi de kendiliğinden bağışıklık kazanmış tele-vatandaş karşısında ölümcül olmuş bir bağışıklık içinde ölüyor. O zaman bu cezasız kalmayı, tüm olanaklarla, suçlama ve skandallarla herkesin gözü önüne serme (bununla birlikte çok sınırlı olan) dahil, kaldırmak, ona kapandığı yerden çıkıp göbek bağını yeniden bağlama şansı vermek için kesin zorunluluktur. Bu, onun için bir ölüm kalım sorunudur. Oysa, ayrıcalıklarını kendiliğinden ortadan kaldıracak güçten çok uzaktır (görüldüğü gibi, yalnızca kolektif olarak kendine bağışıklık kazandırabilir). Dolayısıyla bir bakıma bu işi yapmaları için yargıçları yetkili kılar. Dokunulmazlığından aklanmak için, kokuşmuşluğundan, onu ortaya koyarak aklanmak için ve, sonunda yara alabilir, kırılgan, o zaman da açık ve erişilir görünerek kapanıklığından kendi kendini aklamak için yargı sınıfını kullanıyor.

Bizim sistemimizde politik sınıf ve yargı sınıfının gerçekten çatışmaya girebileceklerini düşünmek büyük bir yanılsamadır. Tüm bunlar yalnızca – uzun vadeli yaşama şansı olmaksızın, yeniden daha iyi dengede durmak için homeopatik dozlarla dengesini bozarak, kendi üzerinde uydurma bir tasfiyeye kalkışan bir sınıfın içinde suçortağı bir iş bölümüdür.

İki uç; yerli ve batılı burada, Avustralya'da, dünyanın hiçbir yerinde olmadığı kadar karışıp biri ötekine bir tür antropolojik şaşılıkla yan bakıyor. Ama aslında yerlileri neden cilalı taş çağından koparmak istemeli? Ve neden kendimizi ileri teknolojik durumumuzdan koparalım? Bu, çocukları çocukluktan, yaşlıları yaşlılıkla-

rından koparmak kadar saçma. Her yerde, ima ya da elektroşok yoluyla, sanki gökten gönderilmiş humanizmamızın dinamik yolunda yaptığımız da bu.

Eğer kendimize olduğumuz gibi katlansaydık, vahşilere de oldukları gibi katlanırdık: saçı başı dağınık, ürkmüş, gözleri yuvalarından fırlamış onlar – ve gizlice kokuşmuş ve dejenere olmuş bizler.

Kültürler, tek başlarına ele alındıklarında, birbirlerine yaklaşmazlar – ya da, yaklaşsalar bile, jeolojik levhaların yavaşlığıyla yaklaşırlar. Bunları bir gün uzlaştırmayı düşlemek saçmalıktır. Evrensel açısından – ki bizim görüş açımızdır – bunlar ancak yok edilebilirler – bizim kültürümüz dahil. Herhangi bir kültüre batılı kültürsüzlük tarafından ayrılmış yer yalnızca ölünün yeri olabilir.

Güneşin batışını bekleyerek Ayer's Rock siti üstünde toplanmış yüzlerce turist. Tur operatörleri bu kutsal taşın karşısına örtüleri, buz kovalarını ve şampanyayı yerleştiriyorlar. Talihin cilvesi: O akşam ne güneş var ne de batışı. Ama ne önemi var, herkes durmadan ve umutsuzca, gözlerini kayaya dikip filmini çekmeye devam ediyor. Olay programda kayıtlıdır ve turistler, tıpkı bir grev gününde boş ekran karşısındaki televizyon izleyicileri gibi, olayın yokluğunu sindiriyorlar. Şunu söylemek gerekir ki, çölün ortasında bu monden simülasyonun gerçekten antropolojik görüntüsü bir günbatımı görüntüsüne rahat rahat denkti.

Avustralya, coğrafi, jeolojik ve antropolojik uzaklığı nedeniyle, dünyanın durumunun geleneksel saçmalığına karşı tam bir ekran oluşturuyor. Aktüalitenin hayhuyu şaşırtıcı derecede anlamsız hale geliyor. Aborijinalite (kısaca orijinalite mi?) tam olarak şu: İşlerin yoğunlaşmasına, düşüncelerin ortaya dökülmesine, özellikle de aktüalitenin durmadan yayılmasına engel olan yıldızlarla ilgili bir ironi – bu tam tamına ozon tabakasının incelmesi dolayısıyla Avust-

ralyalıların yakındıkları ve tam ekran kremleriyle korundukları kanserin yayılmasının bir gölgesi. Avustralyalılar aynı zamanda her türlü entelektüel radyasyona karşı, sahip oldukları, ancak bizim artık sahip olmadığımız aborijinal gücün muazzam potansiyeline sırt çevirerek, mutlak bir pragmatizmle korunuyorlar.

Otuz saatlik uçuş sırasında bir zaman virüsü kaptım: Ölü zamanın durmadan uzaması. Uçak aynı çöllerin üstünde hareketsiz gibi görünüyor. Olası bir şaşırtma hareketi yok. Kabinin ekranında geriye doğru sayma kayıtlı: Distance to flight destination – 8000 km. İnsanın imgelemini umutsuzluğa düşürecek bir şey. Hatta sabırsızlık, bir an önce kurtulmak tutkusu sonunda tükeniyor.

Karada etki günlerce sürüyor. Zaman artık geçip gitmiyor, yapışkan hale geliyor. Genellikle her etkinlik, çalışma ya da boş zaman, en azından zamanın geçip gitmesini sağlar. Oysa, bu ayrılma durumunda, çeşitli etkinliklerin artık zamanı sindirmediğini sanıyorsunuz. Sanki dünyada iç saatin yüksekteki bu çok uzun yolculuktan kaynaklanan bir güçten düşmesi söz konusu. Sanki zamanın kendisi uzun süren bir oksijen eksikliğinden acı çekmiş gibi.

Ocaktan başlayarak kıştan ilkyaza geçiş (Roma), sonra yağmurlu kışa geri dönüş (Paris), dönencealtı yazda yeniden yola çıkış (Caracas), sonra yeniden ilkyaz başı ve külrengi Paris, sonra ansızın Alice Springs'de yaz, hemen sonra da Sidney'de güz – sonunda mayısta Paris'te kesinlikle ilkyaz. Mevsimlerin düzensizliği yolculuğun güzelliklerinden biridir.

Treilles – çöl, yalnızlık içinde sürdürülen keşiş yaşamı, burada yıl kör bir odakta birleşiyor. Entelektüel komedi başka yerde oynanıyor. Burada bir tür ayin söz konusu – her türlü baskıdan, her türlü sorumluluktan, her türlü toplumsallıktan, doğa güçlerinin açık ayrımıyla karşılaştırıldığında, düşüncenin ve bedenin fiziksel ayrı-

mından kurtulma ayini. Kusursuz cinayet kadar kavramsal olarak kısır bir şey bu madensel doğayla, bu rüzgârla, bu yalnızlıkla ölçülebilir mi? Geçen yıl, küller altına gömme ve metinlerin rüzgârda dağılması gibi çifte olay bir bakıma işi ertelemişti. Bu yıl yeni bir bahis, ya hep ya hiçi göze alarak.

Her yıl burada, madenler evreni ve hayvanlar evreninin zekâsıyla aynı zamanda, insan soyunun nispî budalalığını doğruluyorum – kültürsüzleşmiş köylüler, kültürlüleşmiş turistler – iddialı teknik aygıtlarıyla ve saçma gevezelikleriyle büyüklük taslayan çocuklar ve yetişkinler – tüm öteki soylar sessizlikleri içinde bu soydan daha uysal ve spritüel.

Ölümün ötesi bizde büyük tutkular uyandırırken, doğumun berisi neden bizi pek ilgilendirmiyor? Çoğu kimse, sanki daha önce ölmüş gibi yaşamaya hazırlanarak ölümü öne alıyor. Bunlar kendilerini gitgide daha saydam duruma getirerek, kendilerinden sonra yaşayacak nesnelerin envanterini yaparak ölümleri üzerinde öngörülerde bulunuyorlar. Hiçbiri kımıldamamalı. Son fotoğraf için her şey yerinde olmalı.

İnsanların bu dünyadaki mutluluklarından çok öldükten sonraki rahatlarına kafalarını takmaları çılgınca bir şey. Şimdiden her türlü yolu deneyerek olsun kendi yaşamlarından silinmek. Hayatta iken, artık bu dünyada olmama olgusunu denemek için yokluklarının dekorunu kurmak. Huzurlu bir ölümün tüm günlük görevlerini yerine getirmek. Çünkü kuşkusuz ölümsüzlüğe inanmıyorlar ve bundan başka bir ölüm denemesi ummuyorlar.

Yaşamınızdan uzaklaşın. Duvardaki gölgenizden uzaklaşın.

Rabbit'i okuyunca, "Anjiyoplasti Koroner Transluminal Perkütane"nin klinik güzelliği üzerinde düşler kurdum. Bir ay sonra: doğal büyüklükte enfarktüs. İnsan okuduğu şeye dikkat etmeli. Peki ya okumamış olsaydım?

Öyle ya da böyle, gerçek olay kitaplarda olduğundan daha az dokunaklı. Gerçek, gerçekleşiyor gibi göründüğünde, her zaman biraz gülünç. Ondan bu kadarı da istenmiyordu.

Tırnaklar belleğin içine, mutlak sessizliğin içine gömülür, sinekler de durmadan hava sahamızı ihlal ederken, gerçekle son göbek bağını kendi dişlerimizle kesmek.

Gerçekliği gizleyen yanılsama değildir. Gerçeklik olmadığını gizleyen gerçekliktir.

Dünyanın saçmalığın ve tam yanılsamanın şeklini alması gerekmez. Berikinin gerçekliğin apaçıklığının gerisinde öyle gizlenmiş olarak kalması gerekir ki görmeden yanından geçilsin.

Bir kitapta da, öyle gizlenmiş bir düşünce olmalı ki görmeden yanından geçilsin.

Ters talih artık kötülüğe ve kendi kendine kayıtsız duruma gelmiş özneden yana değil. Öç almanın nesnesi ile öznesi arasında sınır yok. Tek bir ikili varlık ve hiçbir şey ayrılmış değil.

Evren, eski Yunan'da dinin gizlerini öğreten rahip gibi. Bilmeden konuşuyor, söylediğine bir anlam vermek olanağı yok. Pedagoglar ise bilerek konuşuyorlar, ama bizi çocuk yerine koyuyorlar.

XV. yüzyıl anatomi bilginleri bedende, sinirlerde, kan dolaşımında, Tanrı'nın ötesinde ansızın tümüyle nesnel bir dünya keşfettiklerine göre – bugün bizim için tüm verilerin böyle bir altüst oluşunun, böyle bir yer değiştirmesinin dengi var mı? Bilinçaltı'nın keşfi az kalsın bunun dengi oluyordu, ama artık değil. Kuşkusuz beynin keşfedilmesi tüm değerlerimizi ve modern boşinançlarımızı

– bizim teolojimizi – silip süpürebilecek çok büyük serüven. Ama bu ille de bir ilerleme değil. Tıpkı ruhun anatomik açımlamayla silip süpürülmüş olması gibi, beden ve birçok başka şey, kafaiçinin fonksiyonlarının derin bir açımlanma işlemiyle silip süpürülecek.

Ayak direme büyük, ama fark zayıf. Ve fark zayıfsa, kapalı organın açılması sıfırdır da ondan. Ve açılma sıfırsa, etki maksimaldir, olaylar bellidir de ondan. Ve olaylar belliyse, kızkardeşin bisiklete biniyordur da ondan.

Her kavram için eleştirel kitleyi bulmak gerek, olaylarda ve kafalarda zincirleme bir tepkiye ulaşmak üzere. Düşüncelerde ve dilde önceden bir zincirleme tepki olmaksızın, bir hamlede düşüncenin ve eylemin jeolojik katmanlarının içinden geçen, kavramın ve dilin aşırı ergimesi olmaksızın gerçek eylem yoktur.

Enfarktüsün suç ortağı yanılsaması kendiliğinden bir Şabbat* yılı'na açılıyor. Cinayette kusursuzluk Şabbat'a, Enfarktüs'e ve Kızılısı'ya** bağlı.

Bugün hâlâ var olan Amerikan mucizesi: Pırıl pırıl, her tarafa yayılan kendi imajlarını yutup, bunları dışkı şeklinde yeniden dışarı atmak. Yörüngesi üstünde, bu yörünge felaket yaratabilecek bir uca doğru sapsa bile, pişman olmadan devam etmek. Fiksiyon/gerçeklik ayrımının kaybını, kendi gelecekleriyle istilâ edilmelerine izin vererek (ki bu gerçek zamanda yaşamaktan çok başka bir şeydir) doğal büyüklükte gerçekleştirmek. Merkezkaç elemanların, tüm bu dışmerkezli toplulukların, azınlıkların, dış kökenli kültürlerin bir

* Şabbat: Yahudilerin ibadete ayrılan dinlenme günü, cumartesi. Şabbat yılı: yedi yıllık bir dönemin son yılı (ç.n.)
** Eyyam-ı bâhur; yazın çok sıcak geçen günleri. (y.h.n.)

yerçekim gücünü sürdürmelerini başarmış olmak – usa aykırı gelecek biçimde, bunlar bugün etnik, lengüistik, dinsel parçalanma riski en az olan ülkedeler. Yerçekiminin ebem kuşağı belki de bu.

Rwanda. Tüm medya kuruluşları katillerin, kışkırtıcıların (ki biz de bunlardanız) nerede olduklarını açıkça söylüyorlar, ama olay aynen devam ediyor. Bilgi tam, ama hiçbir sonuç vermiyor. Konsensüs, kolektif alçaklık mazeretini bu genel bilgiyle sağlıyor. Bu genel bilgi dünyanın tüm ülkelerinde iktidardaki cuntaları sonsuzluğa dek her türlü kolektif iradeden ayıran ve bundan doğabilen tüm çelişkileri sanki kızgın demirle dağlayarak iyileştirir gibi iyileştiren bir skalpel rolü oynuyor.

Videoyu bir gün önceki aynı saate programlayarak bir gün önceki yayın yeniden canlandırılabilir mi?

Beaubourg'un sayısal saatini ters çevirerek yüzyıl yeniden başlatılabilir mi? Bu, terörist eylemin dik âlâsı olurdu. Ama buna gerek bile yok: Tarihin tersine dönüşü daha önce gerçekleşti.

History reproducing itself becomes farce. Farce reproducing itself becomes history.

(Kendini yineleyen tarih fars olur. Kendini yineleyen fars tarih olur.)

Amaç her zaman, örtüyü masanın düzenini hiç bozmadan çekmektir.

Hiçbir zaman aynı zamanda kâğıtlardan ve oyunun kuralından yararlanamazsınız.

Arzunun boş mekânında yerler her zaman pahalıdır.

Adem'in önceden kabul edilmiş kendine özgü oluşuna paha biçilmez.

Negatif önekli tüm terimler eskiden beri klişelerden oluşan politik dile aittir.

İnsanın istediğini elde etmesi için istemesi yetmez. Çoğu zaman, istemiş olduğu için elde edemediğini saymazsak. Oysa, istediği şeyi bilmiyorsa, bu şeyi elde etmemesinde bir kötülük yoktur. Bu çözüm ayrıca istememiş olduğu halde bir şeyi elde etme olanağını korur ki bu en güzel varsayımdır.

Bir kedi gibi bu yılan torbasına giriverdim ve tüm şehvetli engerek yılanları kımıl kımıl oynamaya başladılar. Ben olmadan, karınca gibi kaynaşan ve sürekli olarak, yapay bir embriyon gibi, sürekli yeniden aşılamam gereken bu gerçekleştirilemez kitaptan söz ediyorum. Bundan böyle, çocuklar gibi, öyle kitaplar var ki bunları dünyaya getirmek neye yarar? Bunları tasarlayıp kafanızda taşımak yeter.

Yepyeni bilgisayarların önüne yerleştirilen, postanelerde görevli şu yaşlı ve genç hanımlar. Sıcakkanlı hayvanları soğukkanlı teknolojilerin önüne yerleştiriyorlar. Bundan gülünç bir durumdan başka ne ortaya çıkabilir?

Benveniste: Moleküller tümüyle yok olacak kadar azaldığından, geriye var olmayan moleküllerin, özlerinden ayrılmış elektro-man-

yetik dalgaların moleküllerinin etkililiği kalıyor. Bu, kusursuz sanallıktır. Molekülsel mesajın özü yoktur artık – yayılan yalnızca medyumun kendisidir Bu, dünyanın katıksız enformasyona dönüşümünün en son aşamasıdır.

Bilim adamlarının bu varsayıma karşı ateşli tutumlarını anlamak güç, çünkü bu maksimal soyutlama, sonuçların bu sanallaştırılması en yeni bilimin doğru gelişim çizgisi içinde. Dolayısıyla, varsayım ahlâksal ve felsefesel olarak kabul edilemez. Nedensiz sonuçların olasılığı ise ahlâka aykırıdır. Bu, gerçekle antlaşmanın bozulmasıdır, gerçekliğin felsefesel yadsınmasıdır. Bilim çevresi dışına atma ve sapkınlık suçlaması buradan kaynaklanıyor.

Oysa dünyanın gerçek nedenlere gereksinimi yok. Yalnızca zihin ille de bir açıklama istiyor.

Bunu söyledikten sonra, mesajını elektro-manyetik dalgalarla taşımamız mümkün olabildiğine göre, "gerçek" molekülü ne yapacağız? Sesini bir sentetizör aracılığıyla aktarır aktarmaz, Pavarotti'yi ne yapacağız? Sanal olan tarafından yararsız duruma getirilir getirilmez, gerçeği ne yapacağız? Bir Gerçek Müzesi mi açmalı? Bir Koruma Enstitüsü mü? Yok olmak üzere olan türler gibi, gerçeği stok mu yapmalı, korumalı mı ? İkizi tarafından yok edilmiş olan gerçek, potansiyel olarak tehlikeli bir hayalet olacaktır. Herhangi bir kalıntı gibi artık ondan hiçbir zaman kurtulamama tehlikesiyle karşı karşıyayızdır.

Neden hiçbir zaman erdemler ve iyi davranışlar değil de suç oluşturan davranışlar ve anomaliler kimyasal ya da biyolojik bir sürece bağlanıyor? Pekâlâ öyle görünüyor ki yalnızca Kötülük'ün "objektif" bir açıklamaya hakkı var. Bu da zihinlerde bilimsel usallığın kendisi acaba bu Kötülük ilkesinin derinleşmesi mi diye bir düşünce uyandırıyor.

Gerçeklikle gerçeklik boşinancı arasında fark yoktur. Gerçeği kurtarmak, fenomenleri kurtarmak: Çağdaş budalalığın leitmotifi. Görünüşler her zaman sağ salim kurtulmuşlardır.

Psikologlarla ruhsal ve toplumsal sorunların tüm teknisyenleri özellikle çocuklarda toplumsal, ana babayla ilgili ve pedagojik sistemin yol açtığı çok büyük zararları onarmak zorunda olmalarından yakınıyorlar. Ama, bu insansal savurganlık onların tümünün – tedavi uzmanları, politikacılar, sosyal hizmet uzmanları, vb. – sermayesi. Eğer her şey yolunda giderse bu, sosyal sorunların ortadan kalkması demek olacak ve tüm bu güzelim dünya teknik işsizlikle karşılaşacaktı. Dolayısıyla, sistem kendi felaketiyle besleniyor. Ve yürek parçalayıcı her türlü alternatif ya da revizyon daha karmaşık, daha da sapkınca bir dalavereyi gerektirebilecektir.

Neden insanların fotoğraflarını çekmemeli? Fazla duygusallar. Bitkiler ve hayvanlar bile fazla duygusal. Kültür duygusal. Tarihsel şiddet bile duygusal. Yalnızca eşyaların, renklerin, ışığın, maddelerin cinsel ya da duygusal bir aura'sı bulunmuyor. Dolayısıyla fotoğraflarını çekmek için onlara soğukkanlılıkla saldırmaya gerek yok. Ayna evresinden geçmediklerinden, şaşılacak derecede kendilerine benzerler ve benzerlik sorunları yok. Teknik sayesinde kayıtsızlıklarının büyülü gerçekliğine, mizansenlerinin masumluğuna ancak bir şey katabilir ve böylece somut örneği oldukları şu şeyi ortaya çıkarabilirsiniz: Dünyanın objektif yanılsaması ve sübjektif düş kırıklığı.

Bir mutsuzluk politikasından daha çok bir kötülük politikası mı var? Her zaman, sanki kurbanlar (aids'liler, uyuşturucu bağımlıları, vb.) kendi kötülükleri dolayısıyla suçsuz oldukları halde kendilerini mutsuzluklarıyla karıştırıyorlarmış gibi davranılıyor. Onlara hiçbir zaman kötülük (hastalık dahil) karşısında bir sorumluluktan dolayı saygınlık gösterilmiyor. Yalnızca mutsuzlukları ile yüzleştiriliyor ve kurbanlığa yükseltilip bu niteliklerinin içinde hapsediliyorlar. Hatta, bu resmi dayanışmayla, bir bakıma aldatıcı reklamları yapılıyor.

Burada insanın kendisiyle suç ortaklığının, kötülüğe kışkırtıcı

bir ilişkinin, hatta, bilinçsiz ya da neredeyse bile bile bu eyleme geçişte, bu ölümcül bölgede, bir seçimin, bir meydan okumanın söz konusu olabileceği hesaba katılmıyor. Tıpkı, eylemin kendisinin özgünlüğü hesaba katılmadan, kendilerine yalnızca depresyonla ilgili nedenler yüklenen intihar eden kişilerin durumunda olduğu gibi.

Hastalık karşısında, bilinçaltıyla savaşan papazlar kadar eli kolu bağlı bugünkü tıbba acımak gerek. Çünkü hastalıklar etkileşim içinde olmak için tıbbı beklemediler. Tıpkı bedenin fonksiyonları gibi uzun süredir etkileşim içindeler: Kararsız patoloji, birçok birbirinin içine girme durumu değişken belirtiler. Bulaşıcı etkenlerin, basillerin, mikropların, virüslerin aşılarla ve çeşitli tedavilerle etkileşiminden söz etmeyelim, bu etkileşim pekâlâ böceklerin ve böcek ilaçlarının etkileşimine denk: etkileşimli yanıt, karşılıklı duruma uyma. Etkileşim her yönde işin içine girer, en iyi için olduğu kadar en kötü için de. Buna, hastanın bildiği varsayılan doktorla etkileşimini etkilemek gerekir – sorumlulukların paylaşımında başka bir belirsizlik faktörü.

Bundan böyle kitle, audimat ve başka modemlerle gösteri, performans, olay üstünde doğrudan doğruya etkili oluyor: Kitle her şeyle etkileşir oldu! Sondajlarda hepimiz yüzdelerde sanal olarak varız: zoraki etkileşim. Ne olursa olsun, tüm alanlarda bu etkileşim isteği çok yararsız: Uzun süredir boyunduruğu altına girdiğimiz tüm otomatik yanıt sistemleriyle istemediğimiz halde her yerde etkileşir olduk. Ve bize her yerde yapay cankurtaran simidi gibi önerilen dinamik etkileşim, eskiden beri uğradığımız pasif etkileşime – etkileşimin istemli işe karışma teknikleriyle durmadan ileriye aktardığı karşılıklı pasifliğe – hiçbir zaman uzaktan denk olmayacaktır.

Etkileşim: gösterinin sonu. Her şey sahnenin ortadan kaldırılması ve izleyicinin gösterinin içine sokulmasıyla başladı: Living Theatre. Tüm izleyiciler oyuncu olursa, artık olay da yoktur, sahne de. İzleyici yalnızca sahneyle salonun birbirinden kesin ayrılmasında başlı başına bir oyuncudur.

"Yaşanmış"ın devrimi, kuşkusuz en kötüsü, herkesin kendi yaşamını kocaman bir reality show'a dönüştürmek üzere gizle kuşatıp da bu gizi ortadan kaldırmış olan devrim. Arzunun, ifadenin, fantazmanın, analizin tüm devrimleriyle özgürlüğüne kavuşturulmuş olan şey, bilinçaltının dramatürjisi ve vahşet tiyatrosu değil, bayağılığın tiyatrosudur. İtkiler üzerindeki değil, ama bayağılık, saflık, olaylara kişisel tepki, idiosenkretizm üzerindeki yasak kalktı. Özgürlüğüne kavuşturulmuş olan özgünlük değil, herkesin özel budalalığı, yani tüm başkalarıyla paylaştığı budalalık.

Çağımızın özel budalalığı ne yazık ki artık zekâdan ayırt edilmiyor. Zekâ ile karışıyor. Artık kültürsüz değil, tersine, aşırı bilgili, yapay zekâ kadar refleks bir canlılığı var. Burada Zekânın Fotokopi derecesi ile karışan budalalığın Fotokopi derecesi söz konusu.

Dünya budalalığının istatistiksel dikine hızla yükselişi – Papanın rekor bir zamanda satılan elli milyon kitabı – kısacası avundurucu, çünkü böyle bir kokuşma durumunun ancak şiddetli bir tepki doğurabileceği, dünyanın bu kadar değersiz bir bilançoyla yok olamayacağı söyleniyor – bu da bize gelecek açısından belli bir güvenilirlik sağlıyor. Ama, tersine, kat be kat artan bir budalalığın başdöndürücü bir havaya çağrı yapmasından korkulabilir.

Dilin programının bozulması dilin kendisinin işi olacaktır.
Sistemin düzeninin bozulması sistemin kendisinin işi olacaktır.

Dünyanın gerçeklik niteliğini yitirmesi dünyanın kendisinin işi olacaktır.

Devinim içermeyen kehanet şöyle: Kendiliğinden gerçekleşen kehanet.

İyi bakılacak olursa, devrimci parolanın tam da içeriği söz konusuydu: İşçilerin özgürlüklerine kavuşması, işçilerin kendilerinin işi olacaktır. Bu özgürlüğe kavuşmanın tehlikeli bir aldatmacayı gizlemesi dışında – çünkü bu özgürlüğe kavuşma yalnızca atıl-praksis'e, emeğin kendinde erek olarak özgürlüğe kavuşmasına açılıyordu.

Gerçek dünyaya son veren şey, olması gerektiği gibi dünya değil, olduğu gibi dünyadır.

Tekerlekli sandalyesindeki felçli, hareketin sanal gerçekliğini simgeler.

En yakın atalarımız, maymunlar, demode oldular. Bize fazla yakınlar. Yeterince farklı değiller. En iyisi, insanın insanlıkdışı kökenine doğru gitmek: bakteri ya da dinozor. İşte size gelecekteki insanlıkdışılığına, klonların insanlıkdışılığına doğru çoktan şaşı bakan bir soya layık bir köken.

Prürit, şiddetli kaşıntı, maymunlara özgü bir etkinlikten kalma bir şey. Zaten insanoğlu kaşınmayı bıraktığı için başka etkinliklere geçti. Buna karşılık, bu özgürlük maymunlara özgü olan belli bir yakın biraradalığa son verdi: "Birbirinizi kaşıyın!" Bugün herkes tek başına kaşınıyor – ki bu sosyal ilişkilerin gerileme şekillerinden ve aynı zamanda bedene sahip çıkmanın en zavallı şekillerinden biridir.

Hayvanlara özgü dışadönüklüğü olduğu kadar uyumlu içedönüklüğü de beceremeyen beden, yüz ya da kıç kızarmasında erotik bir nitelik kazanır. Başkalık olmadığından, biçimsizleşir. Kızarma, derisel versiyonu olduğu topluluk dışı edilmenin yerini alır.

Pompei'de o felaket sırasında yalnızca gecekonducuların, yoksulların, yaşlı kadınların, yozlaşmış kişilerin yaşadığı öğrenildi. İşte yine uçup giden güzel bir düş! Bir doğal felaket bir kez olsun önce zenginlerin, ya da ayrım gözetmeden zenginlerin ve yoksulların başına gelmiş olsun – ee, bu düşünceden bile vazgeçmek gerek. Tanrı hiçbir zaman yanılmaz. Bizim için geriye yalnızca Titanic kalıyor, ama bu geminin yalnızca göçmenlerle dolu olduğu ve Tanrı'nın yolladığı bir buzdağının Eldorado yolunu onlara kapadığı bir gün bize açıklanacaktır.

Thelma ile Louise:* "Özgürleştirilmiş" değil ama tamamen özgür kadınlar üzerine yapılmış tek büyük film –bu özgürlük, önlerindeki mekânı ısrarla istemeye değil, kendilerinden başka hiçbir şeyle boy ölçüşmeksizin bu mekânı yaratmaya dayanır. Elbette, bu, ancak, ufkun ötesindeki aşırı (ve ironik) bir yolda böylesine açılan bir boşlukta, hiç güçlük çekmeden, çağrı yapmadan, pişmanlık duymadan büyülü bir ortadan kayboluşla sonuçlanabilir.

En ufak bir umut ışığının sızmasına hiçbir zaman izin vermemeli. En ufak bir zayıflık hemen iyimserlik fanatikleri tarafından sömürülür. Bastırılmış her umudun geleceğin şu gediğine girivermesi için, ışığı henüz bize ulaşmayan yıldızlara anıştırmada bulunmak yeterlidir: "Demek buna yine de inanıyorsunuz ha? Her şeyin yok olmadığını itiraf ediyorsunuz ha ?"

"Tedavi penceresi": Tıbbi tedavinin kesilmesi için ne hoş bir deyim! Acaba bu pencereden boşluğa bile atlanabilir mi? Anlamın dışına atlanılabilecek bir yorum penceresine ne demeli? Ve de varoluşun ve varolmanın sürekli nedenlerinin dışına atlanabilecek bir varoluş penceresine?

* Ridley Scott'un yönettiği 1991 yapımı ünlü Amerikan filmi: *Thelma ve Louise* (ç.n.)

Serendipity – aranılmayan şeyi bulmak, beklenmedik bir şeyle karşılaşmak anlamında gizemli sözcük. Kristof Kolomb gemisine bu adı koyabilirdi. Ama aslında Amerika'nın bu keşfi hiç de bir rastlantı değildi. Beyazlar yalnızca, soyun dışarıdan gelenler tarafından yok edileceğini öngören Yerlilerin kehanetini gerçekleştirdiler. Beyazlar bu kehanetin sadece aracı oldular, Yerliler de bunda sonlarını buldular.

Eşcinsellerin genetik tanımlarına tuhaf bağlılıkları. Farklılıklarının biyolojik olarak yasallaştırılmasını yeğliyorlar. Sonuç olarak herkes kusursuz bir kanıt olarak geni yeğliyor. Eskiden bilinçaltı evrensel kanıtlamada işe yarıyordu. Ama, hâlâ psişik bir dava söz konusuydu. Şimdi biyoloji hukuksal güvence ve kanıt oluyor. Olumlu ya da olumsuz farklılık, içkin bir nedende somutlaşıyor. Genetik biyoloji ve sosyobiyolojiyi hâlâ güzel günler bekliyor.

Amazon Bölgesi'nde kimi kelebekler kendilerini korumak için zehirli türdeşlerinin beneklerini taklit ediyorlar. Zehirli olma şansınız yoksa, öyle görünüp başkalarını aldatmanız gerekir. Bu anlamda hepimiz kelebekler takımındanız. Davranışlarımızın çoğu kendimizden o büyük leşçiyi – ölümü uzaklaştırmaya yönelik aldatmacalardır. Aldatıcı bir görünüm alan kelebekler gibi, bizim tüm silahlarımız yapaydır: Bunlar, sayesinde ölümden ve o leşçi alınyazısından korunduğumuz sayısız stratejiler.

Zaten, sonuç olarak zehirli kelebeklerle bunların görünümünü alan kelebekleri ayırt eden şey ne? Falanca bir soyun gerçek bir silah kullanmasını, ötekinin ise aldatmaca bir caydırmaya başvurmasını ne sağlıyor? Ve bizler, insan soyu, tüm makine, bilim ve teknik takımımız gerçek silah görevi yapıyor mu yoksa gerçek güç gibi görünen devasa bir simülasyon aygıtı mı yalnızca?

Bilincimiz bir tür ayna olduğundan, kendimizi aynadaki görüntü gibi simetrik olarak değişmiş görüyoruz. Dolayısıyla, bilinçten geçen her şeyin, gerçek şeklinin (asıl ve çok güzel şekil) ortaya çıkması için, düzeltilip tersine çevrilmesi gerekir. Bu, ek bir hileyle yörüngesi değiştirilebilecek, dünya yanılsamasının bir parçasıdır. Bunu zihinsel bir tersine döndürmeyle, tersine dönmüş bir görüntünün simülasyonuyla – bozmamız gerekir – öyle ki hiçbir zaman kendimiz ortaya çıkmayız.

Nitekim, Pakistanlı nişanlılar da evlenme töreni sırasında dip tarafında bir ayna bulunan bir odaya birlikte giriyorlar. Birbirlerine yalnızca aynada bakıyorlar – böylece herbiri ötekini cennetteymiş gibi görüyor, yani gerçekte olduğu gibi, her zaman ona göründüğü gibi değil de, içinde sonsuzluğun onu değiştirdiği gibi görüyor.

Hiçbir kadın kendisine saygı yüzünden isteyerek bastırılmış bir arzuyu yerine getirmez. Bu arzuyu askıda bırakmaktan fazlasıyla memnun olur – tıpkı, Gracian'a göre, Tanrı'nın insanı sonsuza dek askıda tutmak gibi bir stratejisi olduğu gibi. Bu arzuyu imgeleminde kendisi için damıtır, ama böylece, kendisini arzulayan erkekte bunun saplantısını çoğaltır, öyle ki sonunda kafasını kendi arzusuna takmış bir erkeğe kafasını takar. Oysa, kadın asıl o zaman gerçekten nesne olur: Sadece kendi arzusunun kaygısına düşmüş bir erkek tarafından arzulanır olduğunda. Ne var ki sonunda herkes memnun olur, çünkü kadın da sonsuza dek doyurulmamış bir arzunun araya girmesiyle tatmin olmayı yeğler.

Tutkusuz ve aşksız bir kadın, aşığı tarafından bir süre önce terkedilen bir geyşa tutar, amacı onun yerine âşık ve mutsuz olmaktır. Geyşa, adam geri döndüğünde, onu reddeder, çünkü acısına sahip çıkan ve üzerinde hakkı olduğunu savlayan kadının yanında kalmayı yeğlemektedir. Suç ortaklığının sarhoşluğu aşk arzusundan daha güçlüdür. Sizin yerinize mutlu ya da mutsuz olacak biri bulunabilir mi? Hiç olmazsa, bu yüzden düşüncenin doğal devinimi bozulmak-

sızın, sizin yerinize düşünecek insanlar bulmalısınız. Çünkü, tıpkı bu kadının öteki kadının maskesinin arkasında acının ince boşluğunu bulması gibi, bu başkasının arkasında düşüncenin o ince boşluğunu bulmayı yasaklayan bir şey yok.

Derin bir arzu elbette sizin yerinize düşünen, acı çeken, karar veren birini bulmak. "Benim yerime anlama yetisine sahip bir kitabım, benim yerime vicdana sahip bir günah çıkaran papazım, benim yerime rejimime karar veren bir doktorum olsa, kendim çaba harcamak zorunda kalmam. Başkaları pekâlâ benim yerime bu tatsız işi yükleneceklerdir." KANT.

İrade transferine karşı tek itiraz, kendinizin düşünmesinin sizin yerinize düşünen birini bulmak kadar can sıkıcı olabilmesi, isteyen birini bulmanın kendinizin istemesinden daha yorucu olabilmesidir. Nitekim, yazmak istediğim bir kitabı yazacak birini bulmak neredeyse aşılamaz bir güçlüktür. Bununla birlikte, sizin düşüncenizi tümüyle kopya eden bir düşünceye rastladığınız olur, o zaman da dışarıdan gelmiş bu ortaklığın verdiği haz iki kattır. Özgünlük yalnızca düşüncenin verdiği hazzın ikincil bir primidir.

Bireysellik de iradenin ve arzunun ikincil bir yanıdır. İrade hiçbir zaman benim iradem değildir, arzu da hiçbir zaman benim arzum olmadığı gibi. Bunların irade ya da arzu olmaları için simgesel gereç gibi dolaşıp değiş tokuş yapmaları gerekir.

Bu simgesel geçiş olmadığı için, tüm işlevlerin makinelere teknik bir aktarımını – insansal olanın insansal olmayana aktarımını – gerçekleştiriyoruz. Oysa, bir insan benim yerime düşünüyorsa, kaybolan bir şey yoktur, ne ben ne de o mahvoluruz. Ama eğer bir makine bizim yerimize düşünürse, ikimiz de kayboluruz.

Gerçekten, söz konusu makineye aktarım aşaması sona ermiştir – bugün işlevlerini insana aktaranlar, makineler. Makinenin insan tarafından fetiş durumuna getirilmesinin yerini insanın makine tarafından fetiş durumuna getirilmesi aldı.

Bugün makinenin sapkınca arzusunun, her ne pahasına olursa olsun çalışmak arzusunun konusu durumuna gelen, insandır.

Makine artık insanın bir uru ya da bir kabartısı değildir – artık makinenin yalnızca cinsel organı olan, insandır (Burroughs). Bu kadarı da fazla, çünkü makine hangi cinsten? İnsan daha çok cinsiyetsiz makinelerin şişirilebilir protezi, yararsız bir işlevin hayali uzvu oldu. Libidonun sonsuz, sıfır, Fotokopi derecesi.

İnsanın sanal libidosunu beslediği bu düzenler arasında elbette bilgisayar var; insanın bilinçsizce mastürbasyon yaptırdığı bilgisayar ve beyni hiper kösnüllük konusu, ama aynı zamanda kadının göz alıcı durumuna getirilmiş, bekâr makine, insanın yalnızca cinsiyetsiz operatörü, köle gözleyicisi ve otomatik dekoderi olduğu reklam ve pornografi tözü.

Bankamatiğin yakınması.

Aynasının karşısında herkes avantajlı bir durum alır. Dağıtıcının ekranı karşısında herkes ölüm görünüşü alır. Paranın bir yüz üzerindeki korkunç yansıması ya da daha çok paranın yüzün yokluğu üzerindeki soyutlaması böyledir. Yüzler, ancak rahatladıklarında aydınlanan televizyon rehinelerinin yüzleridir.

Filmlerinin çekildiğini bilirler ya da bilmezler. Belli belirsiz bir şekilde, filmleri çekiliyormuş gibi davranırlar. Kaçak, çok üzgün, kayıtsız bir davranış sergilerler. Orada olmak istemezlerdi.

Bu, servet sahibi olmak tehlikesiyle karşı karşıya kalan yüzlerdeki kumarın yansıması değildir. Bu, paranın önceden keşfiyle aydınlanan doymak bilmez suç ortaklığının kaygılı maskesidir. Hiçbir zaman soğukkanlı değildir, hiçbir zaman "cool" değildir. Sık sık, bilinçsizce karşılık olarak bırakılan kartı unutma bundan kaynaklanır.

Sanal para olan kartlar, bizi nakit paranın bayağılığından korurlar. Ama paranın kendisi, değerin bu artefaktı, bizi malın bayağılığından korur. Ve mal, arzunun bu artefaktı, bizi insansal ilişkilerin bayağılığından korur. Böylece, çok güzel bir şekilde korunmuş oluruz.

Yararlanmanın arı şekli, değerdir.
Değerin arı şekli, paradır.
Paranın arı şekli, bankadır.
Yararlanmanın arı şekli, pişmanlıktır.

Herkesin kimliğini şifresiyle ya da parmak izleriyle değil de, gülümsemesiyle saptayabilecek bir otomatik video düşünülebilir mi?

Tek oyun olanağı, tek gerçek haz: Korsanlık, kart çalma, otomatiğin dünyasını aldatma, makineyi kendi tuzağına düşürme. Ortaya çıkarılmamış suçun gizli sevinci, panik yaratıcı coşkunluğu.

Dalaveresi başarılı olduktan sonra, kadının yüzündeki aydınlanma.

Otomatik para her defasında Cargo'nun o büyülü izlenimini verir – her defasında kazanırsınız.

Birinin içine bir madeni para attığında bir kutunun düştüğü şu Coca-Cola makinesi olayında olduğu gibi. Bir madeni para daha ve bir kutu daha. Üçüncü kez bir madeni para ve üçüncü kutu. Adamın arkasında itiraz yükseliyor: "İzin verin de başkaları sıraya girsin!" Ama o şöyle yanıt veriyor: "İzin verin de devam edeyim! Pekâlâ görüyorsunuz ki kazanıyorum! Kazandıkça devam ederim!".

Bizim yolumuzu bekleyen artık yalnızca unutma değil, bellekten sızan virüslerin etkisi altında sinapsların dağılması. Adların, yüzlerin, yerlerin tuhaf bir şekilde yok olması programlı bir silmeye, bilgisayarların yapay belleklerini bozduktan sonra doğal belleklere saldıran bir virüsün farkına varılmayan gelişmesine benziyor. Yazılım programlarının bir komplosu mu söz konusu acaba?

Haz ve onun haylazca disiplini döneminden sonra arzunun ve onun kurban etme nitelikli zorunluluğu dönemi geldi. Haz kuralından sonra, arzu yasası. Bu kural ve yasa birçok devrimle ve özgürleşmeyle (cinsel özgürleşme dahil) ayrıldılar.

Bugün, her ikisi de, çok yaşlandı. Hatta arzunun modası geçti. Şimdi gündemde olan, hak.

Hazdan sonra, arzu.

Arzudan sonra, hak.

Peki ya haktan sonra? Artık düşünülemiyor. Hakkın (Devlet gibi) değiş tokuşların etkileşimi içinde, iletişimin akışı içinde yok olmaya yazgılı olduğu düşünülüyordu. Tam tersine: Devlet gibi o da güçleniyor – her ikisi "Hukuk Devleti"nin yeni tanrısallığında doruk noktasına varıyor.

Özgürlüğün yitmesiyle, doğal fiziksel çevremizin yitmesiyle, şimdiye kadar bize bedava ve buna hakkımız olmadan verilmiş her şeyin (örneğin yaşamın) yitmesiyle güçleniyor.

"Entelektüelin rolü" düşüncenin lanetli payını içinde toplayıp böylece, kendisi için iyilikle kötülüğü dengelemekte daha özgür olan tüm toplumu ondan arıtarak kurtarmak değil midir? Onların rolü düşüncenin hastalığını üzerlerinde yoğunlaştırıp onun kötü amaçla nasıl kullanılacağını bulmak değil midir? Tıpkı politikacıların rolünün de, iktidarın özü olan sosyal unsurun kronik hastalığını üzerlerinde yoğunlaştırıp bunun politikada nasıl kullanılacağını bulmak olduğu gibi. Hükümdarın keyfiliği toplumda dağınık ve yaygın olan tüm keyfiliği içinde yoğunlaştırmasından kaynaklanı-

yor, öyle ki toplum bu keyfilikten kurtulmuş oluyor. Eğer keyfilik tepede yoğunlaşmamışsa, toplumda her yerdedir: keyfiliğin dağınık ve yerleşik olduğu demokratik devlette de böyledir, tıpkı imparatorluğun yapısı çöktüğünde, bu yapının ahlâkı bozucu kötü sonuçlar doğurması gibi. Oysa ne entelektüeller ne de politikacılar şimdi bu rolü oynuyorlar. Artık onlar yalnızca ifade etmeyi, temsil etmeyi, yönlendirmeyi, rasyonelleştirmeyi, aydınlatmayı öne sürüyorlar. Ahlâksal vicdana, acıya, tanıklığa, havariliğe ve hasta değerlere karşı (ki onlar da kuşkusuz bu değerlere bağlıdır) aşırı tedavi düşkünlüğüne soyunuyorlar. Daha beteri, herkesin konuşması için kendilerini geri çektiklerini savlıyorlar – sözü ve iktidarı saygı ve sevgiyle elinden çıkarıp bunları herkese sokuşturmak gibi demokrasinin yaşlılık hastalığı. Elbette kendini bu ikiyüzlü ve havarice ateşte yakma cezası hiçbir şeyi düzeltmiyor ve tümü yine de sonunda geberiyor, ama kendilerinin olmayan bir rol içinde. Topluma ve düşünceye gelince, bunlar böylece karışıklığa ve iç şiddete – tam anlamıyla, artık kendini göstermek için hiçbir yer bulamayan kötülüğün saydamlığına bırakılmışlardır.

İnsanın nasıl hem dahi hem de siyasal açıdan iğrenç olabileceğini her zaman kendilerine sormakta olan şu muhbir entelektüel köpekler: Céline, Leni Riefenstahl... Elbette esas mesele dahi olmak değil, kurulu düzene saygılı ve konformist düşüncelere sahip kişiler takımından olmak önemli. Seçimin çoğunlukla onlara bırakılmadığı doğrudur.

Mazoşizmlerinin tüm ateşliliğiyle meşru düşüncenin köktenciliğinin somut örneği olmak için, Artaud'nun, Bataille'ın, Debord'un Nietzsche'nin köklü düşüncesiyle, lanetli payıyla, felsefi sorgulamasıyla övünen haklı davanın kibiriyle karışan dar kafalılık ve ikiyüzlülük. Çünkü, burada insanın temel acısı ve İnsan Haklarının uluslararası savunması şaşılacak derecede tüketiliyor. Hatta gizlice, ayakların ucuna basarak, Stalin'in ve piskoposun kutsaması gerçekleşinceye kadar, Marx'ı yeniden ziyarete geliyorlar.

Bu, Yeni Entelektüel Düzen.

Her yanda erdemli düşünce. Kötülük düşüncesinden, yanılsamadan, ironik düşünceden gitgide daha uzak. Terörü her şekliyle yadsımış olan (89 anma töreniyle parlak bir şekilde sahneye konmuş yadsıma) bir düşünce, ne var ki kendi üstünde uyguladığı hafif, ama acımasız terör düşüncesini yadsımıyor – bu, entelektüel Batılı toplumumuzun öznel köktendinciliği, ayrılıkçıların ortodoksluğu (Zinoviev böyle diyebilirdi) diye adlandırılabilir. Gitgide daha demokratik, liberal, çoğulcu değiştokuş ekonomisini savunan, kültür yanlısı, anlaşılmaz laflar eden, özgeci, ayrımcı, referanscı, kilise yanlısı, ahlâksal, şenlikli yaşam yanlısı. İnsani. Tarih şişirilebilir bir oyuncak bebek haline geldi, insanlıkçı olan şey de prezervatifi oldu. Şişirilebilir oyuncak bebek zevke göre neyse, insanlıkçı olan şey de düşünceye göre odur. Her sorunun böylece arzunun tarihsel başarısızlığından oluşmuş şişirilebilir çözümü var.

Politik sınıfın bugün gerçeğe aykırı şekilde entelektüel bir nitelik kazandırılmış tüm kötülükleri, karşılık olarak entelektüellere de bulaştı. Politikacıların kinikçe söylemini, onları niteleyen ilerleme karşıtlığını ve yumuşak köktenciliği entelektüeller tam bir pişmanlık ve tam bir vicdan rahatsızlığı içinde umutsuzca idealleştiriyorlar. "Yalnızca bir kültürümüz var ve onu kurtarmak gerek."

Hümanizma hiç olmazsa insan türüne bağlanıyordu – yükselen politik ve kültürel kavram. İnsanlıkçı olan şeyse, köküne kadar insan soyuna bağlanıyor – alçalan biyolojik ve sosyolojik öz.. İnsan'ın politik ve felsefesel ütopyası ile sanal artık olarak insan soyunu yönetme arasında tam bir tonalite farkı var.

İnsansal olan şey, heyecan verici ve gizemli biçimde ancak insansal yanı olmayanlar sayesinde belli oluyor. Belki de gerçek varlığı yalnızca hayvanlarda var, Canetti'de görüldüğü gibi.

İnsansal olan şey düşüncesi kendisinden değil, ancak başka yerden gelebilir – insanlık dışı olan şey onun tek kanıtıdır. Özellikle insanlık dışı olan şeyi bir yana atarak kendini tanımlamak istediğinde, gülünç duruma düşer. Kendi kavramını gerçekleştirdiğini öne

sürdüğünde – örneğin hümanizmada ve insanlıkçı olan şeyde – şiddette ve gülünçlükte hemen kendini aşar. Düşünce ancak insansal olan şeyin sınırında, insanlık dışı olan şeyin kavuşmaz sınırında yaşar. Eğer, Canetti'ye göre, başkalaşma düşüncesi hayvanlarla birlikte evrenden yok olursa, o zaman artık ne insan ne düşünce kalır.

Berlusconi'nin "gönüllü kurbanları" milyonlarca İtalyan'ı kınamak, kitlelerin budalalığını eleştirmek ve tanrısal solun ve onun demokratik kibirinin kıvrımlarına bürünmek, işte, ceza olarak yurdunu bırakıp gitmeye hazır (ama gitmiyor) aydınlanmış entelektüelin gerçeği bu.

Tüm bunlar "Politik Akıl"ın uzağı göremeyen ve konvansiyonel bir analizinden kaynaklanıyor. "Kör" kitlelerin daha incelikli – belki de transpolitik – bir görüşü var – yani iktidar boş, kokuşmuş, umutsuz bir yerdir ve buraya mantıksal olarak aynı profile sahip bir adam koymak gerekir: ideal bir şekilde durumun somut örneği olan, boş, soytarı, oyuncu ve şarlatan bir adam: Berlusconi.

İğrenç iktidara, iğrenç kişi. Politik unsurun yanılsamasını batırıp bu iğrençliği gün ışığına çıkartmak için her şey iyidir.

İktidarda imgelemden kim söz etmiş? Politika dünyası, olduğu gibi, tam da tek "gerçek" olanaklı şeye karşılık oluyor. Berlusconi neyse o ve her türlü eleştirme yalnızca karşıt bir yanılsamadan kaynaklanıyor.

Ama adama katlanamadığımız da kuşku götürmez – ne Berlusconi'ye ne de duruma katlanıyoruz. Dolayısıyla bize layık bir sistemimiz olduğu gerçekliğini ve Berlusconi'ye bu kadar da önemsiz olmayan bir nedenle katlanamadığımızı hesaba katmak gerek.

Beyazlar sonunda yerlileri ilkel sahnelerine, salgın "AIDS" tehlikesiyle karşı karşıya olan maymunlara özgü durumlarına, kendilerine bol bol göndermeye devam edeceğimiz silahlar sayesinde birbirlerini karşılıklı yok etmeye bırakarak tüm Afrikadan çekilecekler. Tüm bir kıtanın kapısına kilit vuruluyor, ama onu Tasaday-

lar gibi korunmuş kutsal bir yer yapmak için değil de, kökü kazınacak bir çıban yeri yapmak için.

Başkası üzerinde yapılan etkide, acı büyük bir rol oynar. Avantaj elde etmek için ilk olarak acı çekmek yeterlidir. Hatta acının değiş tokuşunda önemli olan inisiyatiftir. Eskiden, insanın gölgesinden daha çabuk ateş etmesi gerekiyordu, bugün gölgesinden daha çabuk acı çekmesi gerekiyor. Başkasından daha çabuk elden çıkarmak, vazgeçmek. Belki başkasından daha çabuk sevmek, sizi sevmelerinden önce sevmek. Çünkü, hiç kimse artık ilk olarak ateş etmiyorsa, hiç kimse de artık ilk olarak sevmeye cesaret edemiyor.

Erdeme ahlâka aykırı amaçlarla başvurmak bayağı bir şeydir. Yeniden erdemli olmak için kötülüğe başvurmaksa çok daha orijinal. Bu bugün moda olan politik bir taktik. Kendini ele vermek, suçlamak, suçunu itiraf etmek, mahkûm etmek (hatta haklı olarak) için hatalarını, kokuşmuşluğunu, ahlâksızlığını ve skandallarını ileri sürmek tüm rezil insanlarda görülen sahte bir kefaret ödeme biçimi, kamu vicdanının ucuza beslendiği bir aklanma sanatıdır.

Amsterdam. Boeing, kalkış sırasında, sanki beklenmedik bir biçimde, zencilerle Antiller'den gelen kaçak göçmenlerin kaldığı binaların üstüne düşüyor. Benzinin cehennemi içinde kaçak olarak ölmek! Göçmenler o kadar kaçaktılar ki kömürleşmiş cesetleri bile bulunamadı. Bununla birlikte, Tanrı'nın eli onları kaçaklıklarının dibinde bulup cezalandırdığı için de yeterince kaçak değillerdi. Tüm bunlar çok mantıksal. Ve ırkçı bir insan mantığı söz konusuysa, kurbanlar tarafında her zaman aynı insanların bulunması anlaşılır. Ama aynı yönde cezalandıran bu insanlık dışı olan şeyin kendisi, nesnel rastlantı, düşen bir Boeing'in rastlantılara bağlı mekanizmasıysa (yani Tanrı), o zaman, insansal olmayan bu ırkçı mantık metafizik vicdan için gerçek bir sorun oluyor. Hiçbir kanıtlama bu Boeing'i

özellikle sosyal kimliği olmayan bu zavallı göçmenlerin üstüne düşüren ölçüsüzlüğe, adaletsizlikte aşırılığa, ırkçı önyargıya eşit olamaz. Ancak ironik bir üstün güç, en aşırı olaylarla hayasızca oynayan Kötülük'ün bir inayeti öne sürülebilir. Adaletsizlikte bu aşırılık, bu aşkın ayrımcılık bir bakıma Tanrı'nın varlığını kanıtlıyor, ama, tersine, onun Kötülük ilkesiyle tam bir özdeşleştirmesiyle.

Sevdiğiniz ve sizi seven bir kadının sadakatı konusunda hiçbir kaygıya yer yok. Çünkü bu kadın ya size tam olarak sadıktır – ya da sizi aldatıyordur. Öyleyse burada, onun hakkında bildiğiniz ya da bildiğinizi sandığınız tüm şeyler dolayısıyla, bu öyle inanılmaz bir ihanet, öyle tinsel bir düş kırıklığı olur ki, Tanrı'nın varlığının gerçek bir negatif kanıtını da oluşturur.

Eh, o zaman da ne öç almadır bu ya! Ne coşkudur! Kötülük ilkesinin ne görkemli gerçekliğidir! Bizim de tutkuyla aradığımız bu değil mi? Tanrı'nın varlığıyla ilgili kanıtların yokluğunda, hiç olmazsa var olmadığının köklü bir kanıtı – çünkü ya Kötülük'ün kendine özgü bir varlığı yok ve yalnızca İyilik'in varlığına gönderme yapıyor ya da Kötülük'ün özerk bir ilkesi var ve bu durumda Kötülük'ün gerçekliği hiç olmazsa zihin için Tanrı'nın gerçekliği kadar güven verici.

Kötülük sevinci kötülük yapmaktan değil, (onun nerede olduğu hiç bilinir mi ki?) tam bir güven duyduğunuz falan erkek ya da falan kadının tümüyle kötü niyetli olduğunu bilmekten – Tanrı'nın kendisi yahut rastlantı ya da bir kadın öyle bir ihanet içinde olabilip de bunun bir ifşa etme şeklini almasını gözlemlemekten kaynaklanıyor. Ve bu ifşaat öyle güçlüdür, öyle büyük bir şaşkınlık doğurur ki tüm kişisel üzüntüyü, tüm ahlâksal düş kırıklığını, bu ahlâksızlığın metafizik gerçekliği süpürür. Düş kırıklığının esritici şekli.

Eskiden Tanrı'nın varlığının kanıtları daha çok İyilik'in bolluğunda aranıyordu. Bugün aynı ironik ve tersyüz edilmiş önerinin içine kapanmak gerek. Tanrı'nın varlığının acı alaylı kanıtını dünyanın bütünsel düş kırıklığı içinde, olumsuzun ve mutsuzluğun aşırılığı içinde aramak gerek. Bundan ortaya çıkan gerçeklik öteki ka-

dar avundurucu ve ötekinden daha sağlam.

Bununla birlikte dikkat edelim: Kötülük'ün kendisinin diyalektik geri almaya karşı can sıkıcı bir eğilimi var. Onu bu eğilimden kurtarmak ve her türlü uzlaşmadan kaçınmak gerekir, çünkü, o zaman, İyilik'le Kötülük'ün etkileşimi içinde en kötüyle ilgili her türlü nihai kesinlik, dolayısıyla da her türlü metafizik sevinç elimizden kaçar.

Duyguların diyalektiği, yükselen burçla burcun diyalektiği gibidir. Kavuşma konumunda ya da karşı konumdadırlar. Burç yetmez, yükselen burç da gerekir. Mutlu olmak yetmez, bunun hoşunuza gitmesi gerekir. Mutsuz olmak yetmez, bunun size acı vermesi de gerekir. Hazzın aylasıyla çevrili değilse, mutluluk çok sıkıcıdır – haz düşüncesi yoksa, haz değil, yalnızca memelilere özgü bir zevk alma vardır. Ama acının aylasıyla çevrili değilse, mutsuzluk da çok sıkıcıdır.

Hazzın ya da haz almamanın, her zaman, mutlu ya da mutsuz olmak gerçeği üzerinde bir aşkınlığı vardır.

Mutlulukla mutsuzluğu karşı karşıya getiren ikiyüzlü söylemler, onları ortak bir yinelemede, yani aslında bizim biricik mutluluğumuzu oluşturan bu birbirine çevrilebilirlik gerçeğindeki inceliği bilmezler. Biz hâlâ bunları çılgınca iyiye kullanma ve kötüye kullanma özgürlüğüne sahibiz ve yalnızca bu özgürlüğü elimizden alan şey, bizleri gerçekten mutsuz insanlar durumuna getirir.

Genetik teorisi yaşamımızın olaylarına, daha özellikle de onu kaplayan kötü mikro-olaylara yayılabilir mi? Mikropların, basillerin, virüslerin sanal olarak her bireysel organizmada bulunmaları ve en ufak bir güçsüzlükte ya da bağışıklık yitiminde canlanmaları gibi, en ufak bir zihinsel güçsüzlükte de kazalar, lapsüsler, küçük kötü olaylar canlanırlar. Fırsatın üstüne atladıklarını, oluşmak, ortaya çıkmak için en ufak bir elverişli durumdan yararlandıkları kanısına varırız.

Bu kez, etnik, lengüistik, ulusal "itkiler" gibi tüm gruplarla ilgili belirli bir "tarihsel" olaylar tipi acaba tarihin güçsüzlüğü ve toplumsalla siyasalın bağışıklık yetersizliği evresinde bu tür genetik bir yeniden canlanmadan mı kaynaklanıyor?

Beynin çok büyük bir bölümü canlının sıradan fonksiyonları tarafından seferber edilmiştir. Fiziksel, devindirici, bellekle ilgili, lengüistik, ama aynı zamanda afektler, hile, oyun, baştan çıkarmayla ilgili gücüllüklerin %99'u aynı toplumun insanlarında ortaktır. Bu demektir ki zekâ ancak yüzeysel bir olaydır ve iyi aileden üstün yetenekli biri ile kapıcı kadının "axolotl" bebeği arasında nöronların bağlantısı bakımından çok küçük bir fark vardır. Zaten, insanı maymundan ayıran zayıf bir gen yüzdesi bulunuyorsa, "zeki" bir insanı "budala" bir insandan ayıran fark da çok daha az olmalıdır.

Bu, zaten, insan soyunun genelde dölütsel amaçlı kullanımıyla kıyaslandığında böyle bir nöron kitlesinin, bu derece harika bir biyolojik makinenin yararsızlığının yol açtığı moral ve antropolojik skandalın etkisini azaltmıyor.

Birkaç sanat yapıtı konusunda, ama değerleri en düşük olanlar konusunda değil: Değersiz olanın tam bir görünüşüne sahip, buna değersiz denir ve gerçekten değersizdir.

Çağdaş sanatın tüm anlaşılmazlığı şurada: Değersizliğe, önemsizliğe, anlamsızlığa, bayağılığa sahip çıkmak – kendisi zaten değersiz olduğu halde değersizlik uğruna savaşmak. Kendisi zaten anlamsız olduğu halde anlamsızlığı amaçlamak. Yüzeysel sözcüklerle yüzeyselliğe can atmak. Aynı terslik daha önce minimal düşüncenin başına da gelmişti.

Her yerde aynı büyülü söz: Ben değersizim, ben değersizim! Oysa değersizlik rastgele herkesin üstlenemeyeceği gizli bir niteliktir. Önemsizlik buna hiçbir zaman can atmayan birkaç ender yapıtın ayrıksı niteliğidir. Değersizliğe can atmak yalnızca insanları

asıl anlamına aykırı anlam çıkararak açıkça söylemeden kendilerine önem ve saygınlık vermeye zorlamak için blöf ve şantajdır: Bunun o kadar değersiz olması olanaksızdır, bir şey gizliyor olmalıdır. Çağdaş sanat bu belirsizlikle oynuyor ve bundan bir şey anlamayanların (yani anlaşılması gereken şeyin tam bir sezgisi içinde olanların) suçluluk duygusu üzerinde spekülasyon yapıyor. Venedik'ten tek bir önseziyle döndüm: Modern sanat bir komplodur.

Soyutlamanın ve dolayısıyla çağdaş sanat avangardının paradoksu, bu soyutlamanın nesneyi, formun arı oyununa bırakmak üzere figürün zorlamalarından "kurtardığını" sanarak, onu gizli bir yapı, benzerliğin nesnelliğinden daha katı, daha köklü bir nesnellik düşüncesine zincirlemiş olmasıdır. Ultra-rasyonalist olarak, nesnenin analitik gerçekliğine erişmek için benzerliğin maskesini kaldırmak istemiştir.

Görünüşlerini ortadan kaldırarak, nesnenin, dünyanın, toplumsalın bu analitik gerçeğini ortaya çıkarmak: işte, modernitenin estetik ve politik hareketi budur. Oysa, kazanılması umulan şey tam tersidir: Maskeyi ortaya çıkarmak için kimliği gün ışığına çıkarmak gerekir. Yanılsamayı ve gizli başkalığı ortaya çıkarmak için gerçekliği ortaya çıkarmak gerekir.

Gerçekliği bir maske, benzerliği bir tuzak sanıp da hatta bu benzerliğin kendisinin aracılığıyla, onu daha özenli, daha belirgin, gerçek olmayacak kadar benzer kılarak söz konusu bu yanılsamadan yararlanan oyun daha inceliklidir. Bu, gözaldatma tekniğinin ve daha genel olarak temsilin ötesinde bir figürleştirmenin ve onun, içinde modern sanatın tükendiği soyutlamadaki yanıltıcı aşılmasının gizidir.

Nesneler, imgeler gerçekliğin gelip de burada zekice figüranlık yapacak kadar elverişli olduğu tuzaklardır, ama bunlar hiçbir zaman gerçekliğin üstüne kapanmazlar, gerçeklik de bunların üstüne kapanmaz. Eğer yanılsama hep bir gerçekliğin yanılsamasıysa, gerçeklik hiçbir zaman yalnızca yanılsamanın gerçekliği değildir. Ya

da daha çok, yanılsama, ister çocukluğun, ister savaşın, isterse aşkın gerçekliği olsun, gerçekliğin karşıtı olmaz: o, gerçekliği ortadan kalkışının göstergesiyle kuşatan daha incelikli bir gerçekliktir.

Her şey sanki yokluğun ilkel sahnesi olan boş bir odada, insanın kendi yokluğuna tanık olduğu, dolayısıyla da kaybolma riskinin bulunmadığı bir odada geçer.

Yanılsama şöyle davranır: varlıkları, nesneleri bize yoklukları, ortadan kayboluşları onları kendi içlerinde değiştirdiği şekilde geri verir. Yok oluşları ister kökenlerinden isterse ereklerinden kaynaklansın, yok olmuşlardır ya da kendi yok oluşlarına saydamdırlar. İşte bu anlamda bizi aldatırlar, ama kendilerine sadıktırlar. Ve de bu yüzden onlara sadık olmak gerekir, çünkü nesneler titizliklerinde, ince ayrıntılarında, tam betilemelerinde yanıltırlar, gerçeklik yanıltır. Nesneler tam olarak art arda gelişlerinde olay olurlar, çünkü gerçek soyutlama dünyanın doğruluğunda bulunur.

Tüm dünya yalnızca duyumsal yanılsama ve bu yok oluşun duyumsal izidir. İşte bu yüzden nesneler kendi kaynaklarından sapma ve uzaklıkla bizi aldatırlar – ama sonunda bizi aldatan nesnelerin nesnesi olur ve bu uzaklığın büyüsüne kapılırız.

Bu pekâlâ aynı zamanda, yok olup da ışığı bize hâlâ gelen yıldızların uzaklığıyla çoktandır parlayan, ama ışığı henüz bize ulaşmayan yıldızların uzaklığıdır.

Bu demektir ki hâlâ umut var.

Bugünün sineması: son mu yoksa sona erdirmenin olanaksızlığı mı? Günümüz filmlerinin çoğu içeriklerin kanlı sapmasıyla, öykülerin ve bunların aldatıcı teknolojisinin yoksulluğuyla – yararsız high tech – yönetmenlerin kendi araçlarını ve kendi mesleklerini küçümsemelerine, herhangi bir özel etkiyle değerden düşürülen görüntünün kendisine, dolayısıyla da bu görüntüleri değerden düşürmenin, şiddet mazereti yoluyla tüm şekillerin bir araya gelişinin elinden bir şey gelmeyen gözetleyicisi olarak bulunmaya çağrılmış izleyiciyi son derece küçümsemesine tanıklık ediyor. Oysa ki, içlerinde hiçbir gerçek şiddet, vahşet tiyatrosuyla ilgili hiçbir şey yok

– yalnızca ikinci düzeyde ironi, hatta artık sinema kültüründen değil, tam olarak sona eremeyen ve sonsuza dek değerini yitiren bu kültürün kendisine duyulan kinden kaynaklanan övücü bir göz kırpma var – bu değer yitirme, sanat yapıtı adı altında politik sınıfın değerden düşmesinin tadını çıkardığımızda olduğu gibi, aynı suç ortaklığı içinde tükettiğimiz, estetik ve tinsel, acı ve eskimiş bir malın gücüne yükseliyor. Görüntünün görüntü profesyonelleri tarafından sabote edilmesi politikanın politikacıların kendileri tarafından sabote edilmesiyle aynı kapıya çıkıyor.

Düşünce anlamı, gerçeği, referansı ve de gerçekliği kinikçe ve ahlâksızca kullanıyor. En ufak bir formülü kavramı çarpıtmak amacıyla kullanıyor. En ufak bir kavramı anlamı çarpıtmak amacıyla kullanıyor. Dili "ideoloji" bahanesiyle fikirle küçültecek yerde, dildeki fikri küçültüyor. Gerçek düşünceleri köklü bir biçimde kullanacak yerde, başka yerden gelmiş düşünceleri kendisine karşı saygısızlık yaparak yüzeysel bir biçimde kullanıyor (Warhol: "Eğer her şeyin dışardan geldiğine emin olsaydım...".

Düşünceye herhangi bir olumluluk vermek söz konusu değil, çünkü onun işi tam olarak yaşamın gerçeğini ve meşruluğunu ortadan kaldırmaktır. Ve radikalliğin kuşkusuz bir haz primi olma işlevinden başka bir işlevi yoktur.

Dışarıya doğru kapalı, ama içeriye doğru açık bir kuram. Yorumsuz, geleceği ve sonu olmayan – oraya giren bir daha oradan çıkamaz (bu nedenle oraya girmek çok güçtür). Artık gerçek anlama da bilgi üretmez – bu, anlamın düş kırıklığının şiirsel bir biçimidir. Biraz fizikteki olayın mutlak ufku gibi, burada kavramın mutlak ufku söz konusu. Artık burada konvansiyonel, güncel ya da felsefesel sorgulamalara hiçbir şey yanıt vermez, ama bir başka mekâna, tekillik mekânına ve – bir iç yörüngede sürekli hareket mekânına açılır ki sonucu bu dünyada yalnızlıktır.

Kitap orada, tümüyle kafasının içinde. Zihinsel mekânda, kendisinin ya da gölgesinin rakibi yok artık. Burada tek başına egemen, boşluğun gücüyle. Ama bu noktada geriye söylenecek bir şey kalıyor mu? Şu gerçeği kabul etmek gerek: Yanılsama erimez bir maddedir, olmayacak bir kavramdır.

Kuşkusuz düzensizlik, saçmalama, parçalanma, çılgınlık düşüncenin ulaştığı son durumudur. Peki öyleyse bir kitabı düzene sokmak neye yarar? İnsanın kendisine bir külfet olduğunu düşündüğümüz bu isteği, bu niyeti niye sürdürüyoruz? Bununla birlikte bunu yazmak gerek, çünkü yazı, olayların düzeniyle uyuşmak için oluşmuş sözlü söylemin tersine, anlaşılma amacı taşıdığına göre, bu olayların parçalanma, karşı çekim yeridir – burada olaylar dilin zoruyla aşırı bir tekilliğe erişmişlerdir.

Bunu yazmak gerekir, hatta sırf işin içyüzünü tek bir sayfanın içinde saklayıp, kitap biter bitmez bu sayfayı yok etmek için gerek – böylece hiç kimse neyin söz konusu olduğunu bilmeyecektir – kusursuz cinayet. Bununla birlikte bu sayfa, gizi ortadan kaldırılmaksızın, yeniden oluşturulabilmelidir, bu dağılma da kuramsal kurmacanın gizli nedeninin ta kendisidir.

İkizlik: En büyük şanssızlık.

İnsanın kendisini bir yarının fazlası hissetmesi ya da yalnızca kendisinin yarısı olması – işte, birbirlerine benzeye benzeye sonunda hiçbir şeye benzemeyen bu ikiz kızkardeşlerin yazgısı böyle (Gibbons kızkardeşler). Aynı jestler, aynı refleksler, aynı beden, aynı söylem. Toplum içinde bu kaynaşıp büzülmüş hallleri yalnız olduklarında, sözle coştuklarında, cinsel şiddette, öldürme ya da kendini öldürme isteğinde (onlar için bu aynı kapıya çıkar) değişime uğruyor. Sonunda dayanılmaz etkileşimlerini bir akıl hastanesine taşıyorlar. Ama ikizlik aynı zamanda kekeleyen şu adamda da vardır: onun aracılığıyla ikizi kekeler, ondan da kurtulmayı hiçbir za-

man başaramamıştır.

Her birey için, ana baba üçgenine ilişkin şu bağdan kurtulmak değil de, sanki ölümün doğuştan gelen bir simgesi olan ve birbirlerine göbek bağıyla bağlı bu öteki benden (alter ego'dan), bu sanal ikizinden kurtulmak söz konusudur.

"Dead Ringers" (*Faux-Semblants*)* adlı filmde kadın düşünde, sevdiği adamı o korkunç ikizlikten kurtarmak için, bu göbek bağını parçalamak ister. Gerçekte, adamı ikinci kez doğurmaya kalkışır. Ama başaramaz. Adam ikizliği cinselliğe, ikiz ölümü de kadına ve baştan çıkarmaya yeğleyecektir.

Her zaman vaktinde gelirim, hatta istemeden. Bu kusursuz bir iç muhasebeye dayalı bir tür yazgıdır. İster gündüz ister gece, ansızın uyandığımda bile, her zaman saatin kaç olduğunu bilirim. Takınakla ilgili bir şey mi? Kuşkusuz. Ama, bizim kültürümüzde, saatin kendisi nevrotik. Saatin saat olduğu andan başlayarak artık zaman sorununa normal çözüm yoktur. İster vaktinde, ister vaktinden önce ya da geç gelin, artık hiçbir şey psikolojik olarak normal değildir. Artık zamanla özgür bir ilişki olanağı yoktur – zamanın mekânla ve hızla karışıyor olması dışında.

Dünyanın sonundan bu yana gizli kalmış şeyler (ama başlangıçta ille de böyle olmayan şeyler).

Ne oldukları saptanamamış uçan nesneler gibi gökyüzünde uzakta geçen olaylar.

"Gerçeğin örtüsü kaldırıldığında gerçek olarak kaldığını sanmamak gerek." Dolayısıyla, gerçeğin çıplak yaşamı yok.

Gerçeğin yanılsaması kovulduktan sonra gerçek olarak kaldığını sanmamak gerek. Dolayısıyla, gerçeğin nesnel hakikati yok.

* David Cronenberg'in yönettiği 1988 yapımı film (ç.n.)

Gerçeğe benzerliği kaldırırsanız, otomatik olarak gerçeği bulamazsınız. Belki inanılacak gibi olmayanı bulursunuz?

Politikacıların klişe dili aybaşı kanını içen tampon gibi düşüncenin akışkan salgılarını içen süngerimsi bir dildir.

Sinir sisteminin hegemonyasının yerini zorunlu olarak bir hiper sinir sisteminin hegemonyası alacaktır: Sinirli.

Téléthon – Sidathon – Thanaton – Marathon – tümü de zaten kendilerini reklamına katan Benetton'ın uyduları.

Hızlanmayla tüm sistem merkezkaç oluyor. Dolayısıyla dışmerkezliliğin hiçbir değeri yok. Ama bu merkezkaçlılık aynı zamanda devinimsiz bir merkezi bölge, içinde ağırlığın olmadığı ve bir bakıma çevre parçacıkların ters anısını koruyan bir göz yaratıyor. Bu kör bölgede yasalar tersine çevriliyor. Everything makes sense in the reverse.

İnsan abartılmış bir varlık ve dünyaya dokunaklı bir abartı getiriyor. Bundan nesnel acı olarak ortaya çıkan şeyi, var olmaktan değil kuşkusuz var olduğumuz için acı çeken şeylerin acısını değerlendirmek gerekir. İşte bu yüzden stoacı öğreti insanın acıdan kaçınmasından çok, abartılı ve gereksiz varlığımızla dünyaya verdiğimiz acıdan kaçınmamakta doruk noktasına varıyor.

Gizli olan her şey gizli servislerde. Görülür olan her şey tanıtımda. Bunların ortak yanları her ikisinin de herhangi bir etkililiği olmadığının hiçbir zaman gösterilememesi.

*La Mariée mise à nu par ses célibataires mêmes-** Peygamberlere yaraşır tablo adı. Transpolitiğin, transseksüelin, transestetiğin mekanizması içinde, tüm arzulayan makineler bekâr makineler oluyorlar...

Her uzun yolculuk sırasında belleğin koruyucu ozon tabakası dağılıyor, tıpkı spreylerin ve sığırların barsaklarındaki gazların etkisiyle stratosferin ozon tabakasının dağılması gibi. Delik büyüyor ve bu delikten anılar boşluğun – yaşamımızın her atomunun ölümün dış sınırlarına doğru içerdiği boşluğun – çevreye doğru yaptığı büyük göçü haber vererek uzaya kaçıyorlar.

Bu yüzyıl sonunun başlıca etkinliği aklamadır – kirli bir tarihin, kirli paranın, kokuşmuş vicdanların, kirlenmiş kıtaların ve denizlerin aklanması. Her aklanma kesinlikle şüpheli. Beyazların kendilerinin beyazlığı yalnızca ırksal arınmanın beyazlığı imiş gibi görünüyor.

Artık her şey gerçek yaşamın olayı bile olmadan doğrudan doğruya ulusal miras oluyor. Olay meydana bile gelmeden tarih oluyor. Sanat bir yapıtın yazgısını bile yaşamadan doğrudan doğruya müzelik oluyor. Her şey zamanın jeolojik katmanlarından geçmeden ansızın fosil olarak doğuyor.

Önceden görüş geleceği anımsama olduğuna göre, her şey görülebilir iken, hiçbir şey artık önceden görülebilir değildir.

Bugün Lucy'nin** 20. doğum yıldönümü kutlanıyor – ama kuş-

* Fransız ressam Marcel Duchamp'ın (1887-1968) ünlü tablosu (Bekârların çırılçıplak soyduğu Gelin) (ç.n.)

** 1974'de profesör Yves Coppens ve başka iki araştırmacı tarafından Etyopya'da

kusuz gerçek doğum tarihi, fosil olarak topraktan çıkarılmasının, paleontolojik dirilişinin tarihi. Coppens hemen onun "babası" oldu. Yüz elli bininci atası (kuşaklar olarak) çocukları oluyor. Kendi kızı sayesinde bu kadar güzel bir kariyer yapmak herkese vergi değildir.

Acaba bu nekrolitik çiftleşmelerde ve gerçek olamayacak kadar güzel bir sürü olayda her defasında bize arkamızda bir çocuk doğurulmuyor mu diye kendi kendimize sorabiliriz.

Cinsiyet ayrımcılığının dik âlâsı öteki cinsi farklı bir ırk sanmaktır. "Hard" feminizmin amacı şudur: Erkek ırkından temizlenmiş bir dünya. Tersine, "Kadınsız Dünya" amacının aynı. Homoseksüellik ya da kızkardeşlik, ikizlik, ensest vb. bazında ötekinin aynı şekilde kökünün kazınması.

Öteki eğilim daha çok erkeğin iktidar pozisyonundaki yerini almak. Erkeğin "kutup pozisyonu" sanal olarak boş olduğundan (çünkü erkek sanal olarak yok olmuştur) feministlerin bu yüzden bu yeri kapmak için daha acele olarak yapacak işleri yoktur ve elbette iktidar boşluğu denilen şeyin tuzağına düşüyorlar. Aynı şekilde, politik iktidarın özü boşaldığından, sol onu almak için ileriye atılıyor ve boşlukta hemen parçalanıyor, dağılıyor.

İki tip bilimkurgu var. Biri fantastik, romanesk, başka dünyaları konu alıp yararlanan; öteki en yüksek noktada, bir ayrıntıyı, karakteristik bir özelliği genelleştiriyor ve katı bir mantıkla bunun ayrıksılığını ya da uç noktadaki etkilerini açıklıyor. le Vent, Crash, de Ballard, Zamyatin, vb. böyledir.

Herhangi bir öğenin çıkarılması da kurmaca etkeni olarak rol oynayabilir. Böylece, Kadınsız Dünyada kadın cinsinin kesinlikle elimine edilmesi senaryosu doğuyor. Ama erkeksiz, hayvansız, bulutsuz, imgesiz, düşsüz bir dünya da düşünülebilir: Her varsayım harika bir kurmaca öyküsü verebilir. Georges Pérec'in* E harfi kul-

keşfedilen günümüzden yaklaşık 3 milyon yıl önce yaşamış kadın iskeletine verilen ad (ç.n.)

* Fransız yazar (1936-1982)(ç.n.)

lanılmadan yazılmış romanı la *Disparition* (Yokoluş)'u ya da *Gölgesini Yitiren Adam Peter Schlemihl*'i* düşünelim. Gerçeksiz, gerçeklik ilkesi olmayan bir dünya düşünelim – bu dünyanın o zaman yalnızca sanal sınırları, hayalet sınırları olurdu. Bu, biraz Kusursuz Cinayet'in konusu.

Her sanat double "bind"lı (ikilemli), ikili şantajlı, çifte buyruğun çözümsüz ikilemlisi olan kültürümüzün yerine bir çifte ayırma stratejisi koyar, öyle ki burada her durumda da kaybeden olmak yerine iki olası durumda da kazananısınızdır. Çocuklar buyruk ne olursa olsun lehlerine dönen bir çifte stratejiden yararlanmayı çok iyi bilirler: ironik rıza gösterme, yalancıktan yadsıma, boşuna yalan söyleme, gereksiz üzüntü – sonunda double "bind"a yakalanan ana babadır.

Kuramın tüm ustalığı, aynı modelde, çelişik olmakla birlikte biri öteki kadar doğru iki varsayımı getirmektir: bir mutluluk durumu olan paradoksal durum – otomatik karar ve dünyanın ideadan öç almasıyla içkin adalet durumu.

Kadın topluluk önünde bile bir mahremiyet ve içsellik havasını korumalıdır. Genç kadınların sokakta kollarını göğüslerinin üstünde kavuşturup sanki kudas ayininden geliyormuş gibi ya da hatta kollarını bir omuzdan öteki omza kavuşturup sanki kucaklaşmış olarak duruyormuş gibi yürüme modası buradan kaynaklanıyor. Yolda kollarını kavuşturup yürüyecek bir erkeğe ne demeli?

Konsoloslukta başbaşa akşam yemeği. Bir tek kadın bile yok. İnsan kendini neredeyse bir mafya ya da masonların Büyük Doğu locası toplantısında sanacak. Ama kuşkusuz kadınsız bir başbaşa akşam yemeği bir başsız kadınlar akşam yemeğinden daha iyidir.

* Alman yazar ve bilgin Chamisso de Boncourt'un (1781-1838) yapıtı (ç.n.)

Birbirini dengeleyen üç öğe: kırsal bir bilinçdışı, kentsel bir bilinçaltı, kozmopolit bir bilinç.

Sabırsızlık sonun hemen gelmesini isteyen millenarist* bir tutku. Oysa bugün zamanın gerçek zamanın işlemiyle ortadan kalktığı her yerde artık hiç vade yok – ne gelmiş ne ertelenmiş. Ama sabırsızlık yine de bununla teselli bulmuyor: Artık yok edecek bir şeyi kalmadığı için, gerçekten tüm geriye kalanı yok ediyor.

Artık gerçeğin sahnesini hiçbir şey korumuyor. Artık hiçbir şey bizi sanalın (enformasyonun, şeffaflığın,vb.) edebe aykırılığından korumuyor. Biz artık gerçeğin oyuncuları değil, sanalın iki yanlı çalışan ajanlarıyız.

Olgular gerçek olmak zorunda değil. Dünyanın şöyle ya da böyle olması, simülasyonun boyunduruğu altına girmesi ya da girmemesi, bu, analizde hiçbir şeyi değiştirmez. "Gerçek" olgu kuramsal imgelem için gereklidir – sonra önemsizdir. Ne olursa olsun gerçek ancak kuramsal bir alanda ortaya çıkabilir ve hiçbir kuramsal alanda olası doğrulama yoktur.

Ahlâksızlık her zaman düzen ve ahlâkın dayandığı zorunluğun ötesini önceden sezmek, idealle gerçekliği ya da sistemi kendi idealiyle (Kızıl Meydan'daki defilede "Sovyetler Birliği'nde hepimiz mutluyuz!" derken olduğu gibi) karıştırmak ve sanki herkes için fazlasıyla varmış gibi, ölçüsüzce harcama, savurganlık yapmak, aykırı davranmaktır. Bununla birlikte bugün bu durum aşıldı, çünkü çoktandır fazlası var. Aşırılık bize her türlü öznel ahlâksızlığı yasaklıyor. Egemen olan, nesnel ahlâksızlık, hiçbir şeyi eksik olmayan ve kendilerine karşı elimizden hiçbir şey gelmeyen sistemlerin

* Kıyamet gününden önce dünyada bin yıl barış ve mutluluk olacağı inancına dayalı Hıristiyan doktrini "millenarizm"e özgü (ç.n.)

ahlâksızlığı: Onların ahlâksızlığı bizimkinden çok daha köklü. Fazla insansal bir evrimin sonunda doğaya ve hayvanlığa erişiyoruz ki bunlar hiçbir şeyleri eksik olmadığı için nesnel olarak ahlâksızlar.

Kimilerine göre fikirler referansları, tarihleri; soyağaçları metinsellikleri içinde kendilerini tüketiyorlar – tıpkı kavramların gerçeklikleri ve etimolojik oluşumları içinde kendilerini tüketmeleri gibi. Oysa fikirler öteki görüngüler gibi görüngülerdir ve görüngü yasaları idealar için de geçerlidir. Tıpkı görüngüleri önceden tasarlanmış fikir olmaksızın ele almak gerektiği gibi, ideaları da önceden tasarlanmış gerçeklik olmaksızın ele almak gerekir; yani, ne fikirlerden önce gelen ne de sonra gelen gerçeklik olmaksızın.

Hintlilerin hiç de ne aynı doğrusal hesaplama ne de aynı zaman anlayışları olduğunu unutarak az kalsın Hindistan'da Bininci Yıl' ın sonu üzerine bir konferans verecektim. Ama aslında acaba nasıl işin içinden çıkıyorlar? (çünkü onlar da elbette evrensel bir zaman içinde yaşıyorlar) Yabancı paralar arasında olduğu gibi bir zamansallıkla bir başka zamansallık arasında bir kambiyo fiyatı, biriyle öteki arasında her tür olası spekülasyonlar yok mu ?

L'Échange symbolique et la Mort'un İngilizce çevirisini sunmak üzere Londra'ya gidiyorum.

Böbrek krizi geçiriyorum (sancılar). Oysa son krizi on beş yıl önce *L'Échange symbolique et la Mort'* un Almanca çevirisini sunmak üzere gittiğim Tübingen' de geçirdiğimi anımsıyorum. Yorumu olanaksız (bir analiz yapmanın yararı yok) olağanüstü bir rastlantı. Ve sonunda, bedenin bu beklenmedik değişimlerinde belirli bir sevinç var, bedene ne isterseniz yapacağınızı sanıyorsunuz ve o hep kendi bildiğini okuyor.

Cesaretsizim ve kinsizim, dolayısıyla karaktersizim. Bu özelliklerden birine ya da ötekine sahip olsaydım, bir sürü yararsız şeye şiddetle karşı çıkardım. Demek oluyor ki bu bir felsefe biçimi.

Zamanımı yitirmekten çok hoşlanırım, ama bana zamanımın yitirtilmesinden hoşlanmam. Koşullar gerektirse de, ölçülüp biçilmiş, çok iyi kotarılmış fazla yavaşlık karşısında, çağdaşlarımızdan kimilerinin zamana bağlı olmayan bir virüs gibi yaydıkları can sıkıntısı karşısında sabırsızlık zincirlerinden boşanıyor – sonucu da yalnızca vicdan rahatsızlığı oluyor.

Köle ruhluluk gücün yakıtıdır, büyüklenme ise yağı.

Bir Londra lokantasında bir KGB köstebeği ile havyarlı ılık istiridye yemek.

Bağış olanaksızdır, dedi adam. İnsan karşılığı olmadan hiçbir zaman bir şeyinden vazgeçmez. Ama – Hıristiyan idealizmi ya da ekonomik kuram dışında – bağışın bedava olduğunu kim söylemiş? Öyleyse bu eleştirinin kendisi, bir denklik ve hesap kültürünün anlayışı olan idealist bir bağış anlayışından kaynaklanıyor. Daha köklü bir antropolojide, bağış bambaşka bir şeydir. İkilidir, çelişiktir – özgün ve dengi olmayan bir biçimdir. Hâlâ bugün de değiştokuşlarımızı olmasa bile, en azından iki yanlı tutkularımızı belirleyen bu köklü biçimde, olanaksız olan bağış değil, değiş tokuştur. Bağış yalnızca olanaklı değil, kaçınılmazdır da. Olanaksız değiş tokuş biçiminin ta kendisidir.

Tek yanlı bağış olanaksızsa, buna karşılık, almanın tek yanlı olanağı sorunu olduğu gibi durur (yalnızca bir sözcüğün ötekinden farklı olduğu, ötekinin birinciden farklı olmadığı paradoksuna benzer paradoks).

Kendileri de bir bakıma dolaysız ve canlı karşılık olduklarına göre – zarar görmeden, karşılıksız alabilen insanlar yok mu? Hiçbir şey almayacak ve karşılığında hiçbir şey vermeyecek derecede kendi kendine yetebilecek biri. Ama bize gereksinimi olmayacak ideal birine kuşkusuz duyduğumuz gizli arzuya yanıt veren biri. Size hiçbir şey vermediği, size hiçbir şey ikram etmediği için birine bağlanabilirsiniz – var olması dışında hiçbir vermediği, ikram etmediği için, bu da hani fena değil. Karşılık beklemeyen, arı bir kişi. Karşıtı olmayan bir çekim kutbu. Bu olabilir mi ve burada bir insan özverisi biçimi mi söz konusu?

Eğer hakikat ve gerçeklik apaçık olarak yalnızca özneden ve onun bilincinden gelebiliyorsa, o zaman, bunların karşıtı olan yanılsamanın pekâlâ başka yerden gelmesi gerekir. Nesnenin dünyasından, özneden başka bir şeyden. Yanılsama, tıpkı bolluk gibi, bize dünyadan gelir.

Kötülük'ün, onu idealist bir kısır döngü içine hapseden tüm çağdaş ideolojilerin miras olarak aldığı Kötülük'ün teolojik tanımına karşı, Kötülük'ün manikeizme özgü, çatışmaya dayanan bir biçimini, dahice, orijinal bir biçimini, uzlaşmaz derecede sapkın bir biçimini savunmak gerekir. Ya da gerçekten daha da köklü bir sapkınlık olabilen bir Moebius topolojisine göre, birinin ve ötekinin tersine çevrilebilme biçimini.

Histerezi.

Aday yokken oy kullanmayı sürdürenler.

Yayında grev olduğu bir gün televizyon izlemeyi sürdürenler.

Kesilip alındıktan sonra can acıtmayı sürdüren bir hayalet kol ya da bacak.

Her sabah düzenli olarak işyerine giden işsiz.

Güneş olmadığı halde ısrarla Ayer's Rock da güneşin batışını izleyen Japonlar.

Farkına varıp düşünceye kadar ipinin üstünde yürümeyi sürdüren ip cambazı.

Uzun süredir ölmüş olduğu halde kendisini bir kişi sanan kişi.

Pişman olmuş, bitkin düşmüş, insanlıkçı olan şeyin içinde yeniden yönlendirilmiş, dul kadının ve yetimin yapay dölleyicileri, kendileri de gerçekliğin yetimleri ve politikanın hastalık hastaları, tarih sonrasının erken meni fışkırtıcıları ve ideolojinin ve ahlâkın ölü bedeninin aşırı hastalık hastası aşırı solcuları.

Kazaklarını giyeceği sırada her defasında yeniden yüzünü çevirmek zorunda kalmasına kızan adam, onları çıkarır çıkarmaz ters çevirmeye karar verir. Usa uygun değil mi? Evet, ama bu karar kazağı giyeceği sırada onu otomatik olarak ters çevirme kararını ortadan kaldırmadığına göre, adam kaçınılmaz olarak tersi çevrilmiş kazakla karşı karşıya kalıyor. İkilem: Otomatizmleri bozmadan bir davranışı nasıl ussallaştırmalı? Ve, başarısızlık karşısında, bu yenilikten vazgeçme kararı alınırsa, durum daha da beter olur, çünkü o zaman eski uygulama, artık kendiliğinden ve yanılmaz olduğu için, o da bozulmuştur. Yaratılmış olan durumun içinden çıkılamaz. Ders: Tüm giysiler tersyüz edilebilir olmalıdır. Fikirler de öyle, herhangi bir yandan giyilebilmeleri için.

Gülümsemenin sessiz orgazmı...

Tembelliğin stratejisi, yani başkalarının sırtından ve yararsız her tür etkinlikle zamanımızın ırzına geçilmesinden kaçmanın şiddetli iradesi, bunları Horatiuslar ve Curiatuslar' da olduğu gibi, teker teker ortadan kaldırmak için aralıklı kılarak vadelerini ertelemeye dayanır. Tembelliğin öteki şekli sabırsızlıktır, yani başlamadan önce bitirmek – bu da bir öteki yanda serbest kalma şeklidir. *Expectare, diluere, suspendere humanum est...**

* Lat. Umut etmek, uzatmak, ertelemek insanlara özgüdür (ç.n.)

Her bozuk, puslu görüntü (Şifre çözücüsüz Canal+) hemen erotik bir değer kazanıyor. İmgelem kendini tutamadığı için düş kurma otomatik olarak işin o yanını düşlüyor. Şifreli sözler de durmadan izleyicinin onanizm duygusunu coşturuyor. Sonuç olarak, sfumato porno açık mesajdan çok daha erotik. Daha genel olarak da her açık anlatım anti-erotik.

Şeyleri sonun öteki yanından görmek – bir bakıma sonun üstünden. Görüş açısı bambaşkadır. Olaylar size zamanın öteki yönünden, dolmuş vadelerinin dibinden gelirler.

Kuramlardaki kavramlar da böyledir: Bunların, mantıksal oluşmalarının yönünden başka bir yönden, aynı zamanda sonları olan gerçekleşmelerinin dibinden geldikleri görülür – tıpkı tersinden oynayan bir film gibi.

Böylece her zaman bir şeyle son vadesi arasında bir tür dengeyi korumak, bunları aynı zamanda gerilim altında yaşamak gerekir. Böylece aynı zamanda sistemle ve sistemin en uçtaki sonuçlarıyla yaşamak gerek.

Egemenlikler, seksler, ırklar, türler benzersiz olmayı bırakıp da farklarına ortak bir ölçüyle değer biçmeye başladıkları andan başlayarak artık birbirleriyle ölçüşüp birbirlerine karşı üstünlük sağlayamıyorlar.

Çağdaş evrim kuramı burada çok önemli bir rol oynadı.

Simgesel sırada ölçü ıskalası yok. Hiçbir tür bir başka türden daha aşağı değil, insanlar da aralarında birbirlerinden aşağı değil. Önemli olan simgesel art arda geliş. Türler bir kez özerk ve ayrı (bir kez "özgürleşmiş") oldular mı, farklı ve dolayısıyla otomatik olarak birbirlerinden aşağı ya da üstün oluyorlar. Tüm ayrımcılık şekilleri "nesnel" kriterlere dayalı evrensel bir ölçüye geçişten doğuyor.

Tehlikeli kopmalar.

Ölmüş anneden acımasız kopma. Bir iç özveriyle kefaretinin ödenmesi gereken acımasız kurtulma – gizli bir suçluluk duygusu yığılmasıyla içinin doldurulması gerekecek ani boşluk. Çünkü başarılı bir yas her zaman ölünün sanal bir öldürülmesine denktir ve yas çalışması kendinde bir kurtulma değil, özgürlüğe kavuşma için ödenen bedeldir.

Zaten yas çalışmasını yürütenler yalnızca yaşayanlar olmamalı, ölüler de bu işi yapmalı. Gerçekten ölmüş olmaları için yaşayanlardan vazgeçmeleri gerek, tıpkı yaşayanların da canlılıklarını korumak için ölülerden vazgeçmeleri gerektiği gibi. Ve bu, ölüler için, yaşayanlar için olduğundan daha kolay değil. Kimi ölüler bunu reddediyor ya da bunda başarılı olamıyorlar: o zaman, çoğunlukla, yaşayanlar için geriye ölülerine acı çektirmek ya da ölüleri adına kendilerine acı çektirmek kaldığından, ölülerin de yaşayanlara acı çektirmeyi sürdürmeleri gerekiyor. Karşılıklı ve gönül rızası ile ayrılma olmaksızın, yaşayan ölülerin yarı ölü yarı diri durumu bu.

Politik sınıfın bugünkü yozlaşmasını ve yaşlılığını neden acı acı eleştirmeli? Sanki hâlâ iktidarın zekâsına inanılıyor, oysa tersinin apaçık bir kanısına sahibiz. Sevinçten şöyle bağırmamız gerekirdi: Politik sınıfın kendisinin suç ortaklığı ile yengin çıkan bizim tüm öngörülerimiz! Tüm eğilimler karışmış durumda, ona karşı bizlerin, biz gölge kuramcıların, ayna halkların, kendisine karşı verdiğimiz fetvayı, ona karşı aldığımız yıkılma, yok olma kararını uygulamakta olan o, bu sınıf. Böylece kolektif utancı paylaşılamayan bu korkunç fiili durumun saptaması ile ilan edilmiş bu dağılmanın gizli sevinci arasında gidip geliyoruz. Zaten düşlediğimiz bu işi yaptığı için Mitterrand'ı kutlamamız gerekir: Bir tür ölüm sonrası temizlemeyle, tüm politik sistemin kokuşmasını derinlemesine sağlamış, tüm o güzelim solu aldatıp temizlemiş olduğu için.

Savaş zengini karşıtı, kitle karşıtı, derin Fransa karşıtı bilinçdışı tepki. Ama aynı derecede bilinçdışı seçkin topluluk karşıtı, züm-

re karşıtı, kültür karşıtı, nomenklatura karşıtı tepki. Zayıf kitlelerin yanında mı yoksa büyüklük taslayan ayrıcalıkların (özellikle demagojik alçakgönüllülüğü iyi kokladıklarında) yanında mı olmalı? Çözüm yok.

İslam köktendinciliğine – artık kendini hangi değerlere adayacağını bilmeyen Tanrı vergisi bir sistem için hedef – başkasına tinsel ve politik var olma hakkını daha çok tanımayan ve aynı derecede hoşgörüsüz olan Batı köktenciliği (entegrizmi), evrenselin ve zoraki demokrasinin köktenciliği karşılık veriyor.

Bu, liberal fanatizmdir, kendi değerlerine karşı kayıtsızlığın fanatizmidir ve hatta bu yüzden herhangi bir tutkuyla farkı olanlara karşı tam bir hoşgörüsüzlüğün fanatizmidir. Yeni Dünya Düzeni, her farklı olan şeyi, kayıtsız bir dünya düzenine entegre etmek için yok etmeyi içeriyor.

İki fanatizm arasında, özgürlüğün dindışı kullanımı için hâlâ yer var mı acaba?

Angoulême garında üniversite öğrencileri gösteri yapıp TGV'yi* ablukaya alıyorlar. Trenin iki yanında, füme camların gerisinde devinimsiz kalmış yolcular boyunca, akın akın geliyorlar. Birkaç haykırma, slogan ve bağırıp çağırma – ama kime karşı? Sanki, Ay'a bağırıp çağırdıklarını sanarak yapay bir uyduya bağırıp çağırıyorlar.** Aslında geçen sanal gerçekliğe bağırıp çağırır gibi TGV'ye bağırıp çağırıyorlar. Çünkü TGV'in vitrio Fransa'nın ortasından geçen sanal gerçekliktir – potansiyel işsizlerin gerçek dünyasıyla karşı karşıya getirildiğinde hızın, paranın, dolaşan her şeyin somut örneği. Zamanın okunun ve zamanı çoktan dolmuş bir gençliğin gerçeküstücü karşılaşması.

Zenginlerin saydamlığından koparıp alacakları tüm şey bu iki dakikalık devinimsizlik, kurbanı oldukları televizyon programı içinde görüntüde kalma. Bu on dakikayı farkında olmadan hızın kökü kazınanlarına armağan ediyorlar: Rastlantısal soluk alma anı,

* Ekspres tren

** Ay'a bağırıp çağırmak, havlamak Fransızcada mecaz anlamda boşuna yaygara koparmak, boşuna havlayıp durmaktır.(ç.n.)

devinimin korkunç fanatizminden koparılıp alınmış ve artık yalnızca ablukaya ve greve borçlu olduğumuz devinimsizlik ve sessizlik anları.

Yeni keşfedilen la Combe d'Arc mağarası gerçek olamayacak kadar güzel. Hemen kapatıldığına göre kimse içine giremeyecek, belki de hiç var olmamış gibi olabilir. Resimleri korumak zorunluğu haklıdır, ama bu zorunluk Sanal'ın sürgüne gönderilmesi ve Gerçek'in kesin uzaklaşması ile gereğinden çok iyi örtüşüyor. Kayalardaki resimler, fosilleşmiş izler gömülüp mühürlenmiş, gerçeklikten çalınmış görünmeyen altın stokları oluyorlar sanki. Sonunda, artık tam olarak varolma gereksinimleri yok ve varlıkları bile şüpheli. Buna karşılık çoğalmaları ve arkeolojik keşiflerin çoğalması kaçınılmaz. Sanki her şey maden yatakları gereksinim duyuldukça icat ediliyormuş gibi olup bitiyor. Tıpkı maddi tüketim malları için olduğu gibi. Talep arzı aştığında (ve kökenlere aşırı kolektif düşkünlük, neredeyse hayvanlara özgü iz talebi adamakıllı arttı) simülasyonda, inandırıcılık oranının acımasızca düşüşüyle birlikte göstergelerin zoraki üretiminde her şey altüst oluyor.

İlkel toplumları, Amerika'yı, atomu, bilinçdışını, virüsleri "keşfettik". Ama bu bilgi alanı genişlemesinin sonuçları gözümüzden kaçıyor. Bunları bilimin gölgesinde saflıkla keşfetmiş olduğumuzu sanıyoruz. Ama bunlar da bizi keşfettiler ve dünyamıza giriyorlar – tam da bizim bunların dünyalarına girmemizin karşılığı söz konusu.

Atomun öcü apaçık ortada. Virüslerin öcü de bir o kadar ortada. Vahşilerin öcü derinden yolumuzu gözlüyor. Gizleri ve başkalıkları içinde tedirgin ettiğimiz tüm ayna ulusların öcü.

Bunlar kendilerini "keşfetmemizden" önce var mıydılar? Bilinçdışı keşfedilmeden önce var mıydı? Hiçbir şey bu kadar belirsiz değil. Ama bu yanıtsız soru aslında önemsiz. Önemli olan, bir

kez keşfedildiler mi, bu nesneler bilgi ya da analiz konusu nesneler olarak var olmakla artık hiçbir zaman yetinmiyorlar – özgün, saldırgan bir biçimde tepki gösteriyorlar ve belki de onların avı ya da rehinesi oluyoruz. Kovalanmış, evcilleştirilmiş, yola getirilmiş ya da yok edilmiş olsalar bile, sızan virüsler gibi tüm damar ve kültür sistemimize giriyorlar. Aynalar uluslarının öcüne aynanın berisindeki varlıkların, her türlü temsilin ve benzerliğin berisindeki varlıkların, anlaşılamazın, sonsuz küçüğün içinde yaşayan o moleküler varlıkların öcü ekleniyor – başka yerden, genomun dibinden, klondan, mikrobiyolojiden gelmiş ve ilkel kültürlerin dibinden ortaya çıkıp yavaş yavaş Batı kültürünü kırıp geçirmiş şeyin alt-insansal dengi olan sanal varlıklar bunlar. Vahşilerden daha da ilkel olan varlıklar şimdiye kadar içinde bulundukları aynanın öteki yanından gelecekler insan soyunu bütünlüğü içinde bozacak kadar Yabancı (Aliens) onlar. Alternatif yok. Biz onları ancak keşfedebiliriz, "serbest bırakabiliriz" ve onlar da bizi ancak yok edebilirler. Tüm süreç olduğu gibi, bu bir tür yazgı. İnsan – iyi ve kötü günler için keşfettiği şey tarafından nasıl yok edilmesin? Bu şeyi, onu keşfetmiş olsak bile, nasıl yok etmemeli?

Nesnenin keşfedilmiş olma arzusunu (kötücül arzusunu) da küçümsemeyelim. Hiç kuşku yok, bilgi alanında bir pencere açılır açılmaz görüngüler çabucak kendilerini keşfettirmek, şifrelerini çözdürmek için atılırlar. Belki de bir başkasının yerine şifrelerini çözdürmek için yarışırlar? Böylece, kimi insanlar, kendilerine ayrılmamış olan bir yarıktan yararlanarak bir başkasının yerine kendilerini sevdirmeyi başarırlar.

Tüm toplumsal denklemlerin kavranılamaz değişkeni olarak kitle. Elle tutulamayan, bulup ortaya çıkarılamayan, ama toplumsal olayların yoğunluğunu oluşturan kitle. İktidarın kara maddesi olan bu tehlikeli kitle kendi genişlemesiyle toplumsal olayları patlattırıyor..

Meydana gelmeyen ve bir çeşit tarihsel karşı çekim yaratan hesaplanamaz kitle meydana gelen olayların yönünü ve yörüngesini saptırıyor. Her yerde gizli bir kitle görünür denklemlere meydan okuyor, onları bozuyor, bununla birlikte de bütünün yoğunluğunu, tutarlılığını, çekim gücünü belli belirsiz bir biçimde koruyor.

Eğer bu kara madde olmasaydı, bizim "maddesel" evrenimiz çoktan uçup giderdi. Zaten, eğer bu maddeyi ortadan kaldırmayı başarırsak, hiçbir şey o zaman bunun en olası son olmayacağını söylemiyor.

Bu kara maddenin, bu boşluğun, bu paralel evrenin, bu ters enerjinin, bu karşıt ilkenin, bu köklü yanılsamanın olduğu her yerde gerçeğin felaketi pek yakındır. Karşıt gerçekten arındırılmış gerçek, hipergerçek olur; gerçekten daha gerçek olur ve kendi içine çöker. Karşıt maddeden arındırılmış madde entropi yasalarına tabidir. Boşluğun yok edilmesi maddeyi kendi üstüne yıktırır.

Her türlü başkalıktan arındırılmış özne kendi üstüne yıkılır. İnsanlık dışının yok edilmesi insansalı iğrencin ve gülüncün içine yıktırır.

Ama sorun hâlâ durmaktadır: Neden bu boşluğun ardına düşmek istiyoruz? Kara maddeden bu kurtulma, her şeyi görünür kılma, herşeyi gerçekleştirme, dile gelmek istemeyeni zorla dile getirme hayali neden? Tek başına gizin devamlılığını sağlayan bu Hiçbir Şey'i yeniden ortaya çıkarma hayali neden? Ne pahasına olursa olsun olumluluğun bu ölümcül kışkırtısına kapılma neden?

Çözümsüz sorun. Ama belki her türlü gizi tüketme hareketinin kendisinin gizli bir amacı var?

Kitle konusunda, önemli olan daha çok, kritik sıklıktır.

Örneğin, bilgide kritik sıklık; burada öyle görünüyor ki bu sıklığı, dünya çapında bilginin bu kritik eşiğini, otomatik olarak ani bir büzülmeye, bir *big crunch*'a* neden olacak bilginin evrensel apansızlığının bu kritik eşiğini aşmak için şu sırada her şeyi yapmaktayız. Belki de bunu düşlüyoruz. Sonuçlarını evrensel düzeyde

* (İng.) *Big Bang*'dan sonra sürekli genişlemekte olan evrenin, kritik bir yoğunluk noktasından sonra, gitgide büzülmeye başlayarak sonunda çökmesi. (y.h.n.)

gördüğümüzden emin olmadığımız için, bunu, evrensel bilgi sürecini, evrenin felaketini deneme için bir tıpkıbasımını elde edeceğimiz şu ünlü evrenin tersine çevrilmesine kadar genişleterek, kendi ölçülerimize göre kıyametvari bir şekilde başlatmak eğilimindeyiz.

Klasik bilim bir tek negatif deneye dayanıp tüm öteki deneyleri dışarıda bırakır (Jacques Benveniste'nin* durumu). Oysa "in progress" bir bilimin hareketi tam da tersidir: Bir tek alışılmamış olgu, bir tek ayrıksı deney bilimin tüm klasik yapısını yeniden tartışma konusu yapmaya yeter. Suyun bir tek kez belleği olduğunu göstermesi yeter...

Gerçeklik için de aynı şey söz konusudur. Klasik gerçekliği yeniden tartışma konusu yapmak için kapalı, anlaşılması güç bir tek olgu yeter. İstisna kuralı doğrulamaz, sakatlar. İstisnanın nerede olduğunu da bilmek gerekir. Ahlâksal düzende, bu, kötülüğün istisnasıdır: Bir tek üzücü olay (bir çocuğun ölümü-Dostoyevski) dünyanın düzenini yeniden sorgu konusu yapar. Ama temel kuralın kötülüğün kuralı olduğunu ve herhangi bir mutlu olayın bu kuralı sorgu konusu yaptığını neden düşünmemeli? Gerçek iyimserlik, dünyayı birçok mutlu istisnalarıyla birlikte temelden olumsuz bir olay olarak düşünmek değil midir? Gerçek kötümserlik de, tersine, dünyayı temelden iyi, ama en ufak bir kazanın umutsuzluğa düşürdüğü bir olay olarak düşünmek değil midir? En ufak bir tersliğe bütünüyle bağlı ve ne olursa olsun ölüme adanmış ideal bir dünya mı? Ve gerçek boşinanç, kötülüğü ortadan kalkması gereken bir istisna gibi düşünmek değil midir?

Bugün tüm şeyleri gerçek ve ussal bir zincirlemeye göre değerlendiriyoruz. Ama bunları aynı derecede güç ve mantıkla usa aykırı bir zincirlemeye bağlayabilirdik – bakış açısını ters çevirip ... tanrısal bir güçten çok, kötü niyetli bir aşkınlığa başvurmak yeterlidir. Her mutsuzluğun kötülüğün aşkın bir buyruğuna göre doğrulandığını düşünürsek daha az umutsuzluğa düşmüş olurduk.

* Fransız bilim adamı. Suyun belleği kuramı ile ünlü. (ç.n.)

Köklü bir iyimserliğin kuralı böyledir. Kötülüğü oyunun kuralı yapmalı. İşte o zaman istisna mutluluğun istisnası olur. Kaçınılmaz olan neşedir. Ne olursa olsun, olanaksız bir gerçeğin karşısında, iki varsayım da aynı derecede (pek az) usayatkındır. Ama kötülüğün varsayımının dünyaya yasadışı niteliğini vermek gibi bir üstünlüğü vardır. Üstelik, iyiliğe ve mutluluğa yeni bir prestij kazandırır: Mucizevi bir istisnanın prestijini.

Klonlanmış yeni dinozorların müzeyi yıkıp ataları olan fosilleri kırıp geçirdikleri *Jurassic Park*'ın o harika son sahnesi – fosilleri ile klonları arasında sıkışmış olan bizim soyumuzun oldukça iyi bir öngörüsü.

İnsan soyunun sorunu, bunun kendi gözünde bile daha önce görülmüş-olan-şey olmakla başlamasında yatıyor. Soy olarak dünyaya sanal egemenliği ve tam başarısı (?) dolayısıyla, artık ilginç duruma gelen evrimi değil, yok oluşudur. İşte dinozorlar burada sansasyonel come-back' lerini (geri gelişlerini) kutluyorlar. Araya girmiş dinozorlar aracılığıyla soy olarak kendi yok oluşumuzla flört ediyoruz. Egemenliği bizimki kadar tam olup da son derece şaşırtıcı bir biçimde yok olmuş tek soy şeklinde kendimizi geçmişte gösteriyoruz.

Soyların ölümlü olduklarını biliyoruz; ama bu konuda, yalnızca son soy olduğumuza değil, gücümüz dolayısıyla bağışıklık kazandığımıza inandığımız için, kendi soyumuzu hiçbir zaman gerçekten göz önünde bulundurmadık. Oysa, dış, dünyasal, depremsel, iklimsel felaketler düşleyecek yerde, acaba dinozorlar bir iç felaket sürecine göre mi yok oldular diye kendi kendimize sorabilirdik – tam da bu maksimal güç ve en yüksek aşamasındaki her sistem gibi yıkılışı nedeniyle. Gücümüzün mantıksal sonucu olarak, aynı şekilde bir iç yok oluş için zihinsel ve biyolojik olarak programlanmadığımızı söyleyen hiçbir şey yok. Bu yok oluşu düşlemediğimizi de söyleyen bir şey yok. Herhalde bu işe sevinçle katkıda bulunuyoruz.

Böylece dinozorlar bir bakıma bizim geçmişte yok oluş mode-

limiz. Ama gelecekte bir başka modelimiz var. Robotlar ve klonlar aracılığıyla, soy olarak yok oluşumuza da pekâlâ karşılık gelen bir teknik ölümsüzlükle flört ediyoruz. Soyun genetik değişimi, dünyanın teknik taklidi, gelecek sayısız artefaktlar bizim gelecekte bininci yılın sonunun sanal boyutunda (hatta belki dördüncü bin yılın sonunun sanal boyutunda) olabilecek bir sanal boyutta hipostazımızdır. Gerçek zamanda oynamakta olduğumuz sanalda yok oluşumuzdur. O becerikli bilgiişlem cininin yardımıyla sürecin anısı otomatikman silindiği için sanki kendimizi fark etmiyoruz. Sanal varlıklar çoktan buradalar. Klonlarının kurbanı o müzenin dinozorları gibi, bizler şimdiden sanal varlıkların tehlikesiyle karşı karşıya fosilleriz. Ama Gosse'un saf, ama aynı zamanda kötü niyetli varsayımına göre yeniden ele alındığında, *Jurassic Park*'ın o son sahnesi daha da olağanüstü, çünkü, ona göre, fosil dinozorlar çoktan klonlardır, Tanrı tarafından soyların oluşumunun deney sonrası simülasyonundan doğmuş yapay varlıklardır.

Sosyoloji, semiyoloji, marksizm, psikanaliz – tüm bunlar terekeye dahil. Çeşitli disiplinlerin uzmanları dağılmakta olan bir dünyanın terekesini bölüşüyorlar. Spoil system.* İşsizler ve sosyal hizmet uzmanları dağılmakta olan bir sosyal hizmet gücünü bölüşüyorlar. Sayısal soyutlama uzmanları yitmekte olan bir gerçeğin terekesini bölüşüyorlar. İşte, anlamı bırakmışlar, hizmeti bırakmışlar, gerçekliği bırakmışlar böyle çoğalıyorlar.

İntihara, katille kurbanı bir bütün oluşturmaları açısından, kusursuz bir cinayet denebilir. Ama, aslında, intihar, her tutkunun ya da her uçtaki durumun olduğu gibi, cinayetin de özü olan daha genel bir kuralın özel halidir: çünkü burada nesne ve özne birbirine karışmıştır.

İstisna oluşturan daha çok nesne ile öznenin ayrılığıdır.

* (İng.): Başarılı bir politik partinin, hükümetin var olan mevkilerine kendi destekçilerini yerleştirmesi. (y.h.n.)

Gerçekten de bu kitabın tüm izlerini, tüm sonuçlarını sildim mi? Ondan hiçbir şey yapılamamasını, ona bir anlam vermede her türlü kararsızlığı ortadan kaldırmayı başarabildim mi? Hiçbirşey'in bu sürekliliğine ulaşabildim mi? Bu durumda, başardım, sistemin gerçekliğe yaptığını kitaba yaptım – şöyle ki ona ne yapılacağı artık bilinmiyor, ama ondan nasıl kurtulunacağı da artık bilinmiyor.

Kendi izlerinizi yok etmeniz, kendinizi kınayacak hiçbir şey olmasa bile, sizi bir katil durumuna getirir.

Gerçeğin kadavrası yoktur, nedeni de şu: Gerçek ölmemiştir, ortadan kaybolmuştur.

Eğer kitap tıpkı hayvanları öldürdüğümüz gibi, gerçekliği öldürürse yine de geriye kitabın gerçekliği kalır. Eğer haber olayı öldürürse, yine de geriye haberin gerçekliği kalır. Evet, ama haberin bu gerçekliği sanaldır. Kitabın gerçekliğine gelince, bu pekâlâ bir gerçeklik midir? Kitap ne bir gerçek nesnedir ne de bir sanal nesnedir. Hiçbir doğrulama protokoluna yanıt vermez. İşte bu anlamda zorunludur. Şu zamanda bir kitabın, ne olduğu saptanamaz bir nesnenin, mutlak zorunluluğu vardır – jest, söz, yüz, görünüm, olay ya da sanaldan kaçar gibi gerçekten kaçan felaket, ne olursa olsun diriltmenin mutlak zorunluluğu.

Sanat gerçeğin şiirsel dönüşümü olmuştur. Felsefe kavramın şiirsel dönüşümü. Bundan böyle şiirsel olarak dönüştürülmesi gereken şey, tüm bunların yok olmasıdır – gerçeğin, kavramın, sanatın, doğanın ve felsefenin kendisinin yok olmasıdır.

Cinayet kusursuz, yani görünmez olmayı sürdürerek kendini ele vermek ister. Aynı şekilde kitap da söyleyecek bir şeyi olmamayı sürdürerek kendini duyurmak ister. Böylece her şey kendisi olmaya devam ederek karşıtına dönüşmeyi düşler. İyilikle kötülük bile yalnızlıklarının içinden birbirlerini düşlerler.

Eskiden cinayet açık vermeden işlenmeye çalışılırdı. Bugün artık işlenme amacı güdülmüyor da kendini açık etmeye çalışıyor. Fırsat düştüğünde kendi izlerini icat ediyor. Bu, kusursuz cinayetin tam tersi.

Kitap, cinayet ve kusursuzluk arasında üçlü döngüsel kural. Eğer kitap kusursuz değilse, betimlemek istediği cinayetin karşılığı olmayacaktır. Ancak kendisi cani ise kusursuz olacaktır. Ama cinayet de kitapsız kusursuz olmayacaktır: Kendinde kusursuz değildir – ve kusursuz olmadığı içindir ki bir kitap var olabilir. Bağlantı karmakarışıktır.

Kusursuzluğu reddeden bu kitap hatalı bir hareketten kaçınmak için aynı zamanda kendini ayarlar ki bu da tam olarak çelişkilidir. Temel kurala uymayarak, ne gerçekliğin ne de hakikatin üzerinde değil, apaçıklığın kendisi üzerinde oynar. Apaçıklığın kendisi olmak ister ve bu nedenle neredeyse istemeden kusursuzluğun içine gömülür.

Kitabın aynı zamanda dünya ve ikizi için yeri yoktur. Hiç kimse son sözün kimde olacağını bilemez.

Dünyanın nesnel anlamsızlığı olan nesnel anlamsızlık bakımından, anlamsızlığa ilişkin tüm öznel geçici isteklerimiz, patetik anlamsızlık isteğimiz çok saçma görünüyor.

Gerçeğin apaçıklığı politik olayların durumu kadar kabul edilemezdir.

Olguların apaçıklığı adaletsizlik ya da yoksulluk kadar kabul edilemezdir.

Gerçekliğin, gerçeğin yasallığının rezaleti ahlâk yasasının ve resmi düzenin rezaletine eşittir.

Durum yalnızca gerçeklik, gerçeklik boşinancı burada çok önemli bir rol oynadığı için tam da olduğu gibidir.

Öyleyse tam olarak gerçekliğe kastetmeden politik gerçekliğin hiçbir şeyi değiştirilemez.

Kaosun ortasında bile seçime bağlı karşı konulamaz yakınlıkların ortaya çıkmasına yol açanlar kimlerdir? Bunlar tuhaf hayranlardır.

Peki ama düzenin ortasında bile karşı konulamaz tiksintilerin, karşı konulamaz olumsuz tepkilerin ortaya çıkmasına yol açanlar kimlerdir? Bunlar tuhaf karşı olanlardır.

Mutlu olmanın avantajı mutluluk sorunundan kurtulmuş olmaktır. Özgür olmanın avantajı özgürlük sorunundan kurtulmuş olmaktır.

İşte her şey şurada başlıyor: Yalnızca soru olarak var olan kavramlar yanıt gibi göründüklerinde. Bu döngünün sonu ve yeni bir sıkıntının başlangıcıdır: Yanıtın gerisinde soruyu yeniden nasıl bulmalı – mutluluğun gerisinde mutluluk düşüncesini yeniden nasıl bulmalı?

Dört doğal öğe kadar temel olan dört yaşamsal işlev: Cinsellik, toplumsallık, ideleştirme, ün. Ya da: haz, söz, düşünce ve prestij.

Bu dört işlevden birinin her türlü eksikliği büyük şaşkınlığa ve ölüme yol açar.

Başkalarının yabancı bir dilde söylediklerini bu derecede kötü anlamamın nedeni sabırsızlıktır. Hatta onları dinlemememe neden olan da anlamaktaki acelecilikdir. Ama bunlardan ancak daha özgürce söz ediyorum.

İşte böylece iletişim kuramadığım ölçüde meramımı daha iyi anlatıyorum – konuşamadığım ölçüde daha iyi yazıyorum – yazamadığım ölçüde daha iyi düşünüyorum.

Kitle kusursuz cinayetin toplumsal eşdeğeridir, çünkü kitlenin öznesi, nesnesi, mesajı, gönderileni, izleri ve nedenleri yoktur. Ve erekliliği ve arzusu yoksa, bunun nedeni kendisinin bütünüyle kendi öznesi, kendi nesnesi, kendi yapı gereci ve kendi yaratıcı olmasıdır (J.-P. Curnier).

Frengi ve karamela (Bugünkü toplumun üstünde).

Adam diyor ki: O kadını düzdüm.

Kadın diyor ki : O adamla düzüştüm.

Bir durumda (adamın durumu) eylem geçişlidir – bir belirtili tümleci var. Öteki durumda (kadının durumu) eylem geçişsizdir – bir araç gösteren tümleci var. Bu da pekâlâ cinsel ilişki olmadığını kanıtlıyor – Tıpkı Öteki'nin dediği gibi.

Kadın şöyle de diyebilir: Kendimi düzdürdüm; burada pasif olmaktan çok eylemin nedeni olmak söz konusu, çünkü kadın "düzmek"in pasif nesnesiyse, "yapmak"ın da aktif öznesi. "Kendisini" düzdüren o. "Düzdürmek", "İnandırmak"ın ya da "Değerlendirmek"in eşdeğerlisidir. Burada bir bakıma eylemin kendine geri döndüğünü, kendisi için ve kendi yararına yapıldığını belirten ortalama kip söz konusudur. Tüm bunların karşısına cinsellikle ilgili aynı zamanda da dilbilgisel terim olarak düelloyu çıkarmak gerekir: ne nesne ne özne ne aktif ne pasif ne tekil ne çoğul. Cins, sayı ve kip karşıtlığı burada aşılmıştır. Cinsel ve toplumsal sorun için tek çözüm.

Kimi kadınlar bilmeden doyuma ulaşırlar. Kimileri de doyuma ulaşmadan (ama kuşkusuz sonunda simülakrla doyuma ulaşırlar) doyuma ulaşmış gibi yaparlar. Kadının doyumu konusunda belirsizlik cinsel yanılsamanın tam içindedir. Kadın bu işte kendini ayarlar ve doyuma ulaşmak yerine oyun oynamakla yetinir – öyle ki doyum düzeninde, doğru ile yanlışın artık hiçbir tanımı yoktur. Oysa erkek, ereksiyonunun gerçekliğiyle karşı karşıya olduğu ve bu etkiyi pek taklit edemediği için (arzu ancak sanal olabilir, ama ereksiyon gerçektir) gerçektir – kadın partnerinin gerçekliği dışında, herhangi bir gerçekliğe daha az bağlıdır. Dolayısıyla, yanılsamaya, oyuna, simülasyona daha yakındır. Erkek ve kadın aynı gerçeklik statüsünde olmadıkları için, bundan kuşkusuz doyumun kendisi doğar ve şiddetlenir. Ama aynı zamanda cinsel ilişkinin olmaması da bundan kaynaklanır.

"Nesnel" bir durumun (sosyolojinin zayıflığı!) "nesnel" bir biçimde analizine karşı, yalnızca yaşanmamış olanın, yani yaşanmış deneyimle hayali tüketilmemiş olanın düşünüldüğünü ve bundan söz edildiğini görmek gerek – tıpkı bir kadının ancak doyumla hayali tüketilmemişse gerçekten seviliyor olması gibi.

Bir nesnenin her gerçek düşüncesi, gerçekliğinin yadsımasından, soyutlamasından – yöntemin değil, nesnenin kendisinin soyutlamasından – dolayısıyla da nesnelliğe boş veren transobjektal bir şekilden geçer. Bu anlamda her düşünce bir yalandır, bir içtenlikten uzaklıktır; olmadığı şeyden söz eder. Büyük Oyun budur işte. Oyuncu olmaksızın oyundan söz ediyorsam, bu tam da bir oyundur, tam da bu bakımdan ben bir oyuncuyum (oyunun kendisinden hiçbir zaman daha büyük olmayacak bir oyuncuyum).

Gaz odalarının tarihsel gerçekliğini ahlâksal bir dava olarak savunmak zorunda kalınması, "gerçekliği" bir tür politik bağlanma ile savunmak zorunda kalınması tarihsel hakikatin ve nesnellik tartışmalarının kütüğünde değişiklik olduğuna yeterli bir kanıt

oluşturuyor. Sorun şurada: Gerçeği yadsıyanlara karşı bile gerçeği savunmaya neden gereksinim var ve neden onların sorusu ortaya bile atılabiliyor (başka zamanlarda kesinlikle ortaya atılamazdı).

Gerçeği yadsıyanların önerisi ilginç, eğer insan bunu öfkeyle reddetmekle yetinmeden düşünmek için kendine zaman ayırırsa. Gerçeği yadsıyanların kesinlikle haksız oldukları yok etmenin tarihsel gerçekliğini kabul etmedikleri zaman ortaya çıkıyor. Tarihsel zamanda, olay meydana gelmiştir, bunun kanıtları ortadadır. Ama artık gerçek zamandayız ve gerçek zamanda artık herhangi bir şeyin kanıtları yoktur – yok etme gerçek zamanda hiçbir zaman doğrulanamayacaktır. Olumsuzlamacılık öyleyse kendi mantığı içinde saçmadır, ama saçmalığı ile bile bir başka boyutun, bir başka zamanın işin içine zorla girişini açıklıyor; bu zaman paradoksal bir şekilde gerçek zaman diye adlandırılmıştır, ama içinde tam da nesnel gerçeklik ortadan kayboluyor (burada yalnızca şimdiki olayın değil, geçmiş olayın nesnel gerçekliği ve geleceğin nesnel gerçekliği söz konusudur) – öyle bir apansızlık içinde tükeniyor ki hiçbir eylem ve olay ne gerçek neden ne de sonuç bulabilir. Tarih artık orada kendini düşünemiyor. Gerçek zaman, içine madde olmaktan çıkmadan hiçbir şeyin giremeyeceği bir tür kara deliktir. İmha kampları burada sanal oluyorlar ve artık yalnızca sanalın ekranında görünüyorlar ve tüm tanıklıklar ve, Holocauste ve Shoah,* ister istemez ve de bize karşın aynı sanal uçurumun içine – kısacası, varoldukları sürece varolan görüntülerinin ve filmlerinin içine batıp, yok oluyorlar. Tanıklıkların kendilerinin ve filmlerin mutlak içtenlikleri içinde bu dayanılmaz anıya katkıda bulunmadıkları söylenemez. Gerçek yok etme o öteki yok etmeye, sanalın yok etmesine yöneliktir. Bu gerçek son çözümdür.

Öyleyse içinde ilerlediği zamanda olumsuzlamacılık'ın önermesi gerçekten yalanlanamaz, çünkü her şey ve biz hepimiz, bunu reddedenler dahil, isteyerek ya da zorla, artık nesnel hal çaresi olmadığı bir zamanda dengemizi yitirdik. Dolayısıyla bu öneri, ancak bir tür aynada yadsımayla reddedilebilir. Ve elbette bu onun zaferidir – ama aslında kendi zaferi değildir, bu, gerçek zamanın şimdiki

* Musevilerin "Holokost" yerine kullandıkları terim. (ç.n.)

zamana, geçmişe, gerçekliğin herhangi bir mantıksal söyleme şekline karşı zaferidir.

Gelecek de gerçek zamanda güven altında değildir (Bu, "2000 yılı olmayacak"ın anlamıydı). Berkeley'in Tanrı tarafından her an tümüyle yenilenerek yaratılmayla ilgili varsayımına geri dönüyoruz – yoksa devamlılık kaybolur ve dünya batar: Hiçbir şey bir an sonra anlam taşımaz. Gerçek zamanla işte biraz burada işimiz var.

Hölderlin'in lirik şiirleri, Neckar'ın o güzelim tepeleri nerede?
"Jetzt aber sitz'ich unter Wolken (deren
Ein jedes eine Ruh'hat eigen)..."*
Tanrılar bunlardan kovuldu. Hayaletleri postmodernitenin çöllerinde geziniyor. Eğer bir yerde meydana geldiyse, elbette burada meydana geldi kusursuz cinayetin cisimleşmesi.
"..und fremd ercheinen und
gestorben mir
der Seeligen Geister."**

Ben konuşurken salonun üstünde orada bulunanların beyinlerinden yayılan anlayışsızlık sisi bir ektoplazma gölgesi gibi dolaşıyor – bu tıpkı tan ağarırken soğukta ineklerin soluk alıp verirken burunlarından çıkan buhur gibi bir şey. Bıçakla kesilecek ve içinde sözcüklerin forsepsle kendilerine paradoksa doğru bir yol açtıkları beyinsel soluma.

Luxembourg bahçesindeki şu heykel son derecede hoşuma gidiyor. Bu, dikilitaş şeklinde bir anıta yaslanmış ve sol elinde zarifçe gelinlere özgü cinsel organına doğru kibarca yöneltilmiş tuhaf bir

* Ama ben şimdi bulutların altında oturuyorum (öyle ki her biri huzur içinde). (ç.n.)
** Yabancı ve ölmüş gibi geliyor bana ölülerin ruhları (ç.n.)

nesne tutan çıplak bir genç kız heykeli – tümü kuşkusuz, kabartma portresi mezartaşını süsleyen, insanlığın Alsace'lı velinimetini anıyor ve yüzyıl sonu heykeltıraşlığının akademizmine özgü alegorik saflıkla karakteristik müstehcenlik karışımını sunuyor. Evet, bahçeden geçerken durmadan gördüğüm ve her zaman eskisi kadar hoşuma giden bu genç heykeli geçen gün vücutça değişmiş, şişmanlamış, eski ergenlik halinden uzaklaşmış buldum – artık yıkanmıyor gibiydi ve bakımsız görünüyordu. Acaba bakışlarım karşısında (ona bakan tek kişi benim) ergen mi olacak? Kendi bedenlerine karşı ilgisiz oldukları sanılan heykellerin gizi. Ama bu heykel, kadın olunca, belki aybaşı da olacak? Belki de iğ biçiminde parmakları arasında tuttuğu o tuhaf nesnenin yararı burada. Bu Doktor "Kreisler" sakın tampax'ın (tamponun) ya da yapay erkek organının mucidi olmasın?

Cinsel yaşam başladığı gibi yavaşçacık bitiyor. Önce düşte doğup sonra gerçekliğe ulaşan bu yaşam sonunda düşe ve ilk cinsel nesnelerin hayal edilmesine geri döner – tıpkı ilk yakınlık heyecanlarındaki fetişizm gibi.

İnsan zamanını yaşamaya layık olmakla geçirdiğine göre, bir ahtapot misali buz gibi suya dalıp, ardından, pişmanlık duymadan, aşırı bir şehvetliliğin tadını çıkararak yaşamaya neden layık olmamalı? Soğuğun vaftizi, vücudun sabah özverisi, işte bütün günün günahlarını bağışlatıp aklanma.

Bu karstlı yarların eteğinde, dokunaklı derecede serin bu boğazda turistik karayolları mermer banklarını, beton kefenini, piknik masalarını yerleştirmiş – kentsel iğrençliğin ve mekânın bayağılaştırılmasının tüm göstergeleri.

Her türlü çatışmanın, her türlü monden rekabetin bağışlanmasının buraya getirdiği huzur ve huzursuzluk. İşte tam da içinden tüm

kaygı nedenlerinin kovulduğu bu huzurlu bölümde, kusursuz ve bu yüzden de suçlu bir dinginliğin sınırında, psişik bilinçdışından değil, bedenden, biyolojik kalıtımsal özden gelen ve yalnızca bedenin bitkinliğiyle çözümlenebilen ters, psikolojik olarak aşağılatıcı olmayan, usdışı, hayvansal bir kaygının ortaya çıktığı görülür.

Dinozorlar kadar sanal biçimde ortadan kaybolmuş Katharlar da müzelerde, turistik çevrelerde, restore edilmiş şatolarda, bilgisayarlaştırılmış arşivlerde – son olarak da kuşkusuz fosil iskeletlerden alınmış Kathar DNA moleküllerinde klonlar gibi ortaya çıkıyor. Bir genetik kod parçasına dayanarak, dinozorlar ve bakteriler gibi yeniden Katharlar imal edilecek. Yok olmuş olan her şeyin yazgısı, *Jurassic Park* bu.

Bu her zaman rüzgârlı ve kurak ülkede sessiz nemlilik tüm doğal güçler, genellikle hüküm süren ışıklı bir açık seçiklik yerine seçilemeyen, hepatik bir ışıklılık içinde birbirine karıştığında önemli bir şey olur. Tüm rüzgârlar dindi, gökyüzünün ateşi sis içine gömüldü. Efsaneye göre otların büyüdüğü bile duyulmuyor artık. Yazın tam ortasında, hiçbir zaman sona ermemiş olan ve akşamın saat onuna kadar süren güz günü.

Gün batınca, gece de batıyor. Tuhaf, değil mi? Burada bizi dilin anlamsal düzensizliği konusunda uyarması gereken bir saçmalık var.

Neden gecenin de gün gibi doğma hakkı yok? (Sonunu belirtmek için de bir terim yok). Ama yine de doğuyor gece. Kimi geceler, onların doğdukları, ufkun dibinden başlayarak büyüdükleri, yerden gelen yükselen bir hareketle bir yıldız gibi uzayı sardıkları görülür. Ve nesneler ışıklarını yavaş yavaş bırakarak yeni bir şekil içinde, geceye özgü özleri içinde ortaya çıkarlar. Ama bizim için ne gecenin ne kötülüğün kendine özgü özü vardır.

Continental Divide.

Colorado'da bir yerde, suların bölündüğü gizemli bir sınır çizgisi – kimileri Atlas Okyanusu'na, kimileri de Pasifik Okyanusu'na doğru gidiyor. Zaten geçmişle geleceği bölen ve şimdiki zaman diye adlandırdığımız sınır çizgisi kadar hayali bir sınır çizgisi – Zamanın gidip başka okyanus derinliklerinde kaybolan iki boyutu.

İnsanda bölünen ırmaklar değil, düşüncelerdir. Kara suları gibi, kibarca ve tümüyle önceden kestirilemez biçimde karşıt yönlerde yola çıkıp ne olursa olsun herhangi bir kişisel olmayan okyanusta kaybolurlar. İşte böylece kaynağı en yakın olanlar birbirlerinden en uzakta yok olacaklardır.

Sol ile sağ, erkek ile kadın, iyilikle kötülük ve diller sonsuza dek aynı sınır çizgisi, aynı görünmez su bölümü çizgisi üstünde birbirlerinden ayrılırlar. Dünyanın merkezi yoksa, buna karşılık başlangıçta doğanın çizdiği o sınır çizgisi vardır ki burada bir ayrımdan çok kesin bir sapma yaratır. Bu demektir ki belli bir anda nesneler yalnızca birbirinden ayrılmıyor, burcun takımyıldızları ya da uzayın takımyıldızları gibi, durmadan birbirinden uzaklaşmaya devam ediyorlar – aralarındaki gerginlik de okyanuslardaki dengeye kadar alabildiğince azalıyor.

Tıpkı, aynı gökyüzünden ve aynı yağmurlardan gelmiş suların bölünmesi gibi, aynı ilkel sahneden gelmiş insanların yazgıları da farklı bir gelişme gösteriyorlar. Ama belki bir yerde buluşuyorlar, tıpkı çok uzaklarda daha iyi kavuşmak üzere kutuptan sapar gibi görünen meridyenler misali.

Bize gelince, iradenin hayali bir çizgisinin iki yanında, her karar, içinde yaşamın aksi yönde geçip gideceği iki karşıt yamaç yaratıyor – her yazgı parçası da böylece çaresiz olarak ötekinden uzaklaşıyor. Ama yağmur ve bulutlar gibi her kişisel yazgı kişisel olmayan bir çevrim içinde yeniden dağılacaktır. Zamana gelince, her an, içinde geçmişle geleceğin bir daha birleşmemek üzere ayrıldığı bölünme çizgisidir. Yaşam zaten yalnızca geçmişle geleceğin, ölüm bunları mutlak bir şimdiki zaman içinde birleştirinceye kadar, hep gitgide büyüyen ayrılığıdır.

Böylece suların bölünmesi her zaman dağların tepelerinin para-

doksal uzaklaşması gibi paradoksal bir uzaklaşmadır: En yüksek olanlar bu yüzden birbirinden en uzak oldukları için aynı zamanda birbirine en yakındır.

O da yarı gerçekdışı olan tek bir kıtada, sular birbirinden ayrılmaz, tersine, merkeze doğru birbirine yaklaşıp, aynı çölde yok olurlar: Avustralya. Bölünmenin olmadığı bir ülkenin simgesi: Ölümcül, dölütsel, dıştan içe doğru kıvrılmış, burada sular, hayvanlar (keseliler) ve insanlar (dreamtime) dosdoğru gitmek yerine kaynaklarına doğru geri gidiyor, sonlarına ulaşmak yerine ilk sahnede yok oluyorlar. Düşün çok uzaklardaki dünyası.

Keep objects as a system
Keep production as a mirror
Keep death as an exchange
Keep the world as a simulacrum

Keep the evil transparent
Keep the majorites silent
Keep your seduction alive
Keep your memory cool

Keep yourself as an other
Keep perfection as a crime
Keep illusion for the end
*Keep on line for the while**

* Nesneleri bir sistem olarak gör / Üretimi bir ayna olarak gör / Ölümü bir değiş tokuş olarak gör / Dünyayı bir simülakr olarak gör
Kötülüğü saydam tut / Çoğunlukları sessiz tut / Baştan çıkarıcılığını canlı tut / Belleğini serin tut
Kendini bir başkası olarak gör / Kusursuzluğu bir cinayet olarak gör / Yanılsamayı bir son olarak gör / Şimdilik hatta kal (ç.n.)

İkinci kitap

Cool Anılar IV
(1995-2000)

Bu sessiz gülme fazlasıyla Zerdüştçülüğe özgü. Çiçekler sessizce güler. Otlar, bitkiler ve tüm orman sessizce güler. Gökyüzü ve yıldızlar sessizce güler. Evrenin dipten gelen bir gürültüsü varsa, bu, insanın ortaya çıkışının ve gerçek dünyanın yıkımının uzak bir yankısı gibi olan aynı sessiz gülmedir, duyulamaz gürültüdür.

Suların bölünme çizgisi – düşüncelerin bölünme çizgisi. Düzlemyuvarsal alan yoktur. Her zaman sular ve yazgılar bölünürler.

Tarihsel kutuptan ayrı olarak, kitleleriyle tarihsel olayların yörüngesini saptıran görünmeyen olayların bir manyetik kutbu vardır.

Yeryüzünün ve fiziksel mekânın eğriliği gibi, zihinsel mekânın ve tarihsel mekânın da bir eğriliği vardır ki bu, her türlü düzlemsellik ve çizgisellik fikrini düşünülmez kılar.

Rüzgârdan ve güneşten yoksun olduğu için buharlaşmadan da yoksun olan bir eşısılı dünya, ölü bir dünyadır. Aynı şekilde, organik sıvıların içine hapsolması nedeniyle, tıpkı bugünün köktenci hijyenizminde olduğu gibi, içinde hiçbir şey buharlaşmayan, içinden hiçbir şey salgılanmayan bir beden de ölü bir bedendir.

Tüm ülkelerin kurbanları, öcünüzü almaktan kesinlikle sakının, yoksa acımamıza layık olamazsınız. Öç almanın toptan öldürme dehşetini yok etmesine izin vermeyin.

Bir tek kişi fazlaysa, o zaman her şey çok fazladır.

Kavram gösterilemez, imgeyse açıklanamaz. Öyle ki aralarında giderilemez bir uzaklık vardır. Bu yüzden de imge her zaman metnin özlemiyle yaşar, metin de imgenin özlemiyle.

Sistemle uyum içinde, sonuçlarına karşı da başkaldırı durumunda yaşamak gerekir. En kötüden kurtulup yaşadığımız düşünceyle yaşamalıyız.

Düşünceyi yasaklama evresine girdiğimizi düşünmeli, dolayısıyla da Sanal'ın gizliliği ve yeraltı gömütlükleri içine geçişi hazırlamalıyız.

Politika dünyasını basit bir süpürüp temizleme, bizi bu dünyanın önemsizliğinden kurtarır. Ancak, iktidar hijyen ve tedaviyle ilgili bir işlev, bir kötü ruhları kovma ayini, bir dinginleştirici olarak kalır.

Süreler, tıpkı haritanın üstündeki toprak parçaları, dilin köleliğinden kurtulmuş yazı parçaları, gerçekliğin gitgide daha çok hayaletsi apaçıklığından kurtulmuş imge parçaları gibi, zamanın sayısal uzamında dalgalanırlar.

Kinizm, eyyamı bahura (en sıcak günler), aynı zamanda da rezil bir yaşama uygundur.* Burada ego oynaktır, ama süperego, yine burada, iradenin dondurucu ortamında devinerek, o oranda daha iyi işler.

Bir hastane odası karyolasının beyazlığı üstünde keşfettiğim ve bir gelinliğin kara kutusunda aynı derecede parlak olarak bulduğum şu omuzlar.

Salieri çok haklı: Yetkinlik, Tanrı'nın lütfu (Mozart'ınki) suçtur ve ortadan kaldırılmalıdır. Evrensel vasatlığa karşı yapılan bu hakaretin öcü alınmalıdır. Salieri'nin çıkışı, uğradığımız yazgı eşitsizliğine bir meydan okumadır. Ancak, demokratik bir kurtuluş da aynı derecede kabul edilemez bir şeydir.

İlahi bağışlamanın sonsuz olması bu bağışlamanın sonsuz bir uzaklıkta olduğu anlamına gelir yalnızca. (Updike)

* Özgün metindeki *le cynisme* (kinizm), *la canicule* (eyyamı bahur-en sıcak günler) ve *le chien* (une vie de chien-rezil bir yaşam) sözcükleri Latince köpek anlamına gelen sözcüklerden türemişlerdir. (ç.n.)

Bir kelebeğin yeryüzünün öteki ucunda kasırga başlatan kanat çırpmasının tersine, bu kelebeğin kanat çırpmasıyla sona erecek bir kasırga düşünülemez mi?

Ya da bir kelebeğin kanat çırpmasının yol açtığı bir büyük felaket sonunda çok uzaklarda biten hafif bir esinti. Belki de kaos teorisi aslında sadece kasırga ve kelebekler için geçerlidir.

Felsefi evrenin fosil gürültülerini yakalamak. Marx'ın kuramını siberuzayda uğuldatan şey. Çok az işitilmekle birlikte, bize yine de, bizi devrimden ayıran ışık yıllarının sayısı konusunda bilgi verir. Devrim dediğimiz başlangıçtaki tarihsel olay, tıpkı Big Bang ya da ilk günah gibi, aslında hiçbir zaman meydana gelmemiştir ve her türlü köken bilimi gibi her türlü tarihsel hakikat olanaksızlığına da sebep olduğundan, kendisine yaklaşmak kesinlikle olanaksızdır.

Tuhaf bir düş: Bir kadın cinsel organı ile karışan bir penisin deliğine giren (düşte tüm bunlar gerçeğe çok yakındır) bir penis. Sonuç olarak, bunlar, X şeklinde bir şişe gibi, ortak bir tek penisle birbiriyle birleşmiş iki Siyamlı ikizdir; bu topolojik şişe figüründe boğaz, bir tek dışbükey eşya oluşturup, dönüp gelerek şişenin dibiyle birleşir.

Her ikisi de birlikte mutlu ya da mutsuz iken, şimdi biri, öteki daha kötü olduğunda, otomatik olarak daha iyi olur. Bu durum sonsuzluğa dek dengelenebilir.Yetkin bir çift söz konusu olduğunda, birinde ortadan kaybolan şey, ötekinde yeniden ortaya çıkar.

Bir kadın, sizinle sevişmek istiyorum dediğinde, bu bir kendini sunmadır. Aynı şeyi bir erkek söylediğinde ise bu bir taleptir. Kendini sunmanın talep üzerinde kesin ayrıcalığı. Ama kadın kendini sunduğu zaman, bu her zaman bir taleptir de (onama talebi), ve erkek, kadından kendini sunmasını talep ettiğinde, ona talebini arz eder.

En güzel cinayet öyküsü.

Katil, kanıtları toplayarak arkadaşını, bir uyurgezerlik bunalımı sırasında cinayeti onun işlediğine inandırmayı başarır. Arkadaşı mahkûm olur; cezasını suçlu olduğu yanılgısı içinde çekecektir. Yirmi yıl sonra yeniden karşılaşırlar ve gerçek katil, bu kez arkadaşına onun suçsuz olduğuna ilişkin tüm kanıtları vererek, bu cinayet ifşaatıyla işlediği cinayetin bir bakıma eksikliğini de tamamlamış olur. Arkadaşı, şaşkınlık içinde (ama çok geç kalmıştır) her şeyi ötekinin kışkırtmış olduğunu anlar. Ceronetti buna, içrek kriminoloji, derdi.

Düşünce ile gerçeklik birbirinden büyük bir hızla, ıraksak, aynı doğrultuda olmayan, şaşı bir hareket içinde uzaklaşıyor. Düşünce derin şaşkınlığına şaşı bakıyor ve gerçeklik gitgide daha şaşı oluyor.

Sistem ile analiz rakip gölgeler gibidirler. Biri ne kadar çok en iyi duruma gelirse, öteki o ölçüde köktencileşir. Ama bu köktencileşme hâlâ kimin umurunda? O artık kan çekici değil, yumuşatıcıdır. Ölüm Meleği olduğunuzu sanıyorsunuz, ama siz yalnızca lavmansınız!

Jimnastik çubuğu adamakıllı aşağıda iken, insanların altından geçmek için yarıştığını görmenin kötücül sevinci. Entelektüel alçaklık zamanımızın gerçek olimpiyat yöntemi oldu. En küçük ortak payda üzerinde hayvanca bir konsensüs yapılıyor.

Zamanla Güzel, İyi ve Doğru tuhaf bir müzikli sandalyeler oyunu oynuyorlar.* Önce, İyi'nin ve ahlâksal değerlerin üstünlüğü söz konusu. Ama o zaman da Kötü, estetik bir değer kazanıyor: çirkinlik güzel oluyor. Tüm bunlar, ne güzel ne de çirkindir, bu yüzden

* Dikkat ve el çabukluğu isteyen, müzik eşliğinde bir tür sosyete oyunu. (ç.n.)

doğru olan Gerçek tarafından ortadan kaldırılıyor. Baskın ahlâksal değer olan da, nesnellik.. Ama uzun süre için değil, çünkü sonunda taklit (simulacre) ve Sanal tüm ahlâksal değerlere üstün geliyor.

"İkiz" parçacıkların birbirinden ayrılmazlığı varsayımı (mikrofizik varsayım) bilginin dünya çapında eşzamanlılığı içinde doğrulanıyor – gerçek zamanda yeryüzünün tüm noktalarının birbirine adamakıllı yaklaşması, zaman ve mekânın ortadan kalkması. Yalnız, bu yaklaşma, nesnelerin birbirlerine indirgenemez olmayışı ile birlikte meydana geliyor. Zihinsel yaklaşma ise, bedenler arasında aşılamaz bir uzaklıkla birlikte meydana gelmektedir.

Avundurucu olan şey, biz yaşlanırken, şimdiki dünyanın bizden daha çabuk yaşlanması. Bu ritimle, biz ondan sonra sağ kalacağız.

Ushuaia zindanı, Recidivista'ların* zindanı. Ne adı ne suçu ne son yazgısı ne ölüm tarihi bilinen, ama bir fotoğrafı, bir tek fotoğrafı kalan hükümlü – ne adı ne suçu bilinen, ama yalnızca son yazgısı çok çok iyi bilinen tüm o Kızılderililerin tutsaklıktaki kardeşi.

Katillerin, sürgünlerin, anarşistlerin tuhaf dünyası (bu anarşistlerden Buenos Aires polis şefini bombayla havaya uçuran, sürgüne mahkûm edilerek, yirmi yıl sonra cezası bağışlananın tuhaf dünyası), Kızılderililerin, ve aziz François de Sales doktrini misyonerlerinin (kayın ormanlarının çevresine dolanan ve onları yakalayıp fagositoz yaparak yutan likenler gibi dejenere olmuş bir ırkın iyilikçi parazitleri) tuhaf dünyası.

Sanki yeni bir büyük felaketle yakılıp yıkılmış ormanlar. Deniz kazasına uğramış gemilerin enkazı. Göçmen ve denizci mezarlıkları. Bugün ise çağdışı bir modernleşmenin tam başarısızlığı, beton, toz, trafik, motor gürültüleri, kutsal şeylere saygısızlık, sanki dünyanın öbür ucundaki sessizliği yok etmek gerekiyormuş gibi.

* Sabıkalı anlamında İspanyolca sözcük. (ç.n.)

Dünyanın geri kalan bölümünü başınızdan attığınızı sanıyorsunuz, ama o, fakslarıyla, teknikleriyle, motosikletleriyle, *duty free*'leriyle sizden önce vardı. Buraya gelmek, her şeyin ve düşüncenin olası bir sonunu düşlemek demektir. Ama burada dünyanın tek ucunun sonsuz bir dolaşımın ucu olduğu doğrulanıyor. Her yerde dünya ağının rehinesiyiz. Göbek bağını kesmek olanaksız. Biz kendimiz kendi sonumuzun ötesinde en uçta bir olayız.

Alakaluflar* dünyanın bir ucunda olduklarını bilmiyorlardı. Ateş Ülkesi** Kızılderilileri oradaydı, başka hiçbir yerde değildi. Denizciler, serüvenciler, misyonerler ve sürgünler de zamanlarında kendi dünyalarıyla hiçbir benzerliği olmayan bir dünya keşfettiler. Buna karşılık biz turist olarak oradayız, her şeyi keşfetmiş olmanın gururuyla ve tarihe karışmış bir dünyanın özlemiyle.

Yıkılıp yakılmış bir dünya, aynı zamanda eski zamanlara özgü bir terk edilmişlik duygusu. Zamanın derinliklerinden gelmiş, ancak hep süren önceki bir felaket. Ateş Ülkesi halkının, kendi tanrıları olduğunda, onlara yönelttikleri bir lanetleme duygusu – Tanrılar için güneşsiz, acımasız, hatta doğa güçlerinin de birbirine karşı acımasız olduğu bir dünyada yerleşmek güç. Ne bir insanın izi ne bir çölün doğal görkemi – Patagonya'da, nereye gidilirse gidilsin, kültürün olduğu gibi, doğanın da zıddı görülüyor.

Engebesiz bir toprağın uçsuz bucaksızlığı, kısır bir ufkun hiçliği, tufanı andıran ya da tufan öncesi bir şekil. Kentler, görünümler hak getire; tüm bunlar ancak uygarlaşmış bir dünyada anlam taşır. "Kentsel" bölgeler tozla, betonla, neonla, yapay gürültüyle ve müzik, giyim kuşam, mekanik ve teknikte bayağılıkla bir hiç derecesinde.

Burada insanlıktan uzak olan her şey yüce, insansal olan her şey de iğrenç. "Dünyanın bir ucunda" olmak bu çelişkiyi aydınlatıyor.

* Kızılderili halk; Şili takımadalarında ve Ateş Ülkesi'nin batısında yaşıyorlardı. (ç.n.)
** Güney Amerika' nın güney ucunu oluşturan takımadalar. (ç.n.)

Burada keşfedilen şey, bir ilk dünya değil, insan soyunun yok edilemez vahşi bir şekliyle, aynı derecede yok edici bir etkisinin karışımıdır.

Hemen sonra: New York – dünyanın bir başka ucu. Ateş Ülkesi uzak, çevresel uç olduğu için New York merkezdeki uç, dünyamızın en uçtaki çekim merkezi. Ama her biri kendine göre bir başka dünyada olduğu izlenimini veriyor. Ateş Ülkesi'nde jeolojik zamanın genişlemesi, burada gerçek zamanda engelleri aşarak kırınması ve hızlanması – gerçek zaman, orada derinliğine zamana bağlı olmadığı halde, burada yüzeyde, zamana bağlı değil. Ve orada güneş Kuzey'e öğleyin geçiyorsa, ki bu her zaman bir kuzeyliye harika görünür, güneşin gök haritası kendi yörüngesinden başka herhangi bir yörüngeye karşı ilgisiz gibi görünen New York'ta doğuşu ve batışı da o derecede tuhaf gibi görünüyor. Manhattan burnunda, Ellis ve Staten Island'a doğru, Beagle Kanalı'nın kıyılarındasınızdır.

Yüksek tansiyon – sürekli antisiklon: Enerji bir felaket biçimi olduğu için, New York elbette felaket yaratabilecek bir deprem merkezidir. Sokakta milyonlarca insan New York'u yaşatmaktan başka yapacak işleri yokmuş gibi görünüyor – New York'un da dünyanın merkezi olmaktan başka yapacak işi yok. Yalnızca bununla kendini temsil ediyor ve burada olup bitenler dünya çapında bir önem taşıyor. Bu kentin büyüsü, yalnızca Birleşik Devletler'in geri kalan bölümünü değil, dünyanın geri kalan bölümünü de uçsuz bucaksız bir taşraya döndürmüş olması. Kuşkusuz, felaket önsezisi buradan kaynaklanıyor, ama bu coşkulu bir önsezi, kolektif bir özverinin önsezisi. Toplumsal bağ yok, toplumda kişiler arasında pozitif ilişkiler yok, geçmişe ya da geleceğe karşı sorumluluk yok – burada insan üremiyor, New York üremek için yapılmış değil. Burada herşey üretiliyor, hepsi o kadar. Burası kesin ve de yarını olmayan bir kent.

Ateş Ülkesi'nden Times Square'a geçildiğinde, insan ırkının çoğalması karşısında dehşete düşmemeniz olanaksız. Ve Ischi San Francisco'nun kalabalığı içindeymiş gibi, tüm ölülerin de canlılarla birlikte orada olduklarını düşünmek zorundasınız, çünkü aynı zamanda bu kadar canlı varlık olamaz: Tanrı bunca varlığa bakamaz. Bir canlıya on ölü, usa uygun bir oran – tam da ilkel bir ormandaki gibi: Bir canlı ağaç, on ölü ağaç. İşte yaşam budur, onu bir hastalığa dönüştürmemek gerekir. Sonuç şu: Kentsel çok nüfuslulukta, insanların, yani birbirinden koparılmış varlıkların, onda dokuzu sanal ölü (fiziksel gerçeklikleri aldatıcı olsa bile). Yalnızca birkaç bini, en iyi varsayımla, gizli bir bağı , kapalı bir suç ortaklığını korur ve, etkisizleştirilmiş bu koskocaman insan genomu içinde canlı bir simgesel zincir oluşturur.

Beşinci Cadde'de militanca bir meydan okumanın gerçek simgesi olan narin bir kadın bedeni, genel pornografiyi açıkça kınayan bir poster sallıyor. Kadın bu posteri kendi kimlik fotoğrafıymış gibi sallamakta. Şöyle diyor: Kim olduğumu görün, bu resmi görün! – kalabalığın ilgisiz bakışları karşısında kendini tüketerek – bedava fahişeliğin güzel bir örneği: Kurtuluş Ordusu* koşullarında karışmış, dünyanın en eski mesleği ve inanç açıklaması.

Kadın insanlara müstehcenliklerinin aynasını hiçbir zaman tutmamak gerektiğini anlamamış; o ayna ki içinde insanlar müstehcenliklerini haz duyarak adamakıllı görmek eğilimindedirler. Bu kaçınılmaz çelişki karşısında, dine dönmüş bu bakirenin kendisi de, bilmeden hakaret ettiği kadınlığa borçlu olunan tüm saygıyla, baştan çıkarılmayı, hatta sofuca ayartılmayı hak etmiş olabilirdi.

Cama kendini tüketinceye kadar çarpan sinek ne anlar ki ? Doğada hiçbir şey onun doğal içgüdüsüne benzer bir engel ortaya koymaz. Bu bir saydam engeldir. Bizi öteki insanlardan ayıran saydam

* 1865 yılında İngiltere'de William Boots tarafından kurulmuş sosyal ve dinsel örgüt (Salvation Army).(ç.n.)

boşluk hakkında sineğin o cam yüzeyin aşılamaz engeli hakkında bildiğinden daha çok bir şey bilmiyoruz.

Canetti diyor ki: "İnsan, bir gerçek kendisini ne zaman tehdit etse, bir düşüncenin arkasına gizlenir." Evet, ama aynı zamanda : insan, ne zaman bir düşünce kendisini tehdit etse, gerçeğin arkasına gizlenip şöyle der: Var olan şeyden sorumlu olmayı seve seve isterim, görünüşten değil.

Mikrofiziğin gizleri: Bir parçacık yok olmak için ne yapar ? Bize onun 1 (-10) saniye yaşadığı söyleniyor – ama "temel" olduğuna göre, neye dönüşüyor? Hem de, kendisi ve karşı-parçacığı ortaya çıkmadan önce, ne vardı? Tümü de bir tek soruya gönderme yapan sorular bunlar: Dünya biz içinde olmadığımız zaman ne durumda? Artık biz içinde olmadığımız zaman ne durumda olacak? Ortaya çıkmak için biz ne yaptık, yok olmak için ne yapacağız? Ve bizim yokluğumuzun sonucu ne olabilir?

Bu konularda daha çok şey öğrenmek için gri karşı-maddemizi kullanmalıyız. Canetti'nin söylediği gibi, kendimize neredeyse ölümcül bir güven duymalıyız.

Kar fırtınası. Uçuş iptal edildi. Demek ki randevuma yetişemeyeceğim. Ama yine de yetiştim, çünkü orada olmak zorundaydım, herkes beni bekliyor. Bu tür beklenmedik bir tedirginliği genelleştirebiliriz – bu, bir hava, bir büyü, bir ironi, bir derinlik getiriyor. Gerçekten de bulunulması gereken yerde bulunmaktan daha bayağı bir şey yoktur. Özellikle de orada bulunmanız zorunluysa. Bulunmanızın zorunlu olduğu yerde bulunmanızdan daha iğrenç bir şey de yoktur.

Bu da, vakitsiz bir belirsizlik içinde, bir beyni yönlendirme manevrası şeklini alıyor ve sonunda kendinizi gerçek bir tanrıya, uyku tanrısına teslim ediyorsunuz

Nesnenin sistemi içinde yok oluşu
Üretimin aynası içinde yok oluşu
Gerçeğin simülakr içinde yok oluşu
Öteki'nin ikizi içinde yok oluşu
Çoğunlukların sessizlikleri içinde yok oluşu
Kötülük'ün saydamlığı içinde yok oluşu
Baştan çıkarmanın orji içinde yok oluşu
Cinayetin kusursuzluğu içinde yok oluşu
Belleğin anı içinde yok oluşu
Yanılsamanın sonu içinde yok oluşu, son olarak da,
İllüzyonistin kendisinin sahnede ışıklar içinde yok oluşu. İllüzyonist, sanatının sonunda, kendisini yok etmekten başka bir şey yapamaz (nasıl olduğunu bilemeden) .

Spikerlerin konuşma biçiminde değişiklik. Önceleri, tümcenin sonuna kadar sürekli kreşendo halinde yükselen bir ses tonu vardı. Bugün tümce, sonuna gelmeden, bir tür soluk kesilmesi, yapay solunum, içten soluk soluğa kalma içinde, herhalde bir düşünce arayışı olan birtakım sözcükler arayışını mimiklerle anlatarak kesiliyor. Tüm bunlar diyaloğun etkileşimli bir gerçeği söz konusu olduğu düşüncesini aşılamak için yapılıyor. Eskiden, mesaj, duygu, gerçek ortaya konurdu. Bugün sözün anlaşılması güç doğuşu mimiklerle anlatılıyor – kim bilir? belki sunucularda da bilinçaltı vardır ve hesaplı duraksamaları – psikanaliz, zorlar – Öteki'nin "yokluğu"nun yansımasıdır. Zamane retoriği.

... Manastırı. Pembe Ayin Kaftanlıların Pazar Günü.
Papazın hamursuzla şarabı kaldırdığı anda, yerlere kadar eğilmiş insanların ortasında ayakta duruyoruz. Aynı nedenle, bir ayin alayı geçerken eğilmemek için, Le Chevalier de la Barre işkence edilerek öldü. Zaman elbette çok değişti.
27 yaşında idam edildi. Bir nişin içindeki heykeli Gruissan'da hâlâ bir sokak köşesini süslemekte. Demir çubukların arkasında

rengi atmış boyalarla, solmuş çiçeklerle, heykelin kendisi de hoşgörüsüzlüğün tutsağı olarak kalmış.

Eğilmemek – bir şiddetten, bir silahlı başkaldırıdan daha iyi, yüce jest. Zarifliğiyle en arı, en köklü davranış. Bunu ne ahlâksal bir dava yapmalı, ne de jestine evrensel bir anlam vermeli – yalnızca eğilmemeli. Bugün bu davranışa denk düşen hangi davranış var?

Bugün hamursuzla şarabın kalktığı sırada ayakta durabilirim, başıma herhangi bir şey gelmeksizin o hamursuzla şaraba ve kabına, bakışımla meydan okuyabilirim. Bizim özgürlüğümüz işte böyle – ama bundan gurur duymak için neden var mı?

Modern manastırda (beton perde ve soyut vitraylar ve boş sunağın üstünde yeni – Giotto'cu trapezci olarak İsa resmiyle) açıkça bir tanrısallık yoksunluğu egemen. Tanrı'nın İnsan Olarak Meydana Çıkması mucizesini Bedenden Kurtulma skandalı izliyor. Kır evi için ilâhiler. İsa'yla söyleşen aziz Yahya ile ilgili vaaz : Siz gerçek İsa' mısınız yoksa başka bir İsa'yı beklemeli miyiz? (İsa'nın gerçekliği tartışma götürür yanıtı: Ben gerçek İsa'yım, ama bunu söylememek gerekir). Buradan birkaç kilometre ötede, tümülüsün göbeğinde, sessiz sinerji belirtisi olarak gözler kapalı, Kelt cilalı taş çağı toplantısı.

Clint Eastwood ve *Madison Yolu (The Bridges of Madison County)*.

Önce, soyut, maddi şeylere önem vermeyen ve cinselliği yokmuş gibi görünen bir kovboy filmi kahramanı. Sonra, kibar olduğu kadar da sert, kötülüğe düşman, ama kadınlara karşı biraz zaafı olan, masumları koruyan, suçluları cezalandıran biri. Sonunda da, fotoğrafçı olmuş, ama hâlâ toplum dışı; bu kez aşkı köy dünyasının gizli özel yaşamı içinde bulan biri. Başka yerden gelip de, döneminin ve sinemanın kendisinin tüm mitolojik varyantlarıyla, geldiği yere dönen bir adamın nostaljik güzel tutarlığı. Öteki tycoon'lar*

* Çok zengin ve sözü geçer işadamı anlamında İngilizce sözcük (ç.n.)

(Brando, Nicholson) her filmde değişik bir maskeyi iyi kullanan ve oynadıkları kişilerin abartması içinde eriyen devler. Belli bir çılgınlığın kompozisyon rollerinin ötesine sürüklediği, ancak tek yol çizmeyen çok biçimli devler (herkesin James Dean gibi yazgısını bir kart üzerine oynama şansı yok). Clint Eastwood mitolojik profiline sadık kalan tek kişi.

Grev günlerinin hafif ütopyası – yürümek, yürümek, sonunda iletişim araçlarından yoksun, sonunda karşılıksız yaşama kolaylıklarının birinden yoksun olarak. Bir çıkarma anı – bir yetkinlik anı.

Grev tam yayılmadan hemen önce, yolcusu olmayan (ya da hemen hemen olmayan), kontrolörü, makinisti olmayan ekspres trene binmek. Minimum hizmet veren ve otomatik pilota bağlanmış, şartlı reflekslerden ve görünmeyen kontrollerden oluşmuş, ideal bir toplumun imgesi – bir düş!

İnsanları öyle bir dikkatle incelemeli ki her şeyi söylemek zorunda kalsınlar.
İnsanların yüzüne hiç gözünü ayırmadan öyle bir dikkatsizlikle bakmalı ki susmak zorunda kalsınlar.

Ancak yarın yapabileceğiniz şeyi hiçbir zaman bugün yapmayınız. Çünkü ancak yarın yapabileceğiniz şeyi bugün yapamazsınız. Başka bir yaşamda yapabileceğiniz şeyi hiçbir zaman bu yaşamda yapmayınız. Önceki bir yaşamda yapmış olduğunuz için büyüsünü yitirmiş olan her şeyi düşününüz!

Araf'ın ruhları için dua etmek düşüncesi kötü değil. Ama aslında kimin için dua ediliyor? Çünkü Araf'ta olduğumuz ve orada ce-

zamızı çektiğimiz ve İsa'nın ölümüyle günahlarımız bağışlanmış olsa bile faizleri ödemek için daha çok uzun süre epey yorulmamız gerektiği apaçık. Doğrusu, daha çok, bu Araf'ın ruhlarının orada kalmaları için dua etmeli, çünkü cehennemin ve orada yananların başına gelenleri biliyoruz, çünkü cehennem dediğimiz, hiçbir zaman kötülükten başka bir şey yapılamayan bir yer – ama cennette artık Kötülük hakkında hiçbir düşüncesi olmayacakların başına ne gelir? Onları neyin beklediğini yalnızca Tanrı bilir.

Ne olursa olsun, cehennem bugün düşünülemez. Kötülük'ün sürekliliği düşünülemez. Her şey, kalıtım, ortam, bilinçdışı buna karşı çıkıyor. Geçmişte kalan suçlar bile hafifletici nedenler gibi. Suçlu ile kurbanının, genlerle iradenin, sonuçla nedenin etkileşimi adına, her şey hafifletici neden oldu.

Hangi düşünce biçimi olursa olsun, bu biçim hiçten başlayan bir hazırlık ister. Birkaç şeyin bir araya gelmesinden oluşan çıbanı deşmek, temizlemek gerekir, çünkü tüm olaylarda bu konuda fazla bilgimiz var. Öyleyse, düşünceyi ezen bu kitlenin hakkından gelmek için budalaca oyalamalardan daha iyi hiçbir şey yok. Beylik düşünceleri uzaklaştırmak için, iyi bir takınaklı jimnastik gibisi de yok. Düşüncenin hazırlıkları öfkenin hazırlıkları kadar gizemli.

Spekülatif budalalığın, istatistiksel budalalığın egemenliği: "Fransızların çoğu düşünüyor ki...", "%66'sı Clinton'un ahlâksal açıdan suçlu olmadığı kanısında" – uzman ağzının egemenliği: "Kaliforniya'da gelecek yirmi yıl içinde büyük bir deprem öngörülüyor" – "uzmanlar eylül ayında ekonomide yeniden bir canlanma olacağını düşünüyorlar" – açıkça karşı – bilginin (haber) egemenliği: "Bir terör eylemi varsayımı ekarte edilmiştir" – nedensel gerçekliğin egemenliği: "Havanın yumuşaklığı çığ riskini artırıyor..." Bilgi bütünüyle saflık ve budalalık üstüne bir spekülasyondur.

Her gün, kanın sıvılaşması mucizesi. Olayın pıhtılaşmış kanı bilginin açık yarasından dışarıya akıyor. Her gün, kanımız, kılcallık sayesinde tüm ağlara çıktıktan sonra gazetede sıvılaşıp belirli tarihlerde, aziz Ianus'un* kanı gibi, ekranlara sel gibi akıyor.

İdeal çift (Les Catilinaires – Amélie Nothomb)** inanılmayacak kadar güzel. Ama korkunç, hayvan gibi, şişko, iktidarsız çift de inanılmayacak kadar çirkin – pırıl pırıl bir gençliğin iç karartıcı dışplazmaları. Her biri ötekinin gerçeği olduğu anlamda, ikisinin bir araya gelmelerinden daha gerçek bir şey yoktur. İyiliğin gerçeği olarak kötülük değil de, kötülüğün gizli gerçeği olarak iyilik söz konusu değil. Tam bir ahlâksızlık içinde kötülük hayaletiyle işbirliği yapan iyilik hayaleti. Amélie'nin romanının kendisi de ihanetiyle bu varsayımın suç ortağı.

Rochester hastanesinde komadan çıkmış bu kadın – komadayken tecavüz edilmiş (bayılmışken romantik bir şekilde tecavüz edilmiş olan Marquise d'O' nun mutsuz kızkardeşi), hamile kalmış ve iradesi dışında, bilinçsiz olarak, arzu etmeden, hiçbir zaman göremeyeceği bir çocuk doğurmuş. Hepimizin durumunun simgesi bu; bizler ki, neredeyse doğuştan yetim kalmış gibi, hiçbir zaman tanımayacağımız insanlar tarafından siyasal bakımdan beyni çıkarılmış ve gebe bırakılmış modern yurttaşlar olarak hipnotik durumdayken zihnen tecavüz edilmiş kişileriz.

Felaketler önceden haber verilemediği için, "psikolojik izleme" icat edildi; burada sarsıntı geçirmiş halkların nevrotik kontrolü uzmanlara bırakılıyor. Şok, bir bakıma, zihinsel olarak "ses geçirmez duruma getiriliyor", tıpkı medyatik olarak resimleri yasaklayıp bir

* "Aziz Ianus mucizesi"ne (bu azizin pıhtılaşmış kanının belirli günlerde sıvılaşması) gönderme. (ç.n.)

** 1967'de Japonya'da Belçikalı ana babadan doğmuş romancı. *Les catilinaires* romanlarından birinin adı.(ç.n.)

olayın ses geçirmez duruma getirilmesi, modern hapishanelerde hükümlülerin duyumsal olarak yalnız bırakılmaları gibi. Artık yaşamı değiştirmeye gereksinim yok, beyinsel ekran ya da sinirsel bitiş noktaları üzerinde etki yapmak yeterli.

Sınır tanımayan doktorlar, sınır tanımayan gazeteciler, sınır tanımayan aydınlar – bu tam da bir globalleşme laytmotifi: sınırsız pazarlar, bilgi (haber), çevre kirliliği, kokuşma. Tıbba, gazeteciliğe, bilgiye, kültürün kendisine ve genel olarak evrensele sınırlar aransa daha iyi olurdu.

Romanesk ya da kuramsal olsun, çağdaş yazı'nın oldukça büyük bir bölümü toplumcul oldu. Büyük suça doğru gidiyor, referanslar ve göz kırpmalar, elde anahtarlar desteğinde; mesaj ağır basıyor. Bu yazı, okurla iyi ilişki içinde, uzaklığın, ayrılığın, kopmanın derin duygusuna dayalı o "egzotik" uyum içinde yaşamayı bıraktı, "düzeyini yükseltmek için, gücünü artırmak ve enerji biriktirmek için bilinç ırmağını kapatan bir bent..." Yazıda örtük anlaşma ancak kolaylıktan arta kalan şeydir.

Simülakr hakkında bir itiraza şöyle yanıt veriyor: Bu elbette, bu masanın maddeten var olmasını engellemez! Ve bunu kanıtlamak için masaya vuruyor. O zamana kadar iş hep yolunda gitmişti. Ama bir gün eli masayı delip geçiyor. Salondakiler gülmekten kırılıyorlar. Size bunu pekâlâ söylemiştik, adam hokkabazın biriydi yalnızca!

Ateşle korkutulan akrebin kendi zehirini kendi üstüne akıtması gibi, liberalizmin ve yeni dünya düzenin alevleriyle sarılmış demokrasi de kokuşmuşluğun kuvvetli zehirini damarlarına akıtıyor.

Bu iç karartıcı gerçeklikle sarılmış düşünce de kendi kavramını yutarak intihar etmeyi yeğliyor.

Sergiler, müzeler, gösteriler: görülecek ya da duyulacak şeyden çok daha fazla, izleyicileri görerek heyecanlanıyoruz. Bu da bu gibi yerlerden ve yapıtlardan zevk almayı neredeyse olanaksız kılıyor, çünkü kitlenin sayısız yanlış anlaması buna karşı çıkıyor – çok daha anlamlı, ama neden dolayı?

Konferans: Ben burada ne yapıyorum? Ama özellikle de : Onlar burada ne yapıyorlar? – şaşırıp kalmış, sanrılı ve rıza gösteren bir kitle halinde toplanmış bunca insan? Onları ölü olanın yerini almaya böyle kim itiyor (söz almanın onlar için bu kadar güç olması nereden kaynaklanıyor)? Buna karşılık onların sizi parçalayacakları gibi bir izlenim, belki de gizli arzusu bu onların. Ama bunu yapmıyorlar. Bir tür sessiz spazm ya da sinirsel bir uyuşukluk içinde kendilerini sözle oyalamaya bırakıyorlar. Büyük otel piyanistinin yazgısı işte böyledir, varlığı ancak çalmayı bıraktığında fark edilir ve otomatik olarak alkışlanır. Yalnızca bir kez, onu alkışlamayı unuttular – müziğin bittiğini anlamamışlardı.

Aynı kaldırımda karşılaştıkları sırada birbirlerine doğru koşup da kılpayı birbirlerine çarpmaktan kılpayı kurtulan insanların o garip balesi.

Kekelemede de aynı senaryo vardır; sözcükler ağızdan çıkacakları sırada birbirlerine çarparlar, belki de konuşan kişinin iradesi dışında, birbirlerini çekerler ya da konuşan kişi ağzından nesneler gibi çıkan sözcükler karşısında panikler de ondan.

Solgun benizli, aç, yoksulluktan mahvolmuş Afrikalı genç bir kadının ve yeniden (sizin uluslararası yardım örgütüne cömertçe bağışınız sayesinde) ışıl ışıl, çok güzel bir yaratık olmuş, bir top model'e benzemiş aynı kadının reklamı. Demek ki kadına yoksulluk maskesi takmak için mankene öldüresiye makyaj yapılmış. İşte, herhangi bir görüntüyü ve yoksulluğun kendisinin gerçeğini

kuşkulu kılacak şey. Verilen mesaj (istemeden), böyle bir medyatik hile yapabilecek bir hareketin (insanlıkçı) ikiyüzlülüğünün mesajıdır. Bizleri olumsuzlamacı kişiler yapan caydırıcı reklam. Gerçeğin reklamını yapa yapa, gerçeğin kendisini yadsıyacak noktaya geliniyor. Görüntü için hile yapa yapa da, sizi görüntüden tiksindirecek noktaya geliniyor.

Napoli, kentsel tutarsızlığıyla, salt düzensizliğin sonuçlarının salt düzenin sonuçlarıyla aynı olmasının en güzel örneğidir.

Mongoloitler Sainte-Périne gölcüklerinin kıyısında pazar gezintilerini yapıyorlar. Donmuş yüzeyin üstünde havalanıp kayan ördekleri ürkütüyorlar. Tüm bir yıl boyunca içinde çırpındıkları gölcüğün üstünde ansızın kendini tutamayarak kayan ördeklerin bilincinden hiç çıkmayan ne olabilir ki? Ve de şaşkın ve neşeli halleriyle, ortaya koydukları görüntünün ve aykırı yaradılışlarının hiç farkında olmadan, gözlerinizin içine bakan mongoloitlerin bilincinden neler geçiyor olabilir acaba? Belki de ördeklerin ve mongoloitlerin başında aynı mutluluk düşüncesi geziniyor.

Pompei

Felaketin büyüsü gerçek zamanda karşılığı olmamasında. Eğer bu felaketi herhangi bir sanal gerçeklik şeklinde yeniden canlandırırsak, onu yok etmiş oluruz. Ama bugün gizlice kotarılan şey yine de bu: Vezüv'ün lav püskürtmesine, vb. ilişkin bir *reality show*'la birlikte canlı bir süper yapım olarak bir Euro-Pompei. Üstüne cam cila sürülmüş, yerin altına kapatılmış Pompei, turist lavının akıntıları içine gömülmüş Pompei bugün tüm gelecek felaket simülasyonları için geçer akçe oluyor. Arkeolojinin bir altın para hazinesi ve borsa değerindeki o kapalı ve içine girilmesi yasak olan Lascaux mağarasının eşdeğeri.

Dünya çapında iletişimin uzaklıkları yok ettiği söyleniyor. Ama felaketlerin etkisi her zaman uzaklık ile ters orantılı olarak kalıyor: Çinde 5000 ölü Batı'daki 10 insan yaşamı ile eşdeğerde olmuyor. Hatta durum eskisinden daha kötü, çünkü o zamanlar ilgisizlik iletişim eksikliğine bağlanabilirdi – bu engel ortadan kalktığında biçimsel dayanışmanın gerisinde ayrımcılığın kesin olduğu doğrulanabilir.

Bir gün soyun artık genlerle ilgili geriye saymadan başka seçeneği olmayacak, tüm genlerin listesini yapmakta ve onları yararsızlıklarından kurtarmaya dayanan bir yarısaydam intihar biçimi bu. Soy burada kaçınılmaz bir can sıkıntısı bulacak ve o zaman yeniden dinginliğe dönüş için vakit çok geç olacaktır. Kuşkusuz şimdiki süreçleri başarısızlığa uğratmak için de şimdiden vakit çok geç.

Yalnızca, bir ereği olan şey sona erer, çünkü bu ereğe bir kez ulaşıldığında, geriye artık ancak yok olmak kalır. İnsan soyu son ereği olmadığı için yaşamını sürdürdü. Ona böyle bir erek vermek istemiş olanlar genellikle onu yok olmaya doğru sürüklediler. Grupların ve bireylerin, belirgin ereği olmayan bir durumun yalnızca vahşice bir önseziden vazgeçmemek uğruna her türlü belirgin ereği bırakmaları, duyguyu, aklı ve bilgiyi bırakmaları belki de bir yaşamı sürdürme refleksinden ileri geliyor.

Acıma ve gülünçlük, siyaset adamları için, hâlâ, vatandaşların kendileri hakkındaki o berbat düşüncelerine bulaşmış olan dayanışma sayesinde, oy kazanmanın en iyi yoludur. Bu da Chirac'ın çok işine yaradı, onun için les Guignols'da* yer almak günah ödeyici bir özveri değerinde oldu. Hile, kitlelerin duygusal acımasızlığını kendine doğru çekmekle olur.

* Fransa'da hicvedici internet sitesi (ç.n.)

Çayı içen insan değil, insanı içen çaydır.
Pipoyu içen sen değilsin, pipo seni içer.
Beni okuyan kitaptır
Sana bakan televizyondur
Bizi düşünen dünyadır
Bize bakan objektiftir
Bize neden olan sonuçtur

Dildir bizimle konuşan
hem de her zaman her zaman
konuşan
Bizi kaybeden zamandır
Bizi kazanan paradır
Bizi gözetleyen ölümdür

Bilgisayar virüsleri mi? Hayır, hayır: Bilginin kendisi bir virüstür.

Hastalıklar mı? Hayır, hayır: patolojik olan, ne pahasına olursa olsun sağlıktır, bedenin hijyenik ve yakında da genlere bağlı olacak dizaynıdır.

Disneyland, Disneyworld' mu? Hayır, hayır : Bu, olsa olsa, tümüyle disneyleştirilmiş "gerçek" bir Amerika'nın gölgeolayıdır.

Rüşvet mi, zimmetine para geçirme mi? Hayır, hayır: Bu, daha çok, paranın sistemli ve çılgınca dolaşımının yumuşatıcı bir ifadesidir. Gizliliği açığa vurma suçu mu? Bu da bilginin çılgınca dolaşımının yumuşatıcı bir ifadesidir. Kötülük'ün temel gerçekliğini aklayan yapay bir suçluluğun görünümü işte böyledir.

Mitterrand'ın ikiyüzlülüğü, politikanın kinikçe ikiyüzlülüğünden çok, özel ihtiyatlılık alanının burjuvaca ikiyüzlülüğüdür. Sinsiliği Prens'in sinsiliği değil, gözden düşmüş duygusal ahlâkçının sinsiliğidir.

Sonunda Disney Company'nin artık yeniden bir şey satın almaya ya da yatırım yapmaya gereksinimi bile olmayacak. Bunlar Disney Illimited'e katılmayı isteyecek, kendiliklerinden Dördüncü Boyut'a girmeye can atacak olanlar mahalleler, kentler, tüm halklardır.

Her şeyi anlamak, dolayısıyla da her şeyi bağışlamak uygulanamaz bir ahlâk yasasıdır. Zina yapan kadını anlayabilir, dolayısıyla da onu bağışlayabilir, dolayısıyla da onu halka açık bir meydanda bir ağaca asmaktan kaçınabilirsiniz. Ama onun asılmasını buyuran bir mollayı da anlayabilir, kadının asıldığı ağacı bile, ipi bile anlayabilirsiniz. Her şeyi anlayabilirsiniz, böyle olmaması dışında.

Filistinli teröristlerin en iğrenç yanı suikaste girişirken kendilerini öldürtmeleridir. Hile yapıyorlar. Ölümlerini ödenecek bedel olarak ortaya koyuyorlar. Bu kabul edilemez. Bu insanların eşit silahlarla savaşmaya cesaretleri yok.

Yağmur durmadan önce şiddetini artırır. Su çağlayana yaklaşırken akışını hızlandırır. Zafere yaklaşırken atletin hareketlerinin uyumu bozulur. Sonuncu koşullarda aşırı duyarlık.

Yeni kent silueti: Sokak köşesinde, durmadan boşlukta konuşarak, cep telefonu ile olduğu yerde duran ya da bitkin bir yırtıcı hayvan gibi kendi çevresinde dönen insan. Tüm yoldan geçenlere açıkça hakaret. Yalnızca deliler ve alkolikler halka açık bir mekânı hiçe sayıp boşlukta konuşabilirler, ama hiç olmazsa bunlar içten gelen sayıklamalarının tutsağıdırlar. Oysa cep telefonlu adam, herkese, onunla hiç işi olmadığı halde, 1 numaralı halk düşmanı olan telefon ağının sanal varlığını zorla kabul ettirir.

Günün birinde sokakta artık yalnızca, kimilerinin elinde cep telefonu, kimilerinin başında işitsel kask ya da video siper, zombiler dolaşacak. Tümü de aynı zamanda başka yerde olacaklar. Zaten şimdiden başka yerdeler. Şimdiye kadar insan toplumdan içsel olarak uzaklaşabiliyordu, artık dışsal olarak uzaklaşabiliyor – bu vicdanının sesini dıştan dinlemedir. Hapishane hücresinin içine kapatılmanın yerini telefon ağının "mobil"inin içine kapatılma alıyor, tıpkı ölü sertliğinin yerini dönüşüm-adamın, her biçime girebilen adamın, Nietzsche'ye göre "bukalemun" adamın ölü esnekliğinin alması gibi.

Komşuların yaşamının varlıklarını, düşkünlüklerini çalışma ve dinlenme saatlerini, günlük ritüellerini, bir yere gidişlerini bildiren ve yalnızca gürültülerle duvarlardan duyduğumuz metronoma özgü düzenliliği. Acımasız bir şey.

Geleceğin kentleri artık yalnızca havalimanlarının şubeleri olacak, tıpkı şimdiki kentlerin yalnızca toprağı küçük küçük bölgelere ayıran otoyolların terminalleri olmaları gibi.

Gelecek havalimanı Paris'ten 120 kilometre uzaklıkta olacak. Burasının Kuzey'de ve simetrik olarak aynı uzaklıkta Brüksel havalimanı olacağı varsayılırsa, bir kentten bir başkasına geçmek için havalimanlarını birleştirmek yetecektir. Artık uçmaya gerek kalmayacak, her şey aynı kalkış yerinde birleşmiş olacak. Birleşmiş Avrupa için bir tek büyük baş havalimanı. Frankfurt, Londra, Madrid'e aktarma için de ikinci derecedeki havalimanlarını kullanmak yeterli olacaktır. Yani, tümüyle eskiden olduğu gibi, ama Avrupa baş havalimanı içinde. Daha da iyisi: Bir dünya baş havalimanı. Düzeltilmiş gerçek zamanda, aynı ağın içinde, baş havalimanına dönüştürülmüş dünya, yolculukların gerçekleşeceği dünya. Hatta uçakların bile ortadan kaldırılması düşünülebilir, bunların trafiğinin de artık varoluş nedeni kalmazdı.

Bugün tarihin filmi ansızın dursaydı, soy açısından, bilançonun pozitif olacağı söylenebilir miydi? Son yüzyıllarda soy gelişti ve sayıca çoğaldı ve dünyaya tam olarak egemen olduğunu ve onu değiştirdiğini öne sürdü. Ne yazık ki bu en son döneme bakarak hakkımızda karar verilmesi rizikosuyla karşı karşıyayız – başımıza gelebilecek en kötü şey.

Küreselleşmenin, İnternet'in ve Sanal'ın savunucuları ya da Evrensel'in ve ahlâksal değerlerin nostaljik militanları – Bizim bu tarihteki yan tutmamızın ne önemi var! Küreselleşmeye karşı koyan, bizzat dünya; evrensele karşı koyan da, evren.

Ölmek üzere olan birine kutsal yağ sürerek yapılan dinsel hizmet çok güç katlanılan bir ayindi, çünkü insan ölmeyip de yaşarsa her türlü cinsel ilişkiden kaçınması gerekiyordu. Sanki ölüm cinsel ilişki yoluyla geçen hastalıklardan biriymiş gibi.

Prezervatif kullanmadan cinsel ilişkide bulunma artık yalnızca hayal oldu. Ancak romanlar ve filmler özgürce ve tedbir almadan çiftleşmenin anısını yaşatıyorlar – bunlar gelecek kuşakların hiç kuşkusuz gülecekleri ahlâk dışı eski uygulamalar. Yalnızca cinsel haz duyma kuralına göre birbirlerine sarılmış çiftlerin bu sorumsuz görüntülerine nasıl bakacaklar? Ama bekâret kemerlerinin erotizmini daha da az anlayacaklar.

*When an object is exactly like another, it is not exactly like it, it is a bit more exact.**

* Eğer bir şey tümüyle bir başka şey gibiyse, tümüyle onun gibi değildir, biraz daha çok aynıdır. (ç.n.)

Kozmostan ve uzaydan söz edildiğinde, sanki gelecekten söz ediliyormuş gibidir, oysa geçmiş ve başlangıç her zaman toprağın derinliklerinde gömülüdür (Uzayın sonsuz büyüklüğü içinde başlangıca heyecan verici dönüşüyle *2001, Odyssée de L'espace** dışında).

Böylece *Big Bang* (Büyük Patlama) bizi bir bakıma bilimin geleceği içinde, zaten ulaşılması olanaksız bir ufuk gibi bekleyen bir olaydır. Böylece sonsuz uzaklıktaki yıldızların ışıkları, henüz bize ulaşmamış olan bir geçmişe, dolayısıyla da geleceğimize aittir.

Burada zamanın ve uzayın bir anamorfozu (optik bir başkalaşımı) gerçekleşir – zamanın üç boyuta ayrılması aslında ancak bizim planetimiz çapında geçerlidir. Bu ayrım bugün gerçek zamanın karşısında bile yok oluyor.

ABD Bosna'da barışı paraşütle indiriyor, tıpkı Körfez'e savaşı paraşütle indirdiği gibi. Teknolojik ve diplomatik *ready made*. Bu yüzden savaş ve barış, ikisi de aynı derecede gerçekdışı ve hayalet gibi görünüyor.

Utançla kinin dayanışması. Soylu ve ilkel iki affekt, ama bunların karışımı pişmanlığın olumsuz tutkusunu doğurur.

Düşünce mutlu bir rastlantıdan başka bir şey değildir.

Onun nesneleri yerinden oynatılamaz. O, bunlardan hiçbirini atmaz. Bunlara kendi bedenine gösterdiği özeni gösterir. Bunların ondan önce ölmeye hakları yoktur. Basit ve zavallı oldukları ölçüde var olmaya hakları vardır. Onlara kalan tek şey, varoluştur. Onun için olduğu gibi, bu da çok az şey. Büyük şeyler yapanların var olmaya gereksinimleri yoktur. Varoluş, yoksullara göredir – arzu

* Stanley Kubrick'in 1968 yapımı ünlü bilimkurgu filmi: *2001, Uzay Yolu Macerası* (ç.n.)

yoksullarına, haz yoksullarına, akıl yoksullarına göredir. Zenginlerin projeleri vardır, yoksulların ise yalnızca nesneleri.

Bu silikliğin ve bu alçakgönüllülüğün gerisinde bir kararlılık ve bir yüreklilik vardı ki bunlar dolayısıyla yalnızca ölümün maskesi altında göründü. Genç ve güzel ve kuşkusuz cinsel istek uyandırıcı olsa bile, bunu hiçbir zaman öğrenemedi. Bu suskunluk ve bu ağırbaşlılık, yaşamda olduğu gibi ölümde de, babanın acılı ve kararsız imajını dengeleyen uyumlu bir imaj bırakıyor.

Arzu edilmiş ve önceden tasarlanmış olması dışında, gerçekten de size yakın bir kişinin ölümünü düşünemezsiniz. Ölüm tasarlanamaz.. O mutlak bir gerçekliktir ve insan mutlak bir gerçekliği tasarlayamaz.

Compiègne Şatosu'nun parkı, kışı, hüznü, sisli görünümleri. Burada, kışı imparatorlara özgü bir yalnızlık içinde geçirmeye mahkûm edilmiş erotik ya da akademik birkaç namuslu kız ya da güzel oğlan heykeli parıldar – sisler içine gömülmüş, ama evlenme çağında, el değmemiş güzelliğiyle Chloé heykeli gibi; rastlantı sonucu oraya düşmüş, yapay bir soyluluk taşıyan bu görünümün içinde, bir ölü yüzünün tüm törensel özentisini sergileyen Chloé heykeli gibi.

Bitmez tükenmez bir öykünün uzaktan konusu olmuş, öteki cinsten kurtulmakla oluşmuş, kadınların aralarındaki sevinç. Eşcinsellikten farklı, kadınların varlığından kurtulmuş olmaktan kaynaklanan erkeklerin aralarındaki bu suç ortaklığı da kuşkusuz böyle. Eşi benzeri olmayan bir durum, ortak sevinci aynı zamanda iki cinsten kurtulmuş olmaktan kaynaklanan aydınların aralarındaki durumdur.

Kadın ansızın küçük siyah kediyi kucağına almak gibi çılgınca bir isteğe kapıldı, yani birinin kendisini kucaklaması isteğiydi bu. Kucakta sallanıp da hiçbir zaman büyümeyecek çok hoş küçük bir şey olmanın ani isteğiydi bu.

Aşkın sürprizi, düşte olduğu gibi, bir kez, alışık olduğu dünyasından kurtularak kendini kendisine yabancı hissetmenin sürprizinden daha az güçlüydü. Yaşamında ilk defa hiç kimse o kadının ne ne yaptığını biliyordu ne de nerede olduğunu (yalnızca ben biliyordum bunu, ama onun yaşamına ait değildim).

Psikolojik ve tedaviyle ilgili son dalavere: Aşırı hız durumunda, ağır bir para cezası ya da bir psikologla yapılmış bir diyalogla donatılmış, yolda can güvenliği üzerine bir film izlemek arasında seçim yapmak size bırakılacak. Son haberlere göre, daha da iyisi var: Suçlunun, ağır bir trafik kazası geçirip de sağ kalmış biri ile yüzleştirilme hakkı olacak.

Yeniden ahlâk eğitiminin, Cizvitlere yaraşır büyük başarısı: pişmanlıkla ve bizi cehennemden bağışık tutarak günahlardan arınma işkencesinin içine atan bağışlayıcılıkla bağışlanmak.

Saint-Petersbourg

Kalenin duvarları boyunca, ilkyazın ilk ışınları içinde çıplak ya da neredeyse çıplak durumda olan Pierre ile Paul, *Perestroyka*'nın bu bronzlaşmış insanları, kendilerini güneşe adak olarak sunuyorlar. Toprak kırmızısı rengindeki duvara tutunmuş, bir merkezkaç kuvvetle buraya fırlatılmış gibi görünüyorlar. Hiroşima'nın ışıyan siluetleri ya da Palermo Kapüsenler manastırının iskeletleri gibi. Ya da Kurşuna Dizilenler Duvarı ya da Ağlama Duvarı ya da Platon'un mağarasının duvarlarındaki gölgeler ya da Orvieto'da Signorelli'nin freskindeki yarı yarıya balçıktan çıkmış, şöyle böyle diri, solgun bir etle kaplı bedenler gibi – Saint-Petersbourg'un kışın

belirsizliklerinden henüz çıkmış, gün ışığına kavuşmuş olarak orada hareketsiz, gözleri kapalı, işkence edilmişler gibi duran kadın ve erkek karışık bu solgun bedenler de işte öyle.

Kentin göbeğinde bu et gösterisi, binlerce siyasi mahkûmun çarlar tarafından öldürtüldüğü aynı yerlerde bir idam olayına benzeyen bu güneş fahişeliği de tuhaf bir ritüel.

Bir yanda Bogota'nın çok büyük çevre kirliliği; manastıra, o bakır yüzlü haç yoluna doğru yükselen, metropolünün uğultusu; doruğun öteki yanında ise, ekvator ormanının çıt çıkmayan sessizliği.

1950'li yıllardan kalma yazı makineleriyle, çevrelerinde hiçbir zaman yazı yazmayı öğrenmemiş, okuryazar olmayan insanlar bulunan, onlarca arzuhalci yol boyunca oturmuş. Hemen yandan da, ellerinde cep telefonları, yazı yazmanın ne olduğu konusunda daha çok şey bilmeyen modern memurlar, canlı adımlarla geçiyorlar.

Cité de la Villette'de herhangi bir anma töreni sırasında yukarıdaki köprüden bakıldığında, büfelerin çevresinde toplanmış tüm bilim ve kültür adamları topluluğu – kadınların çıplak omuzlarıyle art arda gelen dazlak kafalarıyla – tüyleri dökülmüş bir maymunlar ya da insana benzeyen hayvanlar topluluğu gibi, saç dökülmesine uğramış gibi görünüyor.

Yüksek sosyete yaşamının genellikle gerçek yaşam koşulları konusunda dramatik bir düşkırıklığına tanıklık ettiği biliniyor.

Mucize kabilinden, tüm arşivleri yok edip de o anıtsal merdiveni (ortak kültürel varlık) ve kasaları (sermaye) esirgeyen Crédit Lyonnais yangını. Bravo: Böyle bir şanssızlık – dalaverelerin izlerini böylece silerek – olsa olsa halkın acımasına yol açar. Bu, vergi yükümlülerini 150 milyarlık borçlarını silmek zorunda kalacakları için avutacaktır.

Böyle bir olay hiçbir zaman rastlantısal değildir. Öyle olsaydı, yine de buna inanılmazdı.

Kafalarını anlama takmış olan aydınların tersine, kitleler tek egemenliğin göstergelerin egemenliği olduğunu çoktandır sezdiler.

Zihnin tehlikeli bir eğilimine göre, görünüşlere, var olan şeylerden; görüngülere nedenlerinden; nesnelerin devinimsizliğine bunların nedenlerinden daha az önem veriyoruz.

Eğer, suyun bir belleği olduğu gibi, hücrelerin de zaman aşımına uğramayan bir belleği varsa, o zaman, benim hücrelerim bir başka yaşamda bu haziran öğleden sonrasında Saint Lucia adasının o çok hoş otlarının izini hep taşıyacaklar mı? Otların molekülleri de benim cildimin elektromanyetik izini hep taşıyacaklar mı? Bu kaynaşma, ne olursa olsun, duyumların basit zihinsel sürekliliği içinde zaten gerçekleşmiştir. Her varlığın doğadaki tüm öteki varlıkları anımsaması harika bir şey. Yapay ağların ve belleklerin dünyasında herkesin her şeyi anımsaması ve her şeyin sizi anımsaması ise korkunç bir şey.

Tek gerçek eğlence: Basit görüngüleri şaşkın şaşkın seyre dalma – deniz kabarması sırasında suların kenarında bir oraya bir buraya gidip duran sayısız su piresi, kumun üstünde suyun milimetre milimetre ilerleyişi, çılgınca yinelenen minnacık şekiller. İnsanın zihnini afallatacak başka böyle bir şey yoktur. Akşamları, canlı ya da ölmüş gece böceklerinin ışıldayan karnı ağılın alacakaranlığını aydınlatıyor.

Tuhaf deniz. Günlerdir en ufak bir rüzgâr olmadığı ve enginde deniz tümüyle durgun göründüğü halde, sanki bir denizaltı rüzgârıyla yukarıya çıkmış gibi, uzun çalkantılı dalgalar kumsalı dövüyor.

Kuzey rüzgârı, gökyüzünü ve denizi normal gürültüsüne geri getirerek, tüm bunları sona erdiriyor.

Bu hava hareketiyle gökyüzü öyle çabuk yer değiştiriyor ki güneş, tıpkı Mısır freskleri üstünde Osiris'in bedeninin arasından geçen güneş gibi, bulutların arasından hızla geçiyormuş gibi görünüyor.

Video göz her yerde günlük yaşamın içine iyice yerleşir yerleşmez, bu yaşam artık romanesk bir argümandan başka bir şey değildir. Sosyolojik göz ve ideoloji her yerde tutkuların içine iyice yerleşir yerleşmez, tutkular artık yalnızca kurgusal bir argümandır. Estetik her yerde bayağı dünyanın içine sızar sızmaz, sanat artık yalnızca gizli bir yanılsama nedenidir. Olgular, haber olmanın etkisinde kalır kalmaz, artık bilgi konusu değillerdir. Bir gizi açığa vurma suçu: Herkes bunu fazlasıyla biliyor. Bilgi görüngüleri yakıp yıkar, düşünce de gerçekliği.

Haber bilgi değil, bildirmedir ki buna bilir gibi yapma karşılık olur. Propaganda, ideoloji, reklam inanma değil, inandırmadır ki buna da inandırır gibi yapma karşılık olur. Televizyon görme değil, gördürmektir ki buna da görür gibi yapma karşılık olur, vb. Yapaylığın tutsağıyız: gördürmek, inandırmak, değerlendirtmek, istetmek. Artık eylemlerimizin ve düşüncelerimizin doğrudan doğruya etkenleri değiliz. Yaşamsal işlevlerini otomatik pilota bağlamış heteromobil ve kendi kendilerine karşı ilgisiz olmuş taşıtlarıyız yalnızca. *Simulating finality in a transfinal process**

Hakikat düş kırıklığından doğmuştur.

Gerçek, imgelem eksikliğinden doğmuştur.

* Erek ötesi bir süreçte yapay ereklilik. (ç.n.)

Düşüncenin imgelemi düşüncenin kendisinden daha değerlidir.

Herkes içindeki bilinçsiz kabarmaların canlı kurbanıdır ve yalnızca bunların kavşağıdır. Canlıyı çeken ölüdür, tıpkı bir bölümü, kıvrıla kıvrıla ilerleyip, arkada kalan her şeyi kendine doğru çeken solucanlar gibi.

Chiapas'ta büyük dinsel tören. Tüm batılı nomenkulatura Azteklerin ve Uluslararası Tugaylar'ın kurbanlarının uzaktan yankılanmasıyla kudas ayininden geçmek için buraya gelmiş. Ama ayrıca, biraz aşağıda, Brezilya kıyılarında meydana gelmiş dört yüzyıllık eski bir olay söz konusu: bu olay kısa bir süre önce Hıristiyanlaştırılmış ve kumsalda, önemli Cizvit din adamlarının ve Roma'dan gelmiş piskoposların önünde toplanan Yerlilerin, törenin sonuna doğru keyiflenip coşan misyonerlerin üstüne onları yemek üzere atılmalarıyla meydana geliyor. Peki ya Lakandonlar da, başkaldırı sunağının üstünde kendilerini feda etmeye gelmiş bu üst düzeydeki kardeşlere karşı bir aşk çılgınlığına kapılsalardı ? Ya canları onları kişisel olarak kurban etmek isteseydi? Yalnızca olayların yinelenmesi söz konusu – uzun süredir tözlerini alt düzeydeki kardeşlerini yiyerek alan aydınlar.

Yoksulluk kurbanlarının ideolojik sömürüsü aslında kan ve organ ticaretinden çok farklı değildir; bütün bunlar Batı dünyası ithalat-ihracatının bir parçasıdır. Dolayısıyla, bu kurban özleminin gerçek bir özveriyle sona ermesi, kendini ateşte yakma cezasının başkasını ateşte yakma ile sona ermesi ve antropolojinin başladığı yerde, yani yamyamlıkla bitmesi mantıklı olacaktır.

Atlanta: Romalı ayaktakımının zevki için ölesiye dövüşmek üzere İmparatorluğun sınırlarından gelmiş gladyatörlerin Roma'daki gösterisi ile aynı gösteri. Burada dünyanın tüm televizyon ekranlarında rekabet eden tüm dünyanın zencileri, melezleri ve metekleri. Devran değişti. Kazanılması umulan şeyler de. Roma'da yenilenler öldürülüyorlardı. Azteklerde yenenler öldürülüyor ve bu üs-

tün onur uğruna rekabet ediyorlardı. Bugün atletler podyumu görüntülemekle yetiniyorlar.

Artık geriye yalnızca seksi bir olimpiyat disiplini haline getirmek kalıyor: Seks Olimpiyatları. Atlanta'da olduğu gibi, seks engellileri için düzenlenen Paralel Oyunlar'la* birlikte.

Ailesi ile birlikte otoyolda saatlerdir olduğu yerde kalmış bir turist diyor ki: "Aa, biliyor musunuz, ha burada olmuşuz ha plajda, tatildeyiz çünkü..." Herhangi bir yerde olma isteği, işte yollardaki insan sürülerini önüne katıp götüren şey bu. Herhangi bir yerde, evlerinden başka yerde olsun da, nerede olursa olsun. Çalışma ve eğlence için de aynı şey söz konusu: Burada kölelik, başka yerde yine kölelik. Özgürlük anı bir kölelikten bir başka köleliğe geçişin içinde.. Ve yola çıkılıyorsa, her gün sekiz saatlik zorunlu çalışma saatlerini unutturmak için yapılmıyor bu, 24 saatte 24 saat çalışmak zorunda kalmayı gidermek için yapılıyor, tıpkı tatile gereksinimi olmayan üst düzey memurları gibi.

Taşranın en uzak yerlerinden, kendisi de görünüşüyle bir hayvan satıcısına benzeyen, kendiliklerinden, bir başkan tarafından kazıklanmak üzere Elysée sarayının önündeki basamaklı sekiye çıkmaya gelmiş hayvan yetiştiricisi köylülerin gülünç sahneleri.

Yöneticilerimizden, yetkilerini kullanmadan önce, bir sağlık raporu ya da iyi hal kâğıdı, bir sağlık teminatı istenmesi için iktidar düşüncesinin çok aşağılara düşmüş olması gerekir. Sanki başkanın (Mitterrand) kanseri ulusa bulaşabilirmiş gibi. Sanki o, artık Devlet'i temsil etmiyormuş da, ulusun sağlık durumunu temsil ediyormuş gibi. Eskiden iktidardaki adamın, simgesel özverisinin (sorumlulukların ağırlığı, ölüm rizikosu) karşılığında ikiyüzlülüğe, cinayete, tutkuya, kokuşmuşluğa hakkı vardı. Bugün tersine bir yaz-

* Olimpiyat Oyunları'na paralel olarak genelde sakatlar için düzenlenen Paralel Oyunlara gönderme (ç.n.)

gı var: Hasta olmaya bile hakkı yok. Formunu, erdemini kanıtlamak zorunda. Budalaca bir gereklik ki demokrasimiz burada özetleniyor. Mitterrand'ın bu küçük düşürücü "şeffaflık" karşısında teslim olmayı reddetmesi anlaşılıyor – ve de hemen ikiyüzlülüğü ortaya çıkıyor: Bu budalaları neden kandırmamalı?

Kutsal Kitap'a göre, evren 5000 yaşındayken ne yapılacağı çok iyi biliniyordu. Bu sınır aşıldığından bu yana evrenin yaşı durmadan oynuyor, hatta bilimin verilerine bağlı olarak. Evrenin yaratılış zamanı, boşinançlardan "kurtulur kurtulmaz" belirsizleşti. Gitgide de daha belirsizleşecek. Kutsal Kitap'taki 5000 yılın sonsuz bir derinliği vardı ("zamanların" karanlığı* içindeydi), aşılamaz bir derinliği vardı – bizim tarih koymamız ise, bir tür dünya çapında rekor girişim içinde, ancak sürekli olarak kendi kendini aşabiliyor ("kısa zamanda" üç milyon yıldan sekiz milyon yıla geçtik insan soyu durumunda). Zamanın ufku, zamanın kendisinin tanımı soyların karanlığı içinde kayboldukça, geriliyor.

Görüntüsüz hiçbir şey olmuyor. %10 ilginin berisinde hiçbir olay inanılabilir değildir. Karşılıklı olarak, on kişiden çok bir dinleyici, izleyici topluluğu önünde gerçekliği tartışma konusu yapmak söz konusu olamaz – ret hemen gelir. Bu da bu ünlü gerçekliğin hem büyülü hem de istatistik olduğunu kanıtlar.

Mallarmé diyor ki: "Gerçeklik yapmacıktır – orta derecede anlığı bir olgunun aldatıcı görünüşleri arasına iyice yerleştirmeye yarayan bir yapmacık. Ama gerçeklik tam da bunun için evrensel bir uzlaşmaya dayanır" *(Gossips)*.

Zaten sondaj yoluyla gerçekliğin varlığını doğrulamak, tıpkı bir süre önce Tanrı'nnın varlığını doğrulamak için yapıldığı gibi, ilginç olurdu: "Gerçekliğe inanıyor musunuz?" Sonuçlar, kamu oyunun aynasında dünya çapında gerçekliğin oranını sürekli olarak vererek her yerde açıklanırdı (New York'ta ulusal borç rakamının ilan panolarında açıklanması gibi).

* Çok eskiydi, anlamında (ç.n.)

Gerçek yoksulluk yaşamın ekonomik şekilde hesaplanmasında yatıyor. Düşüncenin hesaplanmasında da aynı şey var. Birçok "nesnel" gerçeği üretmek tutarı sıfır olan bir biriktirmedir (dünyanın eksiksiz bir muhasebesinden her zaman o kadar uzak olunacaktır). Aynı şekilde, düşüncelerin ve kültürün durmadan biriktirilmesi entelektüel yoksulluğumuzun astronomik bir belirtisidir.

İnsan aynı zamanda çok zeki ve çok budala, çok canlı ve çok ağırkanlı olabilir. Bir karakteri düzeltmeyi neredeyse olanaksız kılan şey, bu bağdaşmayan karakter özelliklerinin eşbiçimliliği, bu "idyosenkrazi" dir.

Daha iyisi: Karakter bu temel karşıtlığa dayanır – İki karşıt anlamın aynı nükte içinde karışması gibi, bir tek özellik oluşturan iki karşıt niteliğin anlaşılması güç topluluğu.

Bu anlamda karakter, yazgıdır. Yapıları bozulmamış olup da psikolojik varlıklarını birinci dereceden yaşayanlar önemsiz insanlardır, bunlar olsa olsa bir "kişisel denklem"e ve bir temel formüle bağlıdırlar. Yazgı, bu temel psikolojik formülün yönünü değiştirmede toplanır. Ve ideal ilişki de doğal karakterlerinin karşıt oyunu içinde her ikisinin suç ortağı olduğu ilişkidir.

Yapışık ikiz kızkardeşler: Ne biri ne öteki, ne farklılaşmışlar, ne farklılaşmamışlar. Ya biri delirse? Ya ölünceye kadar dargın kalsalar? Ya biri uyurken, öteki uyumazsa ne olur? Ya öteki düş görürken, biri ne yapar? Hatta birbirlerine âşık olabilirler mi?

Ama aslında tümümüz yapışık varlıklarız: Her birimizin içinde bir bölümümüz uyur ve öteki bölümümüz uyumaz, bir bölümümüz karar verir, öteki bölümümüz boyun eğer, bir bölümümüz arzu eder, öteki bölümümüz reddeder, vb.

Eylemsizlikle hâlâ devam eden şeyler.

SSCB'nin çöküşünden sonra yörüngesindeki Rus kozmonotu.

Çoktandır ölmüş ve sonsuza dek uydu durumuna gelmiş olan Ballard astronotları.

Alfred Jarry'nin, pedal çevirmeye devam eden bisikletli kadavraları ile, Siberyalı "décuplette"i.

TWA'nın bir füzeyle ikiye ayrılmış ve arka yarısı tüm yolcularıyla uçmaya devam eden Boeing'i.

Kesik başını taşıyarak ilerleyen Saint-Denis piskoposu.

Var olmayan bir ip üzerinde ilerlemeye devam eden ip cambazı.

Tıpkı başsız ördekler gibi, yollarına boşlukta devam eden politik, ekonomik, kültürel kurumlar.

TWA'ya ait Boeing'in parçalarının denizin dibinden teker teker toplanması ve yeniden yapıştırılması: İçyüzü hiçbir zaman bilinemeyecek olan felaketin robot portresi. Belki bir gün tüm bu kalıntılar Bilinmeyen Kaza müzesi haline getirilecek? Aynı anda okyanusun derinliklerinden *Titanic*'in kamarası çıkartılıyor. Eski felaket, şimdi yeni felaket, her şey yeniden su yüzüne çıkıyor zamanın kendisini yeniden su yüzüne çıkarmak saplantısı içinde. O kaçınılmaz anı yeniden canlandırmak, işte düşlenen şey bu. Batmış ve bir enkaz haline gelmiş olan o gemi ve var gücüyle uçarken yok edilmiş olan, zaman.

Düşe uygun bir paradoksal ve bir derin zaman olmalı. Düşte zamanın görüldüğü bir zaman ve düşsüz bir zaman. Her biri zamansal yılanın içinde kıvrılmalı.

Najman'ın bir filmi: *Bellek suda (Évian suyu) erir mi?* İmha kamplarından kurtulanlar, nihai çözümün mirasçılarının hesabına buraya kaplıca tedavisi görmeye gelmeyi kabul ederler mi? Bu ölümden sonraki iyilikseverlikten yararlanıp kaplıcaların o korkunç tedavi komedisine katlanmak: Duşlar, duyumsal yalıtım banyosu küvetleri,* karbonlu-gazlı banyolar – üstelik, o toplama kampların-

* Amerikalı Dr.John C.Lilly' tarafından insana dinginlik sağlamak üzere icat edilen Yalıtım Tankı Yöntemi (Isolation Tank Method)'nin içinde uygulandığı banyo küvetleri. (ç.n.)

daki can çekişmeleri tamamen yeniden filme alma mı söz konusu? Neden? Çünkü gerçekten de onlar hiçbir zaman geri gelmediler. Çünkü sağ kalanlar bu yüzden kendilerini hiç bağışlamadılar ve burada olduklarına hep şaştılar – her yıl o ilk sahneyi yeniden yaşayacak kadar canlılar ancak.

Soyun dehası çoğaltılmış bir zevk amacıyla pişmanlık acısını zevke eklemiş olmasında yatar. Yoksulluğu görmekle zenginliği, acımakla yoksulluğu ve hınçla duyguyu çoğaltmış olmasında yatar.

Yeniyetmeliğin sonuna doğru insan, canlı ve cansız varlıkların çoğunun (en güzel olanları dışında) var olmaya hakları olmadığını düşünür. Daha ileri bir yaşta tersine bir kafa karışması içine girer: Her şeyin var olmaya hakkı vardır – bu da dünyayı aynı zamanda dayanılmaz duruma getirir.

Kimi kadınlar bedenlerini sergiler ve onları süsle aşırı derecede göze çarpacak duruma getirirler. Kimi kadınlar da bedenlerini bunların gizini koruyarak ortaya koyarlar. Kimileri ise bedenlerini imgelemin cesaretini kıran örtüler altında bir güzel ortadan kaybettirirler.

Adam, hiçbir yaşamın, kendi yaşamı kadar yazgısızlığıyla göze çarpmaması nedeniyle, yazgıdan söz etmeye bal gibi yetkilidir.
Ölümden söz etmek için canlı olmak gerekir.

New York'ta Théâtre de la Cruauté (Vahşet Tiyatrosu). Artaud hakkında şundan başka ne demeli: Herkesin deli olma şansı yok. Warhol hakkında da şundan başka ne demeli: Herkesin bir makine olma şansı yok. Yazık. *Here we are. We are what we are.*[*]

[*] İşte buradayız. Neysek oyuz.(ç.n.)

Uykusuzluğun örtüsü, tıpkı *overeasy* yumurtaların üstündeki beyaz pelikül ya da ahtapotun örtülü gözkapakları gibi.

Her kızın gözlerinde, günün gülümsemesi.
Profesörlerin gözlerinde, ayın gülümsemesi.
Halloween şenlikleri sırasında çocukların gözlerinde, yılın sırıtması.

Yalnızca, vicdanları rahatsız olanların zehirlediği insanlar sinirlidirler. Stress ve sürekli zorlanma içinde değişen ve istediği gibi bağlanıp ayrılan işadamları ise otomatik olarak kendilerini yeniler ve zehir biriktirmez. Adam hipnoz altında yaşar, dolayısıyla da uykuya gereksinimi yoktur. Aynı zamanda uyanık kalır ve uyur, tıpkı atlar ve balıklar gibi.

Tüm gazeteler sınırlı bir aktüalite kuramıyla yüklüdürler, burada her olay kendi içinde ele alınmıştır. Ama karşılaştırıldıklarında, tuhaf bir ortaklık içinde oldukları ortaya çıkar. Bordeaux belediyesine suikast – Crédit Lyonnais yangını – Port-Royal'a bomba: İnanılır gibi olmayan rastlantılar. Stratejiye hiç gereksinim yok. Komplo otomatiktir. Yangın, "kaza", "suikast" kuşkulu bir durumu otomatik olarak aklarlar. Bunlar tam olarak kaza değildir. Ama gerçek her şeyi durmadan karıştırır. Her zaman iş işten geçtikten sonra gelip, neredeyse kendisi komplonun bir parçasını oluşturur.

Sübyancılık, işsizlik, deli dana hastalığı: Yılın üç olayı – olaysızlıklar, karşı olaylar, hatta her zaman ralantideki sosyal sorunların karşı konulamaz çöküşünden başka bir şey olmayan işsizlik. Üçü arasındaki tek anlamlı ilişki, siyasal sorunlardan gelmemeleri ve siyasal sorunlara geri dönmemeleri.

Deli dana hastalığının geçmiş örnekleri var: Zeus tarafından sevilmiş ve bir sinek tarafından sokulmuş dişi dana Io, özellikle de sürgüne gönderilmiş deli Danae ki, dibi delik fıçılarını suyla değil de kanla dolduran Danaos kızları soyunu doğurmuştur.

Yanlış olarak entelektüel bir nitelik kazanmış siyasal sınıfın tüm kötülükleri, buna karşılık sinsice siyasal bir nitelik kazanmış entelektüel sınıfı bozdu: Kinizm, entegrizm, oportünizm, şantaj ve kokuşma.

Bir yasa teklifi: Aşırtıları vasat bir işçinin tüm çalışma yaşamı boyunca elde edeceği kazancı geçecek tüm spekülatörler ölüm cezasına çarptırılacaklardır.

Ölümden ya da dünyanın yoksulluğundan ya da "nesnel olarak" her türlü başka şeyden söz ettiğini ileri sürmek bir yanılsamadır, çünkü dil söz ettiği şeyden her zaman daha gerçektir.

Önemli olan zihin alanını temizlemektir. Bundan sonra olan şey, bu boşlukta ortaya çıkan şey, artık sizin yetkiniz içinde değildir. Bu, dünyaya sorulmuş bir sorudur, felsefeye de sorulmuş değildir.

Yazmak neye yarar? En köklü analiz, lanetli yan büyülü bir sıvı ilaç olduğundan bu yana, aşı ya da laksatif yerine geçiyor. Eleştiriyi yeniden etkili duruma getirerek olguların nesnel öfkesinden kurtulunur.

Eleştirel ya da felsefesel yargıyı yeniden keşfetmeye gerek yok. Bir görüşün karşısına ancak bir başka görüş, bir radikalliğin karşısına ancak bir başka radikallik çıkarılabilir.

Ahlâkçı: Gerçekliğe inanmıyorsanız, ikiyüzlüsünüzdür.

Fanatik: Gerçekliğe inanmıyorsanız, yaşamaya layık değilsinizdir.

Demokratik: Gerçeğe inanmıyorsanız, başkalarını gerçekten tiksindirmeyiniz.

Leaving Las Vegas'ta* sarışın bir genç kadının rahat rahat çişini yapıp silinerek, söylediğine ve yaptığına aldırış etmeden, konuşmaya devam ettiği görülüyor. Sahne tümüyle gereksiz. Ama, gerçeklikle kurmacanın art arda birbirinin yerine geçmesinden hiçbir şeyin kurtulmaması gerektiğini, bir görmeye yol açmada, bir hazır görmede, bir hazır zevk almada her şeyin yargılanabilir olduğunu açıkça anlatıyor. İşte, şeffaflık budur: Tüm gerçeği tasarımın yörüngesine girmeye zorlamak. Müstehcen olan şey, zorunluluk, arzu ve etki olmaksızın boş yere görülebilir şeydir. Görünüşlerin o kadar az bulunur, o kadar değerli alanını zorbalıkla ele geçirir.

Soyların doğal seçiminden sonra, yapay varlıkların seçimi. Her gün, İnternet'te binlerce site yok oluyor. Canlı varlıkların dünyasında başlamış olan şey, artefakt'ların, sayısal, genetik, sibernetik artefakt'ların dünyasında devam ediyor. O artefakt' lar ki, dijital kanalda yerlerini aralarından birkaçına ya da uzak akrabalarına bırakmak üzere kitle halinde yok olmaya yazgılıdırlar. Ve biz bu acımasız seçimin eşiğindeyiz. Sanal'ın kanalında, neredeyse, canlının düzeninde bakterinin aşaması olmuş olan aşamadayız.

Kadın, ekvator denizlerinin berrak sularında sualtına dalış uzmanı. Ben bu sporu zihinsel derinliklerde ve eğretilemeli sularda, kavramın suyeşili dünyasında yapıyorum. Burada da bir maske gerekli ve yukarıya çıkacağınızdan hiçbir zaman emin değilsiniz.

* Mike Figgis'in 1995 yapımı filmi. Türkiye'de "*Elveda Las Vegas*" adıyla gösterildi. (ç.n.)

Gerçekliğin iki yaşayışlı, karalı-denizli alanına yavaş yavaş, kademe kademe geri gelmek gerek. Her defasında suda yaşayan türlerin anakaraya doğru göçünü yeniden yaşamak gerek.

Kadın suüstü ya da sualtı düşlerine meydan okumaktan korkmuyor. İlk sahnesine tam bir suya dalışla giriyor. Güzel bedeni dalgaların altında yuvarlandı... Oysa, kadınlar düşlerini (aşk, düğün, karı-kocalık, birleşme düşleri) gerçekleştirirlerse, daha başka neyi düşleyebilirler? Ve kendi kendilerini "gerçekleştirdiklerinde" onları nasıl düşleyebiliriz? Yabanıllara gerçek bir yakınlık içinde yabanıllığı nasıl düşlemeli?

"Erkek ütopyaları bitmiştir, yaşasın kadın ütopyaları!" Oysa, kadınların hiçbir zaman kendi ütopyaları olmamıştır – onların kendileri ütopyadır! Kadın olarak kendilerini anlarlarsa, o zaman bu gerçekleşmiş ütopyadır. Ama gerçekleşmiş ütopya tehlikeli ve paradoksal bir durumdur.

"Özgür kadınlar"ın yine de "akıl hastası" kadının sürekli olarak geç gelmekte belirginleşen temel özelliklerini koruduklarına dikkat ettiniz mi?

Bu kadını tanıyorsunuz. Tüm bir kentte ün saldı. O, ketenden ve kenevirden yapılmıştır; tüyleri doğaldır. Kendisi ince, ama dayanıklıdır, sizin en çok sevdiğiniz fantazmalarınızın tadını ve aromasını korumak için özel olarak tasarlanmıştır.

Brezilyalılar, erkek olsun, kadın olsun, kendilerini konuşmalarının coşkusuna kaptırdıklarında, seslerini yükseltmezler, tiz olarak, kontralto olarak, makamlı bir kaplan bağırması gibi titretirler.

Akşam olurken, göğüsleri gevşek bir şekilde hapsedilmiş durumda ve tehlikeli kitlelerini enginin rüzgârında sallaya sallaya denizden ıslak olarak çıkan menopoza girmiş afroditler, bu sırada süngerimsi kıçlar da aşırı cinsel isteğin parabolik aynasına tutulmuş.

Brezilyalı erkek ve kadınlar bir biçimde bizden daha çıplaklar, çünkü çıplaklıkları içten geliyor. Biz yalnızca soyunuyoruz.

Bahia mutfağının haşlama sularında ve toprak tencerelerinde insan her zaman bir misyonerin kaynatıldığını gördüğünü sanıyor, çünkü Brezilyalının sevgisi öylesine yemek yemekle, yamyamlıkla ilgili ki; bu sevgi sizi bir aşk kurbanıymışınız gibi pohpohlar ve okşar. İnsan Brezilyalıların gözlerinde şunu okuduğunu sanır: "Benim küçük Fransızım da ne kadar hoştu!"

Kadın, erkeğin imgeleminin ürünüdür. Tüm anlamlarda: Erkeğin imgeleminden çıkmış, oradan kaçmıştır (oraya bir daha dönmemek üzere?). Vaktiyle yokluklarıyla belli olan kadınlar şimdi gerçek oldular.

Gölge nasıl güneşin fiziksel bir cisim tarafından görülmesinin engellenmesinden meydana geliyorsa, İkiz de bir başkası olma güneşinin Özne tarafından görülmesinin engellenmesinden meydana gelir. Ne yazık ki biz saydam olduk ve gölgemizi yitirdik – yarısaydam olduk ve ikizimizi yitirdik. Ya da yok olan, başkası olmanın ışık kaynağı mı?

Bu canlı canavar, halk, ölünün yerine sokuluvererek sizinle beslenmeye gelmiş olsa bile, hâlâ bir ölü-canlıdır. Buna karşılık televizyon stüdyosunda sanal bir canavarın gözetimi altındasınızdır, bir *peep-show*'da olduğu gibi sizi dokunsal bir gözle hafifçe yalayan bir bakış ufkudur bu. Bir konferansın dinleyicisini karanlıkta, somut bir karanlık içinde, sıcakta tutabilirsiniz. Televizyon izleyicisi sizi bir yalıtım banyosu küvetinin duyumsal yansızlığına başvurdurur. Eğer sözle beslenen sıradan halk için hâlâ bir canlı arzu konusuysanız, uzaktan görsel dokunucular için bir ölü arzu konusunuzdur. İşte bu yüzden en güzel öç alma, katılmayı reddettiğiniz bir yayını izlemektir.

Öteki dünya yoktur. Biz zaten oradayız. Bu dünya öteki dünyadır. Dolayısıyla, bu dünyanın sonu olmayacak. Başka dünya da olmayacak.

Artık İyi ile Kötü'nün kültürü içinde değil, Daha İyi'nin kültürü içindeyiz, bu kültürün izdüşümsel dengi de En Kötü'nün kültürüdür. İşte her şey aynı zamanda daha iyiden daha iyiye ve en kötüden en kötüye böyle gider.

Eski saatlerin sürekli olarak ileri gitmeye başladıkları söylenir. Bu işten kurtulma sabırsızlığından mı acaba?

Kültüre, toplumsal sorunlara ve Üçüncü Dünya'ya akan kredi bolluğunun amacı elbette Batı ekonomilerini bozan para fazlalığını gidermekten başka bir şey değil. Çoğu duman olup giden tüm o programlarla kendilerini yoksullara adadıklarını sananlar bu yaşamsal *consumation** işlevlerini yerine getirmekten başka bir şey yapmıyorlar, bu işlevin esas olarak zorunlu muhatapları, dolayısıy-

* (İng.): "Tüketme." (ç.n.)

la da kurbanları yoksullardır. Çünkü eskiden kendilerinden artıkdeğer elde edilen aynı sömürülenler bugün (üstelik) bu artıkdeğeri hazmetmeye, eritmeye yarıyorlar. Tüm çalışanlar, artıkdeğer uğruna soyulmak ve sindirimle ilgili enzimler, pislik çukurlarındaki bakteriler gibi seferber edilmek üzere çifte bir çelişik işleme yazgılıdırlar.

Sanat konusunda en ilginç şey, modern izleyicinin sümgerimsi kafaiçine sızmak olacaktır. Çünkü bugün giz şurada: Alıcının beyninde, bugünün "sanat yapıtları" karşısındaki o köleliğin sinirsel merkezinde. Bunun gizli yanı nerede? "Yaratıcılar"ın nesnelere ve bedenlerine çektirdikleri eziyetleri, izleyiciler kendi kendilerine ve kendi zihinsel yetilerine çektiriyorlar, izdüşümsel bir suç ortaklığına göre. Benim "sanatın komplosu" adını verdiğim şey bu. Bu nedenle de, estetik konusunda, en kötüye karşı hoşgörü eşiğinin adamakıllı yükselmesi.

Burçlar Cerrahisi Enstitüsü (*"Institute for Astral Surgery"*) konusuna dönüş. Burada (oldukça yüksek bir fiyata), burcunuzu eğer ondan hoşnut değilseniz yüz değiştirir gibi değiştirebilirsiniz. Ama nasıl yapılacak bu? Önce hasta, doğduğu sıradaki yıldızların kavuşma konumuna yeniden yerleştirilecek, sonra buradan hafif bir yörünge kaydırması yapılacak. Ya da istenilen burç bir başka burçtan (ölmek üzere olduğu sırada) alınacak ve, tümüyle bir başka organ nakleder gibi, nakledilecek. Ameliyatta reddetme rizikoları olduğu için, astrolojik bağışıklık katsayılarını incelemek uygun olacaktır. Bir burçlar bankası kurulması düşünülebilir.

Bu proje belki de İntihar Moteli (*Motel Suicide*) projesi ile birleştirilebilir. Bu motelde kendinizi intihar ettirebilirsiniz, eğer intihar etmeye cesaretiniz yoksa. Burç cerrahi müdahalesi başarılı olmazsa, müşteri *Motel Suicide*'in hizmetlerinden her zaman (bedava olarak) faydalanmakta serbesttir.

Bir kadının sizi baştan çıkarmasının belirtileri, özellikle size kendisini baştan çıkarmayı buyurduğunu gösteren belirtilerdir. İşte buna yanıt vermemezlik edemeyecek olan baştan çıkarıcının korkusu buradan gelir. Bu zorunluluk bir kadını dayanılmaz kılmaya yeterlidir. Kadın da baştan çıkarılmak istenmesinin kendisine verdiği onuru yanıtsız bırakamaz. Tüm bunlarda cinsel istek ve cinsel istek düşkünlüğü söz konusu değildir. Baştan çıkarma bir saygıdır. Bunu bir onur meselesi yapmayan bir erkekten hiçbir şey beklememek gerekir. Baştan çıkarılma konusunda onurunu ortaya koymayan bir kadından da hiçbir şey beklememek gerekir.

Leucate' da pazar ayini. Son bölümün konusu: İsa ve havarileri Taberiye gölünde. İsa, azgın dalgaları dindirmek için bir sözcük söylemesi yeterliyken, nasıl oluyor da yorgunluğa dayanamıyor? Evet, sevgili kardeşlerim, çünkü İsa'nın bir tek kişi içinde çifte yapısı (insansal ve tanrısal) vardır, oysa Tanrı bir tek yapı içinde üç kişidir (Baba, Oğul, Ruhülkudüs).

Bu olağanüstü teolojik başlangıçtan – ki ayine katılanlar bundan hiçbir şey anlamadılar – sonra, papaz çabucak Vatikan'ın hesapları, Kilise'nin mali durumu ve Papa'nın ziyareti ile ilgili daha yakın düşüncelere geçiyor. Papa konusunda işler daha kolay oluyor: Bir tek kişi, bir tek yapı söz konusu çünkü.

Eğer yaşamın bir anlamı varsa, her türlü bitirilmemişlik, bir eksiklik bir kusur, bir hata, bir zayıflık olur. İnsanın içine dayanılmaz bir gerginlik iyice yerleşir ki buna ancak ölüm son verebilir. Yaşama bir anlam vermeye yönelik her türlü çaba, dolayısıyla bir moral bozma girişimidir.

Bununla birlikte bugün yaşamın artık bir anlamı olmadığından, paradoksal bir biçimde, ona anlam vermek için elden gelen en büyük çabayı göstermek gerekir. Tanrı öldüğü için onu yüceltmeye çalışmak gerekir.

Karıncalar da herhalde Tanrı'nın öldüğünü iyi biliyorlardır, çünkü son derece delice bir etkinlik gösteriyorlar. Acaba içten gelen başkaldırıları ve cansıkıntısını engellemek için mi bu tür bir acımasız programlama (insan soyununkinden pek farklı olmamalı) yapmışlar? Saçmaya ya da yaşamın ve anlamının yönünü değiştirmeye yönelik herhangi bir çılgınca ritüele karşı derin bir saygı mı duydular? Bir soyun sonsuzluğunun ve bireysel yaşamın kararlılığının tek güvencesi olan kusursuz bir klonlaştırma modeli mi icat ettiler? Harika bir varsayım, ama bunu nasıl bileceğiz? Konuşsunlar, itiraf etsinler bu karıncalar! Mesajları nedir? Ne var ki karıncalar yuvalarının kenarlarında bol bol bulunan şeyi (burada da insan soyununkinden çok farklı değil durum) çok uzağa gidip getirmekle yetiniyorlar.

Osaka körfezinde iletişim anıtı. Yüzlerce ton granit, Roscoff körfezinden kutsal Awaji adasına, atalardan kalma bir efsaneye göre, tanrılar tarafından yaratılan bu ilk adaya taşınmış. 17 Ocak 1995'te ilk granit kitlesi kente getirilmiş. Beş gün sonra da merkez üssü iki kilometre uzakta bulunan Kobe depremi meydana geliyor. Anlaşılan, tanrılar Evrensel İletişim'den yana değilller. Projeden vaz mı geçilecek? Hiç de değil. Depremin 6000 kurbanı onuruna yakında yeraltında bir "meditasyon salonu" yapılacak, bu salonun üstüne de Anıt-Müze kurulacak ki burası tüm dünya uluslarının sanal gerçeklik içinde olacakları *cyberspace*'a giriş noktasını oluşturacak.

Tanrıların daha da korkunç bir öç almasından korkalım.

Ya dünyanın kendisi, önce sinema gibi sessiz, fotoğraf gibi devinimsiz, sonra sesli, sonra kabartmalı, üç boyutlu, en sonunda da aynı adı taşıyan gerçeklik gibi sanal olmuş olsaydı – sayısal ve dijital, yani içinde her şeyin artık dilsiz değil, söz yitimine uğramış; sesini yitirmiş değil, stereofonik, fraktal ama kabartısız, derinlikten yoksun; görsel değil, görüntüsüz olduğu Dördüncü Boyut'a geçmiş olsaydı? O zaman dünya aslında sinemayla aynı yazgıyı paylaşmış

olurdu, sinema onun kısaltılmış ve hızlandırılmış şekli olurdu, tıpkı bayılma sırasında göz önüne gelen tüm bir yaşamın filmi gibi.

Uykudan uyanıldığında düşteki şekil kaybolsa da, geriye yine de esintisi, havası, tınısı, tonalitesi kalır, ama görüntüsü kalmaz. Bir müzik için de aynı şey söz konusudur – bu müzik kafanızın içindedir, onu zihninizde duyarsınız, ama onu biçim olarak anımsayamazsınız. Ya da diyelim bir yüz söz konusu, bu yüzün dokunsal olarak çizgilerini ve gülümsemesini hissedersiniz, ama benzerlik olmaksızın. Peki ama düşün bu akla kendini kabul ettirmesi, bu görüntüsüz belli belirsiz anımsama nereye yerleştirilebilir?

Tek fantastik an, şeylerin bizim orada olduğumuzu henüz fark etmedikleri, inceleme sırasına göre henüz yer almadıkları sıradaki ilk temas anıdır. Dil için de aynı şey söz konusu, dilin henüz bir anlam taşıyacak zaman bulmadığı sıradaki ilk temas.. Ya da çöl için; çölün sessizliği henüz bozulmamış ve bizim yokluğumuzun henüz ortadan kalkmamış olduğu sıradaki ilk temas... Ama bu an geçicidir, hemen biter. Onu görmek için orada olmamak gerekir. Belki yalnızca hayaletler bu eşsiz zevki tadıyorlar.

İnanılmaz şeyleri öyle yapıyormuş gibi görünmeden dile getirmek, paradoksla susturmak ve imgelemleri sürprizle ele geçirmek düzmecilik midir? Öyleyse yaşasın düzmeciliğin bir güzel kullanılışı!

Durumun saçmalığının içteki bir zevki dışarıya çıkardığı, cansıkıntısının çırpınmalı ve sessiz bir sevince, protokol maskesinin arkasında acıyla bastırılmış bir şen şakraklığa dönüştüğü o söylevler, o konferanslar, o akşam yemekleri!

Koyunları "dingo"lardan, şu vahşi köpeklerden korumak için Avusturyalılar kıtanın ortasından geçecek bir bariyer kuruyorlar. Kurbanları yırtıcı hayvanlardan ayırmak, soyların doğal şiddetinden daha da beter bir şiddetin belirtisidir.

Ölüleri, onlarla öbür dünyada ilişki kurmak için, cep telefonlarıyla gömmek düşünülebilir. Bu düş dramatik bir şekilde gerçekleşti: Göteborg'daki diskotek yangınında kömürleşmiş cesetlerin üstünde mobil telefonlar hâlâ çalıyordu.

Tüm bilgi verme şekilleri bizde aldatılmışız gibi bir izlenim bırakıyor. Bu izlenim doğru: Bizden "gerçek" olarak her şey gizleniyor. Ama aslında gizlenecek bir şey yok – ne giz, ne komplo, ne gerçek.

Ve bu da bizden gizleniyor ki burada daha ince bir aldatmaca söz konusu.

Klasik düş dünyasında Kötülük hâlâ mitik bir güç. Kötülük ilkesinin canlı simgesi olarak hâlâ bir Mefisto ya da bir Frankenştayn var. Bizim kötülüğümüz ise imgelemden ve yüzden yoksun. Bizden gölgemizi çalacak Şeytan'a artık gereksinim yok. Başlarımızın üstünde dövüşecek ve ruhumuz için çekişecek hiçbir güç de yok. İşgücümüzü zorla elimizden alacak anamalın cinsel istek uyandırıcı üstelemelerine de gereksinim yok. Artık ne gölgemiz var ne ruhumuz ve biz kendi yaşamımızın hissedarlarıyız.

Art arda gelen kazalar arasında bir tür hayvansal ilişki var. Kan kokusunu alınca cinsel istekle koşup geliyorlar, o manyetik alan sayesinde sırayla meydana gelmek için sabırsızlık göstererek. Kazaya bağlı bir çekim alanı haline geliyorsunuz. Böylece, yeni lohusalar özel bir biçimde çok sayıda "gizilgüç" taşırlar, döllenebilirdir-

ler. Olayların, özellikle de kötü olayların, cinsel yönden değil de, birbirine yakınlıkla, "*kairo-genèse*" yoluyla yeniden üreme gibi bir yetenekleri var ki biz bu yeteneği küçümsüyoruz.

Art arda gelen sömürgeleştirmelerle yabanıl toplumlara karşı gerçekleştirilen toplukıyım karşısında, Batı uygarlığının cinayeti önce kendi üstünde denediği, bir üstün düzen adına kendi üstünde aynı toplu öldürmeyi gerçekleştirdiği unutuluyor. Tüm "modern" uluslar aynı ilk cinayetten, sayısız "*naif*" dil ve kültürlerin aynı sömürgeleştirilmesinden, aynı etnik arıtmadan doğmuşlardır. Bu uluslar – bu kültürler üstelik onlar için canlı bir pişmanlık olduğuna göre, özverilerinin bedelini neden başkalarına ödetmesinler ki? Yok olduklarında, tersine, özleme yol açıyorlar. Ama bu yok etme mekanizmasını hiçbir şey durduracak gibi görünmese de, şu soru yerinde kalıyor: Soyun derinliklerinden gelmiş olan hangi itkiden doğabiliyor bu cinayet, bu acımasız intihar acaba?

Eğer Tanrı'ya inanıyorsanız, o, artık yüce bir makam olarak değil, bir inanç konusu olarak vardır. İlle de kendisine inanılmasını isteyen bir Tanrı, artık inanılabilir değildir.

Gerçeklik için de aynı şey söylenebilir. Eğer gerçekliğe inanıyorsanız, o, artık "objektif"gerçeklik olarak değil, bir inanç konusu olarak vardır. Kendisine inanılmasını isteyen bir gerçeklik bu dünyaya layık değildir.

Dolayısıyla, gerçeklik vardır (belki), ama ben ona inanmıyorum. Bilinemezci görüş şöyledir: Tanrı'nın varlığına ilişkin hiçbir kanıtımız yok, gerçekliğin varlığına ilişkin hiçbir kanıtımız da olmadığı gibi. Bu böyle ve buna boşinancı eklemenin yararı yok.

Toplumsal düzen size susmayı öğretir, sessizliği öğretmez.

Eskiden iyi duygularla yapıldığı gibi bugün de bilinçaltıyla yapılıyor kötü edebiyat.

Fazla bilgi bilgiyi öldürür – fazla anlam anlamı öldürür, vb. Ama fazla budalalık budalalığı öldürmez gibi görünüyor. Bu yüzden budalalık, fizik yasalarından bile kaçıp kurtulan ve tıpkı çığ gibi büyüyen tek olaydır denebilir – sürekli hareket mucizesine benzeyen bir mucize.

São Paulo'ya doğru gece uçuşu. Tıpkı Hopper'in* *High Noon* adlı tablosunda, transatlantiklerinde güneşe karşı uzanmış insanlar gibi, alacakaranlıkta lüks lâhitlerinin içinde Atlantik ötesine atılıp uzanmış on iki insan. *Economic class*'tan *business class*'a, sonra da *first class*'a geçilince, koltukların gitgide daha çok eğilmesi sayesinde, vücutlar ölülerin yatay durumuna yaklaşıyorlar.

Sabahın saat altısında Buenos Aires. 18 Mayıs Caddesi bu saatte dünyanın en güzel caddesi, bir iniş pisti kadar ıssız. Işıklar aynı düzenlilikle kırmızıdan yeşile dönüşüyorlar, sabah dünyasında tek yapay ışık izi olarak. Havalimanı yolunda çayırlar sisle kaplı, buralardan, yatay durumdaki güneşte, reklam panoları ve ağaçların tepeleri ortaya çıkıyor. Her şey böyle o kadar güzel ki, gün hemen sona ermeliydi.

Jet lag, bu nefis uykuöncesi durumu yok olmaya yüz tuttukça, sabırsızlık yeniden ortaya çıkıyor, dünyanın sinirliliği, gerçek dünyanın karşıtlığı ve değersizliği – her şey, özekleri bir olan dalgalar halinde yeniden su yüzüne çıkıyor.

* Edward Hopper, Amerikalı ressam (1882-1967) (ç.n.)

Işığın titreşimlerinin hiçbir analizi hiçbir zaman renklerin duyarlı imgelemini açıklayamayacaktır. Hiçbir sayısal optik, kırmızıyı hiçbir zaman bütünlüğüyle, mavi ya da yeşilden mutlak farklılığıyla açıklayamayacaktır, tıpkı hiçbir mantığın göstergeyle nesnenin ilişkisini, kırmızıyla, niteliği kırmızı kadar belirlenemez olan "kırmızı" teriminin ilişkisini açıklayamayacağı gibi.

Fotoğrafçı bir uzak kuzey ışığını, içinde nesnelerin boşlukta sahip olabilecekleri kesinliği kazandıkları yoğunluğu azalmış bir havayı düşler. Bu aynı zamanda bir düşüncenin, bir sözcüğün, tam bir tümcenin mutlak bir netlikle, yalnızca uzaklığa bağlı pırıldamayla, karaltı halinde belirdiğini görmek, zihnin bir düşüdür; tıpkı dünya gibi; o da tümüyle oradadır, ama örtülü bir boyutta ve yalnızca, bugünkü bağışlanmış haliyle birkaç parçası görünür.

Bir yara izinin çevresinde et ve yağ birikmesi gibi, şaşkın kafaların çevresinde de saçma olayların büyük karışıklığı birikir.

Kötülük'le her türlü ciddi karşı karşıya gelişten korunmuş olan beden bugün hasta olmakla eğleniyor. Yeni hastalıklar (psikosomatik, kendiliğinden bağışıklık kazanmış olanlar), karşı-bedenleriyle (antikorlarıyla) oynamaktan başka, artık kendisini ne yapacağını bilemeyen, gücü kalmamış bir bedenin orijinal eğlencesidir. Tıpkı yeni teknolojilerin, yapay ikiziyle oynamaktan başka, artık kendisini ne yapacağını bilemeyen, ikizinden ayrılmış bir beynin yepyeni bir eğlencesi olması gibi.

XIII. yüzyıl tanrıbilimcilerinin Kıyamet günü dolayısıyla ortaya koydukları sorunlar: ("acaba ideal halimizle mi yoksa fiziksel bütünlüğümüzle mi yeniden diriltileceğiz?) bugün aynen insanı yapay bir ölümsüzlük içine atma sırasında ortaya konuluyor: İnsanı fizik-

sel bütünlüğüyle mi (olduğu gibi) ya da ideal formülüyle mi kopyalamalı?

Herhangi bir inanç başka bir dünyaya layık değildir. Herhangi bir yaşam ikinci bir yaşama layık değildir. Bununla birlikte, kimi durumlar, kimi bitmemiş tutkular başka bir dünyada bir devamı ve bir sonu varmış gibi görünüyorlar.

Her şeyi tek başımıza yapacağımızı öne süreriz. Ama en akıllıca şey başka bir güce güvenmektir. Böylece, köylü tarlasını sürer, kumarbaz zarlarını atar, vahşi ritüeli yerine getirir – gerisi Doğa'ya, Şans'a, Tanrılar'a düşer. Onlar da hiçbir zaman yanıt vermek zorunda değildirler, ama seçme olanağını onlara bırakmak gerekir.

Kentin duvarlarında yaşamaktan mutlu, güzel bir yeniyetmenin resmi. Ne düşüncesizlik! Bu yeniyetme bilmiyor ki "Fransa'da 30.000 kişinin seropozitif olduğundan haberi yoktur." Ölümün yargılamasından kurtulması söz konusu değil. Eğer kendisine Aids virisü bulaşmamışsa, en azından reklam ve korku virüsü bulaşacaktır.

Son haberlere göre, hayat sigortası şirketleri artık iflas etmekten uzak değiller. Dolayısıyla, hayat sigortanızı da sigorta ettirmeniz gerekecek. Sigorta yaşam kadar kırılgan oldu.

Bilgi topluluğun paradoksal düşüdür – İçinde bilginin ve onun kolektif kimliğinin yeniden oluştuğu ipnoz halidir, tıpkı bireysel yaşamda düşün işlevi hakkında söylendiği gibi. Ya da bilgi derin uykunun yerini tutar, gerçek yaşam da bunun paradoksal uyanıklık hali olur.

"Seçmek gerek: gerçek ya da düş. Ara çözüm yok. Ya her şey gerçektir, ya da her şey düştür" (Cioran). Başka bir deyişle: her şey şimdi olduğu gibidir, o kadar. Ya da: hiçbir şey hiçbir zaman şimdi olduğu gibi değildir, hiçbir zaman da şimdi olduğu gibi olmamıştır, her şey başlangıçta değişmiştir.

Bu alternatifte simülakr yoktur. Düşle gerçeklik arasında oynar simülakr – ikisi arasında seçim yapmak gerekirse, simülakr kavramı yok olur. İnsanla Tanrı ilişkisine hayali çözüm olarak ruhla ruh kavramının yok olduğu gibi yok olur.

Gerçekten de Cioran'ın ikilemi tutmuyor. Düşle gerçeklik arasında seçim yapmak olanaksızdır. Ve seçim yapmamayı bize sağlayan tam da simülakr'ın oyunudur. Öyleyse bu bir hayali çözüm değildir ve egemenliği evrenseldir.

Ne yıldız falına ne de medyanın sözlerine ilkel insanların büyülerine ya da Eski Yunanlıların tanrılarına inandıklarından daha çok inanıyoruz. Yalnızca inancı meslek edinmiş olanlar başkalarının bunlara inandıklarını sanıyorlar. Boşinanç her zaman bilginlerin söyleminin ve uzmanların boşinancıdır.

Budalalığa karşı çok dikkatli olmak gerekir. Budalalığın kınanması, ayna ya da bumerang etkisiyle, hemen tersine çevrilebilir. O sizi belirtmeden sizin onu belirtmeniz olanaksızdır. Zekâyı gururuna geri göndermeden budalalığı belirlemek olanaksızdır.

Zekânın yakınında budalalık daha saçma olur. Budalalığın sınırında ise zekâ daha ince olur. Birbirlerine yakın oldukları oranda şiddetlenirler (çok sık olarak aynı kişide), öyle ki sonunda, karşıtlarından usanmış ve de esrimiş olarak birbirlerine karışırlar. Budalalığın zekâ karşısında esrimesi, zekânın budalalık karşısında esrimesi.

Budala insanlar kötülük hakkında hiçbir fikri olmayan insanlardır (ama uygulamasını yapmış olabilirler). Zeki insanlar kötülüğün ne olduğunu bilen insanlardır (ama uygulamasını yapmamışlardır).

Dolayısıyla, kötü olmak için zeki olmak yeterli değildir, ama budala olmak da yeterli değildir.

Yalnızca gerçek kötüler, kötülüğü hem bilen hem de uygulamış olanlardır.

Oğlancılık çocuğun fetişist yükselmesinin tam bir evresi değil mi acaba – insan haklarının gökkubbesinde adının yazılmasının ve çocukluğun yararsız işlevlerin cehennemine aynı zamanda sürülmesinin doğru çizgisinde? Tam haklara sahip bir insan olarak kabul edilmiş çocuk, elbette, tam haklara sahip bir seks objesi oluyor. Kadın için de böyle olmuştur: "Özgürlüğüne kavuşma"sı sınırsız bir cinsel kullanılabilirlikle birlikte gerçekleşmiştir. İşçi için de durum aynıdır: Onun "özgürlüğüne kavuşma"sının bedeli sınırsız bir sanayi köleliğiyle ödenmiştir. Hukuken kabul edilir edilmez, potansiyel bir kurban olarak gösterilirsiniz.

Ne var ki çocuk öç almasını bilir. Artık her yetişkin de potansiyel bir oğlancı olur. Ve çocuklar elbette bu mağdur olma durumundan yararlanmaktan kendilerini yoksun bırakmayacaklardır, tıpkı kadınların cinsel taciz konusunda yaptıkları gibi. Çocuklar hukukun kendilerine verdiği sınırsız gücü anlar anlamaz, onlardan korumak gerekecek olanlar yetişkinler ve ana babalardır.

Tam bir cam gözlü pelüş ayılar koleksiyonu piyasası var. Bu pelüşler aşırı fiyatlara ulaşıyorlar. Ama amatörler bunlara ancak bunlar el değmemiş iseler ilgi duyuyorlar – hiçbir çocuk bunlarla birlikte uyumamışsa ya da bunları okşamamışsa.

Yüce veri olarak, kısacası Tanrı'nın bağışı olarak zaman. Zaman'a nasıl şükran borçlu olmalıyız? Onu hazlarımızın ve girişim-

lerimizin suç ortağı yapmaktan ve yenilenen yararsız etkinliklerle uğraşmaktan başka ona borcumuzu nasıl ödeyeceğiz? Ama bugün işin bu boyutu bile bizden kaçıyor. "*Gelecek'in harabeleri*" nde (Stourdzé) başıboş dolaşan geçmişin yetimleri olarak bize geriye tam anlamıyla ölü zaman, içinde vaktiyle zamanın bulunduğu zamanın anısı kalıyor.

Arzu eden özneler hızla çoğalıyor, ama arzu nesneleri gitgide azalıyor. İçimizdeki nesne özneden daha çabuk yaşlanıyor, biz de arzu öznesi olmaktan çıkmadan çok önce, arzu nesnesi olmaktan çıkıyoruz. Oysa durmadan arzu edilmek, boşuna arzu etmekten daha iyi değil mi?

Yok olma ölüm değildir, yok olmanın üzüntüsü de yas tutmanın üzüntüsü değildir. Böylece *saudade* ölen şeyin yasını değil, yok olmuş olan şeyin özlemini dile getiriyor, ufak bir dirilme umuduyla (Sebastiao ve *Beşinci İmparatorluk** için olduğu gibi). *Buenos Aires'in Mayo Meydanı Çılgın Kadınları*'nın** oğullarını artık görmeyeceklerini bilerek istedikleri şey, onların yok olmalarının sıkıntısından kurtulmak için ölümlerinin bir kanıtıydı.

Görülmeden görmek bayağı bir düş kurmadır – bu, röntgencinin yazgısıdır. Görmeden görülmek daha orijinal bir şey – bu da, idollerin yazgısıdır. Karşılıksız olarak başkasının bakışını yakalamak. Birçok kadın bunu yapmayı bilir – her yandan görüldükleri halde, görüldüklerini görmeden ve bilmeden ilgisiz geçmek. Kimi insanlar sevilmeden sevmek isterler – bu, görülmeden görmek gibi bir şey. Kimileri de karşılık olarak sevmeden sevilmek ister – bu da, görmeden görülmek gibi bir şey.

* Yaygın bir inanca göre ölmeyip yeniden dünyaya geleceği sanılan Portekiz kralı Sebastiao (1554-1578) efsanesine gönderme. (ç.n.)

** 1977 de Arjantin'de çocuklarının tutuklanmasıyla ilgili bir hareket başlatan 14 kadının bu hareketine verilen ad. Martin Alfredo'nun bu adı taşıyan bir tablosu vardır (ç.n.)

Kusursuz cinayet işleyen, işlemediği cinayeti üstlenen kişidir. Suçsuzluğunu cinayet maskesinin altında gizleyen kişidir. Bu kişinin maskesini düşürmek çok daha zordur.

Yoksulluk ve zenginlik yoktur. Yalnızca, zenginliğin yoksul bir tanımı vardır – tasarruf ve hesap bakımından. Ne yazık ki tüm dünyanın yoksulları bu tanıma uymaktadırlar, bu da onları ikinci dereceden yoksul kılıyor.

Hayaletsi kimliği olan bir dünyada her şey yeniden ortaya çıkmaya uygun – *piercing*, *branding*, herkesin bildiği şeyler ve hayvanlık, stres, *forcing*, lekeler ve aşağılık şeyler. Kan akması, duygu gösterisi. Yazık! Tüm bunlar *cruci-fiction*. Aynı adı taşıyan zekâ kadar yapay acı. Organları olmayan bir arzu uğruna feda edilmiş, hırpalanmış, işkence yapılmış tüm bu bedenler yalnızca yitik bir kimliğin yeniden yazılması: Bu benim bedenim, bu benim kanım. Ama konuşan kim? Ve bu konuşma neyin karşılığında? Hiçbir şeyin karşılığında değil. Feda edilme düşüncesine kurban edilmiş bedenler bunlar. *Orlan, Stellark ve tutti quanti* – kurbanlık mankenler.

Body-art'ın, *body-alteration*'ın, *body-emotion*'ın (*biurgie*'yi ve genomun estetik cerrahlarını beklerken) tüm bu psiko-dramaturgları içedönüktür: Kendi bedenlerini özseverlik ülkesi durumuna getirirler ve onun olanaklarını tüketmeye dört elle sarılırlar – bu dokunaklı ve gülünç tasarıyla yetinerek. Bu, "belirsizliklerin göbeği"dir.*

Kafka'nın perhiz şampiyonu, bedenini kamulaştırmada çok ağırbaşlı ve kahramanca davranır. Fuar alanlarında alkışlandıktan sonra bir köpek gibi bırakılmış olarak yine de perhiz yapmaktan ölünceye kadar vazgeçmez.

* Antonin Artaud'nun *"L'ambilic des limbes"* adlı yapıtına gönderme (ç.n.)

Sergiye onu gerçekten görmek için değil oraya gitmiş olmak için gidilir. Kimi uzak bölgeler de, buraları görmekten daha çok, görmüş olmak için ziyaret edilir. Birçok şeyi de yapmış olmak için yaparız. Ve birçok girişimin amacı da amacına ulaşmaktan daha çok, sonucundan kurtulmaktır. *We did it!**

Hayatta olmak, ölmek olanağını korumak demektir. Tersi doğru değildir. İşte bu yüzden hayatta olmak ölmüş olmaktan daha iyidir.

Bilgisayarlarını yeniden 2000 yılına ayarlamasını bile bilmeyen insanlara nasıl güvenmeli? Otomatik olarak bir sonraki yüzyıla geçmeyi bilmeyen bu makinelere nasıl güvenmeli? Yüzyıl sonunun gerçek *bug*'ı,** sayaçları yeniden sıfıra getirip gerçekten yeni bir çağa girmenin zihinsel olanaksızlığıdır. Bilgisayarların kötü niyeti bunun yalnızca teknik ifadesidir.

İlk iki Dünya Savaşı savaşın klasik görüntüsüne yanıt veriyordu. Birincisi Avrupa'nın üstünlüğüne ve sömürgecilik dönemine son verdi. İkincisi nazizme. Soğuk savaş ve caydırma şeklinde meydana gelmiş olan üçüncüsü ise komünizme son verdi. Birinden ötekine her zaman tek bir dünya düzenine doğru daha uzaklara yönelerek gidildi. Bugün sanal olarak sona ermiş olan komünizm, bugünkü tüm kargaşalıklar içinde, her yere, dünyanın ta bağrına kadar yayılmış karşıt güçlerle savaşmakta. Karşı-beden (Antikor) şeklinde başkaldıran tüm hücrelerin, tüm özel durumların fraktal savaşı. Öyle anlaşılmaz bir çatışma ki savaş düşüncesini zaman zaman Körfez Savaşı gibi göz alıcı mizansenlerle kurtarmak gerek.

Ama dördüncü dünya savaşı başka yerde. Gerçekten tek dünya savaşı bu, çünkü kazanmayı umduğu şey, dünya çapında olma. Sonu da Dünya Düzeni'nin ve genellikle evrensel değerlerin felaketi olacak.

* Bunu yaptık! anlamında İngilizce söz (ç.n.)
** Bilgisayar sistemlerindeki hata, kusur anlamında İngilizce sözcük (ç.n.)

Doğduğum kenti otuz kırk yıl sonra yeniden gördüm. Yerleri, adları, konumları anımsamakta şaşırtıcı kesinlik. En ufak ayrıntıların yeniden ortaya çıkması. Her şey beynin kıvrımlarında yazılı, ölümsüz. Ve, aynı zamanda, her türlü gerçek heyecanın yokluğu. İnsan doğduğu yerlerde, kendi mezarı başındaymış gibi aynı kayıtsızlıkla saygı duruşunda bulunuyor.

Fukuyama* Avrupalı aydınların ikiyüzlülüğü konusunda haklı. Bunlar Nietzsche'ye, Bataille'a, Sade'a ya da Artaud'ya başvuruyor, bir yandan da tüm analizlerinin radikalliğinin tersini söyleyen bir demokratik ahlâktan yana oluyorlar. Bu büyük töre tanımaz insanların hiçbiri bugün dolaşan bildirilerin tekini bile imzalamazdı.

Yararlı olan şey, bir şeye yarayan şeydir. Ama yararsız olan şey – neye yararsızdır? Hiçbir şeye. Ama hiçbir şeyin ve bir şeyin en yararlı işlevi nedir?

Kuramı, içinde, ikiyüzlülük olmaksızın (gerçekle olan ilişkisinde) kendisine bir kurnazlık süsü verebileceği (dünya ile ilişkisinde) arı durumuna getirmek.

Hiçbir şey, Hiç'in genel eşanlamlısı olarak Hiç'le değiş tokuş edildiğinde, bu ekonomi politik'in en son aşaması olur.

Bir'in anlamı yoktur. O, soyut ve anlaşılmaz bir kendiliktir. Bir şey, hiçbir şey değildir. Bir tek kimse, hiç kimse değildir.
Eins ist keins. Einer ist Keiner."

* Francis Fukuyama (Chicago 1952 –), ABD'de ekonomi profesörü (ç.n.)
** Bir şey, hiçbir şeydir. Bir tek kimse hiç kimse değildir (Almanca deyişler) (ç.n.)

Modern kadın tuhaf bir ikilemle karşı karşıyadır: İktidar ya da baştan çıkarma. Acaba aynı zamanda ikisine sahip olamaz mı? Ama neden bu ayrıcalığı olsun? Erkek, kadından çok önce, "erkeğe özgü" sözgeçirme ilkesinin ceremesini çekti. İktidar sunağının üstünde baştan çıkarmayı, ve aynı zamanda, kadının da aynı yolu izleyerek yitirmekte olduğu birçok başka nitelikleri, ilk önce feda etmek zorunda kalmış olan erkektir.

Sıcaklık, içinde bedenin, hücrelerinin hafif hafif can çekişmesinin tadını çıkardığı bir karanlık odadır.

Bir dostum öldü. Bir dostun ölümü sonsal olarak kendi kendini doğruluyor: Bu ölüm dünyayı daha az yaşanılabilir kılıyor, dolayısıyla da onun bu dünyadan yok oluşu daha az acı verici oluyor. Yine bu ölüm dünyayı değiştiriyor, öyle ki dünyanın kendisinin artık onun içinde yeri kalmıyor. Kimileri öldükten sonra artık kendilerinin olmayan bir dünyada yaşamaya devam ediyorlar – kimileri istenen zamanda ortadan kaybolmayı biliyor: Onların ölümü bir nükte: dünyayı daha bilmecemsi, yaşarken olduğundan daha güç anlaşılır kılıyor – bu da düşüncenin gerçek görevi.

Levi-Strauss, o, ölümsüz. Akademik ölümsüzlüğünün derinliklerinde yazısız toplumların dönüşümü bekliyor. Belki de daha uzun zaman beklemesi gerekmeyecek. Çünkü, yaklaşan cahil ve habere boğulmuş toplum da yazısız olacak. Bu bizim gelecekteki ilkel toplumumuz.

Yaşlanan biz değiliz, zaman. Hatta bizden daha çabuk yaşlanıyor. Bunun farkında mı? Ama sona ermekte acele ediyormuş gibi bir hali var. Ne olursa olsun biz son derece genç öleceğiz.

Eylemlerimizi nesnel bir nedene bağlamaktan vazgeçelim; bu, başımıza gelen bir şeyde hiç rolümüz yok demektir – bu da tam an-

lamıyla küçük düşürücüdür. Başımıza gelen felaketlerin tümüyle bize özgü bir kötü cinden kaynaklandığı varsayımını kabul edelim. Ahlâk bozukluğumuza, kötülüğe eğilimimize layık olalım, trajik budalalığımızın düzeyinde olalım.

"Tanrı yoktur" sözü Tanrı'nın var olmadığı anlamına gelmez, varlığının olayların akışı üstünde kesin etkisi olmadığı anlamına gelir. Aynı şekilde, siyasal sınıf yoktur denilebilir. Bu şu anlama gelir: Yararsızlığı bile yaşamımızın akışı üstünde önemli etki yapmaz.

İnsan soyunun beyinsel gelişmesi acaba ilk cinayete mi bağlı (Changeux*)? İnsan yetilerinin gitgide artan gelişmesini oluşturan eylem, ilk cinayettir. İnsanın bir başkası olmasını oluşturan eylem de soydaşını öldürmesidir.

Bilginin, ilk ışımanın ışığının rakibi olan sürekli ışığını icat ederek, gerçekten de *Big Bang*'ın koşullarını yeniden oluşturmayı düşlüyoruz. O *Big Bang* ki bugünkü teknolojilerimizin ve onların son dağılması olarak gizli düşlerinin yansımasından başka bir şey değildir. Sırf biz *Big Bang*'ı yeniden oluşturmayı düşlediğimiz için onu aşılamaz geçmiş bir olay yapıyoruz. *Punto primal, punto final.*

Ağırlıktan bize en azından güneş ışınının enerjisine eşit bir enerji gelir. Organik varlık kendi ağırlık merkezine dünyanın merkezine bağlı olduğu gibi bağlıdır ve tüm devinimlerimizde bedenlerin bu sürekli düşüşünden yararlanıyoruz. Olayların uzatılması zamanın devinimsizliğinden ileri geliyor, bu uzatılma olmasa olaylar gerçek zamanda yitip giderlerdi. Ne yazık ki yerçekimini ortadan kaldırmak bilimin düşlerinden biridir ve bir gün, hiç acımadan, teknik bizi bedenlerin bu doğal yasasından "kurtaracak" – sanal

* Jean-Pierre Changeux, Collège de France' ta ve Pasteur Enstitüsü'nde profesör Fransız bilim adamı.(ç.n.)

bedenlerin yeni bir fiziğine doğru götürecek. Gelecekteki uzay kapsüllerinin içinde artık ayakta durma bile olmayacak. Peki o zaman insan zekâsının hali ne olacak?

Velosipede binme genellikle *patafizik** niteliklidir (her zaman Jarry'yi akla getirir). Ama bulunmaz en güzel nesne tandemdir – sırt sırta ya da yüz yüze gelip ters yönde çılgınca pedal çeviren ve çılgınca giderken kıpırdamadan dengede duran iki bisikletlinin görüntüsünü kaçınılmaz bir şekilde kafanızda canlandırır.

Kimse kendi memleketinde peygamber olmaz.** Sürgünde yaşayanların gerçek değeri daha az anlaşılır ve iç sürgün ortamında yaşayanlarınki daha da az anlaşılır.

Bir ayna olmak, ama sırsız bir ayna: Başkalarını kendi kişiliğinin ekranı arkasından görmek için.

".... Metalik saplar ve yapraklar, ama ne kanatlar, ne zafer, yalnızca bir tanıklık, bir kalıntı ile Picasso'nun bu saçma tablosu – Bir sanat yapıtı düşüncesi, başka bir şey değil. Yaşamımızın esinlendiği başka düşüncelere ve başka kalıntılara çok benziyor – artık elma yok, ama meyve bilimi uzmanı tarafından vaktiyle elma olan şeyin düşüncesi, yeniden yapılması var – artık *ice-cream* (dondurma) yok, ama onun yerine geçen şeylerden, nişastadan, glükozdan ve başka kimyasal maddelerden yapılmış nefis bir şeyin düşüncesi, anısı var – artık seks yok, ama seksin düşüncesi ya da seksin çağrıştırılması var – aşk, inanç, düşünce ve gerisi... için de aynı şey söz konusu." (Saul Bellow)

Fransız Akademisi'nde E.O.'nın*** akşam yemeği-resepsiyon. Tüm kadınlar orada. Aynı şeyi düşünmüştüm, ama öldükten sonra

* Fransız yazar Alfred Jarry'nin Ubu ve Faustroll adlı tiplerinin uzmanı oldukları "düşsel çözümler bilimi"ni adlandırmak için yaratılan terim (ç.n.)
** Hiç kimsenin gerçek değeri her zaman yaşadığı yerde anlaşılamaz anlamında Fransız atasözü. (ç.n.)
*** Eric Orsenna (ç.n.)

gerçekleşmesi kaydıyla: Hayatınızın tüm kadınlarının tabutunuzun önünde sessizce yürüdüklerini görmek. Bu gerçekten de kutlamaların en güzeli, ama yalnızca öldükten sonra gerçekleşiyor. E.O. bunu çok iyi anlamış, Akademi'ye seçilmek birinci sınıf cenaze törenine denk oluyor.

Yazı yazmak bayağı bir şey
Yolculuk öyle alışılagelmiş bir şey ki
Konuşmak edebe aykırı bir şey
Düşünmek fazla kolay bir şey
Sevişmenin de zamanı geçti

Geriye çağımız zihinlerinin anlamsız söz dağarcığı içine, bilinçli bir bellek yitimi dışında, melankolinin ve güzel sanatların imgeleri olan bellek imlerini kaydetme olasılığı kalıyor; ancak burada aşırı bilgi (hypersavoir), boşluk-için-varlık'ın potasında eriyor – ölümden sonra gelen bir bağışlamanın tamlığıyla ve son anda (*in extremis*) mutlak boşluk ve de kavramın buz kesme imgesiyle birleşip, kavramsal postulatlara tek başına anlam şıringalamayı belirten bir tasarım.

Martılar da, tıpkı arabalara aldırış etmeyen, ama en azından yayaya saldıran köpekler gibi, tepkili uçakların o insanı sağır eden gürültüyle geçişine aldırış etmezler, ama çevredeki en ufak bir insan varlığı, kulak delici bir çığlıklar bulutunun yükselmesine yol açar. Gerçekten de bu hayvanların korktuğu yalnızca insandır, yalnızca insana kızarlar. İnsansa, farklı değildir: Onu her şey saldırgan yapabilir; o, türdeşine karşı seferber olur.

En çok da, deniz rüzgârının estiği, sisle karışık nem yüklü günlerde Anibal'in fillerinin İspanya'dan başlayıp, Roma'ya kadar, onu yok etmek üzere, Domitianus Yolu'ndan giderek ağılın önünden geçişini görmeyi umuyorlar.

Sansür bir kitabın ya da bir yapıtın önemsizliğini maskeleme olanağı verir. Sanatın büyük bir bölümü böylece kendisine diplomatik valiz ve sahte reklam görevi yapan sansürün, baskının ya da danışıklı kışkırtmanın güvencesi altında, yolculuk yapmıştır. Bugün bu bela ortadan kalktığına göre, sanat tüm anlamsızlığıyla ortaya çıkmış bulunuyor.

Sanat başyapıtları kutsal konformizmleriyle canımızı sıkıyorlar. Sonunda, onlara, kusursuz bir zanaat değeri ve inceliği olan küçük ustaları, sayısız Flaman peyzajlarının, XIX. yy. portrelerinin, gözaldatmaca resimlerin ve Çin estamplarının neredeyse ritüel ve dekoratif sanatını yeğliyoruz. Öyle görünüyor ki, tarihin kibirli rüzgârı geçtikten sonra kala kala, çoğu yok olmuş bilinmeyen yapıtların gizi kalıyor.

Özveri düşüncesine pek bağlı olmayan bir Hıristiyan topluluğu önünde papaz çağrıda bulunuyor: "İsa gibi acı çeken, çarmıha gerilmiş, ama yeniden dirilmiş insanlar olun!" Kendi yaşamlarına ne anlam vereceklerini bilmeyen bu insanlar yeniden dirilmeyi ne yapacaklardı? Arkadan etkili bir mesel geliyor: İsa, Havarilerine kendisinin Mesih olduğunu açıklamamalarını buyuruyor, çünkü Yahudiler, diyor, Mesih' ten yalnızca tek bir şey bekliyorlar: Tavuklarını günde on kez yumurtlatmasını (tamı tamına bu kilise cemaatinin düşüncesi). Sonra papaz yaşamış olduğu Sahel bölgesi Beyazlarını şiddetle ayıplıyor, bunlar bir kıtlık sırasında yiyecekleri gaspedip artıklarını yerli Sahel halkına atmışlardır (bu kilise cemaati arasında kim aynı şeyi yapmazdı?).

Sonunda, onlara, kötü yazgılara duyarlı olsunlar diye, komşu köyden bir delikanlının öyküsünü anlatıyor. Bu delikanlının annesi ve erkek kardeşi bir trafik kazasında ölmüşlerdir, babası av tüfeğiyle oynarken ölmüş, kendisi de 33 yaşında intihar etmiştir – oradakilerin acıma yeteneğini açıkça aşan bir öyküdür bu. Ama tümünün leb demeden leblebiyi anladıkları ve aynı çabuklukla da düşündükleri hissediliyor.

Zaten içlerinde tuhaf kişiler var. Örneğin kırmızı roblu, siyah saçları kısa kesilmiş şu genç kadın – kesinlikle eşini aldatmış biri. Ve babasına doğru eğilmiş şu kızoğlankız, babası da ona karşı çok sevecen gibi görünüyor – anne hoşgörürlüğünü bağışlatmak için dua ediyor. Budala ve biraz sinirli olan, ince boyunlu yeniyetme kız dudaklarının ucundan amentü duasını mırıldanıyor.

Ruhun tüm gizleri orada, bu kilisenin sıraları üstünde. Tümü de papazlarını seviyor, ama yaşamlarını istedikleri gibi kullanıyorlar.

Güneşli bir öğle sonrasında, karlı bir tarlanın pembe çizgili beyaz rengine dönüşen tuz tarlalarının kan rengi. Tuzlaların geometrik bölgelere ayrılması, göllerin açıklarında demirlemiş, üstlerinde yanlamasına kamyonlar ve ekskavatörler sallananan tankerleriyle, petrol rafinerilerinin ufkuna tümüyle gerçekdışı bir boyut kazandırıyor. Bu soluk kırmızı renkli salamura durgun bir eriyik ya da bir aybaşı kanı izlenimi veriyor. Bakışın kendisi de bu yüzeyde kayarak sıvılaşıyor ve beden kendi sıvısının seyri içinde yitiyor. İnsan ilk kristalleşmenin uğradığı çeşitli değişiklikleri, sonra, dölüt aktarımıyla, kanın, yaşamın, ana sularının hem kimyasal hem de analığa özgü bir eriyik içinde ortaya çıkmasını yeniden yaşadığını sanıyor.

Gökyüzü koyu mavi. Uzakta, deniz yeşil ve gri. Bir siyah eksik. Doğada siyah renk olarak yalnızca gölgeler vardır, buradaysa tuzlaların üstünde gölge yok.

Orwell* diyor ki: "Gençleri, öfkeli izleyicilerin tam da bağırıp çağırmaları sırasında, birbirlerinin bacaklarına tekme atmaya teşvik ederek öfkelerini çoğaltmayacak kadar çok gerçek çatışma nedeni var." Ama gerçek de bu ya: sporda şiddet gelip gerçek çatışmalara eklenmiyor, bu çatışmaları hayali bir şiddete dönüştürerek ortadan kaldırıyor. Oysa, futbol ve Dünya Kupası ile spor, politikanın ulu-

* George Orwell. (1903-1950): Özellikle, *"1984"* başlıklı karşıütopya romanıyla tanınan İngiliz yazar. (ç.n.)

sal birlik gücünü çalıyor, dolayısıyla da tüm politika stada geçiyor – tıpkı Bizans İmparatorluğu'nun Hipodrom yarışlarına geçen yazgısı gibi. Kitleleri aldatmanın şeytanca sorumluluğunu futbola yükletmekten fazlasıyla mutlu olan iktidara verilmiş güzel bir ders.

Feministler en ufak bir baştan çıkarma isteğinde bir şiddet edimi görüyorlar. Kimileri oral seksin cinsel bir edim olmadığını düşünüyor (Clinton). Birbiri kadar saçma iki yorum. Bununla birlikte bu yorumların akla getirdiği şey şu: ürkekleşmiş duyarlığımız için bütün göstergeler taciz olmuştur, oysa tükenmiş ahlâkımız için bütün edimler, gitgide daha az anlama sahiptir.

Kusursuz bencillik son derece enderdir. Güç isteme son derece enderdir. Stirner'le Nietzsche'nin buyrukları neredeyse erişilmezdir. Nefsini koruma içgüdüsü bile bir hayaldir. İnsanın bencil yapısı kuramı ancak "ekonomik" planda geçerlidir (daha ne olsun), ama gerisi için, insanın kendisi ile başkaları arasında ayrım yoktur. Kendimize karşı başkalarına karşı olduğu gibi aynı kinizmle, aynı sevecenlikle, aynı baştan çıkarma ve tiksinti, yok etme ve sahip çıkma şekilleriyle – kısacası aynı *alterégoisme*'le (başkası odaklı bencillikle) davranıyoruz. Birey kendisine tamı tamına başkalarına verdiği kadar acı ve zevk verir. Bu anlamda, önyargısı yoktur. Soyun kendisi de, bütünüyle, kendisine uyguladığı kötü muameleler ve teknik külfetlerle, kendisine ayrıcalıksız ve önyargısız olarak, Kızılderililer ya da hayvanlar gibi davranır. Belki dolambaçlı yollardan ağır ağır, ama sağlam bir şekilde tüm öteki ırkları mahkûm ettiği aynı yok etme işlemini bile planlıyor

Zayıflamış bir vücutta mikropların etkisinin azaldığı ilkesine göre, kan alma ve diyet uygulaması sağlık açısından pek de kötü değildi – ahlâksal açıdan, çile ya da nefsini köreltme uygulamasından da daha kötü olmadığı gibi.

Cinsel işlev, *2001*'in bilgisayarı *Hal*'in yaşamsal işlevlerinin göstergeleri ya da Clarke'nin birer birer sönen yıldızları gibi kırpışınca, cinsel istek, gün doğarken sönen Ay gibi söner.

Toscani'nin yaptığı gibi yoksulluğu ve şiddeti bir reklam laytmotifi yapmak, AIDS'i ve cinselliği, savaşı ve ölümü yeniden moda haline getirmek, neden olmasın? Mutluluğun reklam amacı güden görüşü edebe daha az aykırı değil ki. Ama bir koşulla: Reklamın kendisinin şiddetini, modanın şiddetini, medyanın şiddetini göstermek koşuluyla. Reklamcıların becerecek güçten çok uzak oldukları şey. Oysa yüksek sosyetenin kendisi, star yüzleri, sualtı koregrafileri birer ölüm gösterisi. Dünyanın yoksulluğu bir Afrikalının iskeleti andıran vücudunda olduğu kadar bir mankenin vücut hatlarında ve yüzünde de okunabilir. Aynı acımasızlığı her yerde okursunuz, eğer onu görmeyi biliyorsanız.

Bir canide en korkulacak şey onun cinayetini itiraf etme kışkırtısına kapılmasıdır. Cinayetin kusursuz olması için, öyleyse caninin tam da vicdanında bir tür zihinsel arınmayla ortadan kaybolması gerekir; bu arınma, başkalarının, kendiliklerinden, işlemedikleri bir cinayetle kendilerini suçlama kuruntusundan uzak bir şey değildir.

Bunlar en uçtaki durumlar. Ama herkesin vicdanının derinliğinde olgularda olduğundan daha çok nesnel gerçek yoktur; olgular anlatının ve belleğin dolambaçlarında kaybolurlar. Örneğin, Kaliforniya'da Simpson davasında ve Omar davasında (*"Omar beni öldürdü"*) gerçeğin soruşturma sırasında kendiliğinden ikincil bir duruma girdiği görüldü. Eylemin ve davanın zamanı artık aynı değildir ve olayın açık bilinci kayboldu. Ne Omar'ın ne de Simpson'un artık olayların faili olduklarını gerçekten bilmedikleri olasıdır. Ve bu noktada hiçbir yalan makinesi onları yakalayamaz.

Gerçeklik Amerikan gecesi gibidir – burada gece sahneleri gü-

pegündüz çekilir – ya da yalnızca düşte yaptığımız ani bir hareketle devrilmiş bir şişe örneği, başka bir boyutta yapacağımız hareketlerin sonucu gibidir.

Sahtiyan gibi daralan kuramsal ve zihinsel görünümün tersine, dünyanın ve görünüşlerin görünümü durmadan çeşitleniyor. Düşünceler dünyasında şaşırmak güç, biçimlerin sürekli oyunuyla şaşırmamak güç.

Vampirlerin maddesi, dışplazmaların ve ahlâkı bozuk kişilerinki gibi, o kadar hafiftir ki ince deriyi etkilemez. Tıpkı bir gölge yapmak için aynı yerden iki kez geçmesi gereken bir adam gibi.

"Tutkular olmasaydı, ruhun bir tek an bile bedenle birleşmiş olarak kalma nedeni bulunmazdı." (Descartes).

Eleştirmenler aslında Netanyahu'yu yalnızca İsrail'i gözden düşürdüğü ve Devlet gücünün son güvencesi olan ahlâksal otoritesini tehlikeye attığı için şiddetle eleştiriyorlar. Filistinlilerin ezilmesi ve tinsel yoksulluğu hesaba katılmıyor. (Neredeyse bu insanların varlıklarıyla bile İsrail'in ahlâksal ve siyasal alçalmasının etkenleri oldukları için kınanmadıkları kaldı.) İnceledikleri politikalar konusunda yargıçların aynı anlaşılmaz tutumları: Bunlar bu politikaları yalnızca, egemen olanların kendileri tarafından tehlikeye atılmış bir egemenliğin ahlâksal temellerini yeniden güçlendirmek için kınıyorlar.

Kan yoluyla hastalık bulaştırma işinde kesinlikle rol oynamış olan şey, gönüllü bir kan vericinin ille de kusursuz bir ahlâk anlayışına sahip olduğu, dolayısıyla bilmeden bile olsa, ölüme yol açmasından kuşkulanmamak gerektiğine ilişkin önyargıdır.

Lise öğrencileri daha çok okul, daha çok kredi, daha çok kadro, daha çok güvenlik istiyorlar. XIX. yy. istekleri bunlar. Okul bitince – onunla ilgili yapılabilecek tek şey, onu devasa bir *Webcafé*'ye dönüştürmek. Bu öğrenciler kafalarında şimdiden multimedyaya ve XXI. yy.'a geçtiler. Bunu, yaygaracıların çağdışı şiddetinin nezaket kurallarına aykırılığı dahil, nezaket kurallarına aykırılıkları içindeki belirtileri kanıtlıyor.

Sürekli bir isteğe bir tür otomatik silmeyle yanıt veriyoruz. Önce özel adlar, sonra unvanlar, rakamlar, formüller, sonra hatta yüzler ve tarihler, sonra da, son sınırda, uyanır uyanmaz unuttuğumuz bir düş ya da gerçek zamanda kendi kendini yok eden bir kaset gibi kendi özel adımız ve kod numaramız. Gerçek yaşamın filmini temizleye temizleye, zihinsel yaşamın filmini temizleriz. Artık filmin üstünde hiçbir şey yoktur. Belleğin etnik arındırılması.

Genellikle hukuk, yerini aldığı yasaklar kadar saçmadır. Ama işin en kötüsü, hukukun su hakkı, hava hakkı, arzu etme hakkı, çocukların ana babaya sahip olma hakkı gibi hiç kuşku duyulamayacak durumları yasallaştırmasıdır. Bu hak tanınması en gülünç çelişkileri yaratır – söz gelimi, yaşam hakkı derneklerinin cezasını bağışlatmak istedikleri, ama ölme hakkını ileri sürerek ısrarla ölmeyi isteyen şu ölüm mahkumu.

Zaten "Yaşama hakkı" konusunda ne söylenebilir. Söylemek istediği şeyi çok iyi söylemesi dışında: Yaşam olgu gerçekliğini kaybetmiştir.

Bu yüzden hukuk bir çeşit kötü ruh kovma, kaybedilmiş niteliklerin umutsuzca çağırılması gibi bir rol oynar. Hiç kuşkusuz böylece, budalalığın yayılması karşısında çok geçmeden bir "zekâya sahip olma hakkı"nın ortaya çıktığını göreceğiz.

Uluslararası çevre kirletme permisi: Her ülkeye, çevreyi kirleten ülkelere, paylarını çevreyi kirletmeyen ülkelerden satın alma olanağı da tanıyarak, yasal Co2 ödeneği vermek mi söz konusu? O zaman ABD, Rusya'dan "çevre kirletme kredisi" alarak Rus ekonomisine çevreyi yeniden daha çok kirletme olanağı verecek bir atılımı finanse etmiş olurdu. Hatta bir karaborsa da düşünülebilirdi: buradan çevreyi kirletmeyenler karbonmonoksit kotalarını yarı resmi bir dünya kurundan herhangi bir hammadde gibi, aldatmacaya başvurarak verebilirlerdi. Borç, borcun geri alınması ve borsada kote edilmesi için de aynı senaryo söz konusu. Piyasanın malların cinsine karşı gösterdiği kesin kayıtsızlığa hayran kalmanın hiçbir zaman sonu gelmeyecektir. Karbonmonoksit bile artık serbest olarak alınıp satılmaktadır.

Clinton olayının – çocukça elle dokunmalardan ibaret, sıradışı bir ilişki olarak bayağılaştırılmış cinsellik – kaçınılmaz sonucu politik değildir, politika ötesidir ve bu, dünya çapında gülünçlüktür. Önce onun açısından gülünçlük. Böyle bir maskaralığa nasıl katlanabiliyor? Ama aynı zamanda böyle bir gösteriye yol açabilen tüm bir kültürün gülünçlüğü. Maskaralıkla ve gülünçlükle, yalnızca Amerika çapında değil, dünya çapında kılınmış bir olay. Başka hiçbir kültür, herhangi bir telafi edici şiddet mekanizmasını çalıştırtmadan bu derece bir alçalmaya katlanamazdı. Bu vodvil senaryosunun evrensel bir antipati yaratmaması, en kötü şey karşı hoşgörü eşiğinin adamakıllı yükseldiğini kanıtlıyor.

"Hayvan hakları"ndan söz edip türlerin çokkültürlülüğü diye bir şeyi düşleyecek yerde, hayvanların birer tanrı olduklarını, vaktiyle tanrı olarak kurban edildiklerini, hem güç hem de güzellik açısından üstün kabul edildiklerini ve bize uyduklarını – başka bir deyişle, evrimin çizgisinde kaba seleflerimiz değil (onlara onlardan türediğimiz onuru verildi ama onlar bu kadarını talep etmiyorlardı), metamorfozların çevrimi içinde atalarımız ve suç ortaklarımız ol-

duklarını anımsayalım. Onlara benzediğimiz için umutsuzluğa düşmüyor, aksine onların maskesini takıyorduk (Hayvanlık, Lascaux'nun* figürlerinde bile, bir maskedir ve bizim tüm maskelerimiz hayvanlığın maskeleridir), çünkü onlar bizin insanlık dışılığa geçişimizin canlı anılarıydı ve onların sessizliğine bile saygı gösteriyorduk, bu sessizlik de ilk sessizlikten geçişimizin canlı anısıydı.

İnsanın suyla, çamurla, bitkilerle, tozla milyonlarca yıl haşır neşir olmasına son vererek, şimdi bizim kaidemiz olan toprağı, asfalt ve betondan oluşan uçsuz bucaksız bir kefenin altına gömüyoruz, tıpkı insanların birbirleriyle haşır neşir olmalarını bilginin ve iletişimin kefeni altına gömdüğümüz gibi.

Burada (Brezilya'da) öyle çok mutluluk ve öyle çok mutsuzluk göstergesi var ki. Bunlar çoğu zaman birbirinin aynı ve insan bunları artık birbirinden ayırmamayı öğreniyor.

İtamarati Sarayı. Caracalla'ya** yaraşır bir sarayda, tropikal hortumla dört bir yandan çevrili tüm Rio'nun taşra soyluları – portiklerin sütunları flüoresan palmiyeler ve gölün sağnağın altındaki kayıtsız kuğularıyla rekabet ediyor. Ölüm Meleği'nin*** yeniden çevrilmesi. Uçsuz bucaksız salonlara dağılmış, tümü az raslanan kibarlıkta, binlerce Bienal davetlisi. Son kadınlar sırılsıklam olmuş robларıyla geliyorlar. Öyle görünüyor ki hortum özellikle sarayı etkilemiş – kentin öteki mahalleleri kurtulmuş. Bu, yüce bir iktidar makamı olmuş bir yerin kültürel amaçlarla gaspedilmesine karşılık olan bir Tanrı kararı mı ?

* Montignac (Dordogne-Fransa) komününde bulunan, Yontmataş dönemine ait süslemeleriyle ünlü mağara. (ç.n.)
** Roma imparatoru (İS 188 – 217) (ç.n.)
*** Luis Buñuel'in *El Angel Exterminador* adli filmi söz konusu. (ç.n.)

Norveç. Sessizlikte ve soğukta görüş alanı açılıyor, buna karşılık sesler şaşırtıcı derecede birbirine yakın. Göz alabildiğine görüntüsüz, göstergesiz derinlikte ilk dönemlere ait bir doğa özlemi. Çabucak dayanılmaz oluyor: Sudaki balıklar gibi, yapayın ve yüzeyselin içindeyiz.

Birinci mevki yolcuları için Osiris Salonu (ölülerin yargılanmasına başkanlık eden ve yeniden dirilmeden önce bedeni parçalara ayrılan Mısır tanrısının adının lüks mevki yolcu salonuna verilmesinde belli bir mizah var). Şampanya, sessizlik, ara – ölüm holü. Tümü birbirlerinden olduğunca uzak kalacak şekilde dağılıyor, birbirlerine dokunmadan, birbirlerini görmeden Styx'in* öteki yanında dolaşan ruhlar gibi. Bununla birlikte, çevrede cep telefonlarının sesine bağlı bir uluslararası pezevenklik havası var.

Ama ölülerin mekânı nasıl kullandıkları ve sosyal davranışları konusunda ne biliyoruz? Yalnızca bir mekânları mı var? Bizler, zenginler ve onların lüks mekânları ile, şimdiden bir duyumsal tecrit edilme mezarı alanında değil miyiz? Öyle ki, benzerlerinin yakınlıklarına karşı daha az alerjik görünen yoksullar bu alandan daha çok kaçıp kurtulacaklardır.

10.000 metre yükseklikte bir depremi nasıl düşleyebiliriz? Gerçekten şimdiye kadar hiç denememiş olduğumuz bir felaketin ayrıntılarını bu kadar şaşırtıcı bir kesinlikle kafamızdan nasıl uydurabiliriz?

Bir başkasının jestlerini, sözlerini, ifadelerini bu kadar ileriyi gören bir sezgiyle nasıl yaşayabilir ve düşte yeniden yaşatabiliriz? Gerçekte onun rolünü ondan daha iyi üstlenebilir miyiz?

İnsanlığa hizmet amacını güden eylemlerin kahramanlarını alkışlıyorlar: Bereket versin ki onlar onuru kurtarmak için oradalar!

* Yun. (Mit.) Ölüler diyarını kuşatan nehir (ç.n.)

Bu sefalet edebiyatçılığını kınıyorsunuz – yine alkışlıyorlar: bereket versin ki bunu söylemek için siz oradasınız! Çoğu zaman alkışlayanlar aynıdır. Jurnalcılar, Hıristiyanlığa girmeye hazırlananlar, dönmeler, kuyruklar, tümü silah başına!

Sorumsuzluk doğal bir eğilim sanılır, sorumluluk ise bilinçli bir eylem. Ama hiç de öyle değildir. Sorumluluk – yalnızca bir şey yapmaya üstlenme olgusu – refleks bir eylemdir. Ancak, bir vicdan kuralına dönüştüğünde can sıkıcı olur. O zaman, aynı derecede yaşamsal olan sorumluluğu üstlenmeme özgürlüğüyle telafi edilmelidir. Sorumluluk görevine denk olan bir sorumsuzluk görevi vardır, özellikle sürekli olarak sınavdan geçirildiğimiz, kışkırtıldığımız, tedirgin edildiğimiz şu zamanda. Sorumsuzlukta da her türlü iyilikseverlikte olduğu gibi, önce can, sonra canan ilkesi önde gelir. Kendi yaşamınız dahil, sizi ilgilendirmeyen şeyin sorumluluğunu üstlenmemeyi bilmek gerekir. Bizi ilgilendirenle ilgilendirmeyen şey arasındaki stoacı ayrım, bir felsefe ahlâkının başı ve sonu olarak sürüp gider.

Bir adam cep telefonuyla sergiye giriyor. Telefon çalıyor. Adam, hiçbir şeye bakmadan, iç kulağına burgu gibi dönerek inmiş durumda, tüm sergiyi dolaşıyor. Konuşuyor ve sanki siz telefonun öteki ucundaymışsınız gibi size bakıyor. Konuşmadığı birine bakıyor. Görmediği biriyle konuşuyor. Telsiz telefonun sonu olmayan erekliliği.

Düşünce ne zaman ne de biriktirme işidir. Suyun sıcaklığını saatlerce 80 derecede tutmak hiçbir şeye yaramaz. Kaynamayacak ve sadece durmadan buharlaşacaktır.

Pasif olmak, inisiyatifi kendinden başkasına bırakmak değil mi-

dir? Nabokov: "Kendisini tutkulu ....ve karşılıklı bir aşkla seviyordu." Stanislaw Lec: " Kendisini çok seviyordu, ama paylaşılmamış bir aşkla."

"Kibar insanlar düşünme ve yanlış düşünme işini halka bırakırlar" (Crébillon*). Bizi yönetme ve kötü yönetme işini politikacılara bırakan, ayaktakımının takındığı bu aynı aristokratik tavırdır. Vasat insanlar durumu altüst ettiler.

Dışrak makineler – içrek makineler.

Bilgisayarın geliştirilmiş bir yazı makinesi olduğu söyleniyor. Hiç de öyle değil. Benim yazı makinesiyle ortak, ama açık ve mesafeli bir ilişkim var. Ben onun bir makine olduğunu biliyorum, o da bir makine olduğunu biliyor. Kendisini beyin sayan bir bilgisayarla, kendimi bilgisayar sanan benim aramdaki, biyolojik karışıklığa çok yaklaşan bu arayüzeyle hiçbir işim yok.

O güzelim eski nesne, televizyonla aynı yakınlık söz konusu. Televizyon izleyicisiyim ve bu izleyiciliğim sürüp gidiyor – makine statüsüne saygı gösterdiğim dışrak makine televizyon. Geleceğin "enformasyonel" arabası ve "zeki" evi dahil, tüm o karşılıklı etkili ekranlar ve cihazlarla işim yok. İnsanın beyninde ağ döşenmiş gibi olan mobil telefon bile, tekerlekli bir taşıtla gitmek için birer protez olan paten ve küçük tekerlekli paten bile, o güzelim eski sabit telefonun ve bisiklet denen makinenin kuşağından çok farklı bir kuşağa ait. Başka töreler ve bir başka ahlâk anlayışı, makinenin kendisinin araçsal anlaşmasına ve bütünlüğüne son veren insanın ve onun protezlerinin bu organik karışıklığından doğmak üzere.

Bir kadın ancak giysilerinin altında çıplaksa güzeldir. Bir düşünce ancak dilin altında çıplaksa güzeldir. Başka bir deyişle, zorludur. Her tümce bir güç istencinin kıvılcımıdır.

* Claude Jolyot de Crébillon (1707-1777)Fransız yazar (ç.n.)

İçgüdüler Naipliği ve Affektlerin Can çekişmesi.

Tembellik eğilimine ya da yalnızca her türlü yükümlülüğe ya da sıkıntıya sırt çevirme eğilimine daha da inatçı bir kusurla engel olunur: Bu, sonunda, her türlü isteğe yanıt verme kusurudur, tıpkı bir yere her zaman tam vaktinde gelmek gibi. Ne biri ne de öteki olmak ne kadar basit olurdu: ne tembel ne sabırsız olmak. Ama vade saplantısı her zaman hazırdır: Aynı zamanda her şeyin hemen orada olmasını ve her şeyin sürekli ertelenmesini isteriz.

Tam Eşitlik'le, Kadınlar Günü'yle, daha yeni olarak Dişi Bekçi Köpekleri'yle ve daha genel olarak da kurban durumuna düşmenin yol açtığı bir farklılık dolayısıyla bir yığın istekle, kadınlar topluca kendilerini gülünç duruma düşürmekteler, tıpkı burjuva statüsü, yasal statü ve evlilik statüsü isteyen homoseksüellerle aynı doğrultuda.

Egzoftalmi – ya da baştan büyük gözler.
Tetratrikotomi – ya da kılı kırk yarma sanatı.
İksilolali – ya da politikacılara özgü klişe dille konuşma sanatı (odun dili).
Taksidermi – ya da canlı canlı, kavramların derisine saman doldurmak

"İnsanlar": yıpranmış, büyüsü bozulmuş ve can sıkıcı tiyatrosallık, utanması olmayan, ama bununla birlikte ağır bir biçimde alegorik doğaçlama: her şeyi anladığını ve hiçbir şeye aldanmadığını bildirmek isteyen bir hiçliğin alegorisi. Hiçliğin trajik ve metafizik ifadesinden, Beckett'in bu ifadesinden, herhangi bir şeyin hiçliğine geçmek için ne oldu acaba?

Dili gazetecilik stilinde bozma, dışkısal bir madde kullanır gibi cinaslar kullanma sayesinde gülünç bir retorik geliştirme gibi çocuksu mani.

Etimoloji sayesinde, sözcükleri, başkalarının cinsel bilinçaltı için yaptıkları gibi, bilinçaltı kökenlerini itirafa zorlayıp dili metne uygunluğa feda etme manisi, birincinin tersi mani.

"Resimlerim iki belirtici niteliğe sahiptir: ya genleşirler, ki o zaman tüm yönlere açıktırlar, ya da kasılırlar, ki o zaman hemen tüm yönlere kapalıdırlar. Bu iki kutup arasında, söylemem gereken her şey vardır" (Rothko).*

Rothko'nun ani ve kesin olarak bir biçime dönmesi, neredeyse doğrudan doğruya geçişi. Bu iş bir defada, tam bir ustalıkla yapılıyor, kısacası. Ve bu, o zamana kadar yaptıklarının ışık-yılları uzaklarda.

Hatta yaratıcı olan bir değişimden tümüyle farklı bu. Burada neredeyse genetik bir içtepi söz konusu. Rothko bununla, hâlâ sanat tarihine adı geçmiş bir sanatçı iken, bu sanatçılığından mucize kabilinden ayrılıp artık ekspresyonizmle ya da soyutlamayla hiçbir ilgisi kalmamış son derece basit bir biçimin en yüce aracı oluyor yalnızca.

"Ortaya çıkan biçim yalınlığıyla insanı şaşırtıyor. Ve belki işin daha da şaşırtıcı olan yanı, içinde beynimizin bir çelik çemberle çevrili olduğu şu dünyadaki yaşamımız boyunca – kendi kişiliğimizin adamakıllı uyar duruma getirilmiş düşü – hapsedilmiş düşünceyi özgürlüğüne kavuşturacak ve ona en son zekâyı verebilecek o basit zihinsel sarsıntıyı rasgele yapmamış olmamızdır" (Nabokov).

Acaba herkesin içinde bu potansiyel değişim ve gizil güç halinde bu oluş yok mu? Yalnızca kolayca oluşmak isteyen bu mutlak özgünlük – "bireysel bağımlılığımızdan çıkmış çok üstün bir biçim" yok mu?

* Mark Rothko. Rus asıllı Amerikalı ressam (1903-1970) (ç.n.)

Düşünceler mekânının neredeyse zamana bağlı olmayan eğriliği ne kronolojiye ne de tarihe boyun eğer. Böylece, Sade'ın ve Fourier'nin düşünceleri, Marx'ın ve Freud'un kuramlarının sanki geriye doğru, önceden meydana gelmiş şokudur; bu düşünceler, bu kuramların, zamanından önce, daha sonraki tüm eleştirilerden çok daha köklü ve yalnızca yazarları öldükten sonra etkisini gösterecek türden eleştirileridir. Olayların kronolojik bir düzeninin ideolojisi olan Aydınlanma çağı ideolojisinin aksine, düşünceler dünyasını yeniden yeniden okumak.

François Furet'yi Devrim'in iyi ve kötü olay yanını hesaba katmaya ve, olayın kendine uyguladığı bir şiddet pahasına, olayda başlangıçtaki ya da sondaki objektif koşulları aşan şeyi kavramakta beceriksizlik göstererek, Terör'ü kınamaya iten erekçi ve ahlâksal görüş. Thermidor'cular Messidor hakkında hiçbir şey bilmiyorlar.

Ceronetti: "Hakbilirliğimin olayların yıkımını geciktirmeye yöneldiğini düşünseydim, biraz daha az hakbilir olmaya çabalardım."

Özgürlük düşünüldüğü kadar özgür değildir: kendisine karşı ayaklanan antikorlar üretir. Gerçek de içerden tehdit edilir, tıpkı kendi polisiyle karşı karşıya bulunan devlet gibi. Eğer değerler tam bir bağışıklığa sahip olsalardı bilimsel bir gerçek kadar tehlikeli olurlardı.

Şu olguda bir denge vardır: eğer dil, insanı doğa karşıtı bir toplumsal ve kültürel varlık haline getiriyorsa, insanın yalan söylemesine, dolayısıyla bu anormal duruma katlanmasına izin veren de dildir.

En sıradan algımız bir tür estetik protokola uyar ki, bu protokola göre her zaman görülecek bir şey ve bu şeyi görecek biri olmalıdır. Başka kültürlerde yalnızca ender şeyler görmeye neden olur. Gerisi duyumlarla algılanamaz ve hem estetikten hem de kültürden kaçar. Dünya ancak bu kural ortadan kalktığında kendini evrensel bir duyarlık protokoluna bırakır ki burada şeylerin görünüşü bile kültürel bir değere dönüşmüş olur.

Her zaman başkalarının yaşamının kendimizinkinin aksine bir anlam taşıması gerektiğini, mutluluktan ya da genel bir mutsuzluktan dramatik bir şekilde ayrı tutulmuş gibi yaşadığımızı sanırız. Bu insanlar bu kadar boş, bu kadar tatsız bir yaşam sürmek için ne yapıyorlar? Ama gizini yakalamak için bu vasatlığın içine girivermek yine de hoşumuza giderdi.

Tümüyle demokratik açıdan, Clinton'un cinsel organını emdirme olayı yüzünden gerçeküstü tarzda suçlanması, iktidardaki erkeklerin düzenli bir şekilde yararlandıkları cezasız kalma konusunda kesin bir gelişmedir. Buna karşılık, şeffaflık ve enformasyon açısından, bu suçlanmanın, seks olayının yalnızca bir alegorisi olan bir gülünçlük ve müstehcenlik uçurumuna açıldığı doğrulanabilir.

Rio *favela*'larının* ortadan kalkmasının tek alternatifi bunları dünya ortak kültürel malı olarak kaydetmek olurdu; bu, ortadan kalkmakta olan tüm türler ve yerler için ideal bir çözüm. Nihayet, yeryüzünün kendisi için tek çözüm: onu insan genomu gibi dünya ortak kültürel malı olarak kaydetme.

Bekleyiş peşin bir ceza gibidir, bedelini peşin olarak ödemek gerekir(ölümü bekleyiş dahil mi?). Bunun karşısına ölümün anî isteği olarak sabırsızlık dikilir.

* Brezilyada gecekonduya verilen ad (ç.n.)

Kötülük ilkesine yazgılı bir toplumda masumluk karinesi yoktur: astım, ülser, alerji, kan çıbanı, kulak uğultusu, tüm bunlar aleyhinize tanıklık eder. Kanser ve enfarktüs bile psikolojik açıdan kuşkuludurlar. Kazalar bile öyledir. O zaman, tıp da öyledir, çünkü vicdan rahatsızlığına ve kötü niyete bakarak belirlenmiş "organik" hastalıklarla kıyaslanan bir hayalet patolojinin sınırlarında müdahale eder. Utanç verici olan artık seks değil, psişe'dir* ya da daha çok, bedenin bu karşı gelmesine neden olan zihinsel düzensizliktir – artık cinsellik acısından değil, psikolojik açıdan utanç verici olan, gerçeklikle utanılacak bir ilişki sırasında kapılmış hastalıklar.

Gerçek "*break of the age*", özellikle ikinci rastlaşması ideal çözüm olabilecek aşk ilişkilerinde "yeniden başlama"nın (Kierkegard) yaşamsal yanılsamasına karşın, bu yüce yinelemenin kesinlikle gerçekleşmeyeceği açık olduğunda söz konusudur. Geri çağırma, geriye dönme, ikinci yaşam yoktur. O zaman her şey ansızın ölümcül olur.

İktidardakilerde en ufak zeka pırıltısı ancak mutsuzluğa eklenebilir, tıpkı gerçeğin olayları ancak ağırlaştırabildiği gibi. Kinizm ve kokuşmuşluk daha iyidir – hiç olmazsa bunlar, ışıklı yüzü kötülüğe doğru dönük nesnel koşulların bir parçasıdırlar.

Toplum 1917 isyancılarını kurşuna dizmekle alçalmıştı. Onları yeniden saygınlıklarına kavuşturmakla ikinci kez alçalıyor – ve bu arada onları kesin olarak alçaltıyor, çünkü, sonuçta, şerefsizlik alanında ölmüş olanların elbette orada kalmak haklarıdır ve onlar şeref alanında diriltilmezler; bu, onların mezarlarına tükürmek anlamına gelir (onları bugün saygınlıklarına kavuşturanların zamanlarında onları kurşuna dizebileceklerini hesaba katmadan).

İşte kurbanlardan, kurban olarak sahip oldukları ahlâksal üstün-

* İnsanın kişiliğini yaratan ruhsal olguların tümü (ç.n.)

lükten böyle kurtuluyor insanlar ve bu kurbanların öç alma hakları ellerinden alınıyor (onları gizlice suçlu saymaya devam ederek). İsyancılara, başkaldıranlara, toplumdan dışlanmışlara lanetli olma payının ayrıcalığını elde tutalım. Cellatların itiraf ve pişmanlık gibi mizansenlerle onların yerlerini zorbalıkla ele geçirmelerine izin vermeyelim.

Kilise ve Engizisyon kurbanları söz konusu olduğunda aynı senaryo söz konusu: O işkence, şantaj, terör şekillerinin artık ortadan kalktığı izlenimi uyandırılıyor, oysa bunların başka şekilleri, daha evrensel olanları, daha etkili olanları geliştiriliyor ki bunların tartışma konusu yapılabilecekleri bile düşlenmiyor.

Pinochet, Papon, Saddam, Miloseviç, "uluslararası topluluk" a paralı askerlik yapmış tüm bu insanlar: Bu topluluk için onları açıkça kınamak olanaksız, bu topluluk onları ancak az çok hileli davaların gerisinde atlatabilir. Ve bu topluluk onları gizlice masum saymaya devam ediyor, tıpkı kurbanları gizlice suçlu saymaya devam ettiği gibi.

Évian reklamı: Dölyatağı plazmasında kımıl kımıl oynayan spermatozoitlerin metaforu olan putto'ların* suda dansı. Embriyon-bebeklerin doğum çukurundan uçuşu. Erinlik çağı öncesi, doğumöncesi, çocuksu ve yapmacıklı bir yanı olan bu reklamlar – ergin bir dünyanın gerçek müstehcenliği. *Pampers*** kültürü. Sonunda nesne-kadının altın çağı ve reklam amaçlı erotizm özlemle aranıyor.

PACS, PAC,*** parite, vb. : Yitmekte olan işlevlerin, şiddetli rasyonalizasyon sonucu toplumdan dışarı atılmış olan her şeyin genel kemoterapisi: Değişimlerin aerodinamik bir profiline bağlı olarak aile, kırsal kesim.

* Güz.San. Kökeni Yunan aşk tanrısı Eros olan kanatlı ya da kanatsız çıplak erkek bebek figürü (ç.n.)

** Çocuk bakımı ve tedavi ile ilgili öneri ve bilgilere gönderme (ç.n.)

*** Political Action Committees, Political Action Committe (Siyasal Eylem Komiteleri, Siyasal Eylem Komitesi). (ç.n.)

Düşte olağanüstü havaya yükselme olayı; bu sayede damların, kentin üstünden uçuyorum, bir dışplazma gibi duvarların üzerinden atlayıp geçiyorum, sonra bir kuş gibi bir avın üstüne çullanıp zorla en mahrem mekânlara giriyor, ceza görmeden kadınları bile okşuyorum. Eller, herhangi bir robun altına dalıp, okşamalarla ürperen, bu okşamaların nereden geldiğini bilmeyen bir kadını şaşırtıyorlar.

Özdeksiz dünyada gerçek dünyada olduğundan daha canlı bu haz nereden geliyor? Düşler dünyasında hiçbir şey hiç yaşlanmıyormuş gibi görünüyor. Burada duyumlar her zaman eskisi kadar yoğun. Acaba ağların sanal gerçekliği ve elektronik sıkışıklığı böyle uzaktan duyumlar, duvarların içinden geçip "uyuyan güzeller"i okşamak gibi bir yetenek sağlayacak mı?

Her zaman tam vaktinde gelirim. Böyle bir dakik olma, ölümle randevuya gelişe benzer; bu randevuda elbette ancak tam saatinde olabiliriz. Ya da daha çok, ne olursa olsun, randevusuna vaktinde gelecek ölüm olacaktır. Bizi beklediği için değil, o orada olduğunda, biz de orada olacağımız için. Böylesi de iyi. Kaygı verici (onur kırıcı mı?) olan şey, o yere, bunun hiç önemi olmadığı halde vaktinde gelerek bu acımasız rastlantıyı önceden kestirmektir. Ne olursa olsun, hiçbir zaman vaktinde gelmeyenler, ölümle durmadan gecikmeli olarak oynarlar. Oysa, tüm kültürümüz bizi yüzyıllardır bu takınaklı dakik olmaya, dolayısıyla ölümle randevuya hazırladı. Bu randevudan kaçmak için bulduğumuz tek yol, gerçek zaman, zamanı sürekli arayüzeye dağıtma; öyle ki artık ölümün randevuya geleceği hiçbir belirli nokta yok.

Kimi düşünceler aynı zamanda birçok beyinden doğabilirler, tıpkı insan soyunun dünyanın birçok bölgesinde aynı zamanda ortaya çıkmış olması gibi. Ya da aynı beynin içinde kimi insanların belli bir zamanda paylaşabildikleri bir düşünceler kayması mı var – tıpkı Kuzey Kanada'da birbirine bağlanıp uçsuz bucaksız bir tek organik varlık oluşturan 40.000 ağaçlı o orman gibi ? Her halde, aynı anda sizin kafanızda doğduğu sırada, bir başkasının ortaya attığı falan düşünceden daha şaşırtıcı hiçbir şey yoktur, tıpkı tam ola-

rak çalmaya başlamadan önce, bir müzik parçasının hafifçe çalınmasının önceden yaptığı yankı gibi.

Analizin ve analitik Üstben'in melankolisi. Kuramsal nesne, gerçeğin oyunuyla yeniden oluşmakta gitgide daha çok güçlük çekiyor.

Buna karşılık, fotoğraf nesnesi, görünüşlerin oyunuyla kendi kendine yeniden oluşuyor – artık ne Üstben, ne analiz ne de melankoli vardır.

Fotoğraf nesnesi *apokatabazik*'tir.

Eğer gerçeklik bizim ticarethanemizse, o zaman Sanal büyük süpermarketlere denktir.

Hatır için fotojenik gülümseme bir savunma maskesi, yırtıcı bir hayvandan kurtulmak için bir ölü taklidi yapma biçimi değil midir?

Dişlerde olduğu gibi dilde de öğütmek için azı dişleri, kesmek için kesici dişler, parçalamak için köpekdişleri – ara sıra da bir akıl dişi vardır.

Sessizlik görüntüyle ilgilidir. Ama bu yalnızca sesin sessizliğidir. Görüntülerin çoğu bir başka türlü bağırır. Gerçekten ve gerçeklikten bağırır.

Yüzlerin estetik cerrahisi.
Değerlerin etik cerrahisi.
Genomun genetik cerrahisi
Düşüncelerin zihinsel cerrahisi.

Jeff Koons: Adam budala mı değil mi, orijinali *kitsch*'ten, doğruyu yanlıştan ayırt ediyor mu etmiyor mu, bunları bilmek olanaksız – ikinci dereceden ya da sıfır dereceden tam bir masumluğa gömülmüş, arı durumda simülakr o. Meleklere yaraşır ve çocuksu halinin altında, bir boş göstergeler dünyasının düş kırıklığına uğramış doğrulaması, buz gibi soğuk gerçekliği o. Oysa Warhol'da simülasyonun tüm ilk büyüsü ve özellikle de her zaman olduğu şeyin sezgisi varken, yani o bir varsayımdan fazla hiçbir şey değilken, Jeff Koons'da simülasyonun kaba güldürü ya da stereotip olarak gülünç aşamasına geçiliyor. Simülakr'ın varsayımı yine de bir gerçeklik olmaktan daha çok şeyi hak ediyordu.

Tıpkı anabaptistlerde tinsel olarak yaşamak için ikinci bir vaftiz gerektiği gibi, her şeyin ikinci bir vadeye gereksinimi var. Böylece her türlü eylemi ve her türlü kararı ertelemek gerek, bunlara ikinci bir vaftiz şansı vermek için.

Her koşulda, sorun orada olmakta ve orada olmamakta – aynı anda – yatıyor. Yani, tam olarak, dünyaya göre durumumuz: Dünyadayız ve dünyada değiliz.

Öngörülmüş bir olayın ya da herhangi bir kararın ansızın programdan çıkarılması, rastlantının bize ara sıra bağışladığı o ince zevklerdendir.

Eğer yazgı acımasızsa, bunun nedeni onun hoşuna gitmeyi bilememiş olmanızdır.

Transphilosophical Divide. Gerçeğin her iki yanda da var olmaya başladığı yer, tüm çelişik varsayımların gerçekliğinin aynı zamanda ortaya çıktığı yer.

Ortadan kayboldu. Öteki yana geçtik. Bunu hemen bilmeyiz. Bu, başkasının yargısı ve sürekli yanlış anlaşılma size gitgide daha az ulaştığında bilinir. Görünür bir olay olmaksızın kesinti gerçekleşmiştir. Artık alışılmış yollarla size ulaşılamaz.

Cellatlar ya da diktatörler için kışkırtıcı olan şey, insan haklarının ve Amnesty International'ın* – sanal olarak – koruduğu kimselere karşı daha da acımasızca davranmaktır. Bu azınlıklara karşı acıma yoktur. Eğer "onlar"ın farklı olmaya hakkı varsa, o zaman, tek çözüm yolu onları fiziksel olarak ortadan kaldırmaktır. "Farklı olma hakkı"nın paradoksal sonucu işte böyledir. İşkence, uygulanmak için, elbette modern çağı beklemedi, ama kuşkusuz, yalnızca insanı değil, insan haklarını da çiğnemekte coşku verici değişik bir biçim buldu.

Erkek modasında her şey, beden, davranış, mizansen, "moda havası" geniş ölçüde kadınlaştırıldı. Moda dişiye özgüdür, vesselâm.

İçinde bulunan kadınların tümünün erkek nitelikleri taşıdıkları toplumsal ve siyasal dünyanın karşıtıdır bu. İktidar erkeğe özgüdür, vesselâm.

Kadınlar baştan çıkarıcı bir havaya bürünebilirler. Ama bu kadınlık avantajıdır. Aynı şekilde, erkek mankenler erkeklik satabilirler, ama bu da erkeklik avantajıdır.

Bir anne bir kazada yirmi yaşındaki oğlunu kaybediyor. Sperminin alınıp kendisine verilmesi koşuluyla, oğlunun gözlerini, böbreklerini, karaciğerini bağışlayacağını söylüyor. Dediği yapıldıktan sonra, gönüllü olarak bir ya da birçok torun doğurması için bir kadın (sanal bir gelin) arıyor. ABD'nin tüm bölgelerinden coşkulu mektuplar alıyor. Ne var ki, Embriyonlar Etik Komiteleri bu anneye ölü bir erkeğe çocuk yaptırtma hakkı olmadığını bildiriyorlar.

* Uluslararası Af Örgütü (ç.n.)

Kadın, avukatıyla birlikte, eğer doktorlar ölü oğlunun iç organlarını almayı kabul edebiliyorlarsa, onun dondurulmuş sperm hücrelerini dilediği gibi kullanmaya pekâlâ hakkı olduğunu ileri sürüyor.

İnsan soyunun yazgısı acaba çok yüksek bir yoğunluk azalmasıyla bir gerçeklik içinde, karşı konulamaz bir soyutlama içinde-düşüncenin ansızın baskın vermesinin kaçınılmaz sonucu olarak – buharlaşıp ortadan kaybolmak mı? Bir gün, artık hiçbir şeyden hiçbir şey anlamayacağız, ama artık anlaşılacak hiçbir şey olmayacak – tüm evren enformasyona dönüşecek. Özdeksiz tersine değişim. Aphanisis.* Gösterinin sonu. Kendine yarı saydam olmuş soy. Kozmik geçmiş örnek: Işığın ayrılması – dünya görünür oluyor. İkinci değişim: Düşüncenin ayrılması – dünya anlaşılır oluyor. Üçüncü evre: Dünya yok mu oluyor?

Nabokov: "Bildiğini bilen kişi insandır, bu niteliğiyle bu insan, maymundan, maymunun amipten uzak olduğundan daha uzaktır." Ama bilincin bu evrimi, bu anlatı içinde anlatı nereye kadar gidecek? Şimdiden dört boyutlu bir bilinç içindeyiz (ilk üçü tasarımın bilinci). Beş, altı, yedi boyutlu bir bilinç olacak mı? Bilincin bildiğini kim bilecek?

Sekiz yönlü otoyollarda, yalnızca yapay ışık varmış gibi, tüm ışıklarını yakarak ya da sanki farlar, gözleri ışık saçan kurtçuklarla ve imagolarla** dolu bir başka gecenin, gün ışığının tek başına yok edemeyeceği maskesini delmeye çalışıyormuş gibi, hayvanlara özgü bir göç halinde tepelere uyarak dalgalanan binlerce otomobil. Bir yönde ya da bir başka yönde aynı sayıda araba – uçsuz bucaksız defile – durmayan aynı kan akışı, tümü aynı yolda, her biri önündekiyle ve arkasındakiyle aynı uzaklıkta giden arabalar.

* Psikan. Cinsel isteğin yok oluşunu belirtmek için E.Jones tarafından önerilen kavram (ç.n.)

** Başkalaşım sırasındaki böceğin yetişkin biçimi. (ç.n.)

Burada günler tan söker sökmez, biraz Cilalıtaş çağı havası yaratan Büyük Okyanus'un sisiyle başlıyor. Sonra jogging yapan sporcu şekliyle, tarihöncesi hayvan rolünü kusursuz oynayan insanoğlu ortaya çıkıyor kumsallar boyunca. Sonra da sis kalkıyor, ilk yüzme havuzlarını ve gök yeşili ya da türkuaz renkli neonları pırıldamaya bırakarak. Daha sonra, bu mevsimde donuk olan pastel renkli bir ışık, rahatlığı içinde uyuşmuş, gece gündüz birbirini izleyen binlerce uyurgezer arabalar gibi akıp giden bu dünyayı aydınlatıyor. Nihayet, tan sökümünden sonra, batan güneşin volkanik bir toz patlaması olmuş gibi sisten tümüyle kurtulan göz kamaştırıcı kızıllığının ortaya çıkmasıyla her şey bitiyor.

Kaliforniya: Otantik tek Disneyland. Simülakrın asıl olduğu, dünyadaki tek yer. Tüm geriye kalan yerler Disneyland'laştırılmış, ama Güney Kaliforniya hipergerçekliğin beşiği, yer olmayan yerin yüce yeri her zaman için.

Avrupa'da, erkek eşcinselliği, ahlâkın hukuksal gelişimiyle, kültürel ve politik açıdan birinci sırada geliyor. ABD' de ise kadın eşcinselliği daha güçlü ve etkisi, gerçek bir ayrımcılığı belirtecek kadar baskın. Tüm o çokkültürlülük, *"politically correct"** *ve* cinsel taciz öyküleri bu eksenin çevresinde dönüyor ve *"gender"*in** büyük başarısı bir kadın eşcinselliği başarısıdır. Sorun, ahlâkın gelişiminin sivri ucu olarak sunulmuş olan ve çokkültürlülük söylemi maskesi altında tek düşünce şeklinde çalışan şeyin gerçekten de bir toplumun bir tek baskın, cinsel ya da kültürel tek bir ölçüt altında bir benzer cinsler *(co-gender)* koalisyonuna doğru, ters yönde gelişiminin en ileri evresi olup olmadığını bilmekte yatıyor. İçinde tümünün aynı yazılımlara ve aynı programlara endekslenmiş durumda buluştukları sanki ensest yeri olan Web, İnternet ve benzerleri gibi, aynı teknik ve zihinsel zorunluluğa bağlı uygulamalar için aynı sorun söz konusu.

* İng.Siyasal açıdan doğru. (ç.n.)
** İng. Cins (cinsiyet). (ç.n.)

Sanat melezlikten ölüyor. Bu biraz da deli dana ve hayvansal unlar öyküsü gibi. Canlı hayvana toz haline getirilmiş ölü hayvan eti yedirmek gibi bir şey. Böylece, sanat, eski biçimlerin ve özenle suyu alınarak kurutulmuş bir sanat tarihinin tortusu durumunda, toz haline getirilmiş kendi unuyla yaşamaya başladı. Özellikle de sanat, kendi düşüncesini parçalayıp yedi ya da kendi düşüncesi onu parçalayıp yedi – içsel kullanım amaçlı kendi dışkılarının yeni bir işlem görmesi de eklenmiş, ensest nitelikli kendi kendini yeme.

Aydınlar ve politikacılar, aynı elit tabakadandır, sınıf ayrıcalıklarıyla aynı sınıftandır; bu, geleneksel bir toplumda olduğundan daha da beter bir ayrımcılığa göre böyledir, çünkü, geleneksel bir toplum, klasik aristokrasilerden farklı olarak, ayrıcalığını daha iyi güven altına almak için evrensel olan şeyden yararlanır. Bu simgesel yargılama alanının gölgesinde, aydınlar ve politikacılar, ancak gösteriyi daha iyi beslemek için göz boyayarak birbirlerinden ayrılırlar?

"İnsanlar arasında temel bağ olan düşünce birliği bu toplumda yoktur" (Michelet).

İnsan, budalalığı imgeleme gücünü yitirir yitirmez budala olur. Zekâ bile, kendisi zekâyı imgeleme gücünü yitirirse, aptal olur. Bilgisi ne kadar geniş olsa da, bu bilgisini imgeleme gücü hiç olmayan yapay zekâ da, aynı şekilde, zekâ açısından maymun düzeyindedir.

True Crime' adlı filmde Eastwood öldürücü iğne yapılarak bir ölüm cezasının yerine getirilmesini gösteriyor bize. Mahkûm ameliyat masasının üstüne bağlanmıştır (her şey çok cerrahidir). Oval odanın duvarları saydamdır, ama önce perdelerle kapatılmıştır, bunların gerisinde mahkûmun ailesi ve bu son bölümde hazır bulunma ayrıcalığı olanlar vardır. Perdeler açılır ve sanki gerçek bir

peep-show söz konusu imiş gibi, bu son saat davetlileri yapılan iğnenin üç zamanlı orgazmından sonra protokolun ağır bir şekilde işleyişini izleyebilirler. Burada tek fark, mahkûmun da, komaya girinceye kadar, kendisine bakanları görebilmesidir: Bu, etkileşimli bir *peep-show*'dur.

Orsenna, Fransız Akademisi'nde yerini aldığı Coustaud'yu, o dönemde (savaş sırasında) Fransa'da bunun yaygın bir şey olduğunu ileri sürererek, Yahudi düşmanlığı yapmasından dolayı aklamaya çalışıyor. Pek çok belge bunu kanıtlıyor: Bu çok yaygın, itiraf edilmiş ya da edilmemiş bir düşünceydi. Ama, Yahudi düşmanı olmak suçlamasından daha beter bir suçlama, herkes Yahudi düşmanıyken Yahudi düşmanı olmaktı (ya da artık kimse Yahudi düşmanı değilken Yahudi düşmanı olmamaktı). Bu, düşünceleri ihbar etmeye karakter zayıflığını ihbar etmeyi eklemek demektir. Kimse bunun farkına varmadı.

Bir kitap, eğer olduğunca uzağa götürülmüş olduğu, yani yalnızca kitabın kendisinin aşabileceği ya da daha çok, onu sonuna ve sonunun ötesine götürecek okurların aşabileceği aşılmaz bir sınırın bilinciyle olduğunca uzağa götürülmüş olduğu düşünülürse, tamamlanmıştır. Ama ideal kitabın daha önce uyurgezerlere özgü bir sis içinde uzun süredir bütünüyle varken elinizden kaçmış olduğu düşüncesi (onu bu sisten parça parça çıkarmak yeterdi), yaşadığı sırada açıldıktan sonra, şimdi büzülüp ölü taklidi yapan, ardından da düşsüz bir uykuya dalan bir nesnenin yaşamsal tepkisi gibi sürüp gider.

İmge, bugün ya da yarın susmak üzere başkalaşacak olan her şeyin benimsenmesidir. Sözün sessiz başkalaşımlarının en güzelidir bu. Sanki söz bir başka yaşamda imgeden önce var olmuştur. İmge bu yaşamın tüm görünüşlerini korur, ama, incelikle öteki tarafa, ar-

tık hakkında söylenecek hiçbir şey olmayan görüngüsel bir sezginin tarafına geçmiştir. Ne olursa olsun, analizin kendisi de, bir kez son noktasına vardı mı, artık yüzden yoksun olur, kendi maskesi durumuna gelir. İmgenin görüntüsel tarafının bilinmeyen bir gerçeğine o zaman kavuşur. Bu imge, bununla birlikte, bu analitik sezgi olmasa, aynı şekilde var olamazdı.

Leopardi* umutsuzluk felsefesinin ve hiçliği kutlamasının şanssızlıklarına, biçimsizliğine ve kişisel mutsuzluklarına bağlanmasından yakınıyordu. Her zaman kötülük ilkesiyle mutsuzluk deneyimini karıştıran yorumun şiddeti işte böyle. Bu, zaten iki ağzı keskin kılıç gibidir, aleyhe dönebilir, çünkü bu açıdan iyimser sözlerin ne değeri vardır ki? Böyle sözler ancak bir dengenin ve genel bir sağlıklılığın ifadesidir – bu da onları anlam ve ahlâk bakımından geçersiz kılar. Bununla birlikte, İyi hiçbir zaman tartışma konusu edilmez. Dış dürtüleri ya da itiraf edilmemiş nedenleri olmasından hiçbir zaman şüphelenilmez. Zaten bu açıdan İyi'dir o: Çünkü ondan kuşkulanılmaz bile, o da cezalandırılmadan ortalığı kasıp kavurur.

Eskiden dünyaya bir anlam vermek için geçirilen tüm zaman, şimdi onu yapay olarak yeniden oluşturmak için geçiriliyor. İkisi de kazançtır. Eskiden görünüşlerle ve zevklerle uğraşmak için harcanan tüm zaman ve enerji şimdi dünyayı değiştirmek ve değerini takas etmek için harcanıyor. İkisi de kayıptır.

Meydana gelmemiş olan tüm olaylar, yolda kaybolmuş olanları, hiçbir zaman meydana gelmeyecek kadar ağır olanları ve meydana gelmek için hiçbir zaman fırsat bulamamış ve sessiz kalmış olanları – tüm bunlar tarihimizin karşı-maddesini, gerçek olayların akışını saptıran, olmayan olayların "eksik kitlesi"ni oluşturur.

* Giovanni Leopardi. İtalyan yazar (1798-1837) (ç.n.)

Kimi Kızılderililerde, plasenta doğumdan sonra, ölülere yapılan aynı törenle gömülür ya da yakılır. Bu plasenta yeni doğmuş bebeğin ikizi sayılır, ötekinin yaşaması için feda edilir. Çünkü başlangıçta her zaman iki kişiyiz ve ötekinin yaşaması için birinin ölmesi gerekir.

Biz ancak rastlantısal olarak gerçeğiz ve bilmeden ölümsüzüz.

Ben yalnızca, söylemek istemiş olduğumu benden daha iyi söyleyebilmiş oldukları için hayranlık duyduğum insanları anıyorum. Ya da yazabilmiş olacağımı hissettiğim şeyi. Bu, sanki başka biri kanalıyla düşüncenizin ifadesi gibi bir şey; bu kişi düşüncenizi sanki ona daha önce vermişsiniz gibi size geri veriyor. Bunun sizden önce, sizden daha iyi düşünülebilmiş olması, o zaman, paylaşılmış bir göstergedir, objektife poz veren bir nesne gibi, önceden saptanmış bir göstergedir. Dolayısıyla bu anma zevki, son derece ender bir şeydir ve öyle kalmalıdır.

Bir yaşam – nedir bir yaşam?

Yaşantı, yaşam, "yaşam öyküleri" – Freud'un, Marx'ın yaşam öyküleri: Kahvaltılarını nasıl yapıyorlardı, hizmetçilerini nasıl dikizliyorlardı. Düşünceyi önemsiz şeylerin üzerinde durarak, artıkları yorumlayarak her türlü araştırmayı ve edebiyatı yıkıma uğratan özyaşamöyküsel *detective story*'yle meydana çıkarmak. Bütünü yeniden oluşturmak gibi saçma bir umutla ayrıntıları araştırma, son derece küçük ayrıntılı yaşam analizi – sanki tüm tiyatro yapıtları düşünceden ve yaşamın kendisinden çıkıp yok olmuş gibi.

Eğer bayağılığı bulup ortaya çıkarmakla, polisiye olayların büyüsüyle, günlük yaşamın gizliliğiyle ilgili büyülü bir an olmuşsa, şimdi sanatın paralı askerleri kendi ölümlerinin tadını çıkararak bayağılığın kadavrasının üstüne çullanıyorlar.

Adam, her gün uzman olarak imza attığı Apaçıklık ve Gerçeklik Bakanlığı'ndaki etkinliklerini nesnel olguların, nesnel gerçeklerin eskiden beri hep bulunduğunu – kimi felsefelerin söylediği, kimilerinin de yalanladığı gibi – ancak, bu olgu ve gerçeklerin bir bakıma bekleme listesinde olduklarını ve elde bulunan yerlere, başka nesnel gerçeklerin ortadan kaybolmasıyla açık kalan yerlere... göre teker teker ortaya çıktıklarını göstermeye yönelik bir raporla sonuca bağlamıştı.

Alzheimer hastalığına yakalanmış bulunan Ronald Reagan bir zamanlar ABD başkanı olduğunu unutmuş. Bu gerçekten o kadar önemli mi? Başkan iken zaten eskiden oyuncu olduğunu unutmuştu. İnsanın başkan iken kendisini ABD başkanı sayması, artık başkan değilken vaktiyle başkan olduğunu unutmasından daha önemli değil mi?

Lascault II mağarasını ziyaret edenlerin çoğu mağaranın ve fresklerin taklidini ziyaret ettiklerini bile bilmiyorlar. Yalnızca kimi olağanüstü ziyaretçilere açık olan orijinalinin artık hiçbir yerde adı geçmiyor. Şu, yakında en genel insanlık durumunun ne olacağının bir göstergesi: Artık orijinal olmadığını bile bilemeyeceğimiz bir dünyada yaşayacağız. Eskiden ancak bir felsefesel varsayım olan şey acı bir gerçek olacak – ama biz bu konuda bir şey bilmeyeceğiz.

Kahveye neden gidilir? Başkalarının çılgınlığını görmek için.

Kim olursa olsun, başkasına söz geçirmekten sakınmalı, yaşam ve ölüm dışında.

Suyla çevrili uzak bir ülkede insanlar gelgit hareketlerinden yengeçlerin sorumlu olduklarını sanıyorlar. Yengeçler hareket ederken dalga yaratıyor ve dalgalar hareket ederken rüzgâr çıkarıyor... Bu, Dalgaların Göbeği'dir (Déborah).

Bogota'nın duvarlarına yazılmış harika yazı: *"No privatizaron la vida!"* * Acaba yaşam dünya çapındaki liberalizmden, bankaların ve kamu kurumlarının yazgısından kurtulacak mı? Acaba düzene bağlanmadan kurtulacak mı?

"Se prohibe a los materialistas estaçionar en lo absoluto" (Ağır gereç taşıyıcılarına durmak kesinlikle yasaktır). Ama aynı zamanda: materyalistlerin mutlağın içinde durmaları yasaktır! Aksi tümce: İdealistlerin özdeksel gerçeklik içinde durmaları yasaktır.

Bireysel arzunun ansızın ortaya çıkmasının kendisi, özgürlüğün ve özgürlüğüne kavuşmanın yararları ne olursa olsun, grubun ve soyun kişisel olmayan normuna, zaman aşımına uğramayan bir kurala aykırıdır. Psikanalitik "aile çatışmaları" bu simgesel mirasçısız kalmanın yalnızca sınırlı bir yerini belirtmedir.

Cep telefonuyla artık ağızdan ağıza değil, kulaktan kulağa konuşuluyor. Kulak da artık işitmeyle ve sesle ilgili organ değil; duyumsal bir terminal oldu. Tüm duyumların elektronik sömürgeleştirilmesinin sonraki evresi: Ekranların dokunsal olma, parmakla dokunulur olma özelliği dokunmanın, film derinin, görsel olan şey bakışın, sesli kumanda sesin ve, erotik olanları dahil, tüm sanal ele yoklayıcılar bedenin ve cinsel hazzın yerini aldı. Yalnızca koku alma ve tat alma duyuları, öyle görünüyor ki, bu bilgi-işlem metastazına uğramadılar.

* (İsp.): "Hayatı özelleştirmeyeceğiz." (ç.n.)

Karşılık beklememe, karşılıksız vermektir. Ama bir başka karşılık beklememe de karşılıksız almaktır. İkincisi de bir karşılıksız eylemdir, çünkü karşılığı yoktur ve ona da aynı saygıyı göstermek gerekir. Bir şeyin sizden karşılık beklemeden size verildiğini kabul etmeyi bilmek, başka bir deyişle birinin sizden üstün duruma gelip üstünlüğünü belirtmesi (ki bu, bağışın simgesel mantığıdır) de pekâlâ bağış yapanın özverisine denk olan bir özveridir.

Aynı zamanda tüm yönlere esebilecek bir rüzgâr düşüncesi. Dikey bir ufuk düşüncesi gibi büyülü düşünce. Aynı zamanda tüm yönlerde anlamı olan düşünce bunu gerçekleştirir. Ya da Rothko'ya göre yapıt aynı zamanda tüm yönlere açılır ve yeniden kapanır.

Dünya biz onu bilelim diye var değildir. Dünya bilinmeye hiçbir şekilde yazgılı değildir. Bununla birlikte, bilginin kendisi dünyanın malıdır, ama, bilgiyle zorunlu hiçbir ilişkisi olmayan, derin yanılsaması içindeki dünyanın malıdır.

Bir sapkınlık, iyice yerleşmiş bir saplantı, sonunun ötesinde yaşayan bir insan öldükten sonra da yaşar. Yabancı bir ruhun binek hayvanı yaparak üstüne bindiği vodu dinine bağlı bir insanın artık yalnızca hayalet bir yaşamı olması, ama uykuda kadınların sürekli koynuna giren kötü ruhun sürekli varlığıyla sonunun ötesine taşınması gibi. Sadık dostuna şöyle diyen Ahab* gibi: Ben çoktandır çürümüş olmasına karşın, ezilmiş olan bacağımın acısını hissediyorsam, sen, cehennemin sonsuzluğu içinde, bedenin çürümüş olsa bile, neden korkunç acıları hissedemeyeceksin?

Bir süre önce, Huntsville (Teksas) istinaf mahkemesi bir ölüm mahkûmunun idamını, adamın idam edilecek kadar aklının yerinde

* Yedinci İsrail kralı (İÖ 874-İÖ 853) (ç.n.)

olup olmadığını saptamak üzere, erteledi. Atların idam edildiği (XVIII. yy.'da bile) ve bu cezanın acımasız olduğu, ama sadistçe olmadığı dönemde insanlar kendi kendilerine bu kadar soru sormuyorlardı.

Ama belki bu, yargıçların vicdanında, sadistçe bir şey bile değil. Belki de yalnızca, bir insan için tam bir bilinçlilik içinde idam edilmek bir hak oldu.

Tam olarak mantığa uygun bir şekilde, zihinsel özürlülerin başkasına devredilemeyecek bir zekâ hakkı istemeleri yerinde olur. Devlet bu acımasız eşitsizliğe bir çare bulmayı kendisine görev bilmelidir. Ama onlar için kuşkusuz yapay zekâ açısından bir umut var.

Psikanalizin altüst oluşu. Düş, gerçek yaşamda tatmin edilmemiş arzuların gerçekleştiği yer değil de, düşten kaynaklanan arzuların gerçekleştiği yer, gerçek yaşammış. Düş, bilinçaltının çöplüğü değil de, gerçek olayların döl yatağı imiş – böylece, düş, Aborigenler'in *Dream*'i* ile birleşiyor. Aborigenler'e göre, bir çocuğun döllenmesi için önceden düşte görülmesi gerekir, çünkü "gerçek" babalık yalnızca düşün gerçekleştirilmesidir.

Gorbaçov Batı'da: Perestroyka size de ulaşacak. Adam en kötü şeyde haklı çıktı: Berlin Duvarı yıkılıp da Doğu hayaleti ortadan kaybolunca, iki blokun karşılıklı yapılarının birbirlerine gık dedirtmemeleri durdu (nükleer caydırmadan daha çok, hasım karşısındaki iç tutarlıkları yüzünden). İşte o zaman kokuşma her iki tarafa da serbestçe yayılabilir ve dünya çapında bir boyuta ulaşabilir.

Sözü edilen şeyin her zaman ironik bir değeri vardır – bu, her

* Aborigenler: Efsaneye göre, Orta İtalyanın en eski halkı. *Dream*: İng. düş (ç.n.)

söylemin ironisidir. Buna karşılık, dile karşı temel bir minnet borcu vardır – çünkü dil, sözünü ettiği şeyden daha gerçek olduğu için, ona karşı en büyük sorumluluğumuz var.

Kilise'nin orada burada Yahudilere, Latin Amerika Yerlilerine, mezhep sapkınlarına, büyücü kadınlara ya da Giordano Bruno'ya* karşı pişmanlık duyması. Nasıl da edepsizce bir pişmanlık taklidi! (Adamı yaktınız, bırakın da ruhu cehennemde yansın!) yeterli değil. Tanrı'nın kendisinin pişmanlık duyması ve iki bin yıldan bu yana insan soyuna reva görülmüş tüm haksızlıklardan, aldatılmalardan ve dalaverelerden dolayı pişmanlığını dile getirmesi iyi olurdu. Şu nedenlerle onun sınava çekilmesi gerekecektir:

– tinsel malları kötüye kullanma, borcu ve iyiliği kötüye kullanma, günah bağışlatma senetlerinde sahtecilik ve gayrimeşru alışveriş;

– gizleri bilen kişi suçu (çok fazla şey biliyor, hiçbirini hiçbir zaman açıklamadı) işleme ve gerçekliği su götürür İncil'lerle herkesi yanlış bilgilendirme;

– silahlı gruplar ve gizli mahkemeler kurma (Engizisyon);

– halkın servetinden kendi ünü için binalar yapma;

– Gerçek'i yasaya aykırı olarak elinde bulundurma ve düzmecilik – üç kişiyi kendinde tek kişi ve iki karakteri tek karakter olarak toplayarak – ve dolandırıcılığı kendisinin var olmadığına inandırmaya kadar ileri götürerek (zaten şimdiye kadarki hayali görevlerin en büyük yaratıcısı odur);

– firar suçu: Sorgulama başlamadan önce kaçıp yok olmanın yolunu buldu.

Bu yüzden dava gıyaben görülecektir.

Kimse tarafından savunulmayacaktır. Roma (papalık) bile aleyhte bir bildiri yayınladı.

Ceza: Sürgün, gözetim altında mecburi ikamet, istifa, intihar, yakılma ve küllerinin Web üstüne saçılması.

* İtalyan filozof (1548-1600) (ç.n.)

Kadını baştan çıkarmanın suçsuz bir kurbanı gibi sunmak kadınlığın kendisine hakarettir.

Her doğal afetten sonra herkes Tanrı'nın bu öç alması karşısında bir an bile düşüncelere dalmadan, büyük şaşkınlık duymadan hasarı onarmaya başlıyor.

Bu öyle şiddetli bir olaydı ki, başka yerde bir şey meydana geldiğini ve bu olayın o şeyin en uçtaki sonucu olduğunu düşünmemek olanaksız, bu, tıpkı biraz uzaktaki bir deprem dalgasının ansızın eski bir kentin surlarını yok etmesi gibi.

Fotoğraf objektifi sizi ansızın kendinize karşı kayıtsız kılar – içinizden ölü taklidi yaparsınız. Aynı şekilde, televizyon kameraları da sizi söylemekte olduğunuz şeye karşı yabancı ya da kayıtsız yapar.

Gelecekteki bir araştırmacı, bizden sonra gelecek, klonlamayla ya da yapay yollarla meydana gelmiş varlıklılardan oluşan kuşakların insandan geldikleri düşüncesini ortaya attığında, Darwin'in insanın maymundan geldiğini ortaya attığı sıradaki şok aynen yaşanacaktır.

Buzlu camda bir saydamlık.

Günün birinde Big Bang'ın da meydana gelmediği keşfedilecektir. O, 2000 yılının virüsüyle birlikte, *krach*'lar, *clash*'lar,* vb., bu yüzyıl sonunun heyecan uyandırıcı atraksiyonlarından oldu.Yüzyıl sonunun kendisi de heyecan uyandırıcı bir atraksiyondan başka bir şey değil.

* "Borsa çöküşleri"; "çatışmalar". (ç.n.)

Batı'nın yaşam tarzındaki her türlü gelişme bu tarzı çabuk bozulabilir hale getiriyor ve kaybedecek çok daha az şeyi olan potansiyel düşman için bir silah oluşturuyor. İşte, Rusların, askeri açıdan zayıf olmalarına karşın, nükleer tehdit açısından üstünlükleri buradan kaynaklanıyor. İntihar açısından, İslamcıların üstünlüğü de şuradan geliyor: onlar genel güçsüzlüklerini yalnızca yaşamlarını feda ederek telafi ediyorlar, oysa Batı'da her şey "sıfır ölüm" üstüne oynanıyor.

Kadın kendisine karşı aşağılık kompleksi duyuyordu.

Annesine karşı, kendisine hamileyken, özürlü olmasına yol açan otomobil kazası sırasında emniyet kemerini takmadığı için dava açmış olan çocuk gibi, herhangi bir çocuk yakında anne babasına karşı kendisini dünyaya getirmiş oldukları için dava açacak.

Bir şey başka bir şeye karşıtlığından ötürü anlam taşır – hiçbir şeye karşıt olmamasından ötürü ters anlam taşır. "Dil bir şeyin hiçbir şeye karşıt olmamasıyla yetinebilir" (Saussure).

"*Virus ex machina*'ya"* gerek yok. *Bug* yalnızca makinelerin nihai koşullara karşı aşırı duyarlığından doğar. Bizim *bug*'ımız, yaşamımızın *bug*'ı ise, bize sunulan yaşamın ideal koşullarına karşı aşırı duyarlılıktan doğar.

Zamanın çifte oku. Big Bang ve Big Crunch aynı anda patlak veriyor, son başlangıçla aynı zamanda başlıyor. Nesneler ortaya

* Baudrillard; umutsuz bir durumu kurtaran beklenmedik güç anlamındaki "*Deus ex Machina*" deyiminde bir sözcük değişimi yapıyor. (ç.n.)

çıktıkları anda yok oluyorlar. İki boyut her an kesişiyor ve her an, iki okun girişim yeri.

Yatay çizgiler halinde nihai bir evrimin yalanı. Son yanılsaması. Zamanın geri döndürülemez noktası yok. Aynı zamanda tüm yönlere esebilecek bir rüzgâr gibi, olaylar aynı zamandan başlangıçlarından sonlarına ve sonlarından başlangıçlarına gidiyorlar.

Big Crunch artık nihai sonuç ya da Big Bang'ın negatifi değil. İzlediği özerk bir yolu ve kendi gücü var, tıpkı Hıristiyanlığın temel sapkınlığı olan manikeizmdeki İyilik karşısında Kötülük gibi.

Apoptoz:* Bir hücre doğar doğmaz ölmeye başlıyor. Kendiliğinden tükenip de bir bakıma yaşlılıktan ölmesi söz konusu değil, hayır; doğar doğmaz ve yaşam programı başlar başlamaz, karşı program, yani ölüm programı otomatik olarak başlar. Zaten, bu ölüm proglamlamasında herhangi bir zayıflık varsa, hücre sürekli olarak yaşayacak ve sonsuzluğa dek gelişecektir.

Bu iki güç her şeyde merkezkaç kuvvet ve eylemsizlik kuvveti, çekim ve karşı-çekim olarak birleşiyor.

Bir başka alevin aydınlattığı bir alev de bir duvarda gölge yapabilir mi?

Cinsellikten olduğu gibi ünlülükten geriye yalnızca önemli oldukları sıradaki zamanın özlemi kalır (genellikle biri ötekine göre). Ama seks özlemi kendi başına da şehvet uyandırıcıdır – ya da acaba her zaman yalnızca özlemi duyulan cinsellik mi?

Anımsadığım kadarıyla, hiçbir zaman mutsuz olmadım. Mutsuz olmak olanaksız – bu, doğuştan gelen bir rahatsızlıktır. Tüm öteki felaketlerden beter bir şanssızlık, bir felakettir. Doğuştan kör olmak

* Programlanmış hücre ölümü (ç.n.)

gibi bir şey. Size bir görme dünyasından söz ediliyor, oysa bu dünyayı hiç tanımıyorsunuz. Size bir mutsuzluk dünyasından söz ediliyor, oysa bu dünya hakkında hiçbir derin sezginiz yok.

2000 yılından çok önce XXI. yy.'daydık. 2000 yılının gelmeyeceği tahmini buradan geliyor. Buna karşılık, 2000 yılının vadesi dolar dolmaz, XIX. yy.'da değil de, umutsuzca hâlâ XX. yy.'da olduğumuzun farkına varıyoruz. Bu belki de zamanın öteki okunun etkilerinden biri: Aynı zamanda daha sonraki bir duruma doğru hızla giderken, aynı zamanda da daha önceki bir geleceğe doğru, öteki yöne giriyoruz.

Kuşların dinozorlardan türediğini düşünürsek, aynı şaşırtıcı bir değişimin insan soyunu ve genellikle memelileri ne duruma getireceğini merak edebiliriz. Belki de tiranozor* kırlangıçtan ne kadar farklıysa memeli ve insandan o derecede farklı bir şey düşünülebilir?

Bu yıl sonu fırtınası, batıdan doğuya, tamı tamına geçen yaz meydana gelen güneş tutulmasıyla aynı yolu izledi. *"path of totality"*, *"path of nihility"*** oldu.

Fırtınayla aynı yolu izlersek ve trenle batıdan doğuya aynı hızla, saatte 180 kilometreyle gidersek, kendimizi fırtınanın kendisi olmuş sanırız.

Adam, tüm eşyalarını yalan makinesinden geçirdi. Ne oldu biliyor musunuz? Tümü işlevleri konusunda yalan söylediklerini itiraf etti.

Adam, gerçekliğin ve gerçeğin kendilerini yalan makinesinden geçirdi. Bunlara hiçbir zaman inanmadıklarını itiraf ettiler.

Adam sonunda makinenin kendisini yalan makinesinden geçir-

* Bir dinozor türü (tyrannosaure rex: acımasız sürüngenler kıralı) (ç.n.)
** İng. Bütünlük yolu, hiçlik yolu (ç.n.)

di. Ve kendi kendine kısa devre yapan Malkovitch'in* başına gelen gibi bir şey oldu: artık her şey yalnızca yalandı.

Dans la peau de John Malkovitch (Being Malkovitch) adlı filmde olağanüstü bir sahne: Malkovitch kendi varlığına girip kendisiyle özdeşleştiğinde sayısız Malkovitch metastazları oluşturuyor. Kısa devre, bir tür devasa "Larsen etkisi" yapıyor ki buna "Malkovitch etkisi" denebilirdi.

Deniyor ki: televizyon yayınları satışı (kitap satışını) artırıyor. Satış okumaya neden oluyor, okuma da kültüre yarıyor, vb. Tanıtım için de sarmal eğri şeklinde aynı kendi kendine telkin söz konusu: Tanıtım satışı artırıyor, satış tüketime yol açıyor, tüketim de insana haz veriyor.

2000 yılının vadesinin gökgürültüsü gibi gürleyerek gelişi karşısında insanlar boşuna kaygılandılar. 2000 yılı aslında yalnızca bir blöftü, *Big Bang* bile olmadı. Felaketin olmaması karşısında, hoşnutluk ve derin düş kırıklığı karışımı.

Ama aslında 1000 yılı da bir aldatmaca değil miydi? Geçmişe ait bir aldatmaca: 1000 yılı Büyük Korkusu geriye dönük olarak icat edildi, oysa 2000 yılı Büyük Korkusu öngörüde bulunarak icat edildi.

Toprak, beden, gerçek, bu masa fiziksel olarak değil, metafiziksel olarak yok oldular.

Eskiden *katharsis*** ateşli tutkulardan arınma demekti, bugün ise organik bir sıvının akmasıyla tutkulardan arınma demek.

* *Being Malkovitch* adlı Amerikan filmine gönderme (ç.n.)
** Yun. Arınma (ç.n.)

Mutlu anılar ancak anı operasyonuyla mutlu anılar oldular. Ben tüm bu harika şeyler karşısında, gördüğüm şeyi hiç imgeleme yetim yoktur. Sanki tümüyle bilinçsiz durumda, gözümün içinde büzülüp kalmışımdır ve bunların uzaktan sırayla geçtiklerini gözümün donuk suyuğunun, can sıkıntısı ve daha önce görülmüş olanın oluşturduğu perdenin arkasından görürüm.

Tüm gerçek oradadır, hazırdır, gökyüzü, kadınlar, güneş; tasarım eylemine geçme olanağı da yoktur.

Duyum ve gerçeğin durmayan bir kanamayla içinden aktıkları zihinsel çok büyük uğultu ya da zehirlenme. "Adam hoşgörü içinde gelişmenin gitgide büyüyen başarısını görüyordu – evrensel eğitim, kamu oylaması, çoğunluk hakları, kadın hakları, çocuk hakları, suçlu hakları, farklı ırkların birliği, sosyal güvenlik, kamu sağlığı, adalet hakkı – başarıyla sonuçlanmış devrimci üç yüzyıl boyunca sürdürülmüş mücadele; bu sırada Kilise'nin ve ailenin feodal engellemeleri ortadan kalkmaya yüz tutuyor, aristokrasinin ayrıcalıkları, demokratlaştırılmış olarak, büyük ölçüde dağılıyor; özellikle de libido ayrıcalıkları, ruhsal içe atışları yitirme hakkı, doğal olma hakkı, işeme, büyük abdestini yapma hakkı, geğirme hakkı, tüm pozisyonlarda, üçlü, dörtlü, çok biçimli çiftleşme hakkı, doğallıkla soyluluğa ulaşma hakkı, ilkel olma hakkı, boş zamanını kullanmada ustalığını ve Versailles'ın şehvet düşkünlüğünü Samoa adaları amberçiçeklerinin altında erotik rahatlıkla birleştirme hakkı gibi. Bugün iç karartıcı bir romantizm ortaya çıkıyordu. Irkçılık, tüm o tuhaf erotik doktrinler, egzotizm ve bölgesel renkler dağıldığı için, kitleler, beyaz olmanın kötülüğü ve siyah olmanın kurtarıcı gücü hakkında belli bir fikir edinmek üzere tam bir yozlaşma halindeki tüm bu şeylerin mirasına konmuşlardı..."

Aktüalite onulmaz bir hastalıktır.

Villa Palagonia – Palermo.

Canavarlar, cüce, çirkin adamlar ve biçimsiz siluetlerle çevrili. Heykel bunlar. Palagonia dükü yaptırmış kendine benzer şekilde bu villayı. Kendisi de şekilsiz, eciş bücüşmüş. Ve bu çirkinliği gidermek için tüm odaları, tavanlar dahil, içbükey ve dışbükey aynalarla donatmak gibi kurnazca bir fikir gelmiş aklına; öyle ki, içeriye giren herkes, çok güzel olan karısı dahil, kendini çarpık ve eciş bücüş buluyormuş. Adam karısının güzelliğinden gurur duymasına dayanamıyormuş. Bu yüzden, büyük salonun holüne şöyle yazdırmış (villanın kendisi de sarmal eğri şeklinde inşa edilmiş):

Specchiati in quelli cristalli
e nell'istessa
magnificenza singular
contempla
di fralezza mortale
l'immago espressa.
"Bu kristallerin içinde kendine bak
ve eşi benzeri olmayan bu aynı görkemin içinde
seyret
ölümcül bir kırılganlığın
salt görüntüsünü."

Bununla birlikte, Palagonia dükünün sapkın imgelemi kendisini yanıltıyordu. Çünkü, eğer görüntü her şeyin ölümcül kırılganlığını, özellikle de güzelliğin kırılganlığını belirtiyorsa, yalnızca güzelliğin görülmesini sağlıyor – görüntü güzellik değildir, hatta bizi ondan korur. Eğer ölüm görüntüde varsa, aynı zamanda imgelemde de olamaz. Kristal, sonuç olarak ölümü emiyor, aynalar yaradılış aykırılığını emiyor, görüntü tüm gerçek tutkuları emiyor ve bunların yavaş yavaş yok oluşlarının biçimini değiştiriyor.

Eğer görüntü ölümün orada hazır bulunmasıysa, o zaman ölümü imgeleme diye bir şey yoktur.

Eğer zaman her şeyin arı görüntüsüyse, öyleyse zamanı imgeleme diye bir şey yoktur.

Eğer görüntü gerçeğin rakibiyse ve de başarı kazanmış bir rakipse, o zaman, gerçeği imgeleme diye bir şey yoktur.

Böylece ne Palagonia kenti ne de koridorlarındaki tahnit edilmiş olarak dikilmiş yüzlerce hayaleti ile Cappucino'ların yeraltı mezarları bize ölümü ya da ölümcül bir kırılganlığı düşündürüyor. Bunlar simülakrdır ve kendi içinde düşünülemez olan ölümün gösterisiyle ölümü tartışmaktadır. Her zaman az çok iç karartıcı ve melankolik olan simülakrın büyüsü şuradan geliyor: Bu büyü bize düş ile gerçek arasında seçim yapmama olanağı veriyor.

Villanın parkında dans eden canavarların görüntüsü ve villanın kendisi bugün Palermo banliyösünün ortasında daha beter bir korkunçlukla, beton yapıların korkunçluğuyla, otomobil trafiğinin taşkınlığının, gürültünün ve modern kudurganlığın korkunçluğuyla çevrilmiş – cehennemin gerçek yedinci halkası derdi Ceronetti, hatta Kötülük düşüncesini ve ilkesini imgelemınden silen bir teknik gelişmenin dalga dalga yayılışı. Bu teknik gelişmeyle karşılaştırıldığında, villanın mekânı, aynalarında, daha az zaman, kırılganlığın sessizliğini koruyarak, son gizli iz gibi görünüyor.

Gerçek ölüm, yok olma, ortadan kalkma, orada, dışardadır, modernitenin arı ürünüdür, bu ürüne her türlü ahlâksal değerden daha iyi şekilde Kötülük'ün kıvılcımı diretmektedir.

Doğuştan kör olup da sonradan kendilerine görme olanağı "geri verilenler" ya da katarakt ameliyatı geçirenler çoğu zaman intihara kadar gidebilen bir şaşkınlık içinde, tümüyle ne yapacağını, ne söyleyeceğini bilemez durumda olurlar. Bilinmeyen bir dünyaya bu dalışla çok sarsılınca – sanki cinsiyetsiz kişilere ansızın cinsiyet armağan edilmişçesine – ne olacaktır? Acaba hayvanlara konuşma yolu açılırsa, bunlar ne olacaklardır? Kendisine ansızın özgürlüğü geri verilen insan ne oluyor (Rus toprak köleleri zamanlarında özgürlüğüne kavuşmaya karşı ayaklandılar ve özgürlük kuşkusuz dengemizi bozmayı hâlâ sona erdirmedi)?

Her işlevin, her anlamın, her yeni boyutun kendiliğinden katma bir değeri olduğunu düşünmek çok büyük bir yanlışlıktır. Hareketin, sesin, rölyefin ve rengin imgeye katılması sorunuyla aynı sorundur bu. Sanal'ın içine girdiğimizde de aynı sorun ortaya çıkıyor. Tüm soy için bu yapay boyutun açılması ne demek oluyor? Bu altıncı hissimiz gibi bir şey mi? Sonradan görme olanağı bulan doğuştan körler gibi miyiz bizler? "Sanal ameliyatı geçirmiş", sayısaldan mucizeyle iyileşmiş, tüm bu yeni olanaklarla sarhoş olmuş, ama aynı zamanda, dil hayvanlara ne kadar yabancı bir şey olabiliyorsa, bize de o kadar yabancı bir dördüncü boyutun açılmasıyla şaşırmış, ne yapacağını, ne söyleyeceğini bilemez duruma gelmiş kişiler miyiz?

Mucizeyle iyileşmiş kişilerden daha çok, Jumièges'in Sinirleri Yakılmış Cezalıları* gibi değil miyiz – kirişleri kesilmiş, kasları bozulmuş durumda, Medusa'nın salında, sıvı kristalli ekranlarımızın terminalinde ?

"Dünyada bir tek kadın yoktur ki ona sahip olmak, sana acı çektirerek açıkladığı gerçekten daha değerli olsun."

Ama nedir bu harika gerçek?

Bu sahip olma bir aldatmaca ve acının kendisi yararsız bir şey mi? Gerçek daha çok, hiçbir zaman yerine getirilmemiş, her zaman düş kırıklığına uğramış bir vaat değil mi? Gerçek şu ki kadının sana sahip olmadan daha fazla sunacağı hiçbir şey yok, bu sahip olmayı senden esirgemezse. Gerçeğin sana kendini vermeyi esirgemesi gibi kendini kendinden esirgemek. Öyleyse açığa çıkan şey, gerçeğe sahip olmanın, kadına sahip olma gibi, bir aldatmaca olduğu ve dünyanın kesinlikle Kötülük'ün yapıtı ve skandal yeri olduğudur. Kısacası, Tanrı'nın var olmayışının açığa çıkmasıdır.

Bununla birlikte, gerçeğin yokluğu eğer bize açıklanmış olsaydı, gerçekten daha da değerli olurdu. Bu noktaya gelmek için acıdan geçmek zorunlu mudur? Acıyla açıklanmış her gerçek bir al-

* Fransa kralı Clovis II döneminde, kraliçenin emriyle iki oğullarının böyle bir cezaya çarptırılmasıyla ilgili efsaneye gönderme. (ç.n.)

datmacadır. Kadın bir aldatmacadır. Tanrı bir aldatmacadır. Bu tümcenin kendisi de bir aldatmacadır. Yalnızca bütünlüğü içinde, çözülemez anlamı içinde güzeldir ve çünkü, sözünü ettiği şeyden daha çok gerçekliği yoktur.

"Bir şeyin iyisini yapmak için yaşamı yitirmek gerek; böyle düşünmek umutsuzca zaman harcamak demektir" (Françoise de Cézelli'den* Narbonne konsüllerine-Ağustos 1582).

* Fransa kralı Henri IV döneminde, iç savaş sırasında öldürülen Lecaute valisi Bourcier du Barry'nin eşi. (ç.n.)

Ünlü Fransız sosyolog ve iletişim kuramcısı Jean Baudrillard, *Cool Memories I-II*'de ilk örneklerini verdiği toplumsal analiz notlarını, 1990-2000 dönemini kapsayan *Cool Memories III-IV*'te de, aynı çarpıcı üslupla sürdürüyor. Parçalar şeklinde kaleme alınmış olan bu notlarda, "meta kültürü" kuramına ilişkin son derece ilginç vaka örnekleriyle "simülasyon", "simülakr" ve "sanal" gibi temel kavramların derinlikli bir analize tabi tutulduğu "reel", "düşsel" ya da "kurmaca" durumlar, yer yer çetrefil, ama alabildiğine özel ve kendi ironisini yapmayı bilen bir dille yansıtılıyor. Kendi deyimiyle "zihinsel derinliklerde ve eğretilemeli sularda kavram dalışları" yaptığını söyleyen Baudrillard, "Burçlar cerrahisi"nden "cep telefonlarının münasebetsizliğine", "makine statüsüne saygı duyduğunu söylediği televizyon"dan "kendisini beyin sayan bilgisayarın kendini bilmezliğine", "Tanrı'nın tartışmalı varlığı"ndan "aslında olmayan Körfez Savaşı"na kadar geniş bir ilgi alanına yayılan birçok kültürel görüngüyü, her zamanki ikonakırıcı, sarsıcı ve düşündürücü diliyle deşiyor.

Baudrillard, yer yer şiirsel bir anlatım gücü taşıyan *Cool Anılar*'ın "parçalar" şeklinde kaleme alışını ise, çarpıcı olduğu kadar ironik şu argümana dayandırmakta: "*Parçalar halindeki yazı demokratik yazıdır. Her parça eşit bir farklılıktan yararlanır. En bayağı olanı bile farklı okurunu bulur. Her birinin sırayla bir mutluluk dönemine hakkı vardır.*"

Cool Anılar son on yılın belki de en ilginç "anı" kitabı.

AYRINTI

AYRINTI • LACİVERT
ISBN 975-539-371-4
9 789755 393711